

ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ

ЗА ИЗВРШЕНИТЕ
РЕВИЗИИ И ЗА РАБОТАТА
НА ДРЖАВНИОТ
ЗАВОД ЗА РЕВИЗИЈА

за 2022
година

**ЗА 2022
ГОДИНА**

ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ

ЗА ИЗВРШЕНИТЕ РЕВИЗИИ
И ЗА РАБОТАТА НА
ДРЖАВНИОТ ЗАВОД
ЗА РЕВИЗИЈА

Наслов на оригиналот:

Годишен извештај за извршените ревизии и за работата на Државниот завод за ревизија за 2022 година

Издавач:

Државен завод за ревизија - Скопје
улица Павел Шатев бр.2, Палата Емануел Чучков, Скопје

За издавачот:

м-р Максим Ацевски, главен државен ревизор

Уредник:

м-р Максим Ацевски, главен државен ревизор

Печати:

Друштво за графичко печатарска дејност, трговија, производство и услуги ГЕТЕО принт Перо ДООЕЛ извоз - увоз- Скопје

Компјутерска и техничка обработка:

КОМА

Година:

2023

Тираж:

200 примероци

Место на издавање:

Скопје

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека
„Св. Климент Охридски“, Скопје

657.6(497.7),2022*(047.31)

ГОДИШЕН извештај за извршените ревизии и за работата на Државниот завод за ревизија за 2022 година / [уредник Максим Ацевски]. - Скопје: Државен завод за ревизија, 2023. - 264 стр. : илустр. ; 30 см

ISBN 978-608-5006-03-8

а) Државен завод за ревизија (Скопје) -- 2022 -- Извештаи

COBISS.MK-ID 60615941

The graphic preparation of this product is prepared within the programme "Democracy Works" which is implemented by the Westminster Foundation for Democracy (WFD), with support from the British Embassy in North Macedonia. The content of this publication does not necessarily reflect the position or the opinions of the WFD and UK Government.

Графичката подготовка на овој производ е подготвен во рамки на проектот „Практикувај демократија“, кој го спроведува Фондацијата за демократија на Вестминстер (ВФД), со поддршка од Британската Амбасада во Северна Македонија. Мислењата и ставовите наведени во оваа содржина не ги одразуваат секогаш мислењата и ставовите на (ВФД) и на Британската Влада.

Përgatitjen grafike të produkt është përgatitur në kuadër të programit "Praktiko Demokraci", i cili zbatohet nga Fondacioni për Demokraci Westminster (WFD), me mbështetjen e Ambasadës Britanike në Maqedoninë e Veriut. Përmbajtja e këtij publikimi nuk pasqyron domosdoshmërisht qëndrimin ose mendimet e Qeverisë së Mbretërisë së Bashkuar.

СОДРЖИНА

1	ЗА ДРЖАВНИОТ ЗАВОД ЗА РЕВИЗИЈА	17
1.1.	Правна рамка	20
1.2.	Стратешки документи	22
1.3.	Методолошки документи	32
2	КОМУНИКАЦИЈА И СОРАБОТКА СО ЗАСЕГНАТИ СТРАНИ	37
2.1.	Транспарентност во работењето на ДЗР	37
2.2.	Соработка со собранието, државните органи, професионални асоцијации и институции, граѓански организации и општата јавност	45
2.3.	Соработка со надлежни органи за ревизиите и ефектите од истите	51
3	АДМИНИСТРАТИВНИ КАПАЦИТЕТИ	55
3.1.	Организациска структура и човечки ресурси	55
3.2.	Зголемување на знаењата и вештините на државните ревизори	58
3.3.	ИТ ресурси	60
3.4.	Финансиски средства за работа на ДЗР	62
3.5.	Одржлив развој и заштита на животната средина	67
4	МЕЃУНАРОДНА СОРАБОТКА	69
4.1.	Проектни активности	82
4.2.	ЕУ интеграција	88
5	ИЗВРШЕНИ РЕВИЗИИ	91
5.1.	Додадена вредност од ревизиите	99
5.2.	Буџет на Република Северна Македонија за 2021 година	101
5.2.1.	Основен буџет на Република Северна Македонија за 2021 година	101
5.2.2.	Процес на добивање и користење на средства од инструментот инвестициска рамка на Западен Балкан (WBIF)	111
5.2.3.	Министерство за финансии	117

5.2.4.	Царинска управа на Република Северна Македонија	118
5.2.5.	Влада на Република Северна Македонија	120
5.3.	Попис	125
5.3.1.	Попис на населението, домаќинствата и становите во Република Северна Македонија во 2021 година	125
5.4.	Јавна администрација	130
5.4.1.	Реформа на јавната администрација	130
5.5.	Регионален развој	134
5.5.1.	Рамномерен регионален развој со посебен акцент на демографијата	134
5.6.	Економија и технолошки развој	138
5.6.1.	Развојот и работењето на технолошко индустриските развојни зони	138
5.6.2.	Финансиска поддршка (кофинансирање грантови), за микро, мали и средни претпријатија за иновации и технолошки развој	142
5.7.	Здравство	145
5.7.1.	Фонд за здравствено осигурување на Република Северна Македонија	145
5.7.2.	Јавни здравствени установи	150
5.8.	Енергетика	151
5.8.1.	АД за пренос на електрична енергија и управување со електроенергетскиот систем, во државна сопственост Скопје	151
5.8.2.	Подготвеноста на енергетскиот систем да се справи со енергетската криза	154
5.9.	ИТ системи, безбедност и заштита на податоци	160
5.9.1.	Земјоделски регистри во МЗШВ и АХВ, и нивната употреба во функција на ефективно остварување на правата и исполнување на обврските на земјоделските стопанства	160
5.9.2.	Ефективност на информацискиот систем во управата за јавни приходи за администрирање на јавните давачки	161
5.10.	Правосудство и владеење на правото	163
5.10.1.	Ефективност на спроведувањето на стратегијата за реформи во правосудниот сектор 2017 - 2022 и спроведување на акцискиот план на стратегијата	163
5.11.	Млади и спорт	167
5.11.1.	Агенција за млади и спорт	167
5.12.	Животна средина	169
5.12.1.	Даноците за животна средина во функција на ефективно спроведување на политиките за заштита на животната средина	169

5.13.	Земјоделство, шумарство и водостопанство	172
5.13.1.	Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство	172
5.13.2.	Систем за управување со кризи и заштита од пожари	174
5.13.3.	Користење на водите за наводнување	178
5.14.	Водоснабдување и комунални услуги	186
5.14.1.	ЈКП Комуналец Свети Николе	186
5.14.2.	ЈП Водовод и канализација – Скопје	188
5.15.	Труд и социјала	194
5.15.1.	Министерство за труд и социјална политика	194
5.15.2.	Фонд за пензиско и инвалидско осигурување на Република Северна Македонија	198
5.15.3.	Агенција за вработување на Република Северна Македонија	204
5.15.4.	Јавна општинска установа дом за стари лица Киро Крстески Платник Прилеп	208
5.16.	Образование	210
5.16.1.	ООУ „Љубен Лапе“ – Општина Аеродром	210
5.17.	Култура и културно наследство	211
5.17.1.	Агенцијата за филм на Република Северна Македонија	211
5.17.2.	Ефикасност на политиките и мерките за заштита, управување и ревитализација на недвижното културно наследство	213
5.18.	Локална самоуправа	219
5.18.1.	Единици на локална самоуправа	219
5.18.2.	Сопствените приходи на општините за обезбедување квалитетни услуги на граѓаните за време на пандемијата	222
5.19.	Политички партии и изборна кампања	227
5.19.1.	Државна избора комисија – исплатени средства за локални избори 2021	227
5.19.2.	Политички партии – изборна кампања- локални избори 2021	230
5.19.3.	Политички партии – редовно работење	232
6	СИСТЕМСКИ СЛАБОСТИ	235
7	ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ НА ДЗР	245
8	КОРИСТЕНИ КРАТЕНКИ	262

Почитувани,

Годишниот извештај за извршените ревизии и работата на Државниот завод за ревизија за 2022 година претставува објективна слика за резултатите од нашето работење и спроведените ревизии во 2022 година.

Државниот завод за ревизија во 2022 година ја реализираше Годишната програма за работа со која беа опфатени 188 ревизии. Утврдивме 1.242 состојби и дадовме 775 препораки содржани во 223 ревизорски извештаи, во кои презентиравме фактички информации за работењето на ревидираните субјекти. Посебен акцент, како и претходната година, беше ставен на ревизиите на успешност кои, на мое задоволство, од година во година добиваат сè поголемо значење. Се фокусиравме на актуелни прашања од интерес за јавноста и останатите засегнати страни и го свртемме вниманието кон целите за одржлив развој и додадената вредност на истите. При изборот и дефинирањето на опфатот на ревизиите, како и досега, се водевме од нашите стратешки цели, но и начелата за транспарентно и наменско трошење на средствата и подобрување на квалитетот на услугите достоини за граѓаните на Република Северна Македонија.

Со Годишната програма за 2022 година ја заокруживме и реализацијата на Стратегијата за развој на Државниот завод за ревизија 2018-2022, која ни беше водилка во остварувањето на нашите стратешки цели насочени кон максимизирање на нашиот придонес во јакнењето на финансиската контрола и одговорност на јавниот сектор на Република Северна Македонија.

Во однос на показателите од нашето работење, со ревизиите во 2022 година го зголемивме опфатот на ревидирани расходи во однос на вкупните буџетски средства. Во исто време ја зголемивме додадената вредност од извршените ревизии, пред сè во висината на утврдени помалку пресметани, помалку вратени или помалку уплатени средства во Буџетот на Република Северна Македонија и во буџетите на општините, што укажува на фактот дека придонесот на ДЗР кон зајакнување на институциите и менаџерската одговорност е сè позначаен во нашето општество.

Континуирано укажуваме и на системските слабости, односно слабости и недоречености во регулативата во одредени области и укажуваме на потребата за нивно надминување, даваме придонес во зајакнувањето на правниот систем и создавање на поволен амбиент за понатамошен развој на правните субјекти.

Транспарентноста и отчетноста во работењето на ДЗР, исто така, е од суштинско значење за изградба на довербата, одговорноста и ефикасноста во извршувањето на државната ревизија. Во насока на остварување на нашите стратешки цели, ДЗР се стреми да соработува и соработува со граѓаните и медиумите, невладините организации и други институции и организации, со цел да се зголеми транспарентноста, отчетноста и одговорноста во користењето на средствата на даночните обврзници. За таа цел, континуирано преземаме активности за зголемување на бројот на засегнати страни кои навремено добиваат информации за работата на ДЗР и со задоволство може да истакнам дека бројот на засегнати страни во декември 2022 година изнесува 1.110.

Вработените во Државниот завод за ревизија со својата професионалност, одговорност, сигурност, непристрасност, независност, совесност и етичност директно придонесуваат за квалитетот на работата на нашата институција. Затоа улогата на секој вработен е значајна за успешното работење на Државниот завод за ревизија. Во 2022 година продолживме да вложуваме во професионалниот развој на институцијата и во подобрувањето на ревизорските процеси согласно меѓународните стандарди и најдобрите практики на земјите членки на Европската унија, како и во надградбата на професионалните вештини и знаења на нашите ревизори.

Токму овие вредности се предуслов за извршување на обврските на Државниот завод за ревизија на начин што ќе обезбеди на Собранието и на другите заинтересирани страни доверба и уверување дека извештаите за извршените ревизии и Годишниот извештај како целина, содржат точни и објективни информации засновани на факти, наоди и препораки.

Наш приоритет во идниот период ќе биде реализирање на активностите дефинирани во новата Стратегија за развој на ДЗР 2023-2027, насочени кон јакнење на независноста и интегритетот на институцијата, професионалната надградба на вработените и реализација на одредбите од потпишаниот Меморандум со Собранието на Република Северна Македонија.

Исто така, ќе продолжиме со заложбите за остварување на уставна и целосна финансиска и оперативна независност на Државниот завод за ревизија, одржување на висок квалитет и доверба, препознатливост на нашата работа, сè со цел заштита на средствата на даночните обврзници.

**„ДА НАУЧИМЕ ДА УПРАВУВАМЕ
СО РИЗИЦИТЕ ЗА ДА ГИ
СПРЕЧИМЕ ПОСЛЕДИЦИТЕ“**

Главен државен ревизор
м-р Максим Ацевски

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Maksim Acevski', written in a cursive style.

КЛУЧНИ РЕЗУЛТАТИ

ОД РАБОТЕЊЕТО НА ДРЖАВНИОТ ЗАВОД ЗА РЕВИЗИЈА

106.200.612

Вкупна актива/пасива

1.464.468

Неплатени/
помалку уплатени/
јавни давачки/
надоместоци во
Буџетот на државата

441.862

Неплатени
помалку уплатени
надоместоци
во Буџетот на
ревидираните
општини

2.341.039

Незаконско
користење на
средства

6.089.138

Вкупен износ
на јавни
набавки

2.953.311

Опфат на ЈН со
ревизија

986.970

Вкупен износ
од утврдени
неправилности
кај ЈН

ДОДАДЕНА
ВРЕДНОСТ ОД
РЕВИЗИИТЕ

139.337

Извршени
набавки за кои
не е спроведена
постапка за ЈН

602.006

Корективни
книжења во
Билансот на
состојба

9.716.228

Утврдени состојби
кои влијаат на
дејноста на субјектот
предмет на ревизија
и капиталните
инвестиции

246.000

Откажани/
изгубени
грантови

6.303.750

Одложување/застој
на инвестициски
грантови (одобрени,
а неповлечени
заеми/кредити/
грантови)

32.700

Платени провизии
за неповлечени
средства од
кредити/заеми

во 000 денари

ГОДИШНА ПРОГРАМА ЗА РАБОТА НА ДРЖАВНИОТ ЗАВОД ЗА РЕВИЗИЈА ЗА 2022 ГОДИНА

ЦЕЛИ НА ОДДРЖЛИВ
РАЗВОЈ ОПФАТЕНИ
СО РЕВИЗИИТЕ

188 ИЗВРШЕНИ
РЕВИЗИИ

ТЕМИ ОПФАТЕНИ
СО РЕВИЗИИТЕ

170 Ревизии на регуларност

12 Ревизии на успешност
4 ревизии на животна средина 2 ИТ ревизии

6 Ревизии на усогласеност

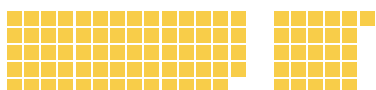
223

РЕВИЗОРСКИ
ИЗВЕШТАИ

РЕВИЗОРСКИ
МИСЛЕЊА
РЕВИЗИЈА НА
РЕГУЛАРНОСТ

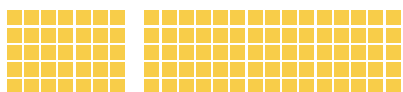
ЗАКЛУЧОЦИ
РЕВИЗИЈА НА
УСОГЛАСЕНОСТ/РЕВИЗИЈА
НА УСПЕШНОСТ

205 мислења за финансиските
извештаи

69 без резерва

26 со резерва

35 неповолно мислење

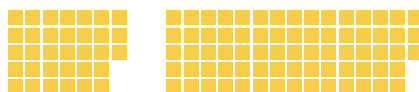
75 воздржување од мислење

196 мислења за усогласеност
со закони и прописи

55 без резерва

35 со резерва

33 неповолно мислење

73 воздржување од мислење

6 заклучоци за ревизија
на усогласеност

12 заклучоци за ревизија
на успешност

2 заклучоци за ИТ ревизија

4 заклучоци за Ревизија на животна
средина

145

Политички партии и
учесници во изборна
кампања - Локални
избори 2021

1.242

НАОДИ И ПРАШАЊА
ДЕТЕКТИРАНИ СО РЕВИЗИИТЕ

333

СУБЈЕКТИ
ОПФАТЕНИ СО
РЕВИЗИИТЕ

- **903** Ревизија на регуларност
- **215** Ревизија на успешност
- **98** Ревизија на усогласеност
- **26** ИТ ревизија

- **25** ревизија на регуларност
- **151** ревизија на успешност
- **6** ревизија на усогласеност
- **6** ИТ ревизија

86

КОНСТАТИРАНИ
СЛАБОСТИ ВО НАОДИТЕ
КАЈ ЈАВНИТЕ
НАБАВКИ

ВКУПНА ВРЕДНОСТ НА ДОДЕЛЕНИ
ДОГОВОРИ ЗА ЈАВНИ НАБАВКИ

6.089.138

во 000 денари

РЕВИДИРАНИ ЈАВНИ НАБАВКИ

2.953.311

во 000 денари

986.970

УТВРДЕНИ НЕПРАВИЛНОСТИ
КАЈ ЈАВНИТЕ НАБАВКИ

во 000 денари

- слабости во реализација на склучените договори по јавни набавки
- не спроведени постапки за јавни набавки
- слабости во планирањето на јавните набавки
- неправилности при подготовката на тендерската документација/техничката спецификација
- слабости во донесување на одлуките за јавните набавки
- ограничувачки елементи содржани во тендерската документација во однос на конкуренцијата

РЕВИДИРАНИ ЈАВНИ ПРИХОДИ И ЈАВНИ РАСХОДИ

ВКУПНО **411.508 МИЛИОНИ ДЕНАРИ** ревидирани јавни приходи и **284.839 МИЛИОНИ ДЕНАРИ** ревидирани јавни расходи со Годишната програма за работа на ДЗР за 2022 година

	Ревидирани јавни приходи	Ревидирани јавни расходи
Централен буџет на Република Северна Македонија	227.343 217.686	79.847 12.693
Буџет на фондови	123.039 121.805	115.742 115.718
Буџет на ЕЛС	12.515 3.393	11.536 2.829
Корисници на средства од буџетот на ФЗО	1.045 782	1.014 773
Политички партии	766 397	734 294
Јавни претпријатија	1.659 1.744	1.709 1.953
Други институции/ Правни лица во кои државата е доминантен акционер	8.134 13.939	7.958 15.220
Опфатени со Ревизии на усогласеност	35.322 94.878	63.063 79.558
Опфатени со Ревизија на успешност	1.685 57.299	3.236 7.022

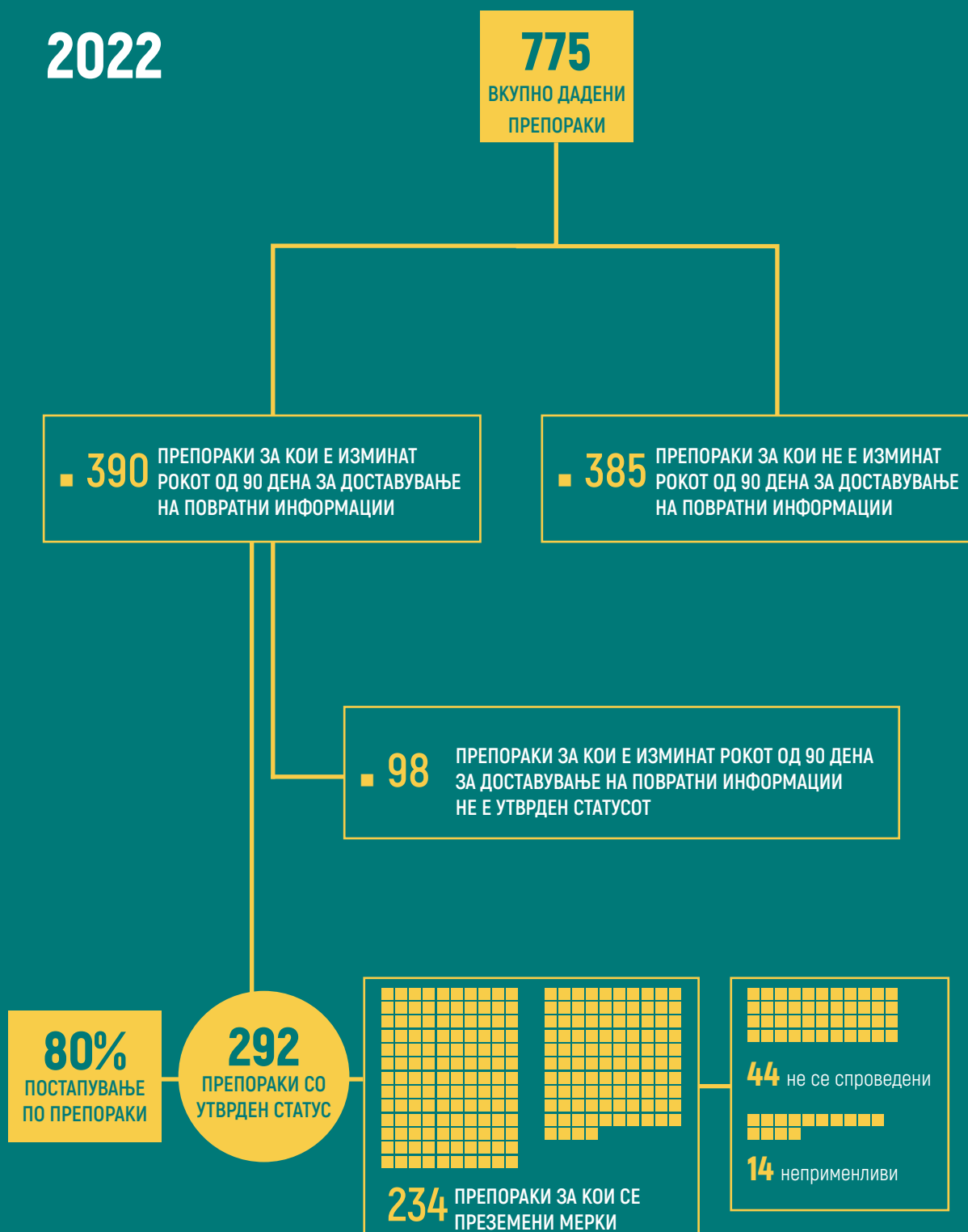
■ Годишна програма 2022

■ Годишна програма 2021

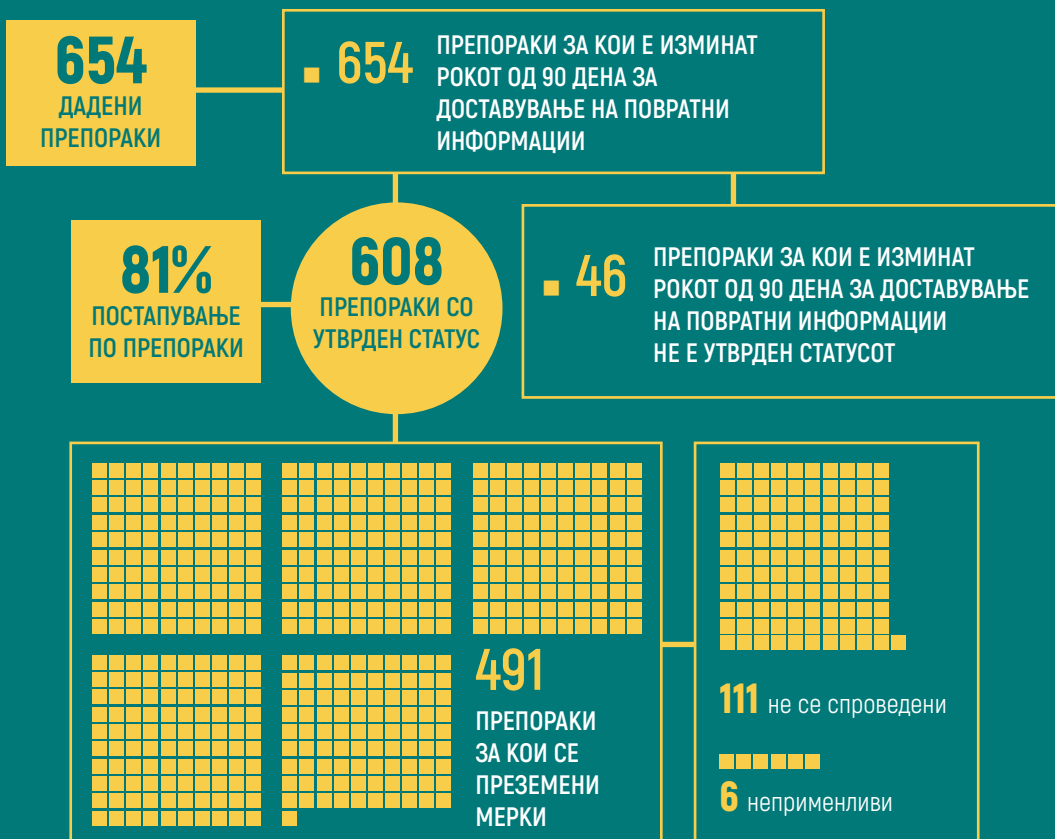
во 000.000 денари

ДАДЕНИ ПРЕПОРАКИ И ПРЕЗЕМЕНИ МЕРКИ

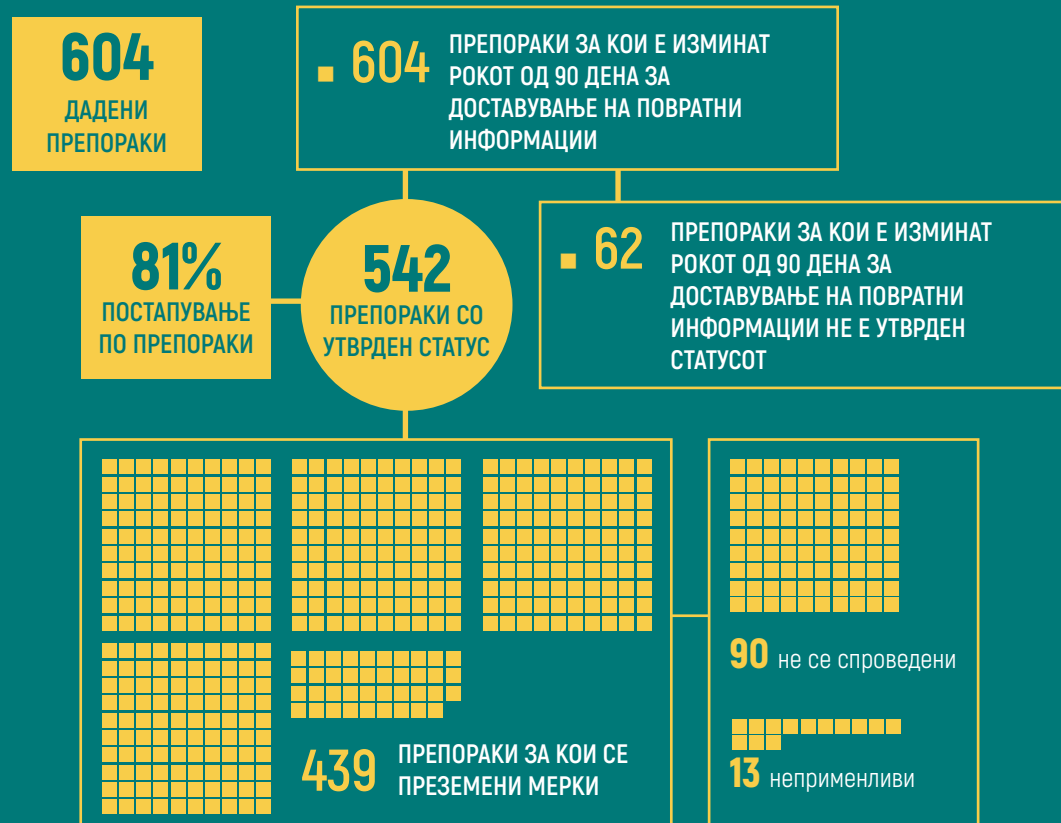
2022

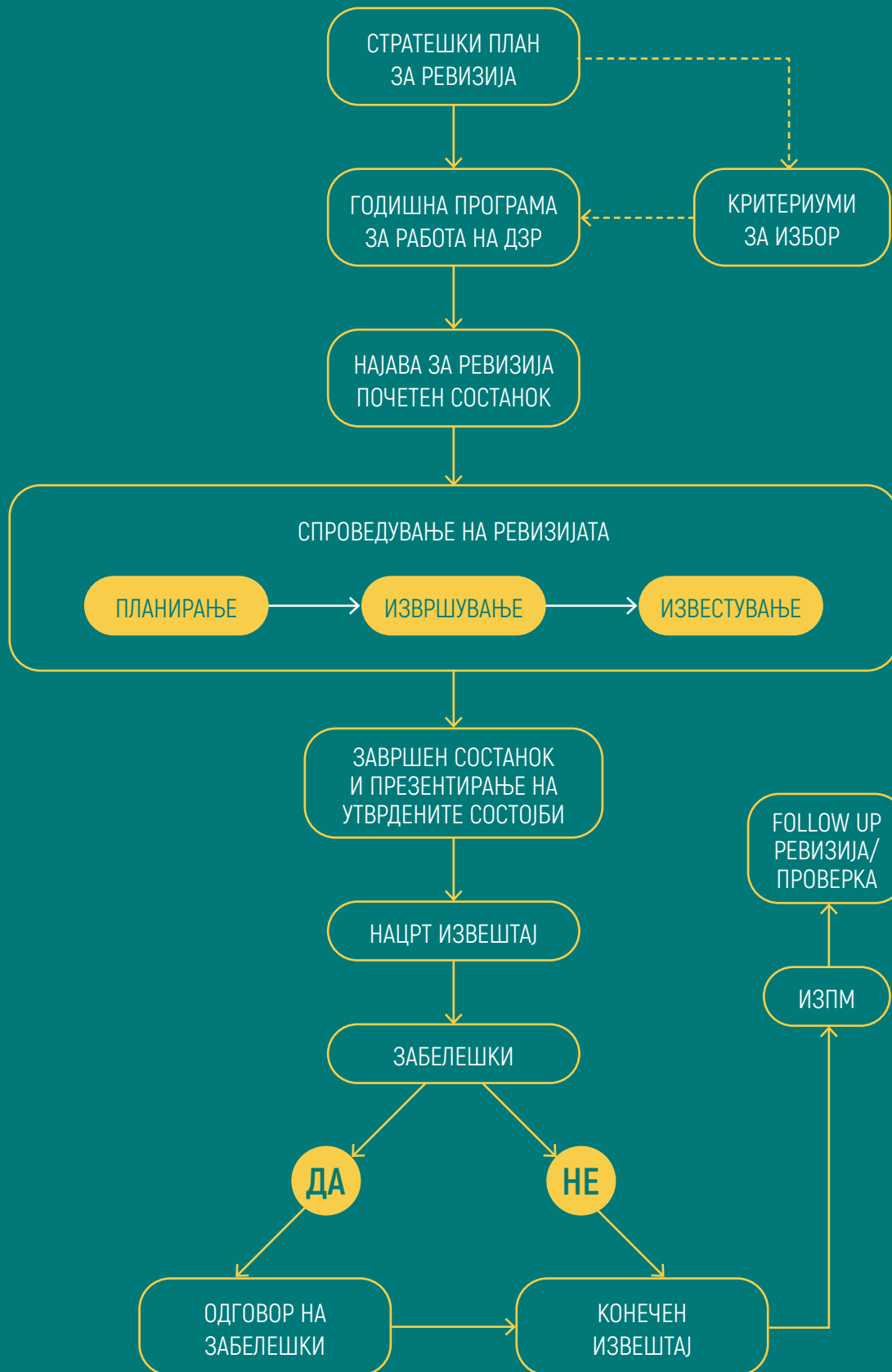
2021

2020

ПРОЦЕС НА РЕВИЗИЈА

**ЗА
ДРЖАВНИОТ
ЗАВОД ЗА
РЕВИЗИЈА**

Државниот завод за ревизија (ДЗР) е независна Врховна ревизорска институција во Република Северна Македонија, која повеќе од 20 години транспарентно, навремено и објективно ги информира надлежните институции и јавноста за утврдените состојби од спроведените ревизии.

ДЗР ревизиите ги врши во согласност со ревизорските принципи, стандарди и упатства содржани во Рамката на професионални објави на Меѓународната организација на врховни ревизорски институции (ИНТОСАИ).

Независноста на институцијата е утврдена со Законот за државната ревизија, во кој се регулирани надлежностите на ДЗР, утврден е широк мандат во вршењето на ревизиите, со пристап до сите неопходни информации, документации, евиденции потребни за спроведување на државната ревизија. ДЗР самостојно ја утврдува Годишната програма за работа објективно одлучува за субјектите предмет на ревизија и начинот, содржината на известувањето од извршените ревизии, без пристрасност и ослободено од влијанија од законодавната и извршната власт.

МИСИЈА КОИ СМЕ И ШТО РАБОТИМЕ?

Државниот завод за ревизија е Врховна ревизорска институција во Република Северна Македонија која има мандат да ги врши работите на државната ревизија. Државниот завод за ревизија ја врши државната ревизија на финансиски извештаи, на усогласеност со законски прописи и регулатива и ревизија на успешност во согласност со барањата на ИНТОСАИ стандардите.

Наша задача е да **спроведеме испитувања, да дадеме оценки и да издадеме мислење** по извршените ревизии кои ќе имаат додадена вредност за подобрување на животот на граѓаните.

Резултатите од нашата работа и нашиот мандат се во функција на исполнување на потребите и очекувањата на нашите корисници, заради промоција и осигурување на отчетност, објективност и транспарентност во поддршка на државата, во насока на мудро и чесно раководење со јавните средства.

ВИЗИЈА КОН ШТО СЕ СТРЕМИМЕ?

Во стремежите за исполнување на нашата мисија, веруваме дека и понатаму ќе ја одржиме нашата независност, професионалност, етичност и честност, спроведувајќи ги нашите задачи согласно законот и мандатот, ќе обезбедуваме постојана промоција на објективноста и транспарентноста, ќе бидеме инспиративни и иновативни и ќе дадеме најдобар пример за заштита на јавниот интерес во функција на постигнување на високо ниво на доверба од јавноста.

Во насока на остварување на овие наши вредности, посветено работат сите наши вработени како високо изградени професионалци, штитејќи ги и почитувајќи ги интересите на ревизорската професија.

1.1

ПРАВНА РАМКА

НЕЗАВИСНОСТ И ЗАКОНСКИ НАДЛЕЖНОСТИ

Со Законот за државната ревизија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 66/10, 145/10, 12/14, 43/14, 154/15, 192/15, 27/16 и 83/18 „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 122 од 2021 година) се уредени условите и начинот на вршење на државната ревизија, како и организацијата и надлежностите на Државниот завод за ревизија.

Со цел подобрување на правната рамка за државната ревизија заради постигнување на уставна независност на ДЗР и зајакнување на финансиската и оперативната независност во согласност со меѓународните стандарди и најдобрите практики на ЕУ која е и стратешка определба на Државниот завод за ревизија, но и едно од барањата од:

- ИНТОСАИ П-10 Декларација од Мексико за независноста на Верховните ревизорски институции;
- Националната програма за усвојување на правото на Европската Унија (НПАА) 2021–2025 за Поглавјето 3.32. Финансиска контрола усвоена од Владата на Република Северна Македонија и
- Програмата за реформа на управувањето со јавни финансии „СМАРТ ЈАВНИ ФИНАНСИИ“ 2022 – 2025 година и нацрт Акцискиот план за спроведување за 2022 година, за столб 7 – Надворешна контрола и парламентарен надзор,

во рамки на Твининг проект „Подобрување на надворешната ревизија и парламентарниот надзор“, изготвена е проценка на правната рамка за државната ревизија и дадени се препораки за постигнување уставна независност и зајакнување на финансиската и оперативна независност на ДЗР.

Како резултат на овие активности, со поддршка на наведениот проект во периодот 2021-2022 година се изготвени:

Предлог амандмани за изменување и дополнување на Уставот на Република Северна Македонија за утврдување на ДЗР како уставна категорија

Предлог текстот на уставните амандмани, Државниот завод за ревизија го достави до Министерството за правда како надлежно министерство, до Собранието и Владата. Од страна на надлежните органи, ДЗР е информиран дека ваквата иницијатива е во насока на јакнење на независноста на ДЗР и дека ќе биде земена во предвид, но поради тоа што истите претставуваат сугестии и бараат посебен третман во нашето законодавство и вклученост на сите засегнати страни во процесот, ДЗР ќе биде навремено известен за сите преземени активности. Во таа насока очекуваме дека надлежното министерство во координација со сите засегнати страни во процесот, да достави иницијатива до Собранието на Република Северна Македонија за утврдување на независноста на Државниот завод за ревизија во Уставот на Република Северна Македонија.

Предлог нов Закон за државната ревизија

Новиот предлог Закон за државната ревизија предвидува зајакнување на финансиската и оперативна независност на Државниот завод за ревизија, постапување по препораките од страна на субјектите предмет на ревизија и создава можности за разгледување на конечните ревизорски извештаи од страна на Собранието на Република Северна Македонија. Ова се значајни подобрувања на законодавството за државната ревизија согласно барањата од Европската унија и Меѓународните стандарди за државна ревизија на врховните ревизорски институции. За овој предлог закон обезбедени се и мислења од:

- Генералниот директорат за буџет на Европската комисија (DG Budget),
- Развојната иницијатива на ИНТОСАИ (INTOSAI Development Initiative) и
- Твининг партнерите ВРИ на Република Хрватска и ВРИ на Република Бугарија.

Државниот завод за ревизија во соработка со Фондацијата за демократија на Вестминстер во март 2022 година, организираше настан/јавна расправа во однос на драфт верзијата на новиот Закон за државната ревизија на која учествуваа претставници од Владата и Собранието на Репу-

блика Северна Македонија, претставници од државните институции, Делегацијата на ЕУ во Скопје, професионалните институции, академската заедница, граѓанските организации и вработени од Државниот завод за ревизија.

Предлог Законот за државната ревизија од страна на Главниот државен ревизор во април 2022 година беше предаден на Министерството за финансии, за понатамошно постапување како надлежен орган за уредување на политиката од областа на јавните финансии. Во февруари 2023 година, министерството за финансии го започна процесот на јавни консултации за новиот закон за државната ревизија на платформата на Електронски национален регистар на прописи на Република Северна Македонија (www.ener.gov.mk).

Во идниот период се очекува иницирање на постапка за донесување на новиот Закон за државната ревизија и усвојување на уставните амандмани.

Дополнително, со цел синхронизиран и воедначен пристап на регулирање во областа на јавните финансии, беа подготвени проценки и дадени предлози за системско подобрување на новите прописи во оваа област, особено во новиот Закон за буџети, со кои е уредена ревизијата на финансирањето на политичките партии и изборните кампањи, како и јавните набавки.

1.2

СТРАТЕШКИ ДОКУМЕНТИ

Стратешкиот развој на секоја организација бара визија за посакуваната иднина и креирање план, како да се направи таа визија реалност. Затоа развивањето на стратешки документи е еден од клучните чекори во развојот на ВРИ и остварување на својата визија, мисија и цели. Во Годишните извештаи за напредокот на Република Северна Македонија на Европската Комисија во однос на Подрачјето Надворешна ревизија, а кое е во надлежност на ДЗР, се посочени аспекти за кои е потребно преземање на активности од надлежните органи, а во однос на:

- Независноста на Државниот завод за ревизија да биде гарантирана со Уставот на Република Северна Македонија;
- Правната рамка да обезбеди независност на ДЗР во согласност со ИНТОСАИ стандардите;
- Систематски и навремено да се спроведуваат препораките содржани во ревизорски извештаи;
- Собраниска дискусија за ревизорските извештаи.

Стратешкиот пристап во работењето на Државниот завод за ревизија резултираше со донесување на повеќе стратешки документи кои се во насока на поставување и утврдување на активностите за целите кои треба да се остварат во тековниот и наредниот период, а се во функција на нивно остварување и креирање на соодветни планови за имплементирање.

Во Државниот завод за ревизија донесени се повеќе стратешки документи и тоа:

Стратегија за развој на Државниот завод за ревизија 2018 – 2022

Стратегијата за развој на Државниот завод за ревизија 2018 – 2022 ги содржи заложбите за зајакнување на независноста и интегритетот како предуслови за остварување на професионалноста и кредибилитетот во работењето, за промовирање и подобрување на имплементацијата на меѓународните принципи, стандарди и упатства содржани во Рамката за професионални објави на ИНТОСАИ, како и за континуирано следење на ефектите од извршените ревизии и степенот на исполнување на препораките содржани во ревизорските извештаи. Државниот завод за ревизија во целост ја реализираше оваа Стратегија.

Нова Стратегија за развој на Државниот завод за ревизија 2023 – 2027

Со цел преземање на навремени активности за утврдување на стратешките цели за претстојниот период 2023 – 2027 година, се пристапи кон донесување на нов стратешки документ. Донесувањето на новата Стратегија за развој на Државниот завод за ревизија за периодот 2023 – 2027 година и акциски план за нејзина имплементација, претставуваат дел од активностите реализирани со Твининг проектот „Подобрување на надворешната ревизија и парламентарниот надзор“.

Во Стратегијата, ДЗР ги постави пред себе клучните приоритети и цели, идентификувани преку стратешките цели:

СТРАТЕШКИ ЦЕЛИ

ИТ Стратегијата на ДЗР 2018 – 2022

Во 2022 година се реализираа активности за спроведување на постојната ИТ Стратегија на Државниот завод за ревизија 2018-2022 година, со цел да се зголеми ефикасноста на информацискиот систем на Државниот завод за ревизија. Наведената стратегија дефинираше четири стратешки цели и тоа:

- обезбедување и одржување на потребните ресурси за континуиран развој на ИТ системот на ДЗР (човечки ресурси и политики и процедури за управување со работните процеси),
- континуиран развој и одржување на ИКТ архитектура во согласност со развојот на новите технологии и стандарди,
- континуиран развој и одржување на апликативни решенија и ИКТ поддршка на ревизија,
- презентирање на резултатите од работењето на ДЗР.

Имплементацијата на наведената стратегија, преземените континуирани активности за заштита на информациските системи и вложувањата во нови современи технолошки решенија (хардвер и софтвер), претставува еден од основните предуслови за безбедност на податоците на ДЗР и заштита од сајбер напади.

Но, имајќи во предвид дека наведената стратегија го опфати периодот кој веќе изминуваше од страна на ДЗР се преземаа активности за подготвување и донесување на нова ИТ Стратегија на ДЗР за 2023 – 2027 година.

Комуникациска стратегија на ДЗР 2020 – 2023 година

Клучната цел на Комуникациската стратегија е да се зголеми степенот на информираност на општата јавност за улогата и работата на ДЗР и да се зајакне улогата на ДЗР како институција во служба на јавноста. Во стратегијата се дефинирани посебните цели кои се насочени кон остварување на конкретни резултати, кои се директно поврзани со стратешките активности на ДЗР, а меѓу кои се:

- да се промовира улогата на ДЗР како промотор на принципот на транспарентност и отчетност на јавните пари;
- да се развие и зајакне соработката и координацијата со сите групи од интерес;
- да се воспостави јавна поддршка за работата на ДЗР и да се обезбеди учество на јавноста;
- преку поголемо ангажирање на јавноста, да се поттикнат институциите да постапуваат по извештаите на ДЗР.

Во насока на зголемување на транспарентноста, отчетноста во работењето, како и овозможување на достапност на информациите за работењето на ДЗР и за состојбите содржани во Конечните ревизорски извештаи, ДЗР воспостави регистар на засегнати страни кој содржи 1.110 засегнати страни. Воспостави подготвување на ревизорски апстракт и соопштение за јавноста, каде на лесен и разбирлив начин се даваат клучните состојби / информации содржани во Конечниот ревизорски извештај. Со објавување на Конечниот ревизорски извештај, информација се доставува до сите засегнати страни. Информациите за работењето на ДЗР и за Конечните ревизорските извештаи

редовно се објавуваат на веб страната на ДЗР (www.dzr.mk) и Facebook¹.

Стратегија за управување со ризиците на Државниот завод за ревизија 2020-2023 година

Со донесената Стратегија за управување со ризици 2020-2023 година се уредени постапките и активностите за управување со утврдените ризици кои може да влијаат врз остварување на целите и успешното работење на ДЗР.

Стратегијата за управување со ризици 2020-2023 година, ги дефинира целите и придобивките од управувањето со ризиците, одговорностите за управување со ризиците и дава преглед на рамката која ќе се воспостави, преку која успешно ќе се управува со истите.

Успешноста на процесот на управување со ризиците се следи преку спроведување на:

- ажурирање на Регистарот на ризици на годишно ниво;
- спроведување на активности согласно утврдените рокови и обезбедено континуирано следење на степенот на реализација на предвидените контролни активности;
- предвидена обука за управување со ризици;
- постојан мониторинг на степенот на имплементација на контролните активности за управување со ризиците.

Годишното ревидирање на процесот на управување со ризиците, извршената анализа и ажурирање на контролите на сите нивоа, ги дава очекуваните резултати во насока на намалување на ризиците, преку воспоставените внатрешни контроли со што изложеноста на ризикот се задржува на прифатливо ниво што е евидентирано во ажурираниот Регистар на ризици.

Стратегија за управување со човечките ресурси 2020 – 2023 година

Стратегијата за управување со човечките ресурси во ДЗР 2020-2023 година, претставува основа за воведување и унапредување на функцијата за управување со човечките ресурси во ДЗР, преку изградба на ефикасен и функционален систем и обезбедување услови за вработување на квалификувани и стручни лица со висок степен на интегритет, кои се подготвени ефективно да ги извршуваат доделените функции и надлежности.

ДЗР промовира развој на професионалните квалитети на вработените, преку воспоставен реален систем на оценување на успешност во работењето, фер и транспарентни процедури за професионален и кариерен развој на вработените, како и воведување на дополнителни материјални и други стимулации за вработените.

Зголемувањето на знаењето и вештините на вработените во ДЗР претставува една од основните заложби на институцијата, а таквите заложби се преточени во Годишниот план за континуирано професионално усовршување за 2022 година.

Согласно Извештајот за степен на реализација на Стратегијата за управување со човечки ресурси

---

1 <https://www.facebook.com/DrzavenZavodzaRevizija>.

за 2022 година, врз основа на поставените индикатори за следење на степенот на реализација може да се заклучи дека ДЗР од денот на донесувањето на Стратегијата до декември 2022 година, реализираше поголем дел од предвидените активности.

Стратешки план за ревизија на ДЗР за 2021 – 2023 година

Стратешкиот план за ревизија на ДЗР за периодот 2021 – 2023 година е донесен врз основа на усвоеното Упатство за стратешко и годишно планирање на ревизиите и во согласност со Одлуката за определување на стратешки цели за ревизии на Државниот завод за ревизија за период 2021 – 2023 година и приоритетни области за ревизии по сектори кои вршат ревизија. Во овој план ДЗР, определени се стратешките цели за ревизии, приоритетни области и подобласти по сектори кои вршат ревизија.

Освен стратешките документи на Државниот завод за ревизија постојат и други стратешки документи донесени од други надлежни органи во кои утврдени се стратешки цели или области кои влијаат врз работењето на Државниот завод за ревизија и во исто време преземени се активности за формирање на повеќе секторски работни групи. Имено, надлежните органи во насока на подобрување на управувањето со јавни финансии што претставува еден од клучните приоритети, по завршување на Програмата за реформа на управувањето со јавни финансии за 2018 – 2021 година, во јуни 2022 година ја донесоа новата Програмата за реформа на управувањето со јавни финансии „СМАРТ ЈАВНИ ФИНАНСИИ“ 2022 – 2025 година.

СТРАТЕШКИ ЦЕЛИ

- Надзор над трошењето на јавните средства;
- Борба против корупцијата;
- Квалитено финансиско известување;
- Давање придонес за подобрување на јавните услуги;
- Континуирано зголемување на одговорноста, отчетноста и транспарентноста;
- Зголемување на одговорноста и транспарентноста во користењето на јавните средства;
- Подобрување на работењето на корисниците на јавните средства;
- Подобрување на квалитетот на работењето на секторите преку континуирани професионални обуки на ревизорите;
- Подобрување на квалитетот на работењето на секторите преку зајакнување на комуникацијата и соработката помеѓу институциите;
- Обезбедување на соодветно работно опкружување;
- Подобрување на корпоративната култура и етика во вршење на ревизијата.

ПРИОРИТЕТНИ ОБЛАСТИ

- Буџет на Република Северна Македонија;
- Државна безбедност и одбрана;
- Кризна и вонредна состојба;
- Ефекти од пандемијата;
- Политички партии и изборен процес;
- Локална самоуправа и рамномерен регионален развој;
- Труд и социјална политика;
- Образование;
- Култура и спорт;
- Здравствен систем;
- Животна средина;
- Земјоделие, шумарство и водостопанство;
- Правосудство и владеење на правото;
- Економија;
- Сообраќај, транспорт и комуникации;
- Цели на одржлив развој на ООН;
- ИТ системи, безбедност и заштита на податоци, Фондови од ЕУ и од други меѓународни институции.

Програмата за реформа на управувањето со јавни финансии „СМАРТ ЈАВНИ ФИНАНСИИ“ 2022 – 2025 година

Во новата Програмата се настојува да се зајакне системот на јавни финансии, да се промовира транспарентноста, отчетноста, фискалната дисциплина и ефикасноста во управувањето и користењето јавни ресурси, преку утврдени столбови, приоритети и мерки.

Во надлежност на Државниот завод за ревизија е утврден столбот 7- Надворешна контрола и парламентарен надзор,

Акцискиот план за спроведување на Програмата за реформа на управувањето со јавни финансии за 2022 година, претставува детален план на активности за спроведување на мерките и мерење на остварувањето на целните показатели, вклучително и за приоритетите за надворешна ревизија и парламентарен надзор кои се во надлежност на ДЗР.

Секторската работна група за управување со јавни финансии

Државниот завод за ревизија активно учествуваше во Секторската работна група за управување со јавни финансии со која претседава Министерот за финансии, чија цел е воспоставување и одржување на функционален секторски пристап во областа управување со јавни финансии. Исто така, Главниот државен ревизор како член учествуваше во работата на Советот за управување со јавни финансии, кое претставува координативно тело за следење на спроведувањето на реформите во управувањето со јавни финансии.

Остварувањето на стратешките цели на Државниот завод за ревизија утврдени во поодделните стратешки документи, реализирањето на надлеж-

ГОДИШНА ПРОГРАМА 2021

Субјекти кои доставиле барање

	ЕЛС	Пристигнати барања	2	Прифатени барања	1
	Институции	Пристигнати барања	6	Прифатени барања	2
	НВО и здруженија	Пристигнати барања	5	Прифатени барања	3
	Граѓани	Пристигнати барања	5	Прифатени барања	0
Вкупно пристигнати барања			18	Вкупно прифатени барања	6

ностите утврдени во други стратешки документи, како и учеството во секторските работни групи, бара донесување на акти на годишно ниво со што ќе се олесни нивната реализација. За таа цел донесени се повеќе акти на годишно ниво и во исто време воспоставен е систем на континуирано следење на реализација на стратешките и годишните документи, за што на полугодишно и годишно ниво се подготвуваат соодветни извештаи.

Годишна програма за работа на ДЗР за 2022 година

Годишна програма за работа на ДЗР за 2022 година е изготвена врз основа на Стратешкиот план за ревизија на ДЗР за 2021 - 2023 година и во согласност со донесеното Упатство за стратешко и годишно планирање на ревизиите и Одлуката за определување на стратешки цели за ревизии на Државниот завод за ревизија за период 2021 -

2023 година и приоритетните области за ревизии по сектори кои вршат ревизија. Истата е доставена во законски утврдениот рок до Собранието на Република Северна Македонија.

Годишната програма за работа на Државниот завод за ревизија за 2022 година се реализираше во целост и опфати: 188 ревизии, од кои 170 се ревизии на регуларност (финансиска ревизија и ревизија на усогласеност), 12 ревизии на успешност и 6 ревизии на усогласеност. Се реализираа 47 ревизии кои се однесуваат на субјекти и теми на ревизии согласно Законот за државната ревизија и 141 ревизии кои се однесуваат на субјектите кои учествуваа во Локалните избори 2021 година. Од вкупно предвидените 12 ревизии на успешност, 8 се спроведоа во соработка со Твининг партнерите од ВРИ на Хрватска, Бугарија и Естонија, 1 кооперативна ревизија на успешност во соработка со ТФМА работната група, на тема „Сопствените приходи на општините во услови на пандемија

ГОДИШНА ПРОГРАМА 2022

Субјекти кои доставиле барање

	ЕЛС	Пристигнати барања	8	Прифатени барања	5
	Институции	Пристигнати барања	7	Прифатени барања	2
	НВО и здруженија	Пристигнати барања	5	Прифатени барања	2
	Граѓани	Пристигнати барања	18	Прифатени барања	6
Вкупно пристигнати барања			38	Вкупно прифатени барања	15

за обезбедување квалитетни услуги на граѓани-те", во која учествуваа 7 Врховни ревизорски институции: ВРИ на Албанија, Црна Гора, Романија, Словачка, Полска, Турција и ДЗР во улога на координатор и 1 кооперативна ревизија со ВРИ на Србија на тема „Рамномерен регионален развој со посебен осврт на демографијата“, согласно билатерално потпишаниот Меморандум за соработка.

Применувајќи ги принципите на транспарентност и отвореност при подготовка на Годишната програма за работа за 2022 година, ДЗР овозможи и постави на својата веб страна таб „образец за барање на ревизија“. До денот на изготвување на Годишната програма за работа на ДЗР за 2022 година, пристигнати беа вкупно 38 барања за вршење на ревизија, од кои најголем дел се барања доставени од граѓани или 47% и барања од страна на единици на локална самоуправа (ЕЛС) или 21%. Во Годишната програма за работа на ДЗР за 2022 година, беа прифатени вкупно 15 барања за вршење на ревизија, односно 39% од поднесените барања или во однос на бројот на планирани ревизии во Годишната програма за 2022 година ревизиите по поднесени барања учествуваат со 8%. Ваквата пракса продолжи и при изготвување на Годишната програма за работа на ДЗР за 2023 година.

Годишниот план за спречување на корупција на ДЗР за 2022 година

Постапувајќи согласно барањата за донесување на Годишен план за проценка од ризици од корупција за 2022 година, Државниот завод за ревизија во текот на месец декември 2021 година го доне-

се и објави на веб страната на ДЗР² наведениот план. ДЗР го имплементираше Годишниот план за спречување на корупција на Државниот завод за ревизија за 2022 година, со кој се предвидени мерки и активности во поглед на спречувањето на корупцијата на ниво на институција. Во декември 2022 година, донесен е нов Годишен план за спречување на корупција за 2023 година, кој е објавен на веб страната на ДЗР³.

Годишниот план за континуирано професионално усовршување за 2022 година

Зголемувањето на знаењата и вештините на вработените на Државниот завод за ревизија претставува една од стратешките цели и континуирана активност и заложба на менаџментот на ДЗР, поради што подготвен и донесен е Годишниот план за континуирано професионално усовршување за 2022 година⁴.

Наведениот план претставува одраз на барањата и потребите на вработените и во истиот предвидени се активности и области насочени кон зголемувања на знаењата и вештините на вработените со што се обезбедува повеќекратен ефект изразен преку зголемување на квалитетот на извршените работни задачи и напредок во управувањето со јавните средства, детално објаснето во точка 3.2. од овој извештај. Во декември 2022 година, донесен е нов Годишен план за континуирано професионално усовршување за 2023 година, кој е објавен на веб страната на ДЗР.

2 https://dzt.mk/sites/default/files/2021-12/Godisen_plan_sprecuvanje_korupcija_DZR_2022_godina.pdf

3 https://dzt.mk/sites/default/files/2022-12/Godisen_plan_sprecuvanje_korupcija_2023_DZR.pdf

4 https://dzt.mk/sites/default/files/2022-01/Godisen_plan_kontinuirano_profesionalno_usovrsuvanje_2022_godina.pdf

Годишен извештај за извршените ревизии и за работата на ДЗР за 2021 година

Годишниот извештај за извршени ревизии и за работата на ДЗР за 2021 година беше изготвен и доставен до Собранието на Република Северна Македонија во законски утврдениот рок до крајот на јуни 2022 година и исто така тој е достапен на веб -страницата на ДЗР на три јазици: македонски, албански и англиски јазик.

Собранието на Република Северна Македонија, на 79 - та седница, го разгледа и усвои Годишниот извештај за извршените ревизии и за работата на

Државниот завод за ревизија за 2021 година и по истиот усвои Заклучоци кои заедно со Извештајот на комисијата за финансирање и буџет ги достави до Владата на Република Северна Македонија и Државниот завод за ревизија.

Воспоставена е пракса за достапност на информациите и податоците содржани во Годишниот извештај за извршени ревизии и работата на ДЗР до врховните ревизорски институции, Европскиот суд за ревизија, ИНТОСАИ и ЕУРОСАИ, Делегацијата на Европската унија во Република Северна Македонија, мисиите на меѓународните организации како и на одредени дипломатски претставништва во Република Северна Македонија.

1.3 МЕТОДОЛОШКИ ДОКУМЕНТИ И ПРИМЕНА НА ДОБРИ ПРАКТИКИ

Во 2022 година како дел од редовната активност на континуирано усогласување на методологијата за државна ревизија со барањата од Рамката на професионални објави на ИНТОСАИ, донесени се

нови и ажурирани методолошки акти со кои се обезбедува висок квалитет на извршување на ревизиите и тоа:

Прирачник за ревизија на усогласеност⁵

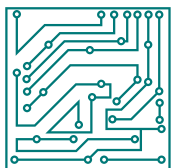
е изготвен со цел имплементација на ИССАИ 4000 Стандардот за ревизија на усогласеност и обезбедува олеснето спроведување на ревизијата на усогласеност, дава практични насоки за еднаков пристап за извршување на ревизијата на усогласеност.

Прирачник за ревизија на успешност⁶

Во јуни 2022, донесен е новиот прирачник со цел да се изврши усогласување на барањата и имплементација на ИССАИ 3000 стандардот за ревизија на успешност.

Прирачник за ИТ ревизија⁷

Нуди сеопфатно објаснување на клучните области кои ревизорите треба да ги имаат во предвид при извршувањето на ревизијата на информациските системи или ревизија во услови на ИТ опкружување. Овој прирачник е изготвен согласно меѓународните стандарди на Врховните ревизорски институции (ISSAI), Прирачникот за ИТ ревизија на Работната група за ИТ ревизија на ИНТОСАИ и развојната иницијатива на ИНТОСАИ, меѓународно признаените ИТ стандарди и современите трендови и добри практики во оваа област.

5 бр.01-1068/1 од 06.06.2022 година.

6 бр.01-1069/1 од 06.06.2022 година.

7 Во примена се уште и: Прирачник за ревизија на регуларност; Прирачник за ревизија на регуларност на единиците на локална самоуправа; Прирачник за ИТ ревизија; Прирачник за следење на препораките;

Кодекс на етика

Со цел да се дефинираат етичките вредности, принципи и правила врз кои се заснова професионалното однесување на раководството и вработените на ДЗР, а на тој начин помагајќи да се изгради и одржи довербата на засегнатите страни во активностите на институцијата. Овој кодекс е усогласен со барањата на ИССАИ 130 – Кодекс на етика на ИНТОСАИ.

Насоки за ревизија на ЕУ фондови и претпристапна помош⁸

донесени во јуни 2022 година, обезбедуваат практични насоки за ревизија на ЕУ фондови и претпристапна помош.

Насоки поврзани со откривање на неправилности, измама и корупција⁹

целта на овие насоки е да им помогне на ревизорите да ја разберат разликата помеѓу измама, корупција и неправилности. Исто така, овој документ има за цел да им помогне на ревизорите да откријат одредени области кои се повеќе изложени на неправилности, измама и корупција (анализа на ризик) и да ги добијат потребните докази за да можат да известуваат за такви случаи.

Упатство за ревизија на родова еднаквост

изготвено како резултат на заедничката соработка помеѓу ДЗР и Телото на Обединетите нации за родова еднаквост и зајакнување на жените - UN Women, а кои обезбедија експертска и логистичка поддршка за неговото издавање.

⁸ број 01-1070/1 од 06.06.2022 година.

⁹ број 01-1071/1 од 06.06.2022 година.

Упатство за контрола на квалитет и Упатство за осигурување на квалитет

во функција на обезбедување на висок квалитет, но и осигурување на квалитетот на извршените ревизии, ДЗР утврди детални постапки кои треба да се следат во сите фази на ревизорскиот процес дефинирани со овие упатства.

Процедура за изготвување, доставување и објавување на збирни извештаи

донесена во септември 2022 година, со која е уреден начинот на изготвување, доставување и објавување на збирни извештаи за група слични субјекти предмет на ревизија.

Со цел да се подобри презентирањето на резултатите од вршењето на државната ревизија и да се подобри комуникацијата со јавноста, но и внатрешна комуникација во ДЗР, а со цел осигурување на навремено и квалитетно известување на резултатите од ревизиите, донесени се:

- Политики за внатрешна и надворешна комуникација и известување за резултатите од извршените ревизии;
- Процедура за организирање и движење на документи во електронска форма, дејноста на централна архива и користење и чување на печатите и штембилите во ДЗР;
- Процедура за објавување на ревизорските извештаи, документи и други информации на веб страницата на ДЗР;
- Процедура за комуникација на ДЗР со заинтересирани страни и

- Упатство за графички прикази во ревизорските извештаи.

Дополнително, во рамки на Твининг проектот, изготвена е нова содржина и структура на ревизорските извештаи, согласно меѓународните стандарди за ревизија, како и нов ревизорски апстракт за да се подобри презентацијата на резултатите од ревизиите. Ова се прави со цел да се зголеми транспарентноста, отчетноста и отвореноста во промовирањето на резултатите од државната ревизија.

Со цел зајакнување на интегритетот како значаен аспект во процесот на спречување на корупција-та, ДЗР во 2022 година донесе:

- Политика на интегритет на Државниот завод за ревизија;
- Годишен план за спречување на корупција на Државниот завод за ревизија за 2022 година;

- Нов Кодекс на етика на вработените во Државниот завод за ревизија, во согласност со Кодексот на етика на ИНТОСАИ и потпишани се изјави од вработените за запознавање со Кодексот на етика на Државниот завод за ревизија;
- Одлука за формирање на комисија за професионална етика;
- Правила за работа на комисијата за професионална етика;
- Назначени се одговорни лица за: интегритет, заштита на укажувачи и информации од јавен карактер, лични податоци и прием на пријави, претставки, информации и барања за постапување;

ISO сертификација

Во мај 2022 година, ДЗР успешно изврши ресертификациона проверка од страна на сертификационно тело, при што се продолжи важноста на сертификатот за примена на Системот за управување со квалитет во согласност со ISO стандардот MKS EN ISO 9001:2015 до 30.05.2024 година.

ДЗР ги започна активностите за имплементација на ISO 37001 - Меѓународниот стандард за воспоставен систем за борба против корупција и ISO 27001 - Меѓународниот стандард за систем за управување со безбедност на информациите. Сертификацијата на овие стандарди ќе биде спроведена кога во државата ќе бидат создадени услови, односно постоење на акредитирано тело кое ќе ја изврши сертификацијата.

**КОМУНИКАЦИЈА
И СОРАБОТКА
СО ЗАСЕГНАТИ
СТРАНИ**

2.1 КОМУНИКАЦИЈА И ТРАНСПАРЕНТНОСТ ВО РАБОТЕЊЕТО

Комуникацијата со засегнатите страни е значајна алатка за секоја успешна организација. Водејќи се од стратешките определби утврдени во Комуникациската стратегија на ДЗР 2020-2023 година, односно да се поттикне комуникацијата во која медиумите, граѓаните и граѓанските организации ќе бидат сојузници во остварувањето на целта за зголемување на степенот на информираност на општата јавност за улогата и задачата на ДЗР и зајакнување на улогата на ДЗР како институција во служба на јавноста.

Транспарентноста во работењето на ДЗР е од суштинско значење за изградба на довербата, одговорноста и ефикасноста во извршувањето на ревизорска работа. ДЗР, како независна институција воспостави двонасочни ефикасни канали на комуникација со засегнатите страни, кои придонесуваат кон постигнување на организациските и стратешките цели, но влијаат и на ефективноста, транспарентноста, отчетноста во системот на управување со јавните финансии.

Ефикасноста на транспарентното работење на ДЗР е овозможено и преку веб страната на ДЗР преку која сите заинтересираните страни може да ги прегледуваат и анализираат ревизорските извештаи, објавените методолошки акти и процедурите користени при извршувањето на ревизиите, како и информациите за тековните активности. Ова придонесува за изградба на доверба и кредибилност на работата на ДЗР и овозможува јавна расправа и дијалог меѓу ДЗР и засегнатите страни. Отворениот дијалог со засегнатите страни ги вклучува граѓаните, медиумите, невладините организации и другите институции и организации. ДЗР сето ова го постигна преку редовна комуникација на јавните настани, информативни сесии,

но и објавување на ревизорски извештаи и други информации преку комуникациските канали.

Во исто време преку континуирано и навремено информирање на повеќе од 1.110 засегнати страни, јавноста добива навремени информации за објавените конечните ревизорски извештаи на веб страната на ДЗР, како и соопштенија за медиумите и Апстракти од ревизорските извештаи во кои се содржани клучни утврдени состојби, се обезбедува поедноставено „разбирање“ на ревизорските извештаи и утврдените состојби содржани во истите.

ДЗР редовно ги објавува своите годишни извештаи, кои содржат информации за резултатите од извршените ревизии, активностите на институцијата, финансиските извештаи и други аспекти на неговата работа. Овие извештаи исто така се објавени на веб страната и се достапни за јавноста, што овозможува транспарентност и одговорност во работата на ДЗР.

Отчетноста, транспарентноста и одговорноста во работењето на ДЗР е континуиран и нераскинлив процес во тековното работење на ДЗР кое се постигнува со посветеноста на вработените и менаџментот на ДЗР преку континуираното ажурирање на мејлинг листата на засегнати страни, настап на националните медиуми и изјави во врска со утврдените состојби во конечните ревизорски извештаи, медиумските објави за работењето на ДЗР и објавените конечни ревизорски извештаи како и тековни активности за редовно ажурирање на веб страницата на ДЗР и Facebook страната на ДЗР.

Резултатите и активностите се претставени на следните графикони:

МЕЈЛИНГ ЛИСТА
НА ДЗР И КОМУНИЦИРАЊЕ
СО НАДВОРЕШНИ
ЗАСЕГНАТИ СТРАНИ

**МЕЈЛИНГ ЛИСТА
НА ДЗР И КОМУНИЦИРАЊЕ
СО 1.110 НАДВОРЕШНИ
ЗАСЕГНАТИ СТРАНИ**

заклучно со јануари 2023 година

	Новински агенции	11
	Новинари	92
	Дневни весници	7
	Неделници	3
	Радиодифузери	38
	Телевизии	51
	Кабелски оператори	25
	Интернет портали	96
	Граѓански организации	157
	Институции	9
	Општини	81
	Комори и асоцијации	11
	Јавни претпријатија на локално ниво	122
	Јавни претпријатија на централно ниво	34
	Јавни здравствени установи	117
	Субјекти предмет на ревизија	256

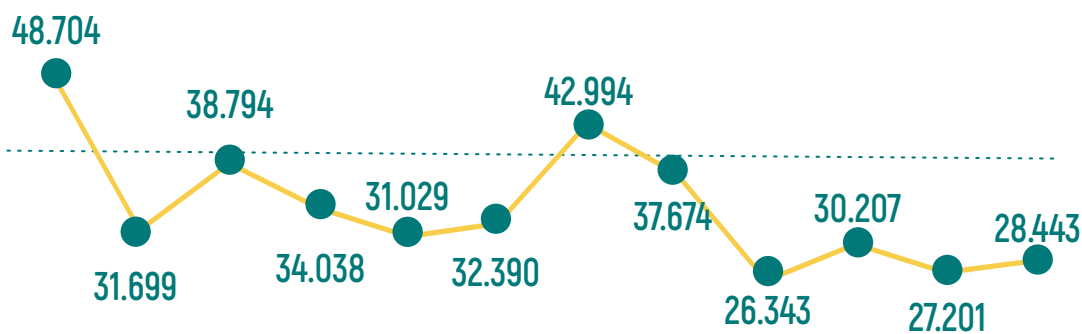
2021 година
380 ЗАСЕГНАТИ
СТРАНИ

2020 година
190 ЗАСЕГНАТИ
СТРАНИ

		2021	2020
	Новински агенции	11	11
	Новинари	91	62
	Дневни весници	7	7
	Неделници	3	3
	Радиодифузери	38	38
	Телевизии	51	20
	Интернет портали	95	30
	Граѓански организации	50	50
	Институции	9	5

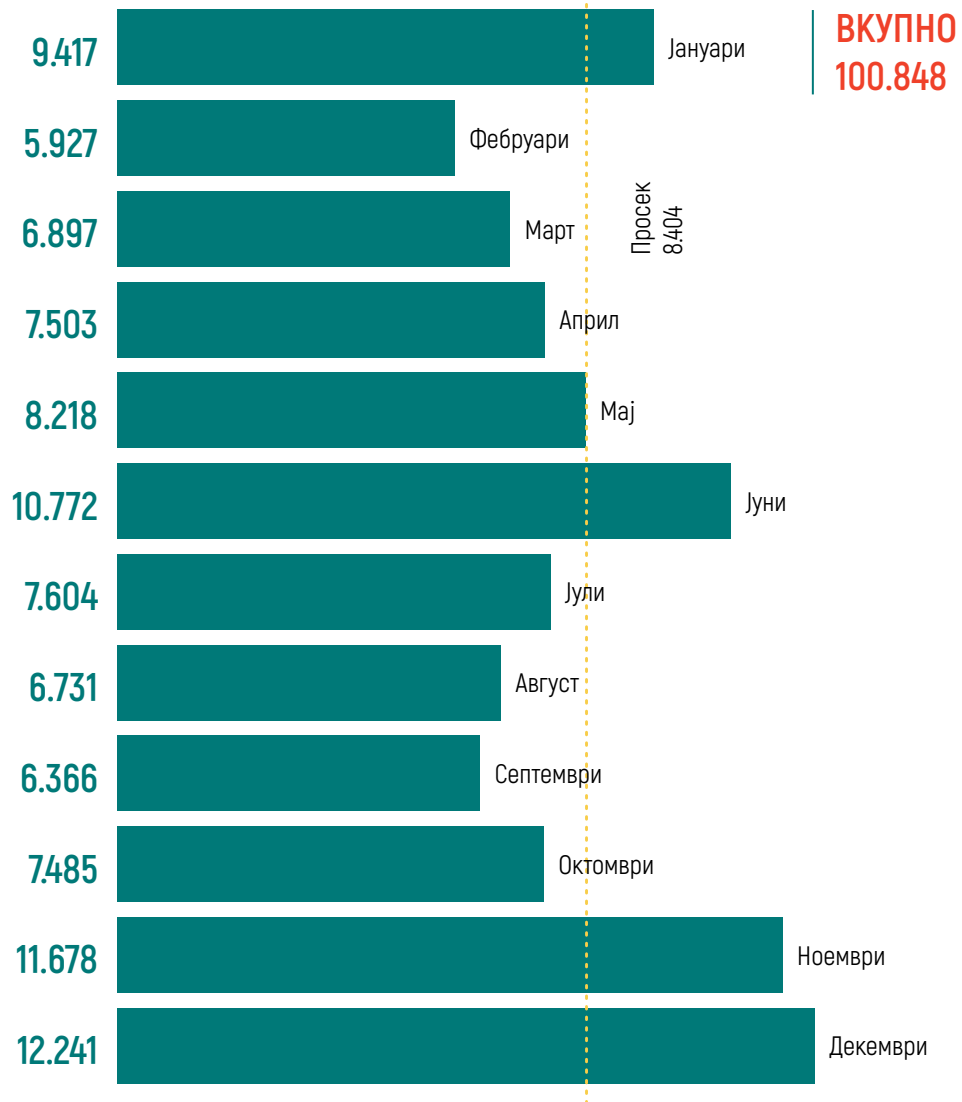
**ПОСЕТЕНИ СОДРЖИНИ
НА WWW.DZR.MK
2022**

Јануари   Фебруари   Март   Април   Мај   Јуни   Јули   Август   Септември   Октомври   Ноември   Декември

ПОСЕТИ НА
WWW.DZR.MK
2022

ДРЖАВЕН ЗАВОД
ЗА РЕВИЗИЈА
и односот со
МЕДИУМИТЕ

01.01.2022 | 31.12.2022

512

МЕДИУМСКИ
ОБЈАВИ ЗА
КОНЕЧНИ
РЕВИЗОРСКИ
ИЗВЕШТАИ

92

ОБЈАВИ
ПРЕНЕСЕНИ
ОД СТРАНА НА
ТЕЛЕВИЗИИТЕ

420

ОБЈАВИ ПРЕНЕСЕНИ
ОД СТРАНА
НА ИНТЕРНЕТ
ПОРТАЛИТЕ

8

ИНТЕРВЈУА
И ИЗЈАВИ ЗА
МЕДИУМИТЕ

Социјални медиуми

Со цел зголемување на својата транспарентност и отчетност, следејќи ги светските трендови на се поголемо користење на социјалните медиуми, ДЗР активно продолжи да го зголемува своето присуство на истите користејќи ги како алатка за промоција на своите активности и постигнатите резултати од вршењето на државната ревизија. Преку нив граѓаните и сите засегнати/заинтересирани страни имаат можност да се информираат за активностите и за постигнатите резултати од вршењето на државната ревизија. Овие нови комуникациски алатки на ДЗР претставуваат простор за креативна и конструктивна дискусија и размена на мислења.

Во 2022 година, ДЗР на сопствената Facebook страна, реализираше вкупно 170 објави/постови, а во просек дневно се евидентирани 2.232 посети што споредено со 2021 година претставува зголемување за 427%.

ДЗР, активно ги користи и YouTube и LinkedIn страните како канали за комуникации со засегнатите страни.

31.12.2021
31.12.2022

8.000 | 62.869

Вкупен reach за 3 објавени содржини со најголема посетеност

22.808 | 705.301

Вкупен број на посетители

8.982 | 104.908

Различни профили кои виделе една содржина

8.363 | 25.021

Вкупен reach за последните 10 објавени содржини

762 | 6.967

Следачи на страната

518 | 2.232

Просечен број на дневни посети

17.11.2021

ОТВОРЕНА

ЈАВНА АНКЕТА - СТЕПЕН НА ЗАДОВОЛСТВО

Државниот завод за ревизија ја спроведува јавната анкета во континуитет како алатка за истражување на мислењето на засегнатите страни за работата на ДЗР.

Со цел подобрување на квалитетот и зајакнување на транспарентноста, отчетноста и видливоста во својата работа, ДЗР достави прашалник/анкета за степенот на задоволство од соработката со ДЗР и за работата на нашата институција до сите 1.110 засегнати страни, вклучувајќи: 620 институции, 323 медиуми и 157 граѓански организации и го сподели на својата Facebook и веб страна. Според структурата на добиени одговори во однос на прашањето за задоволството од соработката со ДЗР, 85% од испитаниците искажаа задоволство од соработката со ДЗР, истакнувајќи дека е направен голем исчекор во однос на отвореноста и соработката со ДЗР, особено преку навремено информирање за издадените ревизорски извештаи, за активностите на ДЗР, а зголемена е отвореноста кон медиумите и граѓанските организации. Искажана е и голема доверба за работата на ДЗР, и тоа оценувајќи ја како непристрасна, независна, законита, објективна, транспарентна и стручна институција. Не изостанува ниту задоволството од квалитетот на издадените конечни ревизорски извештаи кои се оценети како актуелни, разбирливи, точни и објективни.

СТРУКТУРА НА ДОБИЕНИ ОДГОВОРИ

	Институции од јавен сектор	54%
	Приватен сектор	3%
	Граѓански организации	14%
	Медиуми	13%
	Физички лица	17%

Конечните ревизорски извештаи на ДЗР се:

Актуелни	75%
Разбирливи	77%
Точни	77%
Објективни	75%

Споделување на знаењето

Со цел споделување на знаењето и научени лекции од извршените ревизии, претставници од ДЗР активно учествуваа на бројни конференции, панел дискусии, дебати, тркалезни маси, организирани од страна на релевантни институции / засегнати страни во областа предмет на дискусија.

ДЗР воспостави пракса, конечните ревизорските извештаи од извршените ревизии кои се објавени на веб страната на ДЗР, на редовна основа да бидат доставувани и до група на субјекти, како засегнати страни во зависност од областа предмет на ревизија (ЕЛС, ЈЗУ, ЈП на централно и локално ниво и АД во државна сопственост итн.), со цел утврдените состојби содржани во конечните ревизорски извештаи, да бидат споделено знаење и информации, а утврдените неправилност/состојби да не се повторуваат и во нивното работење.

Во насока на споделување на знаењето и зајакнување на соработката со професионалните асоцијации, институции и граѓански организации на теми во областа на ревизијата, на покана на ДЗР на дел од организираниите обуки/работилници присуствуваа и вработени од ЕЛС, Јавно обвинителство, службата на Собранието на Република Северна Македонија, внатрешните ревизори од АД и ЈП, вработени на Врховните ревизорски институции во регионот, претставници од медиумите и граѓанските организации. На овие обуки претставниците имаа можност да се запознаат со методологијата на извршување на ревизијата, начинот на имплементација на Меѓународните сметководствени стандарди, имплементацијата на ревизорските стандарди на ИНТОСАИ, разбирање

на ревизорските извештаи, најчестите утврдени грешки во извршувањето на ревизиите, но и да се разменат искуства и добри практики во насока на унапредување на работењето и меѓусебната соработка.

Задоволство од соработката со ДЗР

	Институции од јавен сектор	88%
	Приватен сектор	67%
	Граѓански организации	83%
	Медиуми	92%
	Физички лица	100%

ДЗР преку своето работење обезбедува:

Непристрасност	79%
Независност	77%
Законитост	83%
Објективност	76%
Транспарентност	80%
Стручност	80%

2.2

СОРАБОТКА СО СОБРАНИЕТО, ДРЖАВНИТЕ ОРГАНИ, ПРОФЕСИОНАЛНИ АСОЦИЈАЦИИ И ИНСТИТУЦИИ, ГРАЃАНСКИ ОРГАНИЗАЦИИ И ОПШТАТА ЈАВНОСТ

Соработката на ДЗР и во 2022 година продолжи со бројни домашни професионални асоцијации и институции кои имаат голем придонес во реализацијата на стратешките цели. ДЗР е препознаена од овие организации како општествено одговорна и влијателна институција која обезбедува навремени, актуелни податоци, информации и појаснувања за состојбите и препораките што ги дава преку процесот на ревизија.

Преку соработката со професионалните асоцијации, високообразовните институции, научно истражувачките центри и други организации од граѓанскиот сектор, работата на ДЗР стана достапна до граѓаните, им овозможи да ги анализираат факторите и да ги оценуваат перформансите на јавната администрација и да се зголеми свесноста кај граѓаните за микро и макро опкружување во областа на управувањето со јавните финансии и надзорот на трошењето на јавните средства.

За таа цел, ДЗР во 2022 година ги одржа постојните облици на соработка и продолжи со процес на проширување односно склучување на нови облици за соработка со државни институции и професионални и други организации од граѓанскиот сектор и се склучија следните меморандуми за соработка:

Собрание на Република Северна Македонија

Целта на овој меморандум е унапредување на соработката во извршувањето на надлежностите од делокругот на Собранието и ДЗР, преку воспоставување на професионално одржливи и ефикасни односи во насока на зајакнување на ефикасноста и транспарентноста на јавниот финансиски надзор. Со склучениот Меморандум, се уредува начинот на комуникацијата и размена на информации и податоци во врска со ревизорските извештаи, техничка помош и соработка со стручните служби на Собранието од областа на ревизијата, преку организирање заеднички состаноци, едукации, брифинзи, и други настани за подобро информирање на пратениците и појаснување на ревизорските извештаи.

Со меморандумот се уредува начинот на разгледување на поднесените конечни ревизорски извештаи или збирни извештаи за група на субјекти на седница на матичното работно тело на Собранието, но и начинот на консултација и одлучување кои конечни ревизорски извештаи или збирни извештаи за група слични субјекти предмет на ревизија ќе бидат предмет на разгледување на седница на Собранието.

Претставници од Собранието активно учествуваа и на работилниците, студиските посети организирани во рамките на Компонента 3: Подобрена функција на законодавната контрола на Собранието врз основа на разгледување и дискусија за ревизорските извештаи на ДЗР.

Во месец март 2022 година, на покана на претседателот на Собранието на Република Бугарија, главниот државен ревизор оствари работна средба во законодавниот дом на Република Бугарија. На работната средба присуствуваа и претседателот на Националниот завод за ревизија и претседателот на Поткомисијата за контрола на јавните средства во Националното Собрание. Главна тема на одржаната работна средба беше соработката помеѓу Собранието и Врховните ревизорски институции, размена на искуства за начинот на

разгледување и дискутирање по конечните ревизорски извештаи во матичните парламентарни комисии со цел поефикасно имплементирање и постапување по ревизорските препораки.

Во месец април 2022 година, главниот државен ревизор, претседателот и заменик претседателот на Националната канцеларија за ревизија на Република Бугарија, остварија средба со претседателот на Собранието на Република Северна Македонија. На средбата се дискутираше за соработката на Собранието со Државниот завод за ревизија, уште еднаш покажувајќи ја поддршката за важната и клучната улога на ДЗР како институција која врши ревизија на сите клучни институции. Клучниот повод за оваа средба беше успешната соработка на ревизорските институции на Република Северна Македонија, Република Бугарија и

Република Хрватска како партнери во рамките на Твининг проектот „Подобрување на надворешната ревизија и парламентарните надзор“, финансиран од ЕУ, чиј што најсериозен резултат е изработениот нацрт Закон за државната ревизија, кој е во фаза на разгледување и усвојување од страна на Владата и Собранието.

Во месец јуни 2022 година, во Охрид главните државни ревизори на Република Северна Македонија и Хрватска, остварија работна средба со претседателот на Собранието на Република Северна Македонија. Средбата се организираше со цел да се даде поддршка на активностите за зајакнување на соработката помеѓу Државниот завод за ревизија и Собранието. На одржаната средба претседателот на Собранието и првите луѓе на Врховните ревизорски институции на Република Северна Македонија и Република Хрватска, дискутираа како да се подобри меѓусебната соработка, следејќи ги позитивните практики на земјите членки на ЕУ.

Во рамки на проектните активности содржани во Твининг проектот, во месец септември 2022 година, до Собранието беше доставен првиот **„Збирен извештај за извршени ревизии на успешност за мерките на Владата на Република Северна Македонија за справување со кризата предизвикана од Ковид-19“**. Истиот претставува сублимат на клучните наоди на трите поединечно извршени ревизии на успешност согласно Годишната програма за работа на ДЗР за 2021 година:

Во рамките на активностите од оваа компонента подготвен е нов Прирачник „Улогата на Државниот завод за ревизија и Собранието во зајакнувањето на ефикасноста во управувањето со јавните финансии“. Исто така подготвени се и други акти кои ќе го олеснат процесот на полесно разбирање на ревизорските извештаи.

Преку активна поддршка за преземање на мерки по дадените препораки содржани во конечните ревизорски извештаи и поттикнување на промена во начинот на кој се користат јавните средства (пари и имот) од страна на институциите од јавниот сектор ќе се придонесе кон зголемување на општото добро за сите граѓани.

Јавното обвинителство на Република Северна Македонија

Во насока на зајакнување на комуникацијата и продлабочување на соработката помеѓу ДЗР и Јавното обвинителство, во 2022 година, потпишан е Меморандум за соработка. Со овој меморандум е уреден начинот на комуникација, консултација и достава на конечните ревизорски извештаи до Јавното обвинителство, за нивно понатамошно постапување, размената на податоци и информации со цел поефикасно постапување по констатираните неправилности. Преку спроведување на обуки и работилници на кои заеднички државните ревизори и јавните обвинители ќе ги разменуваат своите искуства од пракса и ќе се зајакнат знаењата и вештините за значењето на неправилностите во ревизиите и нивното третирање во постапка на кривично гонење.

Во 2022 година, претставници од двете институции, на работилницата на тема „Зајакнување на соработката и комуникацијата помеѓу Државниот завод за ревизија и Јавното обвинителство на Република Северна Македонија“ дискутираа и разменуваа мислења за тоа како да се зајакне комуникацијата и продлабочи соработката помеѓу ДЗР и ЈО. Во таа насока од страна на двете

институции номинирани се лица за континуирана комуникација.

Исто така во соработка со Американска агенција за меѓународен развој-УСАИД, организиран е ед-нодневен настан со претставници на Државниот завод за ревизија, Јавното обвинителство и Државната комисија за спречување на корупцијата на која се дискутираше начинот на размена на информации и постапувањето по конечните ревизорски извештаи.

Државниот завод за ревизија, Бирото за јавни набавки, Државната комисија за жалби по јавни набавки, Државната комисија за спречување на корупцијата и Комисијата за заштита на конкуренцијата

Со овој меморандум се воспостави неформално советодавно тело за координација кое ќе послужи за размена на искуства од делокругот на надлежностите на страните потписнички поврзани со системот за јавните набавки, да се унапреди меѓусебната соработка и обезбеди одржливост и унапредување на системот на јавните набавки во државата и да се придонесе за воедначена и усогласена примена на Законот за јавните набавки и подзаконските акти од оваа областа. Претставници од ДЗР земаа активно учество во изработката на Стратегија за унапредување на системот на јавните набавки за периодот 2022-2026 година¹⁰, како и при изготвувањето на Прирачникот најчестите грешки при спроведување на јавните набавки¹¹.

Образовни институции

Државниот завод за ревизија со Универзитет на Југоисточна Европа, како и со Економскиот факултет при Универзитетот Св. Кирил и Методиј во Скопје, потпишаа меморандум за соработка со кои изразија согласност да соработуваат преку поттикнување и афирмација на областите од заеднички интерес, како и обезбедување достапност на професионална размена на искуства. Врз основа на овие склучени меморандуми за соработка во текот на 2022 година, претставници на овие високообразовни институции земаа активно учество на настаните организирани од страна на ДЗР. Активната соработка со овие институции се изврши и преку достава на одговори на прашалници, а кои претставуваат основа за изработка на публикации, научни трудови или анализи од областа на ревизијата и системот на внатрешна контрола од страна на овие високо образовни институции.

10 <https://www.bjn.gov.mk/wp-content/uploads/2022/03/Strategija-a.pdf>

11 <https://www.bjn.gov.mk/prirachnici-za-avni-nabavki/prirachnik-za-na-chestite-greshki-pri-sproveduva-e-na-postapkite-za-avni-nabavki/>

Граѓански организации

Институтот за демократија „Социетас Цивилис“

Со цел поттикнување и афирмација на областите од заеднички интерес, особено во областите на стратешко планирање, комуникациски активности, истражување, организирање на дебати, обуки и едукација на области од заемен интерес кои се предмет на државната ревизија, склучен е Меморандум со „Социетас Цивилис“.

Со оваа соработка, ќе се овозможи ДЗР да ги дистрибуира податоци и информации од јавен карактер структурирани за потребите на „Социетас Цивилис“, но и активна комуникација со ДЗР и учество на организирани настани на кои ќе бидат прикажани наодите и препораките на ДЗР при анализата на теми за кои ДЗР има извршено ревизии. Вработени од Државниот завод за ревизија учествуваа на голем број на работилници наменети за поттикнување на јавната дебата за превенција и борба против корупција, а во насока на поддршка на реформскиот процес во Република Северна Македонија.

**ДРЖАВЕН ЗАВОД
ЗА РЕВИЗИЈА**
Меморандуми
за соработка

Центар за граѓански комуникации

Државниот завод за ревизија во спроведувањето на ревизиите, континуирано ги следи постапките за спроведување на јавните набавки кај субјектите предмет на ревизија и укажува на констатираните пропусти и слабости во фазите на планирање, реализација и извршување на постапките за јавни набавки. Во 2022 година, Државниот завод за ревизија ја продолжи својата соработка со Центарот за граѓански комуникации, во делот на јавните набавки во рамките на работилниците на тема „Зелени јавни набавки“, наменета за идентификување, поттикнување на нивна примена и намалување на ризиците од корупција“. како и на завршната регионална конференција за состојбите во јавните набавки во земјите Западен Балкан, на која државните ревизори ги споделија сопствените искуства во делот на ревизијата на јавните набавки.

Транспаренси интернешл

Државниот завод за ревизија, учествуваше и во истражувањето за „Националниот систем за интегритет, што се спроведува во рамките на „ЕУ за владеење на правото: Граѓански ангажман за јавен интегритет (ЦЕПИ) во Западен Балкан и Турција“, финансиски поддржан од Европската Унија. Преку анализа и оценка на 15 столбови на интегритет, според Методологија подготвена од страна на Секретаријатот на Транспаренси Интернешл ќе се даде одговор на ефективността на националните напори за справување со корупцијата.

Еден од столбовите кој се предмет на оваа анализа е и ДЗР. Овој столб се оценува според дадени индикатори кои се однесуваат на независноста, транспарентноста, интегритетот и одговорноста на оваа институција при спроведување на своите овластувања. Во декември 2022 година, се спроведе интервју со Главниот државен ревизор, а податоците добиени во текот на интервјуто како и преку барањата за пристап до информации од јавен карактер ќе бидат дел од извештајот кој ќе биде објавен есента 2023 година.

Општа јавност

ДЗР претставува независна институција која на граѓаните им овозможува да следат како се трошат јавните пари, преку информирање за работата на јавните институции и за мерките кои треба да се преземат за да се обезбеди одговорно и транспарентно управување со јавните средства. Во таа насока согласно Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер, во текот на 2022 година добиени се 5 барања за информации од јавен карактер и истите позитивно се одговорени во законски утврдениот рок. Во исто време ДЗР согласно Националниот акциски план за Отворено Владино Партнерство и заложбата „Проактивно објавување на информациите од јавен карактер на веб-страниците на институциите“, ги објави на својата веб-страница сите документи кои се предмет од интерес на општата јавност.

2.3

СОРАБОТКА СО НАДЛЕЖНИ ОРГАНИ ЗА РЕВИЗИИТЕ И ЕФЕКТИТЕ ОД ИСТИТЕ

За остварување на основната цел на ревизијата - водење грижа за јавните средства и унапредување на управувањето со истите, навременото откривање на отстапувањата од прифатените стандарди и повредите на принципите на законитост, ефикасност, ефективност и економичност во раководењето со јавните средства, ДЗР упатува јасни и ефективни препораки, со цел да се преземат чекори со кои отстапувањата и повредите во иднина ќе се спречат или отежнат. Корективните мерки за имплементација на препораките му овозможуваат на раководството на субјектот, предмет на ревизија, да ја подобри ефикасноста, ефикасноста и економичноста во работењето.

Државниот завод за ревизија и во 2022 година преку јасни, реални, објективни и навремени информации за констатирани неправилности, несогласености со законските прописи, незаконско постапување со јавните средства и можните случаи на корупција и злоупотреба на службената должност, даде свој придонес во исполнувањето на дел од надлежностите на Собранието на Република Северна Македонија.

ДЗР посветува должно внимание на обработката и анализата на информациите произлезени од Конечните ревизорски извештаи на овластените државни ревизори. Овие податоци на редовна основа ги обработува со софтверска апликација која е интегрирана, автономна и функционална за обработка и анализа на податоците од Конечните ревизорски извештаи. На овој начин се обезбедуваат сигурни, ажурни, навремени и релевантни информации за потребите на ДЗР, надлежните органи и други засегнати страни.

Со редовното доставување на конечните ревизорски извештаи до Собранието и надлежните органи, ДЗР го насочува вниманието кон констатираните слабости во работењето на ревидираните субјекти.

Континуирано ги евидентираме, следиме и анализираме добиените повратни информации од Јавното обвинителство на Република Северна Македонија, Државната комисија за спречување на корупцијата, МФ - Управата за финансиска полиција, Министерството за внатрешни работи и Заменик на Претседателот на Владата на Република Северна Македонија задолжен за политики за добро владеење, за постапувањето по Конечните ревизорски извештаи доставени до нив.

Ефектот од констатираните состојби кои укажуваат на неправилности и незаконитости во работењето на субјектите врз подоброто управување со јавните средства може да се очекува само доколку надлежните институции ги преземат потребните мерки за нивно надминување.

Следењето и информирањето за преземените активности на надлежните институции за надминување на констатираните неправилности и незаконитости во работењето на субјектите е една од стратешките цели на ДЗР.

Активностите на ДЗР поврзани со спречување на корупцијата се одвиваат во согласност со овластувањата и обврските утврдени со Законот за државната ревизија, Законот за јавното обвинителство, Законот за спречување на корупција и судирот на интереси, склучените меморандуми за соработка како и друга релевантна законска регулатива.

Во рамки на реализацијата на Годишната програма за работа на ДЗР за 2022 година доставени се ревизорски извештаи до следниве надлежни институции:

- Јавното обвинителство на Република Северна Македонија доставени се 22 ревизорски извештаи за 19 ревидирани субјекти (ревизии);
- Државната комисија за спречување на корупцијата доставени се 5 ревизорски извештаи за 4 ревидирани субјекти (ревизии);
- Државната комисија за спречување на корупцијата доставени се 139 ревизорски извештаи за учесници во изборна кампања по службена должност согласно измените на член 85-б од Изборниот законик („Службен весник на Република Северна Македонија”, бр. 42/20);
- Министерството за внатрешни работи и Министерството за финансии – Управа за финансиска полиција доставен е 1 ревизорски извештај;
- Судскиот совет на Република Северна Македонија доставен е 1 ревизорски извештај;
- Заменик на Претседателот на Владата на Република Северна Македонија задолжен за политики за добро владеење доставени се 26 ревизорски извештаи за 21 ревидирани субјекти (ревизии).

Во месец јануари 2023 година, по доставено барање од Европската комисија, во врска со скрининг процесот, ДЗР достави барање до надлежните органи за обезбедување на повратни информација за преземените активности по доставените конечни ревизорски извештаи издадени за последните 5 години, и за истото се доставени соодветни одговори до надлежните институции.

Во исто време во месец април 2023 година, ДЗР достави барање до надлежните органи за обезбедување на повратни информација за преземените активности по доставените конечни ревизорски извештаи.

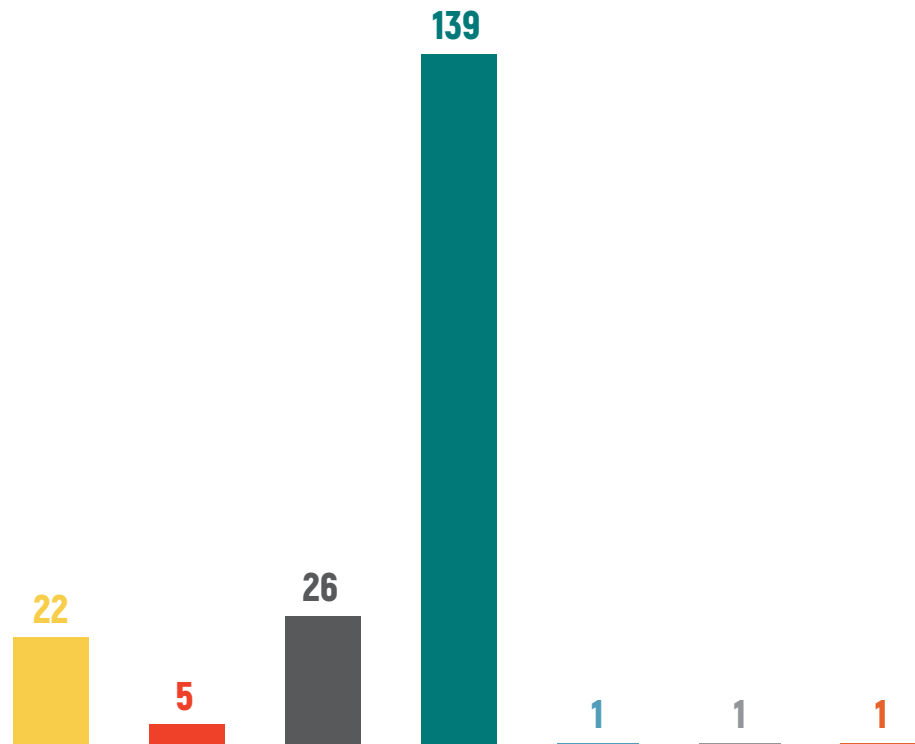
До денот на известување обезбедени се повратни информации од Јавното обвинителство на Република Северна Македонија и Министерство за финансии – Управа за финансиска полиција.

Државниот завод за ревизија активно соработува со сите државни органи во насока на спречување и намалување на корупцијата, во рамки на Протоколот за соработка за превенција и репресија на корупцијата и судирот на интереси.

ДОСТАВЕНИ РЕВИЗОРСКИ ИЗВЕШТАИ ДО НАДЛЕЖНИ ОРГАНИ

согласно Годишна програма
за работа на ДЗР
2022 година

- Јавно обвинителство
- Државната комисија за спречување корупцијата
- Заменик на Претседателот на Владата задолжен за политики за добро владеење

- Државната комисија за спречување на корупцијата член 85-б Изборен законик
- Судски совет
- Министерство за внатрешни работи
- Финансиска полиција

**АДМИНИСТРАТИВНИ
КАПАЦИТЕТИ**

3.1 ОРГАНИЗАЦИСКА СТРУКТУРА И ЧОВЕЧКИ РЕСУРСИ

ДЗР како врховна ревизорска институција, посветува должно внимание на градење на модерен, ефикасен и функционален систем за управување со човечки ресурси, користејќи ги најдобрите практики од ВРИ и меѓународно прифатената методологија.

ДЗР посветува внимание да обезбеди и креира културна работна средина на високо професионално ниво и атмосфера погодна за учење, напредок и развој, преку развој на сопствените компетенции, за да постигне успешност во работењето и извршувањето на со закон доделените надлежности.

Државниот завод за ревизија и државните ревизори се препознаени по вредностите и принципите кои се воспоставени во институцијата, кои ги негуваат и ги надградуваат и тоа:

	Професионалните вештини
	Одговорното вршење на работните задачи
	Квалитет и професионална етика и интегритет
	Колегијалност и тимска работа
	Транспарентност
	Родова еднаквост и еднакви можности

Иновативност и

Независноста на овластените државни ревизори и државните ревизори во однос на субјектите на ревизија, државните институции и другите корисници на јавни средства

Во таа насока ДЗР овозможува на вработените да го задржат и зголемат интересот за работа во институцијата, преку:

- перманентно подобрување на условите за работа;
- еднакви услови за вработување и унапредување;
- континуирано надградување на професионалните и стручните способности на вработените и
- соодветно наградување според остварените резултати.

Овие принципи и вредности се темели на доброто управување во ДЗР и влијаат на однесувањето на вработените во целост, но и помагаат како да го трансформираме начинот на кој работиме и ни даваат јасна насока за понатамошен развој на човечките ресурси.

Во пресрет на новите текови на развој на ВРИ, барањата од меѓународните стандарди, како и обврските преземени со потпишаните меморандуми за соработка, во декември 2022 година, ДЗР изготви нова Функционална анализа која претставуваше појдовен чекор во воспоставувањето на промените во внатрешната поставеност и извршувањето на работните процеси во ДЗР со цел обезбедување поголема ефикасност и ефективност во работењето. Анализата даде сеопфатен, детален и суштествен преглед на надлежностите

на ДЗР кои се реализираат и потребите од реализација на стратешките цели на ДЗР, односно извршувањето на државните ревизии, со цел истите да бидат поефикасни и поефективни.

Врз основа на извршена функционална анализа, се донесоа нови акти за внатрешната организација и систематизација, во кој е предвиден и нов сектор за превенција од корупција и посебно одделение иновативна лабораторија, како составен дел од Секторот за ревизија на информациски системи.

ЧОВЕЧКИ РЕСУРСИ

116

ВРАБОТЕНИ ВО ДЗР

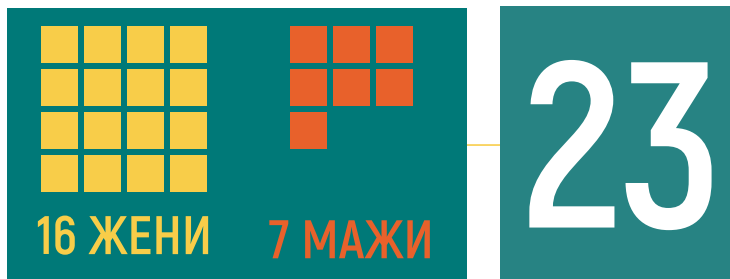

РАКОВОДНА
СТРУКТУРА
ВО ДЗР

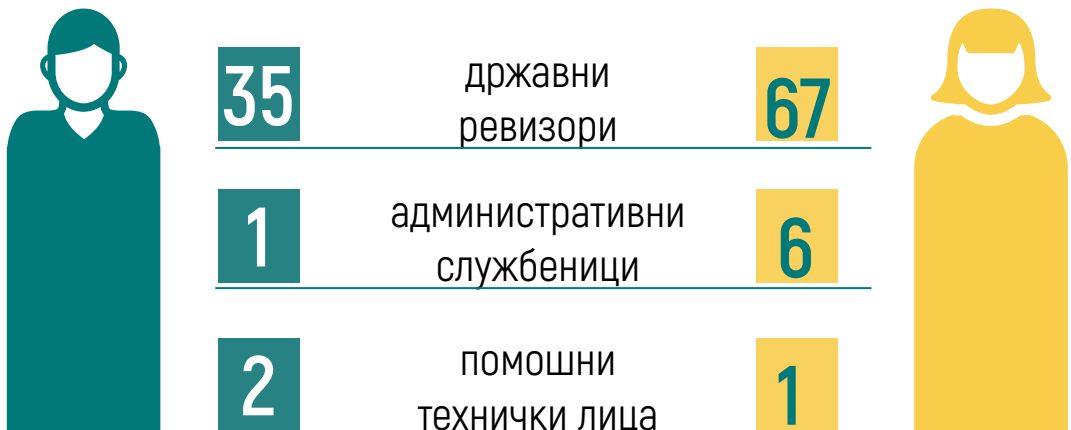

РОДОВА СТРУКТУРА НА
РАКОВОДИТЕЛИ НА
РЕВИЗОРСКИ ЕКИПИ

РОДОВА СТРУКТУРА НА
ДРЖАВНИ РЕВИЗОРИ/
АДМИНИСТРАТИВНИ
СЛУЖБЕНИЦИ/ПОМОШНО
- ТЕХНИЧКИ ЛИЦА

3.2 | ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА ЗНАЕЊАТА И ВЕШТИНИТЕ НА ДРЖАВНИТЕ РЕВИЗОРИ

Државниот завод за ревизија континуирано презема активности за јакнење на знаењата и вештините на човечките ресурси за да креира високо професионално ниво на работа и атмосфера погодна за учење, напредок и развој на сите вработени.

Во согласност со барањата на ИНТОСАИ и ИССАИ, а со цел добивање подетални информации за потребата од континуирано професионално усовршување на вработените во Државниот завод за ревизија, како и зголемување на нивните вештини и знаења по пат на спроведена анкета / прашалник на кој одговорија 71% од вработените, се утврдија приоритетните области за едукација на вработените и истите се содржани во Годишниот план за континуирано професионално усовршување за 2022 година.

Годишниот план за КПУ за 2022 година на Државниот завод за ревизија, беше спроведен со користење на внатрешни ресурси на институцијата и користење на домашни и меѓународни експерти од соодветна област. Активностите посветени за организирање на обуки се извршени од ДЗР со помош на меѓународни организации, професионални асоцијации, здруженија, меѓународни иницијативи, како и приватни правни субјекти од земјата и странство кои нудат едукација од повеќе области поврзани со државната ревизија, на (40) различни теми.

Со цел да добиеме повратни информации за квалитетот на одржаните едукации, ДЗР редовно

спроведува евалуации за организираните едукации, кои покажаа дека повеќе од 80% од вработените имаат позитивен импакт од организираните обуки и истите ќе придонесат да го подобрат своето работење.

Во текот на 2022 година, беа спроведени и посебно дизајнирани обуки за ново вработените државни ревизори, со цел нивно полесно професионално прилагодување во новата работна средина, притоа овозможувајќи им да стекнат искуство за соодветното работното место преку извршување на различни ревизорски задачи, како и преку учество на различни обуки.

Зајакнувањето на знаењата и вештините на вработените во ДЗР се врши и преку спроведување на паралелни, меѓународни заеднички и кооперативни ревизии во соработка со Меѓународната организација на ВРИ (ИНТОСАИ) како и активности кои произлегуваат од Твининг проектот, билатерална соработка помеѓу ДЗР и други ВРИ.

Реализирани се студиски посети на вработените од ДЗР во останатите ВРИ, каде преку учество на семинари, работилници и конференции кои беа организирани во рамките на Меѓународната организација на ВРИ (ИНТОСАИ) и нејзините регионални форми, Меѓународниот суд за ревизија, СИГМА, како и во соработка со меѓународните организации УНВомен, УНДП, Националниот институт за демократија, Вестминстер фондацијата (ВФД) и други се овозможи зголемување на знаењето и вештините на вработените на ДЗР.

Годишниот план за континуирано професионално усовршување за 2022 година се реализираше во целост и беа спроведени обуки во следните области:

	Ревизија, методолошки обуки – основно ниво и напредно ниво;
	Сметководство и финансиско известување;
	Практична примена на ревизорските стандарди на ВРИ (ИНТОСАИ);
	Превенција на измами, корупција и интегритет;
	Информатичка технологија;
	Анализа на податоци;
	Развој на меки вештини и личен развој;
	Законска регулатива;
	Заштита и обезбедување на пристап на информации од јавен карактер;
	Јавни набавки;
	Даноци и придонеси,
	Ревизија на единици на локална самоуправа;
	Стратешко и годишно планирање;
	Родово одговорно буџетирање и
	Други видови на обуки.

3.3 ИТ РЕСУРСИ

Државниот завод за ревизија во 2022 година продолжи со неопходните и планирани набавки во делот на информатичко комуникациската технологијата и безбедност на податоците, со цел осовременување на информацискиот систем во Државниот завод за ревизија и поддршка на ревизијата.

VPN и FTTP

Успешно беше спроведена набавка и инсталација на современо решение, кое нуди заштита на мрежниот сообраќај, податоците и сервисите, а воедно овозможува повисока заштита во делот на VPN конектирањето. Користењето на далечински пристап од страна на субјектите предмет на ревизија, за обезбедување на електронски податоци на барање на ревизијата, се реализираше успешно и во оваа 2022 година.

Audit management system

Извршена беше набавка на апликативно решение за прибирање на податоци за годишниот извештај, која подразбираше развој на софтверско решение за конкретните потреби на ДЗР. Исто така, беше спроведена и набавка со цел надградба на AMS системот – клучниот електронски систем за работни активности, базиран врз различните ревизорски процеси. AMS системот беше надграден со неколку нови модули, кои видно ќе го олеснат работењето на ревизорските тимови.

Опрема и апликации

Како новина во работењето, воведено е апликативно решение за максимално ефикасно користење на ресурсите за печатење на ревизорските извештаи и останатите документи кои ДЗР ги користи во своето работење. Резултатите од неговото користење се повеќе од задоволителни.

Во делот на грижа за потребите на вработените во Државниот завод за ревизија, реализирани се набавки на преносни компјутери со последна верзија на оперативен систем, како и набавка на надворешни дискови кои ревизорите ги користат при работа на терен. Продолжува праксата за унифицирање на опремата и алатките кои ревизорите ги користат во процесот на ревизија, како и заштита на податоците добиени од субјектите предмет на ревизија и енкрипција на податоците на ниво на корисници.

ИТ Обуки

За новите вработени, обезбедена е обука во делот на запознавање со информацискиот систем, соодветно користење на ИТ ресурсите, користење на софтверските алатки, апликации и Системот за управување со ревизорскиот процес кои активно се користат во процесот на ревизијата, како и запознавање со ИТ политиките и процедурите – основа за успешно, правилно и безбедно користење на средствата и податоците.

Видео конференции

Праксата за користење на платформата за одржување на „online“ видео конференции и состаноци со внатрешни и надворешни страни и обуки, продолжи и оваа година. На овој начин, лесно беа реализирани бројни активности, каде поради забраните поврзани со пандемијата беше невозможно да се оствари физичко присуство на сите засегнати страни.

CAATs

Развојот на информатичката технологијата и нејзината употреба од субјектите предмет на ревизија придонесе во процесот на ревизија да се користат компјутерски потпомогнати ревизорски техники познати како CAATs. CAATs претставуваат компјутерски базирани алатки, со чија помош ревизорот извршува низа автоматизирани тестови за евалуација на информацискиот систем на субјектот или на електронските податоци. CAATs обезбедуваат повисоко ниво на сигурност и обезбедување на достатни и соодветни ревизорски докази. ДЗР во ревизијата го користи IDEA софтверот за анализа на податоците од кои се генерираат финансиските извештаи и за избор на примерок за потребите на ревизорскиот процес.

ИТ политики и процедури

Обезбедено е непречено функционирање на инфраструктурата на информацискиот систем и апликациите, водејќи грижа за начелата и правилата за: достапност на податоците на авторизиран корисник, доверливост, интегритет, безбедно чување на податоците на централна локација, усогласеност со законите, редовно правење на резервна копија (backup), заштита од физички и логички пристап на податоците.

Политиката за безбедност на информацискиот систем и ИСО 27001:2013

Воедно, доследно се применува Политиката за безбедност на информацискиот систем на Државниот завод за ревизија, со особено внимание кон примена на ИТ безбедносните процедури и ИТ процедурите за имплементација на Системот за управување со процесот на ревизија. Во 2022 година направено е ажурирање на политиките и процедурите за безбедност на информациите согласно ИСО 27001:2013, со што се обезбедува јасна насока и поддршка за безбедноста на информациите односно зачувување на доверливоста, интегритетот и достапноста на информациите и информациски системи.

3.4 ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА ЗА РАБОТА НА ДЗР

Финансиските средства неопходни за работа на Државниот завод за ревизија согласно одредбите на Законот за државната ревизија се обезбедуваат од Буџетот на Република Северна Македонија. Буџетот на Државниот завод за ревизија е изготвен во рамките на барањата и потребите на Државниот завод за ревизија. Собранието на Република Северна Македонија посебно го изгласа делот за Буџетот на Државниот завод за ревизија во рамки на Буџетот на Република Северна Македонија.

Државниот завод за ревизија континуирано и посветено вложува напори за извршување на со закон делегираните надлежности и остварување на утврдените индикатори за мерење на резултатите од своето работење. Државниот завод за ревизија, тргнувајќи преку сопствен пример, како организација со високо поставени стандарди на работење и финансиски менаџмент, воспостави индикатори за мерење на перформансите од работењето, односно додадената вредност од работата на ДЗР.

Со обезбедувањето на доволно финансиски средства за непречено извршување на надлежностите на Државниот завод за ревизија, се овозможува Државниот завод за ревизија да обезбеди директен поврат на средства во Буџетот на Република Северна Македонија преку утврдена даночна евазија.

Имено со извршените ревизии од Годишната програма за работа на Државниот завод за ревизија за 2022 година додадената вредност од извршените ревизии на Државниот завод за ревизија обезбедува поврат во Буџетот на Република Северна Македонија во однос 1:11, односно 1 буџет

на ДЗР, обезбедува поврат во буџетот на Република Северна Македонија во износ од најмалку 11 буџети на ДЗР, односно ненаплатените / помалку пресметани и уплатени средства во Буџетот на Република Северна Македонија изнесуваат 1464 милиони денари односно 23 милиони евра.

Вкупниот одобрен буџет на ДЗР за 2022 година за сметките на основен буџет (637, 631) изнесуваше 142.845 илјади денари, а вкупна реализацијата на приходите е во вкупен износ од 136.158 илјади денари или 95,31%, додека вкупната реализација на расходите е 135.788 илјади денари или 95,05%.

Од нив 139.875 илјади денари или 97,92% се средства обезбедени / планирани од основниот буџет на сметката (637) и 2.970 илјади денари или 2,08% се средства планирани од сметката на основен буџет (631).

Сметка 637 | основен буџет

Одобрениот буџет за 2022 година на сметката 637 во вкупен износ од 139.875 илјади денари беше реализиран во вкупен износ од 133.664 илјади денари, односно процентот на реализација на средства изнесува 96%.

На сметката 637 на Државниот завод за ревизија, планираните расходи во износ од 102.680 илјади денари или 73,4% се однесуваат на плати, придонеси и надоместоци на вработените, 27.075 илјади денари или 19,4%, се однесуваат на стоки и услуги, трансферите и донациите се планирани во износ од 1.580 илјади денари или 1,1% од вкупно планираниот буџет и 8.540 илјади денари или 6,1% беа планирани за капитални расходи.

Од аспект на структурата на реализираните расходи на Државниот завод ревизија, 100.722 илјади денари или 75,4% се однесуваат на плати и надоместоци на вработените, 23.527 илјади денари или 17,60% се однесуваат за стоки и услуги и 8.112 илјади денари или 6% за капитални расходи и 1.303 илјади денари за разни трансфери или 1% од вкупно реализираниот буџет.

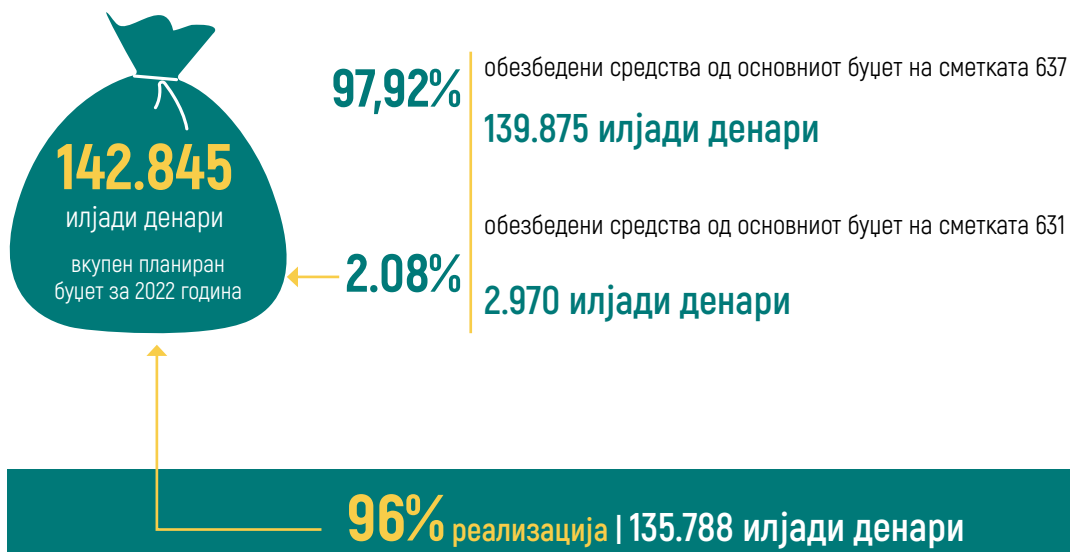
Во 2022 година во структурата на реализација на расходите за стоки и услуги најголемо учество имаат комуналните услуги, греење, комуникација

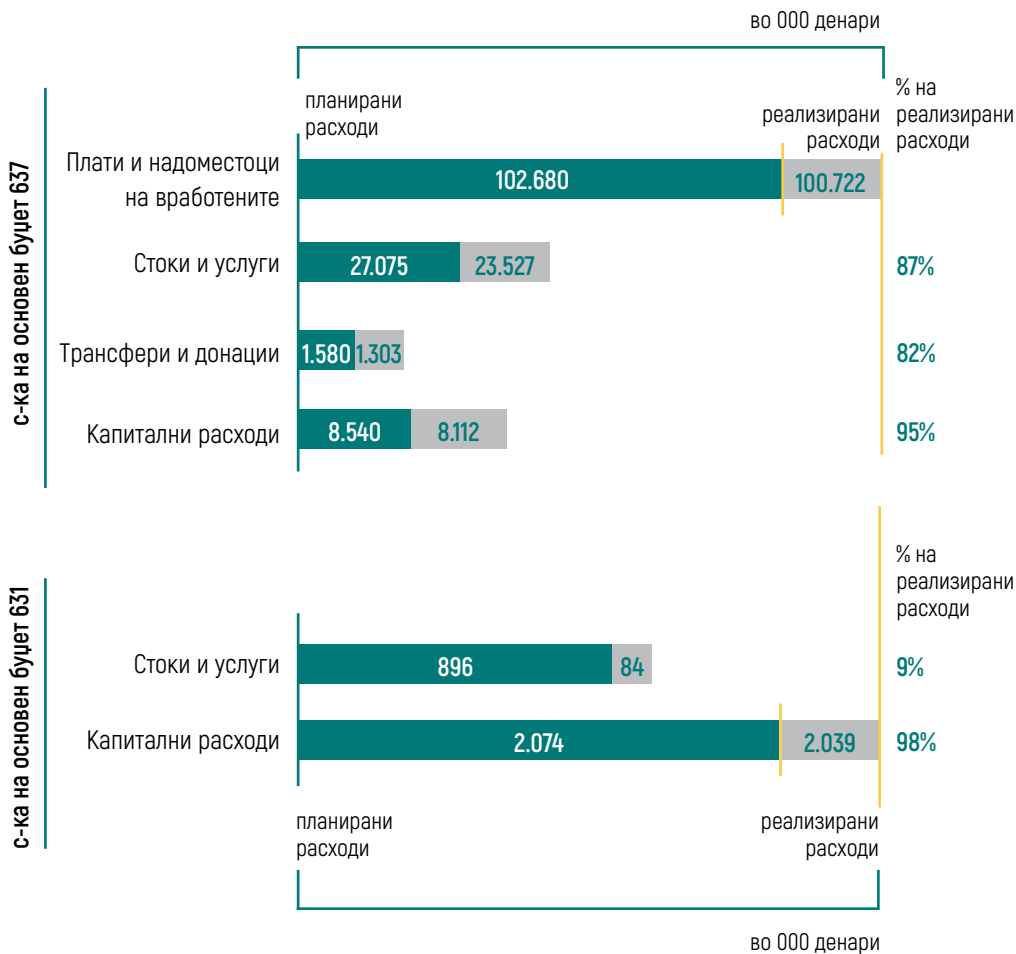
и транспорт во износ од 10.231 илјади денари, за патни и дневни расходи реализирани се средства во износ од 3.935 илјади денари, за материјали и ситен инвентар реализирани се 1.283 илјади денари, за поправки и тековно одржување реализирани се 2.442 илјади денари, за договорни услуги реализирани се 3.638 илјади денари, за други тековни расходи 1.998 илјади денари и за разни трансфери реализирани се средства во износ од 1.303 илјади денари.

ОДОБРЕН БУЏЕТ ЗА 2022 ГОДИНА

за сметките на
основен буџет
(637 и 631)

За капитални расходи реализирани се средства во износ од 8.112 илјади денари, и остварена е реализација на 95% во однос на планираниот буџет. Овие капитални расходи се реализирани врз основа на извршени детални планови и анализа за потребата од набавка на нови основни средства, но и замена на постојаните основни средства како дел од стандардниот циклус на замена на средствата со цел подобрувања на работењето на ДЗР.

Сметка 631 | основен буџет

Вкупно планираниот буџет на сметката на основен буџет 631 на Државен завод за ревизија за 2022 година изнесува 2.970 илјади денари, а реализацијата заклучно со 31.12.2022 година изнесува 2.124 илјади денари или 71,5%.

Приходите на оваа сметка во 2022 година се во вкупен износ од 2.494 илјади денари кои се однесуваат на наплатени приходи од извршените ревизии пред стапувањето на сила на Законот за државна ревизија во 2010 година и пренесен вишок на приход од претходна година. За 2022 година од сметката на основен буџет 631 реализирани се расходи во вкупен износ од 2.124 илјади денари. Од аспект на структурата на реализирани расходи, капиталните расходи, учествуваат со 96% или 2.040 илјади денари и се однесуваат за набавка на нови основни средства. На сметката стоки и услуги реализирани се расходи во износ од 84 илјади денари или 4% од вкупно реализираните расходи и се однесуваат на расходи за комуникациски услуги. Непотрошените средства на крајот на годината се во износ од 370 илјади денари и истите се пренесени како вишок на приход за наредната година.

Сметка 785 – буџет на донации

Во 2022 година, Меѓународната организација на врховни ревизорски институции ИНТОСАИ и Врховната ревизорска институција на Саудиска Арабија објави повик за поднесување апликации за доделување на грантови наменети за подобрување на отпорноста и континуитетот во работењето преку поддршка во ИКТ решенија. Државниот завод за ревизија аплицираше и доби донација / грант во износ од 30 илјади американски долари (\$) наменети за набавка на информатичка опрема за потребите на ДЗР, односно 18 преносни компјутери и 2 дрона, со цел подобрување на отпорноста и обезбедување на континуитет во работењето на ДЗР.

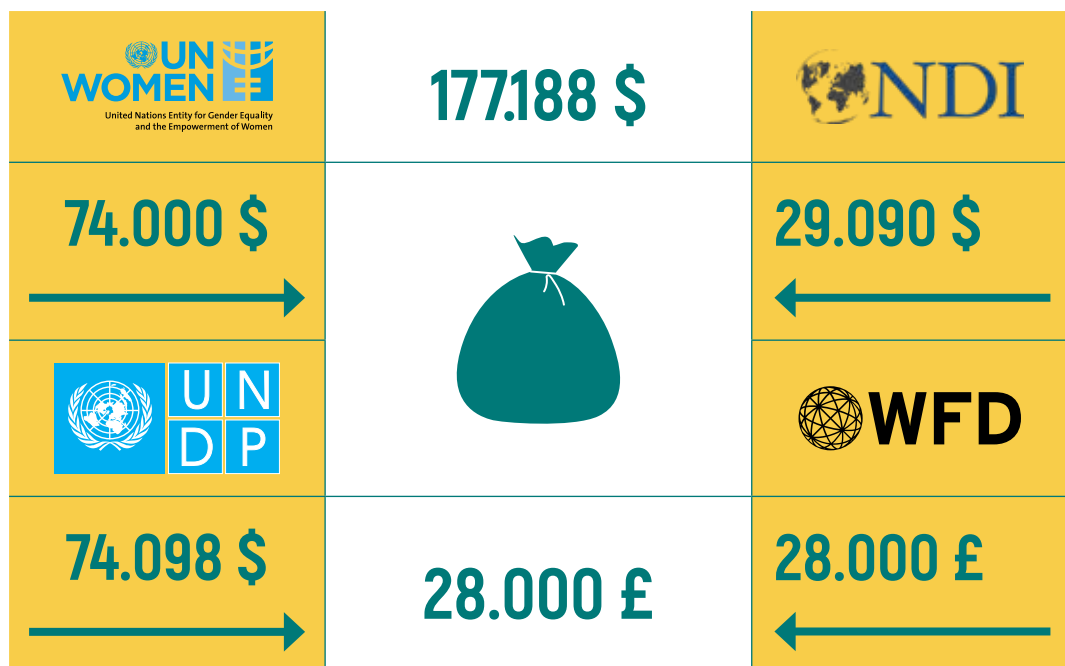
Државниот завод за ревизија, во декември 2022 година, ја отвори сметката на буџет на донации број 0200215040 785 50, со цел реализација на добиениот грант од General Court of Audit – Saudi FISP.

На оваа сметка во 2022 година не се евидентирани трансакции од причини што средствата од одобриениот грант во износ од 30 илјади американски долари се трансферирани во месец јануари 2023 година од страна ВРИ на Саудиска Арабија на отворената донаторска сметка на ДЗР.

ДОБИЕНИ ДОНАЦИИ

ВО 2022

финансирани активности
преку донатор

Финансиските извештаи на Државниот завод за ревизија ги ревидира надворешно друштво за ревизија избрано од Собранието на Република Северна Македонија.

Извештајот од извршената ревизија на ДЗР од страна на независен ревизор е интегрален дел од Годишниот извештај за извршените ревизии и за работата на Државниот завод за ревизија.

Имено, во текот на 2022 година, со цел зајакнување на капацитети на ДЗР за вклучување на родовата перспектива во ревизиите на успешност и извршувањето на родови ревизии, во соработка со УНВомен добиена е поддршка од 74 илјади американски долари за изготвување на методолошко упатство за родови ревизии, обезбедена е експертска помош при извршувањето на родовите ревизии, визуелизација на резултатите од извршената ревизија, но и за учество на државните ревизори на работилници во земјата и странство (регионални средби и студиски посети) за размена на искуства и добри праски со други ВРИ.

Во соработката со Програмата на развој на Обединетите нации (УНПД), а со цел континуирано усовршување и едукација на вработените во Државниот завод за ревизија, во 2022 година организирани се серија на работилници во областа на ревизијата на ЕЛС; финансиски извештаи на пресметковна основа, анализа на ризици и типологија на личности, за чија намена реализирани се средства во вкупен износ 74 илјади американски долари.

Националниот институт за демократијата (НДИ), во соработка со Националната фондација за демократија (НЕД) за размена на искуства и практики за надзорот над јавните средства од страна на законодавната власт и соработка со државната ревизија на централно и локално ниво во Соединетите Американски држави, за ДЗР обезбеди поддршка во износ 29 илјади американски долари.

Во насока на имплементација на Комуникациската стратегија на ДЗР, во соработка со Фондацијата за демократија на Вестминстер (ВФД) во државата, обезбедена е поддршка од 28 илјади фунти, наменети за подобрување на комуникацијата и соработка на ДЗР со надлежните институции, Јавното обвинителство, Собранието, невладините организации, новинарите и медиумите, но и за зајакнување на капацитети на ДЗР. ВФД обезбеди и експертска поддршка во извршувањето на три ревизии на успешност.

Поддршка на работењето на Државниот завод за ревизија од меѓународни организации - финансирани активности преку донатор

Државниот завод за ревизија како ВРИ во Република Северна Македонија континуирано вложуваше напори да оствари соработка со поголем број на меѓународни организации со цел обезбедување на поддршка на своите активности во насока на остварување на поставените стратешки цели.

3.5 ОДРЖЛИВ РАЗВОЈ И ЗАШТИТА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Одржливиот развој и заштитата на животната средина, се прашања и активности кои се од посебен интерес за граѓаните на нашата држава и пошироко. Од тие причини Државниот завод за ревизија континуирано се вложува во активности

кои се насочени кон подобрување на одржливоста и заштита на животната средина, преку извршените ревизии и дадените препораки, но и преку сопствени залагања:

Ивршување на ревизии од областа на животната средина

Членување во
работните групи на
ИНТОСАИ и ЕУРОСАИ

Државниот завод за ревизија континуирано спроведува ревизии од областа на животна средина и климатските промени. Во Годишната програма за работа на ДЗР за 2022 година ги предвиде и изврши ревизиите во областа на заштита на животната средина.

Државниот завод за ревизија е активен член во Работната група на ЕУРОСАИ и ИНТОСАИ за ревизии на животната средина.

Селекција на отпад

Поставени канти за отпадоци селекција на отпад и склучени се договори со економски оператори за собирање и селектираниот отпад.

Намалена
употреба
на хартија

Со донесувањето на Правилникот за начинот на вршење на државната ревизија од страна на главниот државен ревизор се создадоа услови, ревизорските извештаи да се доставуваат во електронска форма, а во исто време воведено е апликативно решение за максимално ефикасно користење на ресурсите за печатење на ревизорските извештаи и останатите документи кои ДЗР ги користи во своето работење

Енергетска
ефикасност

Административната зграда на ДЗР, е енергетски ефикасна со воспоставен современ систем за греење, ладење и осветлување. Отпочнати се активности за поставување на фотоволтаици во ДЗР. Во услови на енергетска криза, ДЗР во последниот квартал од 2022 година, постигна заштеда на електрична енергија во просек од 35%, споредено со истиот период од претходната година.

**МЕЃУНАРОДНА
СОРАБОТКА**

ДЗР како и другите ВРИ е активна во меѓународната соработка, со која се овозможува зголемување на знаењата и вештините на вработените, размена на искуства и подобрување на ефективностата на ревизорските процеси.

Во 2022 година поради состојбата наметната од пандемијата на КОВИД-19, продолжи трендот на реализација на меѓународните настани далечински, преку видео конференции и во форма на вебинари. Пристапот на одржување на виртуелни меѓународни настани овозможи истите да ги следат поголем број вработени во ДЗР. Во текот на 2022 година ДЗР оствари учества на бројни меѓународни настани (состаноци, работилници, конференции), од кои над 90% беа реализирани преку видео врска. Сите учесници имаа можност да бидат информирани за најдобрите практики и да учествуваат во вмрежување како можност за проширување на знаењата и вештините од повеќе области:

- ревизија на животната средина;
- ИТ поддршка и ИТ ревизија;
- унапредување на работата на ВРИ;
- јавниот долг;
- родови ревизии и родово буџетирање;
- ревизија на општините;
- етика и интегритет;
- пандемијата на КОВИД-19 како предизвик и прилика за зголемување на влијанието на ВРИ, итн.

ДЗР е активен учесник во повеќе меѓународни работни, оперативни групи меѓу кои и:

ЕУРОСАИ И ИНТОСАИ РАБОТНИ ГРУПИ

Придонесот на ДЗР во реализацијата на активностите во работните групи и програми на ЕУРОСАИ во текот на 2022 година се одвиваше континуирано, во согласност со условите наметнати од КОВИД - 19.

Учеството во кооперативни ревизии со други врховни ревизорски институции од ЕУ и пошироко останува и натаму како еден од приоритетите на ДЗР со оглед на фактот дека овој вид на соработка значително придонесува за континуирано зајакнување на ревизорските вештини и унапредување на квалитетот на ревизиите на успешност.

Придобивките од соработката со други ВРИ се повеќекратни, а посебно ги истакнуваме можностите што ги имаат ревизорите професионално да се надградуваат во форма на колегијални активности, флексибилниот пристап и користењето на искуствата на другите учесници и јакнењето на самодовербата во сопствените капацитети за вршење ревизија на успешност од една страна и промовирање на достигнатите резултати од ДЗР од друга страна.

ЕВРОПСКАТА ОРГАНИЗАЦИЈА НА ВРХОВНИ РЕВИЗОРСКИ ИНСТИТУЦИИ (ЕУРОСАИ)

КОНТАКТ КОМИТЕТ

На редовниот годишен состанок на Контакт комитетот на шефовите на врховните ревизорски институции на Европската унија, Европскиот суд на ревизори, претставници на СИГМА и Развојната иницијатива на ИНТОСАИ учество зема и делегација од ДЗР предводена од главниот државен ревизор.

Фокус на овој состанок беа стратешките задачи и предизвици на ВРИ во ЕУ при проценката на (додадената) вредност на Механизмот за закрепнување и одржливост (Recovery and Resilience Facility) на национално ниво и на ниво на ЕУ. Целта на состанокот беа прашања од заеднички интерес со фокус на политиките на ЕУ и финансиското управување, како и утврдување на заеднички активности за остварување на поголемо влијание.

На маргините на овој настан, главниот државен ревизор оствари повеќе билатерални средби со негови колеги и претставници на ВРИ од земји членки и кандидати за членство во ЕУ и ЕСР, на кои се дискутираше за независноста на врховните ревизорски институции и нивното влијание врз подобро управување со јавните средства, важноста на примената на стандардите за вршење на ревизија, човечките ресурси како предуслов за професионална институција, како и вредноста и важноста на мерењето на резултатите од работата на ВРИ.

ЕУРОСАИ ПОСТ-КОНГРЕСЕН СОСТАНОК

На покана на претседателот на ВРИ на Чешката Република, воедно и претседател на ЕУРОСАИ, претставници на раководствата на ВРИ членки на ЕУРОСАИ, учествуваа на дводневниот ЕУРОСАИ пост-конгресен состанок во Прага, Чешка. Фокусот на оваа посета беше размена на знаења и искуства на теми од особен интерес за надворешната ревизија за да се обезбеди соодветен одговор

на предизвиците на модерното време и да се обезбеди додадена вредност за граѓаните, преку имплементација на Стратешкиот план на ЕУРОСАИ 2024-2030 година. Во таа насока, членките на ЕУРОСАИ изразија подготвеност да соработуваат поблиску во изнаоѓање нови алатки, ревизорски методологии и процедури, размена на знаења и искуства на теми од особен интерес за надворешната ревизија.

МЕЃУНАРОДНА ОРГАНИЗАЦИЈА НА ВРХОВНИТЕ РЕВИЗОРСКИ ИНСТИТУЦИИ (ИНТОСАИ)

Во согласност со мотото од ИНТОСАИ (Experientia Mutua Omnibus Prodest-Од заедничкото искуство имаат корист сите), ДЗР обезбедува витален придонес за промовирање на доброто владеење, зајакнување на

транспарентноста, одговорноста и борба против корупцијата, а со тоа придонесува и за одржување на кредибилитетот и зајакнување на довербата на јавноста во управување со јавните средства.

XXIV ИНКОСАИ - МЕЃУНАРОДЕН КОНГРЕС НА ВРХОВНИТЕ РЕВИЗОРСКИ ИНСТИТУЦИИ

Во периодот од 07 до 11 ноември 2022 година се одржа XXIV Меѓународен конгрес на ИНКОСАИ (Меѓународен конгрес на врховните ревизорски институции) во Бразил на кој беше планирано учеството на главниот државен ревизор, заменикот на главниот државен ревизор и генералниот секретар. Но поради оправдани причини на конгресот учество зема само заменикот на главниот државен ревизор. Домаќин на Конгресот беше Федералниот суд за сметки на Бразил.

Оваа година Конгресот обедини учесници од повеќе од 120 земји кои дискутираа за клучни прашања со кои се соочува заедницата на надворешната ревизија и нивни потенцијални решенија. ВРИ на Бразил претседаваше со овогодинашниот XXIV ИНКОСАИ чиј фокус беа две главни теми - Работата на Врховните ревизорски институции соочени со јавни катастрофи и Глобален глас, глобален исход и далекусежно влијание.

На Конгресот беа донесени важни документи, како што се: Декларацијата од Рио, правилата и процедурите на организацијата, извештаите за работа на поодделните работни тела во рамките на ИНТОСАИ, како и Стратешкиот план на ИНТОСАИ 2023-2028 година, а на истиот назначени се и седум нови членови на управниот одбор на како и двајца надворешни ревизори на ИНТОСАИ, за период 2023-2025 година.

Во рамки на конгресот, заменик главниот државен ревизор оствари средби со претседателот на ВРИ на Бразил, домаќин на XXIV конгрес, со претседателот на ВРИ Норвешка, со главниот ревизор на САД, со претседателот на ВРИ на Кралство Саудиска Арабија, со главниот ревизор на ВРИ Албанија, како и со претставници од други ВРИ со кои размени мислења и искуства на прашања поврзани со државната ревизија, со цел примена на ревизорските стандарди и зголемување на соработката помеѓу ВРИ.

УЧЕСТВО ВО РАБОТНИ ГРУПИ ВО РАМКИ НА ИНТОСАИ И ЕУРОСАИ

РАБОТНА ГРУПА НА ИНТОСАИ ЗА РЕВИЗИЈА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Во рамките на работната група за ревизија на животната средина на ИНТОСАИ во јули 2022 година се одржа 21-то собрание, на кое претставници од ДЗР присуствуваа на интересни дискусии од врвни експерти за теми поврзани

со „Зголемување на отпорноста“ во контекст на адаптација на климатските промени. Главни теми на кои се водеа дискусии, меѓу другото се: одржливиот транспорт, климатското финансирање, управувањето со пластичниот отпадот, како и други аспекти поврзани со целите.

РАБОТНА ГРУПА НА ЕУРОСАИ ЗА ИТ РЕВИЗИИ

Претставници на ДЗР во Работната група на ЕУРОСАИ и ИНТОСАИ за ИТ ревизии, земаа активно учество во сите онлајн работилници организирани од страна на оваа група, со што ги зголемија своите вештини и знаења при спроведување на ИТ ревизии. ДЗР со свои претставници учествуваше на Годишниот состанок на работната група ЕУРОСАИ за ИТ, кој се одржа во Букурешт, Романија.

РАБОТНА ГРУПА НА ИНТОСАИ ЗА ИТ РЕВИЗИИ

Темата на годишниот состанок за 2022 година беше ИТ стандарди и упатства - иднината на ИТ ревизијата. Годишниот состанок на работната група на ИНТОСАИ за ревизија на ИТ се одржа во онлајн-формат во мај 2022 година на тема употребата на ИТ и оптимизација на активностите на ВРИ и областите на синергија со активностите на работната група.

РАБОТНА ГРУПА НА ИНТОСАИ ЗА ЈАВЕН ДОЛГ

ДЗР со свои претставници учествуваше на Годишниот состанок на работната група ИНТОСАИ за јавен долг, кој се одржа виртуелно. Темата на годишниот состанок за 2022 година, беше Разбирање на опкружувањето за јавен долг во пост-пандемски услови (Лекции за управувањето со јавниот долг) во кој активно учество со своја презентација земаа и вработени во ДЗР.

Во рамките на оваа работна група, ДЗР активно учествува како лидер на тим во реализација на две активности од Стратешкиот план, и тоа за изготвување на:

- Збир на практични процедури за авторизација, одобрување и законска рамка во управување со јавен долг и
- Истражувачки труд за мапирање на мандатите на ВРИ за ревизија на јавниот долг, институционалните капацитети и поддршката и ресурсите на Регионалната организација.

Овие практични процедури се очекува да бидат усвоени во текот на 2023 година.

РАБОТНА ГРУПА ЗА РЕВИЗИЈА НА ЖИВОТНА СРЕДИНА НА ЕУРОСАИ

Во рамките на работната група за ревизија на животната средина на ЕУРОСАИ претставници на ДЗР учествуваа на пролетниот состанок на тема „Снабдување со вода, нејзиниот квалитет и нејзино влијание на климатските промени“, на кој се разменија искуства во спроведените ревизии за управување со водите, политиките во управување со водите на централно и локално ниво и нивната имплементација,

активностите за заштита на животната средина, улогата на ВРИ на животната средина и климатските промени. Исто така, во рамките на активностите на оваа работната група претставници на ДЗР учествуваа и на 20-от Годишен состанок на групата што се одржа во ноември 2022 година насловен како „Еколошка заштита во турбулентни времиња“ во контекст на адаптација на климатските промени.

ОПЕРАТИВНА ГРУПА НА ЕУРОСАИ ЗА РЕВИЗИЈА НА ОПШТИНИТЕ

ДЗР даде посебен придонес во работата на оперативната група на ЕУРОСАИ за ревизија на општините (ТФМА), особено во делот на реализација на акцискиот план за 2021/22 година.

Работната група за ревизија на единиците на локалната самоуправа на Европската организација на врховни ревизорски институции (ЕУРОСАИ) – ТФМА, во рамките на своите активности одржа семинар на тема „Дигитализација на јавните услуги и администрацијата на општините“ на 19 и 20 октомври 2022 година, во Вилнус, Литванија.

На настанот учествуваа претставници од ВРИ на Република Северна Македонија, Израел, Литванија, Австрија, Албанија, Азербејџан, Босна и Херцеговина, Грузија, Естонија, Малта, Молдавија, Летонија, Романија, Полска, Црна Гора, Турција и Шпанија.

Претставниците на ДЗР, активно учествуваа на семинарот презентирајќи ги резултатите од спроведената ИТ ревизија на тема „Квалитетот на услугите кои ги даваат ЕЛС преку сопствени веб портали“ и беа модератори на работната група на тема „Градење на капацитетите на локалната власт во насока на дигитализација на услугите“.

На петтиот годишен состанок, ДЗР како координатор на кооперативната ревизија на успешност на тема „Сопствените приходи на општините во услови на пандемија“, во која учествуваат ВРИ на Албанија, Романија, Полска,

Словачка, Црна Гора и Турција ги презентираше постигнатите резултати и активностите кои следат за целосно завршување на ревизијата. Оваа ревизија се спроведува како дел од активностите во рамките на ТФМА. Збирниот извештај од оваа кооперативна ревизија се очекува да биде објавен на средината на 2023 година.

Анализата „Прибирање на податоци за начинот на следење на спроведувањето на препораките во ревизорските извештаи за ЕЛС“¹², изработена од страна на ДЗР се објави во јануари 2022 година. Оваа анализа претставува практичен увид во начинот и постапките преку кои ВРИ - членки на ТФМА го следат спроведувањето на препораките дадени во конечните ревизорски извештаи за извршени ревизии на општините за различни видови на ревизија. Анализата е извршена како дел од планираните активности во работната група, врз основа на доставен прашалник и обезбедени одговори на 23 членки од вкупно 27 членки на Работната група за ревизија на единиците на локалната самоуправа на ЕУРОСАИ.

Следењето на спроведувањето на препораките е од особена важност за доброто управување. Во анализата се презентирани различните практики на ВРИ, преку кои се обезбедува поефикасно функционирање на системите. Оваа тема е од особен интерес бидејќи следењето на имплементацијата на препораките е важен сегмент за обезбедување на транспарентност и одговорност како елементи на добро управување.

12 <https://www.tfma.eu/page.aspx?id=110>; https://www.tfma.eu/files/files/tfma%2012-16/2_5_Questionnaire%20analysis_eng_Jan%202022_by%20MKSAO.pdf?fbclid=IwAR0ZxcvjD8Jttr1kjWYIJJ_dWEAjWdVhnt517FMUF_Gd2v65ALE9CN242s

МРЕЖА НА ВРИ НА ЗЕМЈИТЕ КАНДИДАТИ И ПОТЕНЦИЈАЛНИ КАНДИДАТИ ЗА ПРИЕМ ВО ЕУ И ЕВРОПСКИОТ СУД НА РЕВИЗОРИ

На редовниот годишен состанок на офицерите за врски на ВРИ кој се одржа виртуелно во мај 2022 година, централно внимание беше посветено на активностите за реализација на рамковниот план на активности на мрежата за 2022 година и понатаму. Во рамките на проектот за паралелна ревизија на успешност се реализирани пет виртуелни работилници.

Стручна и финансиска помош за проектот обезбеди ВРИ на Шведска, во координација со Работната група на Контакт комитетот за заеднички ревизии и со учество на претставници на Европскиот суд на ревизори.

ЕУРОСАИ КОНФЕРЕНЦИЈА НА МЛАДИ РЕВИЗОРИ

Во септември 2022 година во Стокхолм, Шведска, се одржа Петтата конференција на млади ревизори на ЕУРОСАИ (5th Young EUROSAI Conference-YES), на тема „Експериментална култура“ на која учествуваа 90 млади претставници од ВРИ.

Целта на овие конференции е градење на професионална заедница помеѓу младите во рамките на ЕУРОСАИ, промовирање на соработка помеѓу членовите и збогатување на професионалното и социјалното искуство на младите претставници на ВРИ, како и професионални вредности и стандарди кои се од корист на сите ВРИ.

Претставниците на ДЗР, земаа активно учество на конференцијата и одржаа заедничка

работилница со колегите од Европскиот суд за ревизори на тема „Моќта на визуелизацијата“ со посебен осврт на Годишниот извештај за извршените ревизии и за работата на Државниот завод за ревизија за 2021 година.

Според податоците од извршената евалуација од самиот настан на учесниците и степенот на квалитет на извршените презентации како и според констатациите на главниот државен ревизор на ВРИ на Шведска, претставниците на ДЗР го понесоа епитетот како тим со најдобра презентација.

На оваа конференција, учесниците имаа можност да разменат искуства, идеи во насока на професионален развој на ревизорите.

БИЛАТЕРАЛНА И РЕГИОНАЛНА СОРАБОТКА

ДРЖАВНА РЕВИЗОРСКА ИНСТИТУЦИЈА НА СРБИЈА

Како резултат на долгогодишната успешна билатерална соработка, во 2022 година, главните државни ревизори на Државниот завод за ревизија и Државната ревизорска институција на Република Србија, потпишаа Договор за соработка. Со договорот се дефинираа активности и области за соработка, кои опфаќаат спроведување на паралелни ревизии на успешност и размена на искуства во насока на подобрување на ревизорските процеси согласно меѓународните стандарди и најдобрите практики на земјите членки на ЕУ.

Во 2022 година, како особено значајна и актуелна тема за целиот регион се спроведе кооперативната ревизија на успешност „Рамномерен регионален развој со посебен акцент на демографијата“.

Ревизорските тимови од двете институции во рамките на трите одржани заеднички состаноци, разговараа за нормативната уреденост, опфатот, методолошкиот пристап, поставените цели и очекувањата од ревизијата, но и ги разменија своите искуства и резултати за сите фази од спроведената кооперативна ревизија на успешност.

На последниот состанок во декември 2022 година, беше утврдена временската рамка за изработка на заедничкиот извештај, а воедно беше утврдена и нова тема за кооперативна ревизија на успешност „Подготвеноста за имплементација на Целите за одржлив развој до 2030 година“, со која се очекува да се даде придонес за економски, социјален и еколошки одржлив развој во општеството, а која ќе претставува дел од Годишната програма за работа на ДЗР за 2023 година и ќе се спроведе во 2023 година.

ДРЖАВНА РЕВИЗОРСКА ИНСТИТУЦИЈА НА ЦРНА ГОРА

Државниот завод за ревизија, претставуван од помошници на главниот државен ревизор, во март 2022 година на покана на Државната ревизорска институција на Црна Гора, присуствуваа и земаа активно учество со своја презентација на регионалната конференција на тема „Следење на препораките од извршени ревизии“. Подобрувањето на систематското и квалитетно следење на спроведувањето на препораките од ревизорските извештаи, кои имаат клучна улога во мерењето на влијанието на ревизијата, беше во фокус на конференцијата. Учесниците разменија искуства и примери на добри практики од Врховните ревизорски институции во делот на примена на постапките за следење на спроведувањето на ревизорските препораки во ревизијата на регуларност, ревизијата на усогласеност и ревизијата на успешност.

ДЗР во мај 2022 година беше домаќин на делегација на Државната ревизорска институција на Република Црна Гора. За време на билатералната посета, вработените во ДЗР преку презентации и дискусии со своите колеги опфатија различни теми и области меѓу кои: комуникација, транспарентност и отчетност на ДЗР, начинот на презентирање на утврдените состојби од извршените ревизии; изработка на резимеа од ревизорски извештаи и комуникациски алатки; присуство на социјални мрежи и промоција и соработка со Собранието.

ВРХОВНА РЕВИЗОРСКА ИНСТИТУЦИЈА НА АЛБАНИЈА

Државниот завод за ревизија беше домаќин на делегациите на врховните ревизорски институции на Кралството Норвешка и Република Албанија. За време на посетата Главните државни ревизори и претседателот на ВРИ на Албанија, потпишаа Меморандум за разбирање помеѓу двете институции со кој се предвидуваат заеднички активности во понатамошниот период, а во насока на продлабочување на досегашната соработка и зајакнување на партнерството и капацитетите на двете институции.

Во рамки на посетата, претставниците од трите ревизорски институции предводени од главниот државен ревизор, претседателот на врховната ревизорска институција на Република Албанија, раководителот на меѓународниот оддел на Канцеларијата на главниот ревизор на Норвешка, остварија средба со потпретседателот на Собранието на Република Северна Македонија. На средбата се дискутираше за системската и организациската поставеност на ревизорските институции, соработката со Собранието, како и праксата на разгледување на ревизорските извештаи на парламентарните комисии и на пленарна седница во законодавните домови.

ВРХОВНА РЕВИЗОРСКА ИНСТИТУЦИЈА НА КОСОВО

На покана на главниот ревизор на Косово, главниот државен ревизор и заменик главниот државен ревизор со своите соработници, престојуваа на официјална посета на Националната канцеларија за ревизија на Косово.

На средбата двете ВРИ ги презентираа постигнатите резултати од своето работење, во создавање

на ефикасно контролно опкружување и заштита на јавните средства и соработката со Собранието. Соработката дополнително ќе се продлабочува преку размена на искуства и знаења меѓу двете институции во иднина, а со цел подигнување на нивото на квалитетот на надворешната ревизија во управувањето со јавните средства во двете земји.

ВРХОВНА РЕВИЗОРСКА ИНСТИТУЦИЈА НА БУГАРИЈА

Врховните ревизорски институции на Република Северна Македонија и Република Бугарија ја исполнија својата мисија да бидат прв и исклучително успешен пример за сите други институции за тоа како може да се постигне плодна соработка преку размена на професионалното искуство и знаења.

Главните државни ревизори изразија задоволство од постигнатите резултати во рамки на твининг проектот „Подобрување на надворешната ревизија и парламентарниот надзор“, притоа истакнувајќи дека постигнатиот успех е резултат на максималната отвореност, чесност и искреност на колегите од двете ВРИ во споделувањето на знаења и предизвици во секојдневното работење.

Првите луѓе на ВРИ потпишаа договор за соработка како продолжување на постигнатото и одраз на долгогодишната соработка. Главните форми на соработка ќе бидат размена на искуства, организирање на активности за прашања од заемен интерес, вклучувајќи консултации, семинари, тркалезни маси, конференции за главните проблеми и предизвици во вршењето на државната ревизија, а планирано да се спроведат и паралелни, координирани и заеднички ревизии.

ВРХОВНА РЕВИЗОРСКА ИНСТИТУЦИЈА НА ХРВАТСКА

Задоволството од одличната соработка и комуникацијата која ја негуваат двете врховни ревизорски институции, како и успешната имплементација на активностите во рамките на Твининг проектот, во кој ВРИ на Хрватска беше постар партнер, продолжи и преку организирање на билатерални работилници.

Размената на искуства, знаења и активни дискусии, придонесоа за зајакнување на соработката помеѓу двете ВРИ и обезбедување на додадена вредност во вршењето на државната ревизија. Во рамките на билатералните работилници беа опфатени повеќе теми и области од ревизорската работа:

- Стратешки документи и стратешко планирање на ревизиите;
- Транспарентност, отчетност и комуникација со засегнатите страни;
- Клучни утврдени состојби и дадени препораки од извршените ревизии на успешност;
- Ревизија на преземените мерки по дадени препораки содржани во Конечните ревизорски извештаи - follow up ревизии;
- Ревизија на јавните набавки и најчестите наоди;
- Предизвици и ризици при ревизија на корисниците на буџетот на државата и финансиска ревизија кај единиците на локалната самоуправа и политичките партии;
- Улогата на ревизорите во случаите на измама или потенцијална измама или за која се сомнева во текот на ревизијата со

посебен акцент на ограничување на ревизорската одговорност;

- Етиката и вештачката интелигенција, прашања и иницијативи и
- Новини во работењето на двете институции и информирањето за вршењето на државната ревизија.

Секој од учесниците имаше можност да се стекне со нови знаења за одредени области од ревизијата. Од одржаните работилници произлегоа бројни заклучоци, но и задоволство од одличната соработка и комуникација која ја негуваат двете врховни ревизорски институции.

ИНИЦИЈАТИВАТА ЗА РАЗВОЈ НА ИНТОСАИ

Делегација на Државниот завод за ревизија, во рамки на посетата на ВРИ на Норвешка, одржа и работен состанок со генералниот директор на Иницијативата за развој на ИНТОСАИ (ИДИ), за разгледување на можностите за понатамошна соработка и поддршка на потребите за професионален развој на Државниот завод за ревизија.

Државниот завод за ревизија во 2023 година се приклучи на програмата за ЛОТА пионери, која има за цел приближување и вклучување на технологијата во светот на ревизијата на ВРИ преку анализа на ревизорските процеси и развивање на стратегија за искористување на технологијата во ревизиите и ревизија на употребата на технологијата од страна на владите.

ВРХОВНАТА РЕВИЗОРСКА ИНСТИТУЦИЈА НА ГЕРМАНИЈА

Делегација на ДЗР предводена од главниот државен ревизор и заменик главниот државен ревизор, во јуни 2022 година, оствари билатерална средба со претседателот на Врховната ревизорска институција на Германија.

На работните средби, претставниците на двете ВРИ дискутираа и разменуваа практики на повеќе теми и области во контекст на мандатот, улогата и опсегот на активности на ВРИ,

дигитализација на ревизорските процеси преку користење на нови и современи технологии и дискутираа за идната заедничка соработка на двете ревизорски институции и размена на добри практики.

Како клучна краткорочна активност помеѓу двете ревизорски институции беше дефинирана меѓусебната комуникација помеѓу ВРИ и Парламентот и разгледувањето на конечните ревизорски извештаи.

МЕЃУНАРОДЕН ОДБОР НА РЕВИЗОРИ НА НАТО

Со стекнувањето на статусот на Република Северна Македонија како полноправна членка на НАТО, ДЗР како Надлежно национално ревизорско тело во Република Северна Македонија со свои претставници е поканет и учествува на состанокот на Меѓународниот одбор на ревизори на НАТО.

Во јуни 2022 година, ДЗР по трет пат со своите национални претставници заедно со останатите 29 национални претставници на Надлежните национални ревизорски тела кои се членки на НАТО, учествуваа на состанокот на кој се разгледа Годишниот извештај за активности за Меѓународниот одбор за ревизори на НАТО за 2021 година, но и дискутираа за ревизорски прашања од заеднички интерес на учесниците.

Останати меѓународни активности

Во компаративната анализа „Иницијатива за транспарентност за Западен Балкан - Фокус на КОВИД-19 и трошоците за закрепнување“, изработена во рамките на Иницијативата за транспарентност во Западен Балкан, спроведена во рамките на активноста на иницијативата за Добро владеење и доверлив фонд за реформа на инвестициската клима беа опфатени Република Северна Македонија, Србија и Босна и Херцеговина. Целта на оваа иницијатива е да се поддржат владите во Западен Балкан во идентификување на можности за зајакнување на практиките на фискална транспарентност за време на вонредни ситуации,

Во анализата ДЗР е посочен како регионална институција за пример, која преку итни промени во планираните ревизии, успеала да одговори на предизвиците на кризата. Како брз одговор на глобалната пандемија, ДЗР проактивно ја измени својата Годишна програма за работа, уште пред да биде донесена првата одлука за вонредна состојба во Република Северна Македонија и да вклучи две ревизии на усогласеност фокусирани на одговорот на Владата за КОВИД-19. Ваквата пракса продолжи и со новата Годишната програма за работа на ДЗР, во која беа опфатени 4 ревизии поврзани со донесените мерки за справување со кризата на КОВИД-19.

4.1 ПРОЕКТНИ АКТИВНОСТИ

ТВИНИНГ ПРОЕКТ „ПОДОБРУВАЊЕ НА НАДВОРЕШНАТА РЕВИЗИЈА И ПАРЛАМЕНТАРНИОТ НАДЗОР“

Државниот завод за ревизија на Република Северна Македонија во соработка со Врховната ревизорска институција на Република Хрватска како постар партнер и Врховната ревизорска институција на Република Бугарија, како помлад партнер, заклучно со 31 октомври 2022 година го реализираа Твининг проектот „Подобрување на надворешната ревизија и парламентарниот надзор“.

Наведениот проект започна со спроведување на 1 февруари 2021 година а неговата вредност изнесува 1,5 милион евра и истиот е финансиран од ИПА 2018 фондовите на ЕУ.

Целта на Твининг проектот беше да ја подобри ефикасноста и влијанието на надворешната ревизија преку натамошно усогласување на правната рамка и развој на методолошки алатки, како и преку зајакнување на капацитетите на ДЗР за ефикасно извршување на надворешната ревизија. Покрај тоа, проектот имаше за цел да ја подобри парламентарната контрола над јавните средства и да ја подобри соработката помеѓу Државниот завод за ревизија и Собранието на Република Северна Македонија.

Активностите на Твининг проектот беа организирани и структурирани во четири компоненти.

ТВИНИНГ ПРОЕКТ МК 18 IPA FI 03 20

„Подобрување на надворешната
ревизија и парламентарен надзор“

Буџет 1.500.00 евра

21 месец | 02.2021-10.2022

Подобрена правна рамка за надворешна ревизија и подобрување на стратешкото и годишното планирање на ДЗР

1

Подобрени административни капацитети и процеси за надворешна ревизија

2

Подобрена законодавна контролна функција на Парламентот врз основа на разгледување и дискусија за ревизорските извештаи на ДЗР

3

Подобрена надворешна и внатрешна комуникација и ИТ и ИТ ревизорски капацитети

4

Во реализација на твининг активностите во рамките на компонентите и спроведувањето на пилот ревизиите беа вклучени сите вработени во Државниот завод за ревизија, со што се овозможи да стекнат сознанија за европските практики во спроведување на ревизиите.

Постигнатите резултати и активности во рамки на Твининг проектот се презентирани на конференција одржана на 17 октомври 2022 година во Скопје. На истата се презентираа подобрувањата на законодавните, стратешките и методолошките акти на ДЗР, како и научените лекции од пилот ревизиите и алатките за комуникација.

Претседателот на Собранието на Република Северна Македонија и Главниот државен ревизор на завршената конференција на твининг проектот одржана на 21 октомври 2022 година, потпишаа Меморандум за соработка помеѓу Собранието на Република Северна Македонија и Државниот завод за ревизија. Целта на в овој Меморандум е воспоставување на професионално одржливи односи помеѓу Собранието и Државниот завод за ревизија во насока на зголемување на надзорот на трошењето на јавните средства и поголема отчетност на институциите кои се финансираат од државниот буџет.

На конференцијата присуствуваа и претставници од Делегацијата на ЕУ во државата, претставници од ревидираните субјекти, граѓански организации и медиуми, како засегнати страни со кои соработува и комуницира Државниот завод за ревизија. Активностите и резултатите од наведениот Твининг проект се содржани во Финален извештај кој е доставен и одобрен од страна на Делегацијата на Европската Унија во Република Северна Македонија.

ТЕЛО НА ОБЕДИНЕТИТЕ НАЦИИ ЗА РОДОВА ЕДНАКВОСТ И ЗАЈАКНУВАЊЕ НА ЖЕНИТЕ

Државниот завод за ревизија и Телото на Обединетите нации за родова еднаквост и зајакнување на жените (УНВОМЕН) и во 2022 година продолжија со имплементација на Меморандумот за разбирање и соработка, со цел двете страни да соработуваат во унапредување на спроведувањето на обврските за родова еднаквост во согласност со националните закони и политики како и преземените меѓународни обврски и промовирање на родово одговорното управување со јавните средства и отчетност преку систематско спроведување на родово одговорно буџетирање како алатка за креирање политики. Во насока на исполнување на зацртаните цели, УНВОМЕН обезбеди поддршка на државните ревизори за учество на работилници во земјата и странство, но и поддршка во спроведувањето на ревизијата на успешност „Ефективност на мерките на Владата за родова еднаквост и соодветни родово буџетски иницијативи“ и изработка на методолошко упатство за ревизија на родова еднаквост. За вклучување на родовата перспектива во ревизиите на успешност преку споделување на искуства и добри практики, државните ревизори учествуваа во студиска посета на Националната канцеларија за ревизија на Шведска и релевантните ресорни министерства во државата. Двајца државни ревизори учествуваа на обуката на тема „Родова еднаквост и економија“, спроведена од страна на Центарот за обуки на УНВОМЕН.

На регионалната конференција во Истанбул, Турција „Трансформативно финансирање за унапредување на родовата еднаквост“, Главниот државен

ревизор го сподели искуството и добрата пракса на ДЗР во спроведување на родова ревизија на успешност. На бројни работилници организирани во Косово и Албанија, државните ревизори ги споделија сопствените искуствата и добри практики од спроведувањето на првата родова ревизија на успешност во нашата држава.

Делегација од ДЗР, предводена од главниот државен ревизор, учествуваше на регионална средба во Бања Лука, БиХ меѓу ВРИ на Северна Македонија, Албанија, Србија и Босна и Херцеговина со цел утврдување на можноста за спроведување на паралелна ревизија за родова еднаквост во регионот.

Државниот завод за ревизија е една од институциите во која постои висок степен на родова балансираност, како во менаџментот на институцијата, така и помеѓу овластените државни ревизори.

ПРОГРАМА ЗА РАЗВОЈ НА ОБЕДИНЕТЕ НАЦИИ

Државниот завод за ревизија со Програмата за развој на Обединетите Нации (УНДП), во март 2022 година потпиша Меморандум за разбирање со кој се дефинирани низа активности кои ќе се спроведуваат во наредните две години. Со поддршка на УНДП, во 2022 година се организираа серија на обуки во областа на:

- ревизија на финансиски извештаи на пресметковна основа,
- типови на личности, комуникација и тимска кохезија, со фокус на MBTI типологија на личност,

- обука за подготовка и ревизија на финансиски извештаи од страна на единиците на локалната самоуправа и
- системот и функционирањето на внатрешните контроли. На покана на Независната канцеларија за евалуација од Програмата за развој на Обединетите нации, главниот државен ревизор во октомври 2022 година, учествуваше на конференција за Националните капацитети за евалуација на тема „Отпорни системи за евалуација за одржлив развој“, која се одржа во Торино, Италија. На конференцијата, главниот државен ревизор зема активно учество на 11-тата работилница која се фокусираше на методологијата за евалуација на Независната канцеларија за евалуација на УНДП, како најголема канцеларија за евалуација во системот на Обединетите нации (ОН).

Во рамките на годишната конференција за децентрализација и локално управување на тема „Локална самоуправа – време за можности и ревизија“, организирана од УНДП во партнерство со Министерството за локална самоуправа, главниот државен ревизор учествуваше и беше панелист на настанот. Во своето обраќање, потенцираше дека ДЗР како врховна ревизорска институција во континуитет ги истакнува системските слабости во областа на функционирањето и работењето на ЕЛС и во идниот период очекува да се почитуваат донесените законски одредби во делот на финансирање на локалната власт и финансирање на пренесените надлежности согледувајќи ги реалните податоци, како и сериозно вложување на човечките ресурси во единиците на локална самоуправа.

ФОНДАЦИЈА ЗА ДЕМОКРАТИЈА НА ВЕСТМИНСТЕР ВО ДРЖАВАТА

WFD

WESTMINSTER
FOUNDATION FOR
DEMOCRACY

Државниот завод за ревизија, Фондацијата за демократија на Вестминстер (ВФД) и Министерството за надворешни работи и развој на британскиот Комонвелт и во 2022 година продолжија со имплементацијата на потпишаниот Меморандум за разбирање. Со наведениот Меморандум предвидена е поддршка во спроведувањето на Комуникациската стратегија на ДЗР за 2020 - 2023 година, и спроведување на проектот насловен „Зголемување на отчетноста и транспарентноста во Македонија преку подобро спроведување на препораките на ДЗР“, поддржан од Британската влада. Активностите се однесуваат на имплементација на преостанатите активности од проектот за поддршка на имплементацијата на Комуникациската стратегија на ДЗР за 2020 - 2023 година, фокусирајќи се на комуникација и соработка на ДЗР со надлежните институции и невладините организации.

Во таа насока во 2022 година, со цел подобрување на комуникацијата и соработката на ДЗР со надлежните институции како што е Јавното обвинителство, организирани се повеќе работилници на кои беа презентирани остварените резултати од работењето на ДЗР и извршените ревизии, се разменија добри практики и искуства, а во насока на зајакнување на соработката помеѓу овие институции. На одржаниот настан, главниот државен ревизор пред претставниците на медиумите од националните телевизии и интернет порталите, ги презентираше клучните утврдени состојби во Годишниот извештај за работата на ДЗР за 2021 година, објавен и на веб страната на ДЗР. Покрај

клучните утврдени состојби презентирани на претставниците на медиумите, истите се запознаа и со видовите на ревизија, структурата на ревизорските извештаи, како и за комуникациските процеси на ДЗР во насока на зголемување на транспарентноста и отчетноста во работењето.

Препознавајќи ја важноста и влијанието од извршените ревизии на успешност, ВФД обезбеди и експертска поддршка во извршувањето на ревизиите на успешност во областа на енергетиката, рамномерниот регионален развој и единиците на локалната самоуправа, а кои се составен дел на овој извештај.

Државниот завод за ревизија во соработка со Фондацијата, ја одржа панел дискусијата на тема „Сопствените приходи на општините за обезбедување на квалитетни услуги на граѓаните за време на пандемијата“. Фокусот на оваа панел дискусија беше посветен на презентирањето на резултатите од извршеното истражување на јавното мислење за квалитетот на услугите на општините во услови на пандемија, изготвено за потребите на ДЗР. На панел дискусијата учесниците разменија мислења и информации поврзани со ефикасното работењето на општините во услови на пандемија и обезбедување на квалитетни услуги за граѓаните

За подобрена визуелизација и унапредување на ревизорските активности на ДЗР, изработени се 4 видео клипови кои ќе бидат поставени на YouTube каналот на ДЗР, на кој е презентирано работењето на ДЗР, но е и поддршка во делот на презентација на ревизорските извештаи. Во насока на зајакнување на вештините за јавно говорење и настап на медиуми, вработените од ДЗР учествуваа на работилница за јавно говорење и односи со јавност, на која се запознаа со најсуштинските предизвици во комуникацијата со медиумите и истражувачките новинари.

Во работните сесии се дискутираше и се разменуваа мислења и искуства за посочени примери на комуникација со медиумите, лажни вести и кризен ПР како алатка за заштита на институцијата од нив, а беа презентирани и практични совети за што поквалитетно јавно говорење и настап на медиуми. Менаџментот и ревизорите на Државниот завод за ревизија, имаа можност преку вежба за снимање на изјава, да ги зајакнат и надградат своите вештини за јавно говорење и настап на медиуми со цел што поквалитетно презентирање на ревизорските активности и резултатите од вршењето на државната ревизија со кои се постигнува додадена вредност во општеството.

СОРАБОТКА СО КАНЦЕЛАРИЈАТА НА ГЛАВНИОТ РЕВИЗОР НА НОРВЕШКА

Во насока на воспоставување на институционална соработка од заеднички интерес меѓу двете институции, Главниот државен ревизор и Главниот ревизор на Норвешка потпишаа Меморандум за разбирање, кој претставува основа за воспоставување на петгодишна соработка преку обезбедување помош за развој на институционалните капацитети на Државниот завод за ревизија, врз основа на принципите и стандардите за професионализација на Меѓународната организација на врховни ревизорски институции (ИНТОСАИ) и Европската организација на врховни ревизорски институции (ЕУРОСАИ).

Целта на оваа соработка е зајакнување на капацитетите на ДЗР за исполнување на својот мандат и за вршење висококвалитетни ревизии со што

ќе се промовира транспарентноста, отчетноста и доброто владеење во управувањето со јавните средства во Република Северна Македонија.

Соработката ќе опфати различни сектори и видови ревизии каде што Канцеларијата на главниот ревизор на Норвешка има релевантни капацитети и може да додаде вредност на работата на ДЗР, особено во делот на ревизијата на успешност, воспоставување на лабораторијата за иновации за изнаоѓање на методи и софтверски алатки за прибирање, анализа и презентирање на податоци во ревизиите, модернизација на работните процеси преку подобрување и поврзување на дигиталните системи за поддршка и управување со процесите и развој на ИТ ревизијата, спроведување на само-евалуација на системот на интегритет со примена на методологијата на ИнтоСаинт.

НАЦИОНАЛЕН ИНСТИТУТ ЗА ДЕМОКРАТИЈА

Во соработка со Националниот институт за демократијата (НДИ), во рамките на проектот „Зајакнување на надзорот на јавните фондови преку лидерски транзиции“, финансиран од Националната фондација за демократија (НЕД), во 2022 година, државните ревизори имаа можност за размена на искуства и добри практики во надзорот над јавните средства од страна на законодавната власт и соработка со државната ревизија на централно и локално ниво во Соединетите Американски држави.

ОВЛАСТЕН ИНСТИТУТ ЗА ЈАВНИ ФИНАНСИИ И СМЕТКОВОДСТВО И

ЦЕНТАР ЗА ИЗВОНРЕДНОСТ ВО ФИНАНСИИ

Претставници на ДЗР на покана на **Овластениот институт за јавни финансии и сметководство (ЦИПФА)** и **Центарот за извонредност во финансии (ЦЕФ)** учествуваа на втората меѓународна конференција за јавни финансии, во Тирана, Албанија. Регионалната конференција преставува одлична можност за размена на знаење, искуство, најдобри практики и препораки до сметководителите и ревизорите од јавниот сектор. Управувањето со промени, трансформацијата и одлучувањето за системите на управување, со посебен фокус на обезбедување на квалитетот и одржливоста на јавните услуги, беше во фокус на оваа конференција.

Државниот завод за ревизија претставуван од главниот државен ревизор, Овластениот институт за јавни финансии и сметководство од Лондон претставуван од претседателот Мајк Драјвер и Центарот за извонредност во финансии од Словенија претставуван од директорката Јана Репаншек, во јуни 2022 година за време на одржувањето на втората меѓународна конференција за јавни финансии потпишаа Меморандуми за разбирање, со кои се воспостави формална основа за соработка за реализација на активностите насочени кон

унапредување на заедничките заложби за добро управување со јавните финансии и добро владеење, како и споделување на најдобри практики за подобрување на вештините и капацитетите на јавните институции и службеници, особено во областа на превенција, преку создавање на ефикасна рамка за управување со ризикот од корупција. Со цел остварување на заедничката мисија во 2022 година, во просториите на ДЗР, главниот државен ревизор оствари средба со претставници на Овластениот институт за јавни финансии и сметководство и претставник од Центарот за извонредност во финансии.

Во насока на зголемување на знаењата, вештините и капацитетите на државните ревизори, во 2022 година се спроведе работилница на тема „Вообичаените предизвици при имплементација на ИНТОСАИ стандардите“, а двајца вработени активно учествуваат во работната група на ЦИПФА за изготвување на новата програма за сертификација за спроведување на ревизија на успешност.

Соработката во идниот период ќе се продлабочува и преку размена на искуства и знаења меѓу институциите, меѓу другото и во делот на обучување и сертифицирање на државните ревизори за превенција на ризикот од корупција.

4.2 ЕУ ИНТЕГРАЦИЈА

Во јули 2022 година, ЕУ ја започна воведната фаза од пристапните преговори со Република Северна Македонија, врз основа на донесената потврдена одлука од страна на Советот на Европа во 2020 година и одобрената Рамка за преговори од јули 2022 година, која е во согласност со ревидираната Методологија за преговори.

Државниот завод за ревизија во 2022 година ги определи своите претставници како членови во работните групи за поодделните области и поглавја согласно Одлука за воспоставување на структура за преговори за пристапување на Република Северна Македонија во Европската Унија и Одлуката за определување на институциите чии претставници се дел од работните групи за подготовка на преговарачките позиции за преговори за пристапување на Република Северна Македонија во Европската Унија.

Билатералниот скрининг е првиот чекор во процесот на пристапните преговори со ЕУ, со кој се овозможува на земјите-кандидати да се запознаат со законите и стандардите на ЕУ и со обврските што произлегуваат од нив, како и со нивото на подготвеност на земјата и идните планови за натамошно усогласување.

Скрининг е формална операција на кој се согледува степенот на усогласеноста националното законодавство со правото на ЕУ, институционалната поставеност за спроведување на законите и плановите за понатамошно усогласување, градење на институционалните капацитети, како и потребните човечки финансиски и ИТ ресурси неопходни за спроведување на европските стандарди, како и да се идентификуваат области / прашања за кои е неопходен транзиционен период.

Со цел адекватно да одговориме на овој предизвик, вработени од Државниот завод за ревизија, учествуваа на серија обуки, објаснувачки и подготвителни состаноци, насочени кон поддршка и подготовка за билатерален скрининг.

Кластерот Фундаментални вредности, како прв и најзначаен кластер ги опфаќа петте поглавјата поврзани со владеењето на правото:

- Поглавје 23
- Правосудство и фундаментални права;
- Поглавје 24
- Правда, слобода и безбедност;
- Поглавје 5 - Јавни набавки;
- Поглавје 18 - Статистика;
- Поглавје 32 -
Финансиска контрола, но и
- Подрачјата на функционирање на демократските институции и реформата на јавната администрација и управување со јавните финансии.

Државниот завод за ревизија е активно вклучен во повеќе области и поглавја и даде свој придонес во билатералните скрининзи за поодделни подрачја и поглавја.

Учеството на Државниот завод за ревизија на билатералните скрининзи во Брисел беше значајно особено во однос на:

Поглавје 32

Финансиска контрола

Државниот завод за ревизија предводен од главниот државен ревизор ги презентираше постигнатите резултати од работењето, усогласеноста

на работењето на ДЗР со меѓународните стандарди на ВРИ, најдобрите практики и краткорочните и долгорочните планови, како што се уредувањето на ДЗР како уставна категорија и донесувањето на новиот Закон за државната ревизија.

Правосудство, фундаментални права и владеење на правото

ДЗР ги презентираше своите институционални капацитети, активностите кои ги презема во борбата против корупцијата и меѓу институционалната соработка со институциите вклучени во борбата против корупцијата. ДЗР е една од клучните институции во јавниот сектор во борбата против корупцијата. На скринингот се презентираа резултатите од извршените ревизии, но активности кои ДЗР ги презема во областа на родово одговорно буџетирање.

Функционирање на демократските институции

Како независна, објективна и непристрасна надворешна ревизија, ДЗР ги презентираше искуствата од ревизиите на политичките партии за сметките за редовно работење и ревизиите за финансирањето на изборните кампањи, во согласност со меѓународните стандарди на врховните ревизорски институции.

Постапувајќи согласно надлежностите пропишани со Законот за државната ревизија, во согласност со Годишната програма за работа на Државниот завод за ревизија за 2022 година во областа на реформата на јавната администрација како дел од преговарачкиот процес во рамките на Кластерот - Фундаментални вредности, Државниот завод за ревизија изврши ревизија на успешност по однос на преземените активности од надлежните институции за ефикасно спроведување на Стратегијата за реформа на јавната администрација 2018-2022 година, со која се дадени препораки до надлежните институции за унапредување и

непречена реализација на планираните активности во новата Стратегијата за реформа на јавната администрација. Државниот завод за ревизија изврши и ревизија на успешност на тема „Ефективност на спроведувањето на Стратегијата за реформи во правосудниот сектор 2017 - 2022 и спроведување на Акцискиот план на Стратегијата“, согласно Годишната програма на ДЗР за 2022 година, со која дадени се препораки кои треба да придонесат за подобрување на реализација на Акцискиот план од Стратегијата 2017-2022 година, како и за изработка на новата Стратегија и Акциски план 2023-2027 година во насока на успешно остварување на утврдени стратешки цели за реформите на правосудниот сектор во Република Северна Македонија.

Државниот завод за ревизија активно соработува со сите државни органи во насока на спречување и намалување на корупцијата, во рамки на Протоколот за соработка за превенција и репресија на корупцијата и судирот на интереси и учествува во реализацијата на Националната програма за усвојување на правото на Европската унија (НПАА) преку активностите предвидени во Поглавје 23 Правосудство и фундаментални права, Подрачје - Антикорупциска политика и Поглавје 32 Финансиска контрола, Подрачје - Надворешна ревизија, како и во работата на други органи и тела за спречување на корупцијата.

Државниот завод за ревизија е дел од семејството на другите државни органи кои го сочинуваат „Меѓуресорското тело за координација на активностите против корупцијата“. Ова тело има обврска да ги координира активностите на сите надлежни органи за борба против корупцијата, за јакнење на меѓусебната соработка и заемно известување, за размена на информации и податоци и за реализирање на препораките содржани во извештаите на ГРЕКО на Советот на Европа и други меѓународни организации.

A large, bold, yellow number '5' is centered on the page. The number is composed of a thick vertical bar on the left and a horizontal bar at the top, with a large, rounded loop at the bottom. The text 'ИЗВРШЕНИ РЕВИЗИИ' is positioned inside the white space of the loop.

**ИЗВРШЕНИ
РЕВИЗИИ**

РЕВИЗИИ НИЗ БРОЈКИ ГОДИШНА ПРОГРАМА ЗА РАБОТА НА ДЗР ЗА 2022

205	12	6
Ревизорски извештаи за Ревизија на регуларност	Ревизорски извештаи за Ревизија на успешност	Ревизија на усогласеност како посебен вид на ревизија
4	2	223
Ревизии на животна средина	ИТ ревизија	Ревизорски извештаи доставени до Собрание на Република Северна Македонија
22	26	139
Ревизорски извештаи доставени до Јавен обвинител на Република Северна Македонија	Ревизорски извештаи доставени до Заменик на Претседателот на Владата задолжен за политики за добро владеење	Ревизорски извештаи доставени до Државната комисија за спречување на корупцијата согласно член 85-б од Изборниот законик
1	1	1
Ревизорски извештаи доставени до Судскиот совет	Ревизорски извештаи доставени до Министерството за внатрешни работи	Ревизорски извештаи доставени до Министерство за финансии – Управа за финансиска полиција
5	333	1.242¹³
Ревизорски извештаи доставени до Државна комисија за спречување на корупција	Субјекти опфатени со ревизија	Наоди и прашања во ревизорските извештаи
775	441.508	284.839
Препораки во ревизорските извештаи	Јавни приходи опфатени со ревизијата (во милиони)	Јавни расходи опфатени со ревизијата (во милиони)

¹³ Во бројот на наоди и прашања во ревизорските извештаи се содржани и 17 останати прашања кои се повторуваат во конечните ревизорски извештаи за сите 141 учесници во изборната кампања за локалните избори во 2021 година, 1 останато прашање е содржано во конечните ревизорски извештаи кај 19 учесници во изборната кампања – изборни коалиции и 1 останато прашање е содржано во конечниот ревизорски извештај за еден учесник во изборната кампања – група избирачи.

32	48	106.201
Извршени проверки за утврдување на статусот на дадените препораки во конечните ревизорски извештаи (follow up)	Издадени извештаи за спроведените проверки за утврдување на статусот на дадените препораки во конечните ревизорски извештаи (follow up)	Ревидирана актива/пасива од Билансот на состојба (во милиони)
1.464	441	2.341
Неплатени/ помалку уплатени/ јавни давачки/ надоместоци во Буџетот на државата (во милиони)	Неплатени помалку уплатени надоместоци во Буџетот на ревидираните општини (во милиони)	Незаконско користење на средства (во милиони)
6.089	2.953	987
Вкупен износ на јавни набавки (во милиони)	Опфат на јавни набавки со ревизија (во милиони)	Вкупен износ од утврдени неправилности кај јавни набавки (во милиони)
139	602	9.716
Извршени набавки за кои не е спроведена постапка за јавни набавки (во милиони)	Корективни книжења во Билансот на состојба (во милиони)	Утврдени состојби кои влијаат на дејноста на субјектот предмет на ревизија и капиталните инвестиции (во милиони)
246	6.304	33
Откажани/изгубени грантови (во милиони)	Одложување/ застој на инвестициски грантови (одобрени, а неповлечени заеми/кредити/грантови) (во милиони)	Платени провизии за неповлечени средства од кредити/заеми (во милиони)

223
РЕВИЗОРСКИ
ИЗВЕШТАИ

РЕВИЗОРСКИ
МИСЛЕЊА
РЕВИЗИЈА НА
РЕГУЛАРНОСТ

ЗАКЛУЧОЦИ
РЕВИЗИЈА НА
УСОГЛАСЕНОСТ/РЕВИЗИЈА
НА УСПЕШНОСТ

145
Политички партии и учесници во изборна кампања - Локални избори 2021

1.242 ⚠️
НАОДИ И ПРАШАЊА
ДЕТЕКТИРАНИ СО РЕВИЗИИТЕ

333
СУБЈЕКТИ
ОПФАТЕНИ СО
РЕВИЗИИТЕ

86
КОНСТАТИРАНИ
СЛАБОСТИ ВО НАОДИТЕ
КАЈ ЈАВНИТЕ
НАБАВКИ

- **903** Ревизија на регуларност
- **215** Ревизија на успешност
- **98** Ревизија на усогласеност
- **26** ИТ ревизија

- **25** ревизија на регуларност
- **151** ревизија на успешност
- **6** ревизија на усогласеност
- **6** ИТ ревизија

ВКУПНА ВРЕДНОСТ НА ДОДЕЛЕНИ
ДОГОВОРИ ЗА ЈАВНИ НАБАВКИ
6.089.138

РЕВИДИРАНИ ЈАВНИ НАБАВКИ
2.953.311

во 000 денари

во 000 денари

986.970 ⚠️
УТВРДЕНИ НЕПРАВЛНОСТИ
КАЈ ЈАВНИТЕ НАБАВКИ

во 000 денари

- слабости во реализација на склучените договори по јавни набавки
- не спроведени постапки за јавни набавки
- слабости во планирањето на јавните набавки
- неправилности при подготовката на тендерската документација/техничката спецификација
- слабости во донесување на одлуките за јавните набавки
- ограничувачки елементи содржани во тендерската документација во однос на конкуренцијата

¹⁴ Бројот на мислења за усогласеност со закони и прописи е помал во однос на бројот на мислења за финансиските извештаи, со оглед на тоа што во конечните ревизорски извештаи за извршени ревизии на финансиските извештаи и ревизија на усогласеност за сметките на приходи на буџет на дотации (930) за 8 ЕЛС и Градот Скопје, мислењето за усогласеност со закони и прописи по корисници се изразува во ревизорските извештаи при ревизија на соодветниот корисник на наменските дотации.

ПРИХОДИ И РАСХОДИ

Со Годишната програма за работа на ДЗР за 2022 година во вкупно ревидираните јавни приходи и јавни расходи кои се графички прикажани подолу, опфатени се и јавни приходи во износ од 9.793 милиони денари и јавни расходи во износ од 9.667 милиони денари, кои се однесуваат на правни лица во кои државата е доминантен сопственик (АД МЕПСО), јавни претпријатија и други институции.

ВКУПНО 411.508 МИЛИОНИ ДЕНАРИ ревидирани јавни приходи и **284.839 МИЛИОНИ ДЕНАРИ** ревидирани јавни расходи со Годишната програма за работа на ДЗР за 2022 година

Во споредба со Годишната програма за работа на ДЗР за 2021 година, намалени се износите на ревидирани јавни приходи опфатени со ревизиите на успешност и ревизиите на усогласеност, но затоа пак остварено е забележително зголемувањето на ревидираните јавни приходи кај:

- Централен Буџет на Република Северна Македонија за околу **9.700 МИЛИОНИ ДЕНАРИ**,
- Буџетите на единиците на локалната самоуправа за над **9.000 МИЛИОНИ ДЕНАРИ**,
- Корисниците на средства од буџетот на ФЗО за **263 МИЛИОНИ ДЕНАРИ**, што е за една третина повеќе од минатата година; и
- Политичките партии за редовното работење и учесниците во изборната кампања – Локални избори 2021 за **370 МИЛИОНИ ДЕНАРИ** што е двојно повеќе од минатата година.

Во однос на вкупните ревидирани јавни расходи, бележиме значително зголемување за 49.000 милиони денари што е над 20% повеќе во однос на Годишната програма за работа на ДЗР за 2021 година. Во споредба со Годишната програма за работа на ДЗР за 2021 година, забележителни се значителни зголемувања на ревидираните јавни расходи кај определени видови субјекти што влијаат на вкупното зголемување на ревидираните јавни расходи и тоа кај:

- Централен Буџет на Република Северна Македонија за **67.000 МИЛИОНИ ДЕНАРИ**, што е **6 ПАТИ ПОВЕЌЕ** во споредба со минатата година;
- Буџетите на единиците на локалната самоуправа за **8.700 МИЛИОНИ ДЕНАРИ**, што е за **4 ПАТИ ПОВЕЌЕ** од минатата година;
- Корисниците на средства од буџетот на ФЗО за **241 МИЛИОН ДЕНАРИ**, што е за една третина повеќе од минатата година; и
- Политичките партии за редовното работење и учесниците во изборната кампања – Локални избори 2021 за **440 МИЛИОНИ ДЕНАРИ** што е речиси **2,5 ПАТИ ПОВЕЌЕ** од минатата година.

РЕВИДИРАНИ ЈАВНИ ПРИХОДИ И ЈАВНИ РАСХОДИ

ВКУПНО **411.508 МИЛИОНИ ДЕНАРИ** ревидирани јавни приходи и **284.839 МИЛИОНИ ДЕНАРИ** ревидирани јавни расходи со Годишната програма за работа на ДЗР за 2022 година

	Ревидирани јавни приходи	Ревидирани јавни расходи
Централен буџет на Република Северна Македонија	227.343 217.686	79.847 12.693
Буџет на фондови	123.039 121.805	115.742 115.718
Буџет на ЕЛС	12.515 3.393	11.536 2.829
Корисници на средства од буџетот на ФЗО	1.045 782	1.014 773
Политички партии	766 397	734 294
Јавни претпријатија	1.659 1.744	1.709 1.953
Други институции/ Правни лица во кои државата е доминантен акционер	8.134 13.939	7.958 15.220
Опфатени со Ревизии на усогласеност	35.322 94.878	63.063 79.558
Опфатени со Ревизија на успешност	1.685 57.299	3.236 7.022

■ Годишна програма 2022

■ Годишна програма 2021

во 000.000 денари

Опфатот на ревидираните расходи на Буџетот на Република Северна Македонија за 2021 година изнесува 82%, што е за 2% повеќе во споредба со минатата година. Во структурата на ревидираните расходи, опфатени се расходи со ревизиите на регуларност во износ од 197.337 милиони денари односно 77%, расходи со ревизиите на успешност спроведени согласно Годишните програми за работа на ДЗР за 2021 и 2022 година во вкупен износ

од 11.645 милиони денари односно 4% и расходи со ревизиите на усогласеност во износ од 2.423 милиони денари односно 1%.

Во споредба со Годишната програма за работа на ДЗР за 2021, забележително е зголемувањето на опфатот на ревидираните расходи на Буџетите на Единиците на локалната самоуправа кој изнесува 31%, во споредба со минатата година кога тој изнесувал 9%.

ОПФАТ НА БУЏЕТИТЕ ПРЕКУ РЕВИДИРАНИТЕ РАСХОДИ

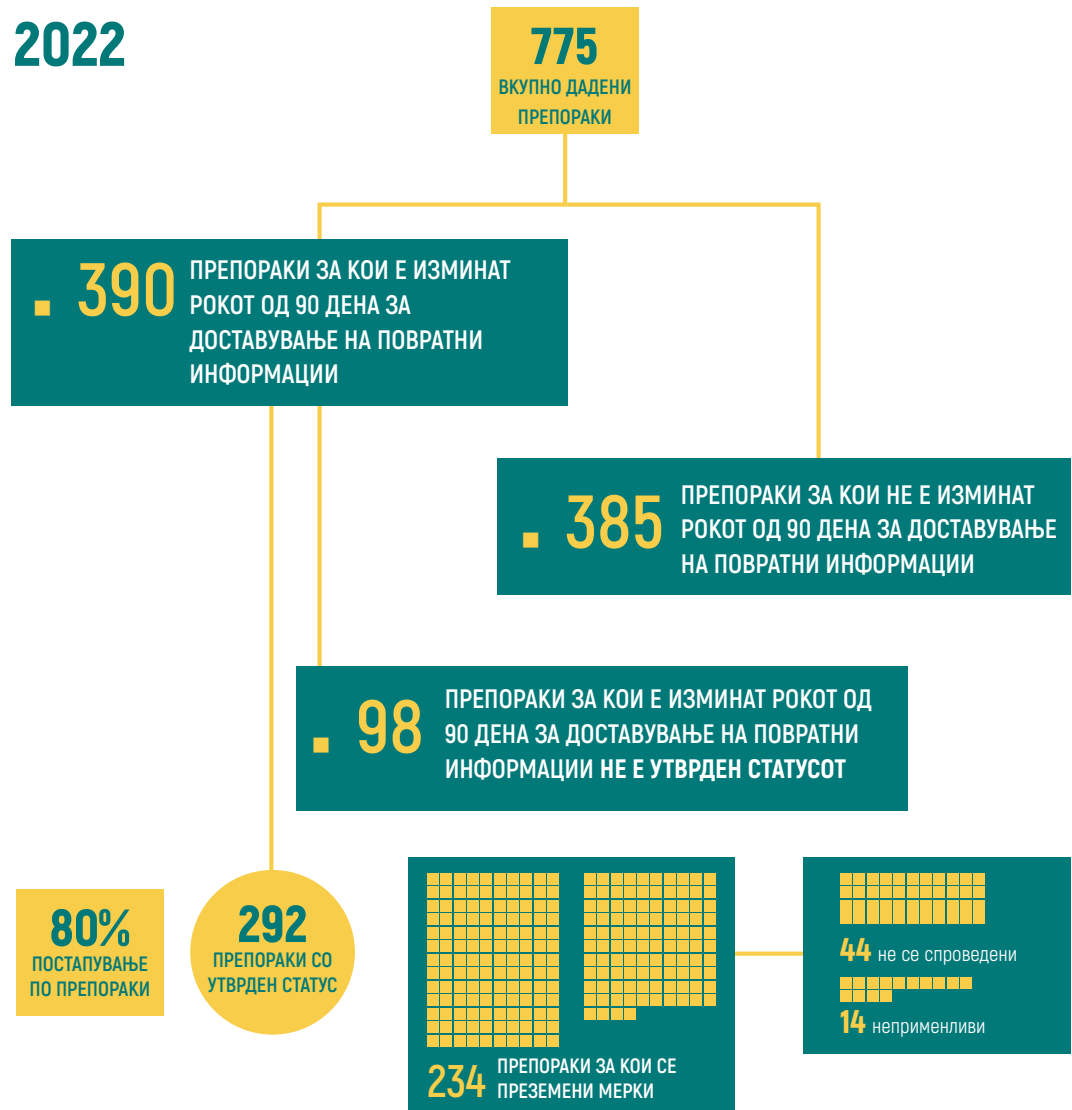
Ревидирани расходи по видови буџети (во милиони денари)	Извршен буџет за 2021	Ревидирано	Учество во %
1	2	3	4
Расходи на Буџетот на Република Северна Македонија за 2021 година (Завршна сметка на Буџетот на Република Северна Македонија за 2021 година „Сл.весник на Република Северна Македонија“, бр.250/2022)	256.906	211.405	82
Буџети на Единици на локална самоуправа	36.936	11.536	31

ПРЕПОРАКИ И НИВНА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА

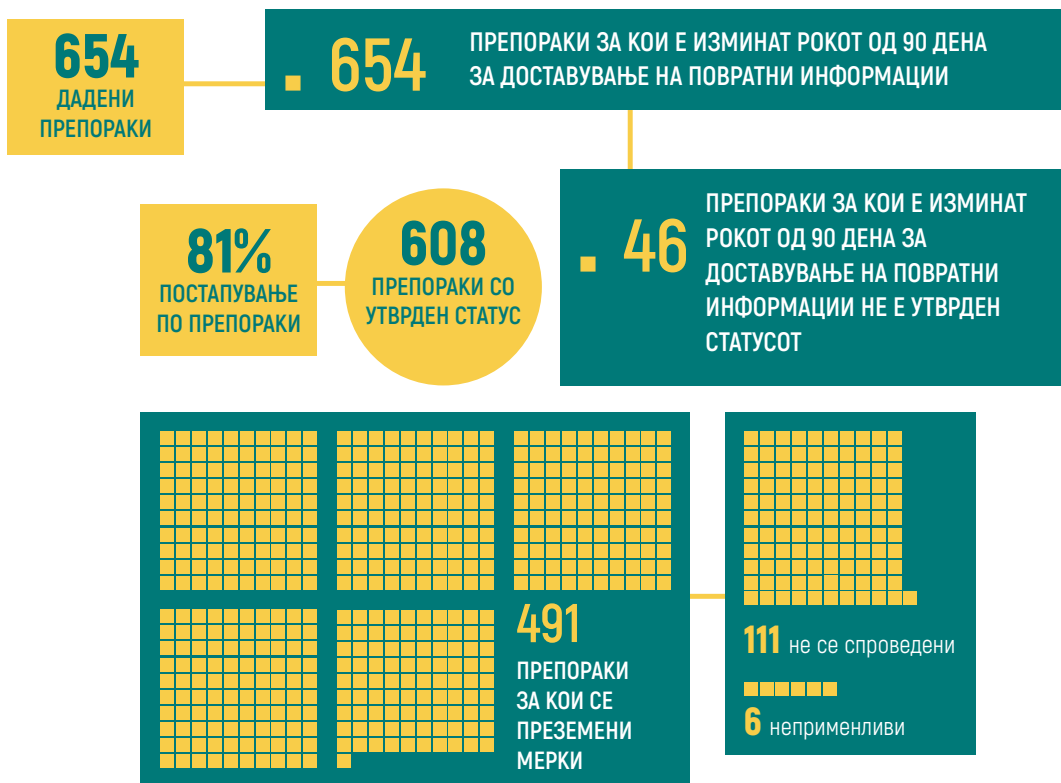
Согласно Законот за државна ревизија, законскиот застапник на субјектот е должен да го извести ДЗР и органот надлежен за надзор и контрола, за преземените мерки во врска со наодите и препораките во ревизорските извештаи, во рок од 90 дена од приемот на конечниот извештај. ДЗР

го следи спроведувањето на дадените препораки во ревизорските извештаи во рамки на вршењето на редовни ревизии, проверки и ревизии на спроведувањето на препораките, како и преку примени информации од субјектите.

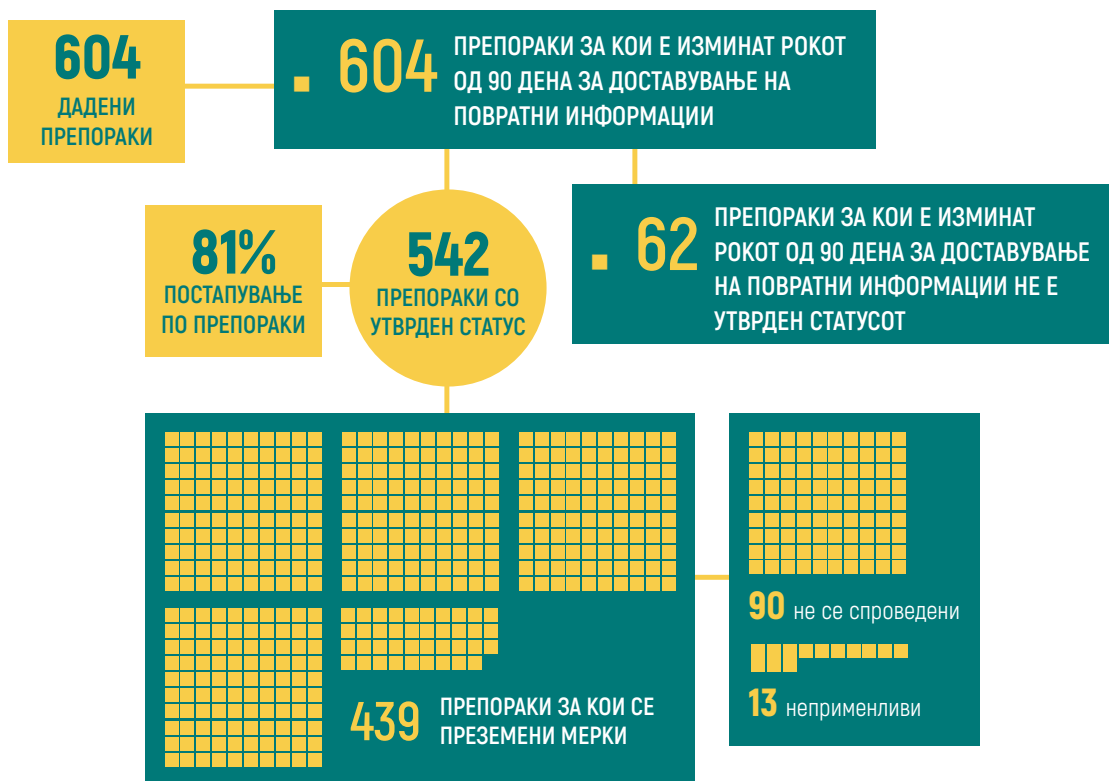
2022

2021

2020

5.1 ДОДАДЕНА ВРЕДНОСТ ОД РЕВИЗИИТЕ

Со Годишната програма за работа на Државниот завод за ревизија за 2022 година се утврдени приоритетните активности во насока на остварување на целите и задачите за работа на Државниот завод за ревизија односно остварување на стратешките цели на институцијата.

Преземените активности за остварување на стратешките цели обезбедуваат соодветен опфат на ревидирани јавни средства, зголемување на знаењата и вештините на вработените, вршење на ревизија на успешност на различни програми и проекти кои се во функција на остварување на отчетноста и доброто управување, испитување на резултатите во однос на економичноста, ефикасноста и ефективноста на активностите на јавниот сектор, информирање на засегнатите страни и јавноста за утврдените состојби во конечните ревизорски извештаи.

Клучните резултати од работењето на Државниот завод за ревизија за 2022 година се согледуваат во:

- поддршка на Собранието на Република Северна Македонија во исполнувањето на неговите надлежности преку идентификација и презентација на неправилностите, случаите на противзаконско работење и можни случаи на корупција и злоупотреба на функцијата;
- давање на јасни и ефективни препораки на државните и другите институции од јавниот сектор во унапредување на управувањето со јавните средства;
- давање придонес за зголемување на транспарентноста и отчетноста на користењето на јавните средства / средствата на даночните обврзници, а со тоа и подобрување на квалитетот на животот на граѓаните на Република Северна Македонија преку испорака на услуги со почитување на принципите на сигурност во давањето на услугите, континуитет и квалитет на услугата, транспарентност, достапност и универзална услуга, заштита на корисниците и граѓаните;
- утврдување на состојби на даночна евазија, неплаќање на јавни давачки и надоместоци во Буџетот на Република Северна Македонија со што ДЗР обезбедува поврат на вложените средства од Буџетот на Република Северна Македонија во ДЗР;
- ревизија на доделувањето на договорите за ЈН со посебен акцент на доделувањето на договорите за ЈН во услови на пандемија;
- давање насоки за начинот на планирање на капиталните инвестиции, обезбедувањето на потребните средства и следење на нивната реализација (со посебен осврт на средства обезбедени од меѓународни кредитори), и утврдување на ефектите од наведените инвестиции;
- следење на степенот на задолжување и давање придонес во начинот управување со јавните финансии.

КЛУЧНИ РЕЗУЛТАТИ

ОД РАБОТЕЊЕТО НА ДРЖАВНИОТ ЗАВОД ЗА РЕВИЗИЈА

106.200.612

Вкупна актива/пасива

1.464.468

Неплатени/
помалку уплатени/
јавни давачки/
надоместоци во
Буџетот на државата

441.862

Неплатени
помалку уплатени
надоместоци
во Буџетот на
ревидираните
општини

2.341.039

Незаконско
користење на
средства

6.089.138

Вкупен износ
на јавни
набавки

2.953.311

Опфат на ЈН со
ревизија

986.970

Вкупен износ
од утврдени
неправилности
кај ЈН

ДОДАДЕНА
ВРЕДНОСТ ОД
РЕВИЗИИТЕ

139.337

Извршени
набавки за кои
не е спроведена
постапка за ЈН

602.006

Корективни
книжења во
Билансот на
состојба

9.716.228

Утврдени состојби
кои влијаат на
дејноста на субјектот
предмет на ревизија
и капиталните
инвестиции

246.000

Откажани/
изгубени
грантови

6.303.750

Одложување/застој
на инвестициски
грантови (одобрени,
а неповлечени
заеми/кредити/
грантови)

32.700

Платени провизии
за неповлечени
средства од
кредити/заеми

во 000 денари

5.2 | БУЏЕТ НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ЗА 2021 ГОДИНА

5.2.1 ОСНОВЕН БУЏЕТ НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ЗА 2021

Управувањето со јавни финансии е основата на спроведување на политиката на државата, во насока на обезбедување повисок економски раст и подобрување на квалитетот на живеење на граѓаните.

Министерството за финансии како еден од клучните носители на процесот на подготовка, донесување, управување и извршување на буџетот на државата, преку среднорочното планирање, активностите ги насочува кон обезбедување на финансиска и макроекономска стабилност и фискална одржливост на економијата.

Фискалната стратегија како значаен стратешки документ ги дефинира најважните цели и политики за дејствување, како и среднорочните макроекономски и фискални проекции преку кои би се воспоставила врската помеѓу дефинираните стратешки приоритети и расположливите извори на финансирање, односно Буџетот. Во исто време, насоките и политиките во фискалната стратегија претставуваат основа за среднорочните проекции на јавните приходи и расходи, со цел зајакната фискална дисциплина и соодветна распределба на расположливите средства, во согласност со стратешките приоритети.

При подготовка и донесување на Буџетот на Република Северна Македонија за 2021 година, пропишаните рокови за клучните активности и за донесување на основните плански документи се запазени, а Одлуката за утврдување на стратешките приоритети на Владата на Република Северна Македонија во 2021 година е изготвена со задоцнување од четири месеци.

Утврдиме потреба од зајакнување на активностите за комплетирање на буџетските барања од буџетските корисници со стратешки планови, во функција на спроведување на интегриран процес на планирање и буџетирање заради усогласување со стратешките цели на Владата и унапредување на квалитетот на целокупниот процес на планирање на буџетот на државата и остварување повисок степен на реализација на нејзините стратешки приоритети.

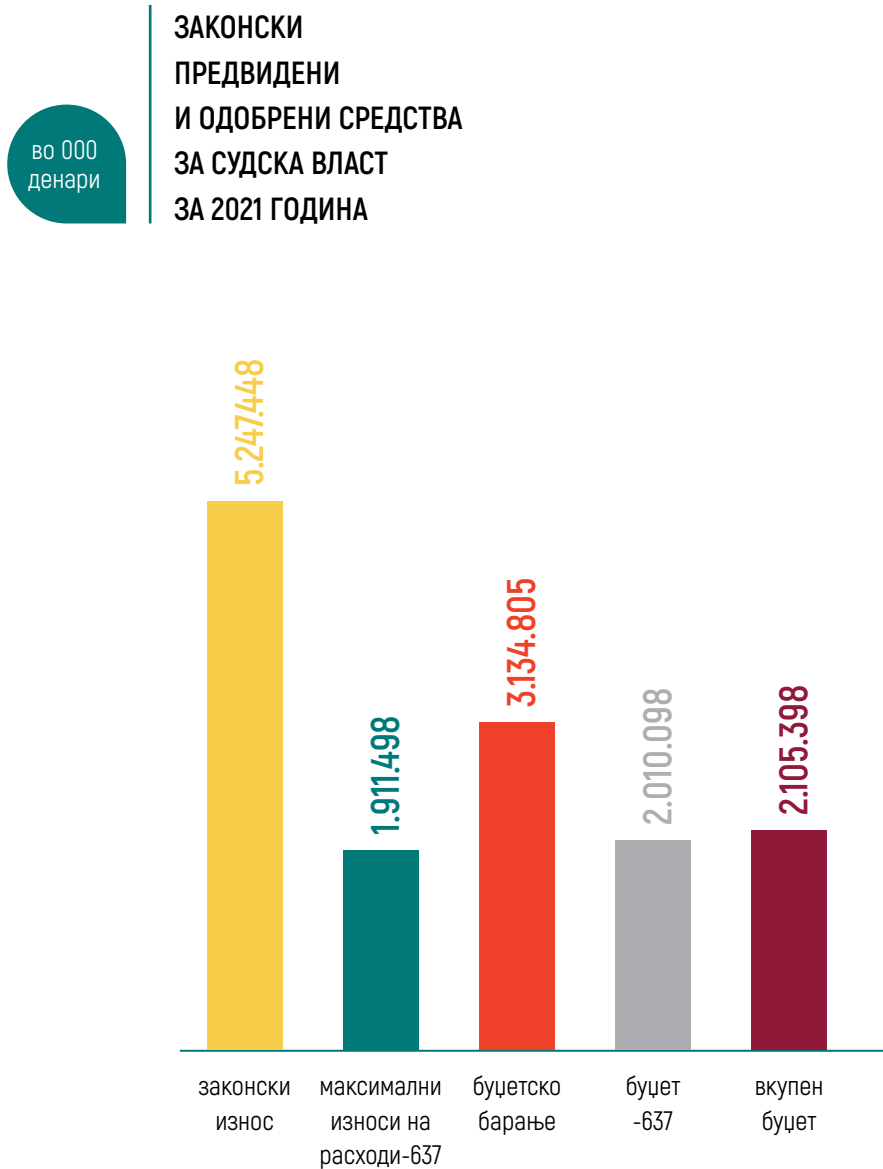
Значајно е да се интензивира процесот на усогласување на предлозите на буџетските барања на Министерството за финансии со раководителите на буџетските корисници, со цел минимизирање на ризикот планираните средства да не ги отсликуваат реалните потреби на буџетските корисници, а при тоа Владата на Република Северна Македонија да биде информирана за причините за неусогласеност на бараните и одобрените средства на буџетските корисници.

Основниот буџет на Република Северна Македонија за 2021 година (сметка 637) е донесен во износ од **196.528.061** илјади денари, што во однос на 2020 година претставува намалување за 3,78%.

Остварувањата на приходите за периодот јануари-јуни 2021 година, како и потребата за обезбедување на средства за спроведување на активностите предвидени со петтиот и шестиот сет на мерки за справување со последиците предизвикани од пандемијата на вирусот Ковид-19, има влијание иницијалните проекции на приходната и расходната страна на Буџетот на Република Северна Македонија за 2021 година, односно негово зголемување на 215 милијарди денари што е за околу 9% повеќе во однос на првично планираниот буџет.

Како и во претходните години, средствата кои се издвојуваат од Буџетот за 2021 година за финансирање на Судската власт не го достигнуваат законски утврдениот процент, односно одобрени се

средства во износ од 2.105.398 илјади денари што претставува 0,3% од БДП и е 60% помал од законски утврдениот лимит.

Одобрените средства за Јавното обвинителство во износ од 574.361 илјади денари претставуваат 0,18% од средствата на Буџетот на Република Северна Македонија за 2021 година, иако согласно Законот за јавното обвинителство висината на средствата за работа на јавното обвинителство треба да изнесуваат најмалку 0,4% од буџетот на државата, доколку со тоа не се нарушува правед-

ната распределба на буџетските средства, што е под 50% од законски утврдениот лимит. Констатиравме дека за донесениот буџет за 2021 година не е изготвен документ за постигната согласност за одобрените средства или извештај за причините за неусогласеноста на бараните и одобрените средства.

**ЗАКОНСКИ
ПРЕДВИДЕНИ И
ОДОБРЕНИ СРЕДСТВА
ЗА ЈАВНОТО
ОБВИНИТЕЛСТВО
ЗА 2021 ГОДИНА**

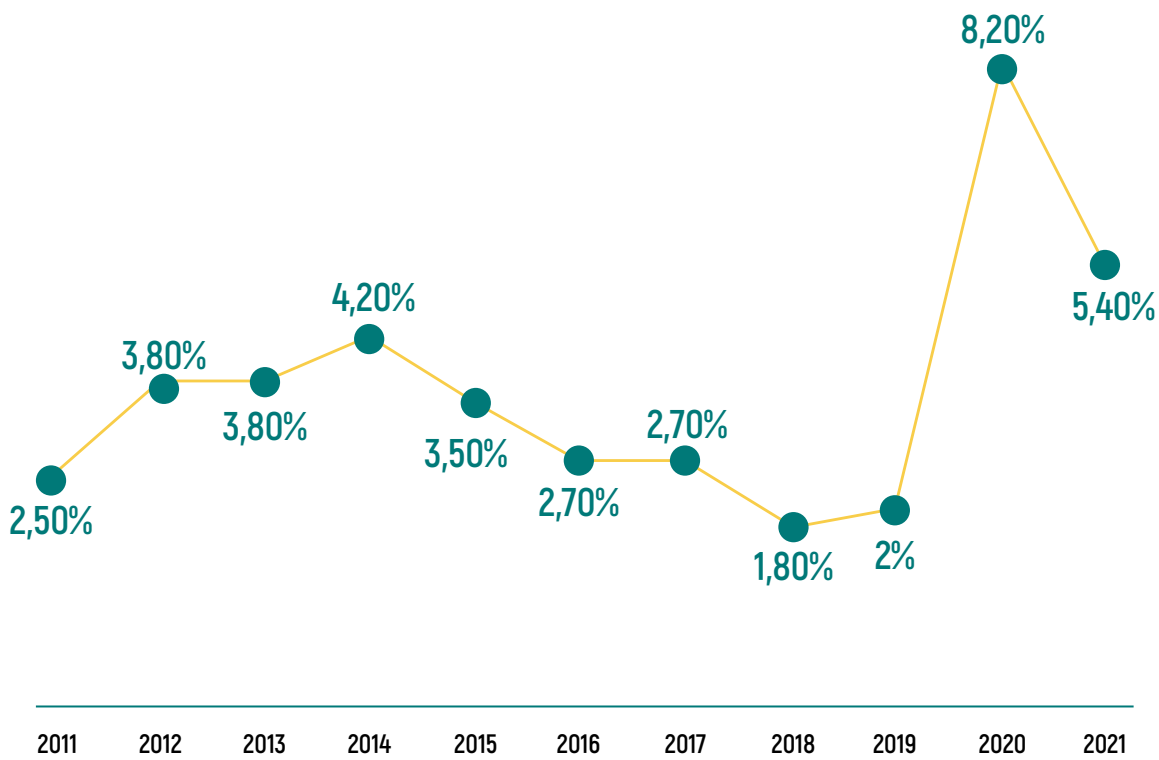
во 000
денари

Буџетскиот дефицит во 2021 година изнесува 5,4% од БДП и истиот е над проектираниот процент од 3,2% предвиден во Фискалната стратегија за 2021-2023, односно 0,5% над проектираниот процент од 4,9% предвиден во ревидираната Фискална стратегија за 2021-2025, како резултат на непредвидливоста и ризиците поврзани со времетраењето на здравствената пандемија во глобални рамки, импликациите врз економијата во непредвидливи услови, како и реализираните пакети економски мерки.

Макроекономските индикатори укажуваат дека и покрај намалувањето на буџетскиот дефицит за 2,8% во 2021 година во однос на 2020 година, влијанието на здравствено економската криза сеуште го задржува дефицитот на повисоко ниво во однос на претходните години, прикажано на следниот графикон:

**ПРОЦЕНТУАЛНО
УЧЕСТВО НА
БУЏЕТСКИОТ ДЕФИЦИТ
ВО БДП ЗА ПЕРИОД
2011-2021 ГОДИНА**

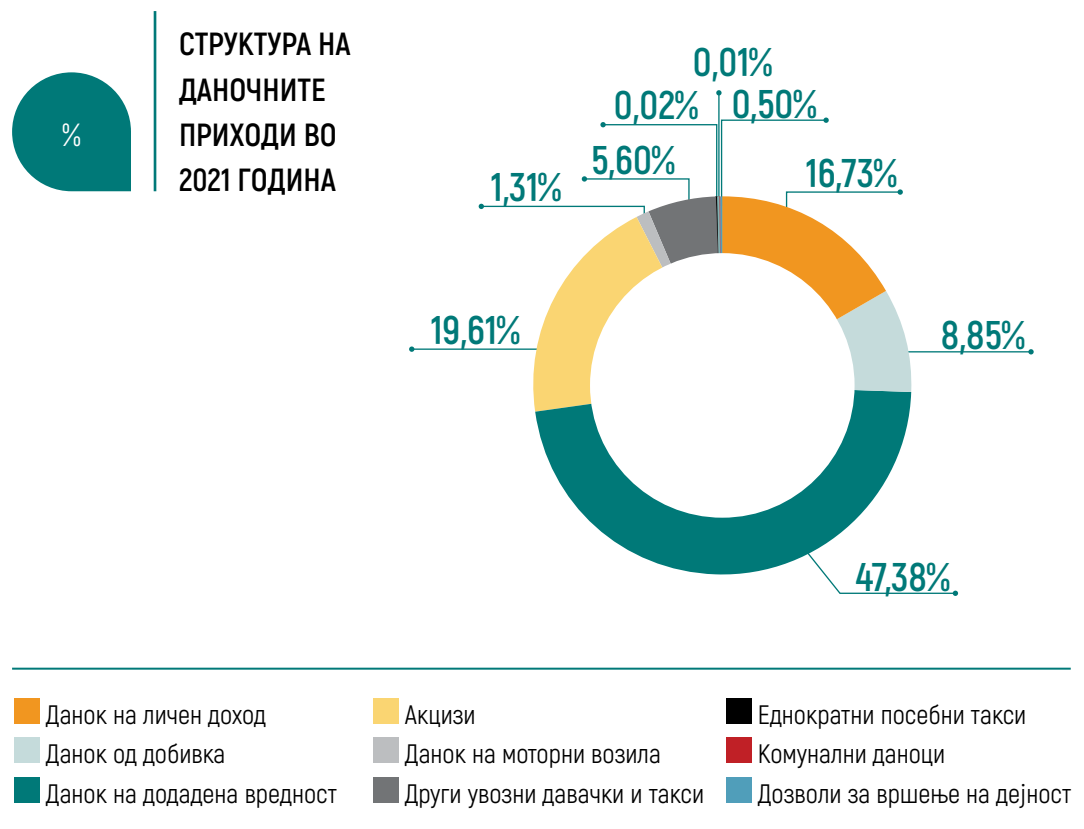
При планирање на приходите и расходите се запазува начелото на буџетска рамнотежа, кое подразбира вкупните приходи и приливи да ги покриваат одобрените средства со буџетот. Приливите од задолжување се користат за покривање на буџетскиот дефицит, во насока на одржување на ликвидноста на буџетот. Во 2021 година финансирањето на дефицитот како и отплатите на долгот, се обезбедени преку задолжување од странски и домашни извори.

Вкупните приходи и приливи во 2021 година се остварени во износ од 226.628.817 илјади денари односно за 5% повеќе во однос на 2020 година. Порастот на приходите и приливите, во најголем дел се должи на зголемување на трансферите и донациите за 67%, неданочните приходи за 47%, даночните приходи за 18% и капиталните приходи за 5%.

Намалена реализација во однос на 2020 година има кај приходите од отплата на заеми за 43%, кај домашното задолжување за 36% и кај задолжувањето во странство за 2%.

Даночните приходи кои се во надлежност на Царинската управа и Управата за јавни приходи, во Основниот буџет на Република Северна Македонија за 2021 година учествуваат со 54%, со што претставуваат најзначајни приходи за финансирање на планираните расходите на буџетските корисници за тековната година. Истите во однос на 2020 година се реализирани за 18% повеќе, што е резултат на пораст кај сите одделни видови на даночни приходи.

Учеството на одделни даноци и давачки во даночните приходи во Основен буџет во 2021 година се прикажани на следниот графикон:

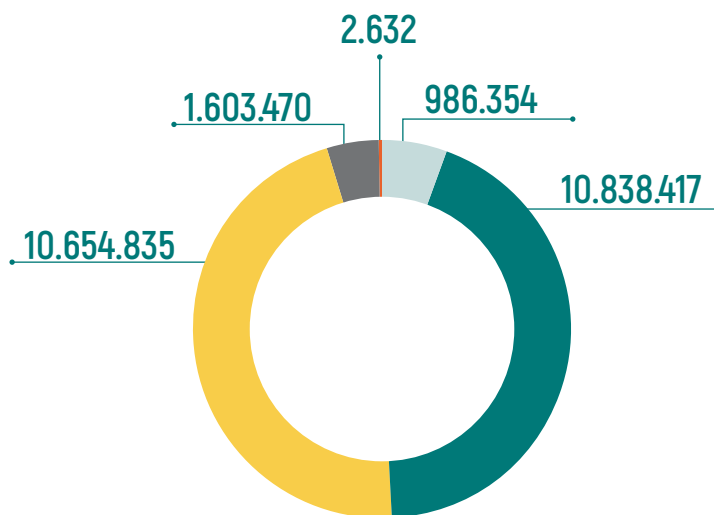
Данокот на додадена вредност (ДДВ) претставува најзначајна ставка во вкупните даночни приходи на Основниот буџет за 2021 година со учество од 47%, остварен во нето износ од 58.193.877 илјади денари, што претставува зголемување од 24% во однос на 2020 година. Во 2021 година платен е ДДВ во бруто износ од 89.465.591 илјади денари, од кој Управата за јавни приходи извршила поврат на даночни обврзници во износ од 31.271.714 илјади денари. Најголеми приходи се остварени од ДДВ наплатен при увоз на добра 72%, додека учеството на ДДВ наплатен од промет во земјата е 28%.

Во однос на даночните приходи чие администрација е во надлежност на Царинската управа, констатиравме дека во 2021 година во Основен буџет на Република Северна Македонија наплатени се **акцизи и данокот на моторни возила** во вкупен износ од 24.085.708 илјади денари, што е за 9% повеќе во однос на 2020 година.

Учеството на акцизите по акцизни добра и данокот на моторни возила е прикажано на следниот графикон:

**УЧЕСТВОТО НА АКЦИЗИТЕ
ПО АКЦИЗНИ ДОБРА И НА
ДАНОКОТ ЗА МОТОРНИ
ВОЗИЛА ВО ОСНОВНИОТ
БУЏЕТ НА ДРЖАВАТА
ЗА 2021 ГОДИНА**

во 000
денари

- акциза за алкохол и алкохолни пијалаци
- акциза за тутунски производи
- акциза за енергенти и електрична енергија
- данок на моторни возила
- камата за ненавремено плаќање на акцизи

Една од основните надлежности на Царинската управа претставува спроведувањето на царинска и акцизна контрола согласно Годишен план за контрола на трговски друштва. Со извршените контроли во 2021 година опфатени се 2,5% од сите трговските друштва предмет на контрола, а значајна причина која влијае врз функционирањето на одделението за контрола на трговски друштва и врз бројот на извршени контроли е недоволната кадровска екипираност на истото.

Во однос на информациските системи во Царинската управа, констатиравме дека не се користи интегрираниот софтвер за контроли и истраги и не е воспоставена софтверска поврзаност и увид во ДДВ пријавите на трговските друштва, кои се дел од системот на Управата за јавни приходи. Во тек се активности за системско поврзување на Секторот за контрола и истраги со Управата за јавни приходи и другите надлежни органи, што треба да придонесе за зајакнување на надзорот, поголема ефикасност на контролите, поголема даночна дисциплина кај обврзниците, а со тоа и зголемени приходи во буџетот на државата.

Во насока на зголемување на степенот на наплата на јавните давачки, ревизијата во континуитет дава препораки за анализа на потребата од соодветно зајакнување и распоредување на кадровските ресурси на УЈП И Царинската управа, особено во делот на зголемување на бројот на инспектори и контролори со цел спроведување на поголем број на контроли, чиј ефект резултира со зголемени приходи во Буџетот на Република Северна Македонија.

Приливите од задолжување во 2021 година опфаќаат 36% во вкупните приходи на Основниот буџет за 2021 година.

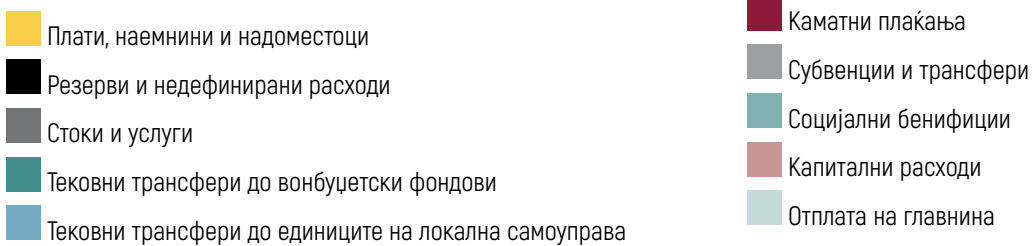
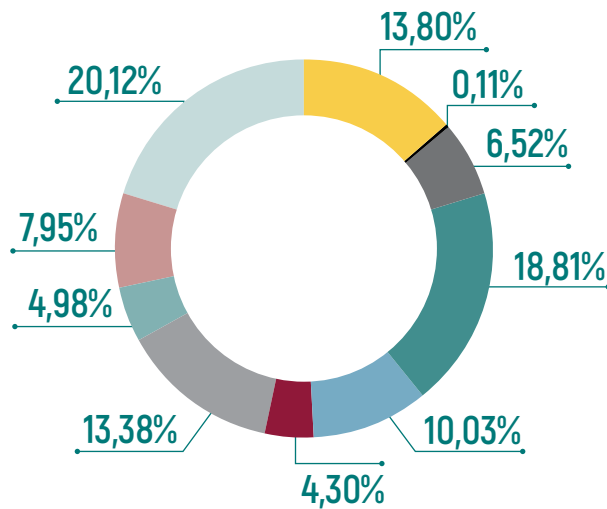
Вкупните приливи од **надворешно задолжување** во 2021 година изнесуваат приближно 57.561.838 илјади денари и истите се незначително помали во однос на 2020 година. Од нив 42.509.336 илјади денари или 74% се приливи од издадена државна хартија од вредност на меѓународниот пазар на капитал- еврообврзница на Република Северна Македонија.

Во однос на домашниот пазар на хартии од вредност, во 2021 година по основ на **задолжување во земјата** евидентирани се приливи во вкупен износ од 23.136.066 илјади денари, што е за 46% помалку во однос на 2020 година, поради тоа што во 2021 година не е извршено задолжување на државата со краткорочен заем кај домашни банки, а остварени се и помалку приливи од издадени државни обврзници.

Вкупните **расходи и одливи** на Основен буџет на Република Северна Македонија за 2021 се извршени во износ од приближно 211.444.856 илјади денари односно за 5% повеќе во однос на 2020 година. Во структурата на извршените расходи и одливи на Основен буџет на Република Северна Македонија за 2021 година, најголемо учество имаат расходите за отплата на главнина со 20%, тековните трансфери до вонбуџетските фондови со 19%, расходите за плати, наемнини и надоместоци со 14% и расходите за субвенции и трансфери со 13%.

Учеството на одделните видови на расходи и други одливи во однос на вкупно извршените расходи и одливи во Основен буџет на Република Северна Македонија за 2021 година е прикажано во следниот графикон:

**СТРУКТУРА НА
РСАХОДИТЕ И ОДЛИВИТЕ
НА ОСНОВНИОТ БУЏЕТ
НА ДРЖАВАТА
ЗА 2021 ГОДИНА**

Во однос на одделните категории на расходи и одливи, констатиравме дека најзначајно процентуално зголемување има кај капиталните расходи за 50,55%, од кои најголем дел се однесуваат на плаќање на гаранции за надворешен долг, кај резервите и недефинираните расходи за 38,68% од кои во 2021 година се исплатија и средствата

за обезбедување на дополнителни количини на електрична енергија заради справување со кризната состојба во снабдувањето со електрична енергија, како и кај расходите за стоки и услуги за 31,65% повеќе во однос на 2020 година. Намалување од само 7,46% е забележано кај расходите за субвенции и трансфери.

Во текот на 2021 година до Фондот за пензиско и инвалидско осигурување трансферирани се средства во износ од 32.050.386 илјади денари од кои за исплата на пензии во износ од 30.581 милиони денари.

Со ревизијата утврдивме дека учеството на средствата од Основниот буџет на Република Северна Македонија за покривање на тековниот дефицит на Фондот во 2021 година изнесува 29% и во однос на 2020 година е зголемен за 3%, што укажува на потребата од финансиска поддршка на Фондот за исплата на пензиите во државата со средства од Буџетот.

Од Основен буџет на Република Северна Македонија во 2021 година, преку надлежните министерства, како тековни трансфери до ЕЛС реализирани се дотации во вкупен износ од 21.217.649 илјади денари, што претставува 10% од вкупните расходи на Основниот буџет на Република Северна Македонија за 2021 година.

Најголемо учество во трансферите имаат блок дотациите, кои претставуваат 88% од вкупно исплатените средства кон ЕЛС, дотациите од ДДВ учествуваат со 11%, додека учеството на наменските дотации е 2%.

Расходите за субвенции и трансфери се реализирани во износ од 28.292.568 илјади денари, при што најголемо учество имаат расходите за разни трансфери со 89%, од кои најголем дел (35%) се однесуваат на расходи од програмата П1- Мерки за справување со Ковид-19 кризата.

Капиталните расходи во 2021 година изнесуваат 16.802.886 илјади денари и истите се зголемени

за 51% во однос на 2020 година. Притоа, 40% се расходи за плаќање по гаранции, од кои 86% се однесуваат за исплата на надворешен долг за „ЈП за државни патишта“ за изградба на автопатот делница „Миладиновци-Штип“ и делница „Кичево-Охрид“, 12% за „Железници на Република Северна Македонија Транспорт“ АД Скопје за Проект за набавка на нови влечни средства и 3% за Проект за реформи во железницата.

Во текот на 2021 година, од средствата кои не биле искористени за капитални расходи од буџетските корисници, прераспределени се средства во износ од над 1.270.614 илјади денари, кои во најголем дел се наменети за програмата П1 – Мерки за справување со Ковид-19 кризата и за надминување на кризната состојба со електрична енергија во Република Северна Македонија.

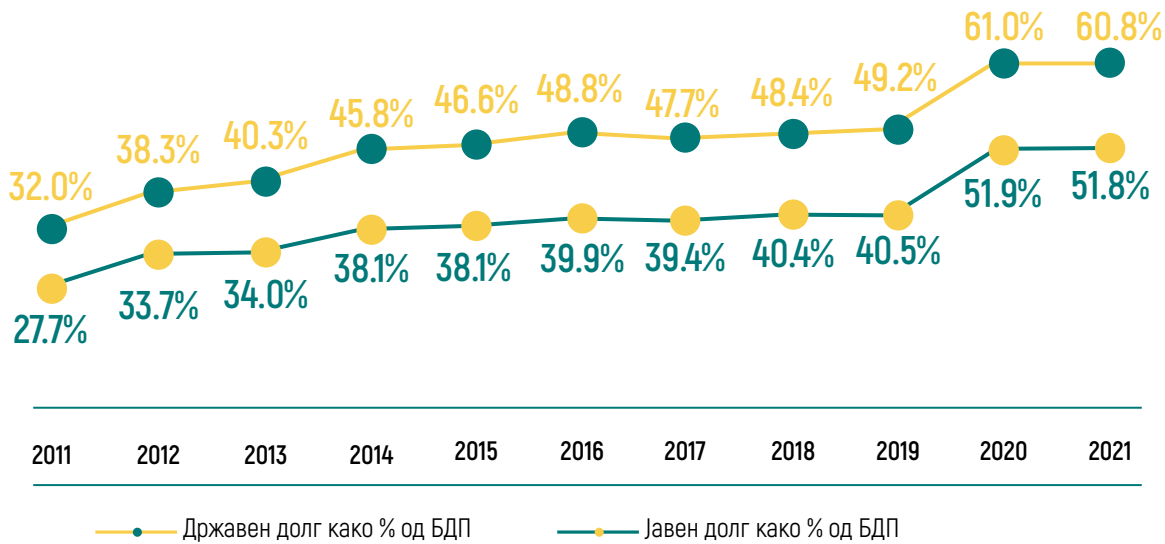
Во однос на состојбата на јавниот долг на 31.12.2021 година утврдивме дека истиот изнесува 7.135,3 милиони евра, односно истиот е зголемен во апсолутен износ од 652 милиони евра односно од 10% во однос на 2020 година. И покрај зголемувањето на јавниот долг како апсолутен износ, состојбата на јавниот долг во однос на БДП на 31.12.2021 година изнесува 60,8% и е за 0,16% помал во однос на 2020 година, поради 5% пад на БДП во однос на претходната година.

Државниот долг на 31.12.2021 година изнесува 51,8% од БДП и нема значајни разлики во однос на 2020 година кога изнесуваше 51,9% од БДП.

Согласно податоците на Министерството за финансии, трендот на учеството на државниот и јавниот долг во БДП за период 2011-2021 година е прикажан на следниот графикон:

**СОСТОЈБА НА
ДРЖАВНИОТ И ЈАВНИОТ
ДОЛГ КАКО ПРОЦЕНТ
ОД БДП ВО ПЕРИОД
2011-2021 ГОДИНА**

Со цел обезбедување и одржување на транспарентноста и отчетноста и јакнење на одговорноста при располагање со јавни средства, органите на државната власт, ЕЛС, установите и институции кои вршат дејности од јавен интерес, јавните претпријатија, трговските друштва, заводите, агенции, фондовите и други правни лица чиј основач е Република Северна Македонија или ЕЛС имаат обврска да ги пријавуваат преземените обврски заради нивно евидентирање во Електронски систем за пријавување и евиденција на обврските, кој го управува и одржува Министерството за финансии.

Од вкупно 1.382 субјекти, заклучно со декември 2021 година податоци имаат доставено 1.063 субјекти и тоа за доспеани, а неплатени обврски во вкупен износ од 24.159.958 илјади денари односно 391.571.000 евра што е за 36% повеќе во однос на 2020 година, при што најголемо учество имаат обврските на јавните здравствени установи со 46% и на општините со 18%.

Во однос на финансиската нестабилност на општините во 2021 година, нема значајни промени во однос на претходниот период, при што е констатиравме дека во декември 2021 година, од вкупно 81 општина, 12 општини во Република

Северна Македонија работат и функционираат со блокирана сметка. Утврдивме дека и покрај законската обврска, до Министерството за финансии не е доставена ниту една одлука за прогласување на финансиска нестабилност од страна на градоначалниците на општините со блокирани сметки, поради што не е формирано координативно тело за надминување на финансиската нестабилност на општините. Ваквата состојба овозможува општините да генерираат нови обврски по разни основи, да започнуваат нови капитални проекти, што може да влијае на вложување на нивната ликвидност и на целокупната финансиска состојба во иднина, а со тоа и можност за дополнителна потреба од издвојување на средства од Буџетот на Република Северна Македонија како финансиска поддршка на истите, што ќе значи дополнително оптеретување на Буџетот на Република Северна Македонија.

5.2.2 ПРОЦЕС НА ДОБИВАЊЕ И КОРИСТЕЊЕ НА СРЕДСТВА ОД ИНСТРУМЕНТОТ ИНВЕСТИЦИСКА РАМКА НА ЗАПАДЕН БАЛКАН (WBIF)

Извршена е ревизија на успешност на тема „Процес на добивање и користење на средства од Инструментот инвестициска рамка на Западен Балкан (WBIF)“ и опфатен е периодот на апликации за техничка помош и инвестициски грантови преку WBIF во ИПА II периодот (2014-2020 година).

Исто така анализирана е подготвеноста на системот за ефикасно користење на средства во ИПА III период (2021-2027 година), поради значајноста на Инструментот WBIF кој ќе претставува механизам за спроведување на Економскиот инвестициски план на ЕУ за Западен Балкан (2021-2027 година).

Основното прашање на кое треба да одговори ревизијата е:

„Дали е дизајниран ефикасен и ефективен систем за добивање на средства за Инструментот WBIF - „Инвестициска рамка на Западен Балкан?“

За да се одговори на основното ревизорско прашање, ги определивме следниве специфични прашања:

- Дали во периодот 2014-2020 (ИПА II) е создаден ефикасен систем за добивање на средства преку WBIF?;
- Дали е воспоставен ефективен процес за избор на проекти за апликација на повиците за добивање на средства преку WBIF?
- Дали се ефикасно искористени можностите за добивање на грант средства преку WBIF? и
- Дали системот е подготвен за апсорпција на средства за кофинансирање на проекти предвидени во Економски инвестициски план на Западен Балкан во ИПА III програмски период (2021-2027)?

Со ревизијата беа опфатени активности, мерки и постигнати резултати во процесот на идентификување, програмирање, приоритизирање и апликација со стратешки проекти за техничка помош и инвестициски грант преку Инструментот WBIF кој е координирани преку Секретаријатот за европски прашања во улога на Национален ИПА

координатор (НИПАК) и Техничкиот секретаријат на НИПАК, активностите на Националниот инвестициски комитет кој има советодавна улога и активностите на Владата на Република Северна Македонија која ја донесува Единствената листа на проекти и ги одобрува апликациите за техничка помош и инвестициски грант.

Со извршената ревизија утврдивме дека Република Северна Македонија има формирано Национален инвестициски комитет и Единствена листа на проекти кое што е услов за добивање на средства преку Инструментот Инвестициска рамка на Западен Балкан (WBIF). Имено од 2009 година, кога е воведен овој инструмент Република Северна Македонија има аплицирано на дваесет и осум (28) повици за техничка помош, а од 2015 година кога е започнат процесот на доделување на инвестициски грантови и на седумте повици за инвестициски грант.

Според податоците објавени на веб страната на WBIF15 на Република Северна Македонија доделени и се средства за регионални стратешки проекти од областа на транспортот, енергетика, животна средина и социјала во вредност од 2.6 милијарди евра. Овие проекти се финансираат со заеми од официјални кредитори во износ од 892 милиони евра и грантови преку WBIF во вредност од 421,8 милион евра од кои инвестициските грантови во вредност од 391,9 милиони евра и техничка помош во вредност од 29,9 милиони евра.

Со ревизијата констатиравме дека системот за користење и добивање на средства преку Инструментот WBIF не е соодветно дизајниран поради отсуство на целосна правна и институционална рамка за формирање на Единствена листа на проекти со јасни надлежности на органите и телата за формирање на поединечни секторски

листи, согласно Методологијата дефинирана од страна на WBIF.

Во процесот на апликација отсуствува пропишана постапка за апликација, но помеѓу надлежните институции се спроведуваат активности за исполнување на условите за аплицирање на повиците. Имено за сите проекти се добива позитивно мислење од линиските министерства и од Министерството за финансии дека проектот е дел од секторски стратегии и Единствената листа на проекти, а Министерство за финансии доставува и писмо за преговори со меѓународни финансиски институции за задолжување. Исто така за секој проект се добива одобрение за апликацијата од страна на Владата на Република Северна Македонија. Иако се спроведуваат овие активности ревизијата утврди дека не е целосно дизајниран ефикасен систем за селекција, приоритизација, евалуација и рангирање на апликациите за проектите, поради што постои ризик од избор на проекти кои не се „зрели“ и стратешки најважни, а во услови на ограничен фискален простор.

Утврдивме промената на политиката за финансирање на стратешки проектите со други извори, не со заеми од официјални меѓународни финансиски институции кое што има ефект на откажување на грантови за техничка помош во вкупен износ од 4 милиони евра. Ваквата состојба влијае на ефикасноста и ефективноста на користење на средства преку Инструментот Инвестициска рамка на Западен Балкан (WBIF) поради пропуштање на можност за кофинансирање на проектите со заеми и инвестициски грантови.

Во тек на имплементација се дванаесет стратешки проекти од областа на транспорт, енергетика и животна средна за кои се одобрени инвестициски грантови во вредност од 385 милиони евра. За најголем дел од проектите не е започната инвестицијата, не се склучени договорите за грант и има застој во однос на планираната динамика на реализација кое што е констатирано во месечните мониторинг извештаи за нашата земја од страна на IFICO¹⁶.

ДОДЕЛЕНИ ИНВЕСТИЦИСКИ ГРАНТОВИ

Вкупниот износ на одобрени **Инвестициски грантови (392 милиони евра)** и **техничка помош (29 милиони евра)** од WBIF изнесува **421 милиони евра**

Во тек се **12 Инвестициски грантови** во вредност од **385 милиони евра**

- 3 се со сериозно одложување **102,5 милиони евра**
- ⊖ 4 на критичен пат на пречекорување **44,5 милиони евра**
- ✓ 5 се со редовна динамика на реализација **238 милиони евра**

**УТВРДЕНИ РИЗИЦИ ОД
ГУБЕЊЕ НА ДОБИЕНИ
ГРАНТ СРЕДСТВА ОД WBI**

ПРОЕКТ	КОРИСНИК	СТАТУС	ОДОБРЕН ГРАНТ ВО ЕВРА
Енергетска интерконекција Албанија – Северна Македонија II	АД МЕПСО	X	12.000.000
Железничка интерконекција, делница Бељаковце - Крива Паланка – II фаза	ЈП ЖРСМИ	X	71.558.824
Патна интерконекција, потсекција Букојчани – Кичево	ЈП за државни патишта	X	20.248.000
Патна интерконекција, делница Крива Паланка – Деве Баир	ЈП за државни патишта	–	2.520.400
Гасна интерконектор Северна Македонија – Грција	АД НЕР	–	12.724.000
Железничка интерконекција Заедничка гранична станица Табановце	МТВ	–	2.765.227
Патна интерконекција автопат Блаце – Скопје (клучка Стенковец)	ЈП за државни патишта	–	26.578.396
Рехабилитација на објекти за физичко образование во основно и средно училиште	МОН	✓	3.069.000
Пречистителна станица за отпадни води Скопје	ЈП Водовод и канализација	✓	72.740.391
Соларна фотоволтаична централа Осломеј 1	АД ЕСМ	✓	1.595.109
Сончеви фотоволтаични електрани Осломеј 2 и Битола	АД ЕСМ	✓	5.161.408
Железничка интерконекција, делница Крива Паланка – Граница со Бугарија	ЈП ЖРСМИ	✓	155.562.188

Застој

Бавна динамика

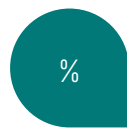
Во тек

Како што е прикажано во инфографикот од 12 инвестициски грантови во вкупна вредност од 385 милиони евра, до денот на ревизијата 3 се во застој во вкупен износ од 102,5 милиони евра.

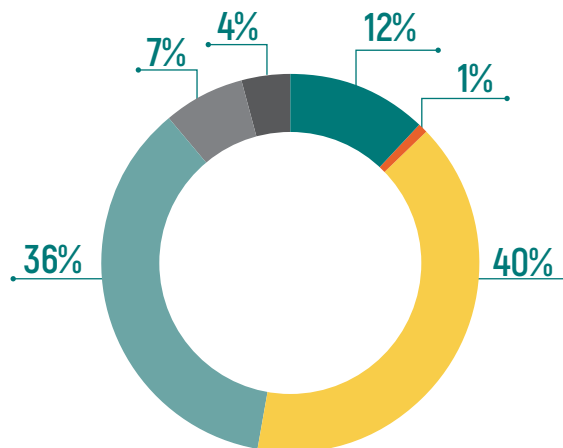
На крајот на јули 2022 година во рамките на шестиот инвестициски повик, Европската унија ги одобрила првите проекти за спроведување на Економскиот и инвестициски план на ЕУ за Западен Балкан. Република Северна Македонија

аплицирала со четири инвестициски проекти и ја добила поддршката за сите.

По овој повик 40% од вкупните средства одобрени за Западен Балкан се за проекти во Република Северна Македонија, прикажано во графиконите.

**СТРУКТУРА НА
ОДОБРЕНИ СРЕДСТВА
ПО ШЕСТИОТ ПОВИК ЗА
ИНВЕСТИЦИСКИ ГРАНТ
ПРЕКУ WBIF**

■ Црна Гора

■ Србија

■ Албанија

■ Северна Македонија

■ Босна и Херцеговина

■ Косово

Со овој повик, одобрени се 4 инвестициски грантови, прикажани во графиконот.

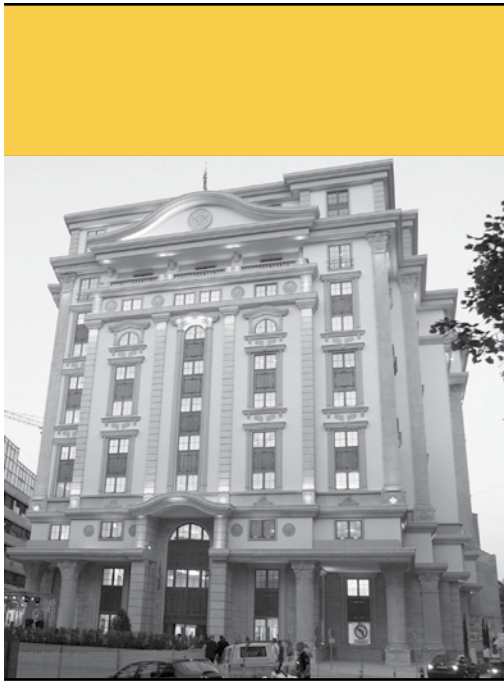
Иако досега се одобрени значајни средства, системот не е целосно подготвен за апсорпција на средства за кофинансирање на стратешки проекти.

Ревизијата констатира дека поради новите услови во ИПА III програмскиот период за поефикасна апсорпција на средства во новиот програмски период се наметнува како обврска да се дизајнира ефикасен систем за програмирање на проекти, односно стратешки и „зрели“ проекти усогласени со Економскиот инвестициски план на ЕУ за Западен Балкан, ефикасен избор на проекти за апликација и конзистентност на политиките за финансирање на проектите од регионално значење.

Погоре наведените заклучоци укажуваат дека во досегашниот период од страна на надлежните институции преземени се мерки и активности за добивање на средства за кофинансирање на регионални стратешки проекти кои ги исполнуваат условите за финансирање преку Инструментот Инвестициска рамка за Западен Балкан (WBIF). Системот сеуште не е целосно подготвен за поголема апсорпција на средства, односно ефикасно и ефективно користење на истите.

Системот за добивање на средства преку Инструментот Инвестициска рамка за Западен Балкан (WBIF) во иднина треба да се дефинира со соодветна правна и институционална рамка, јасно уреден систем на надлежни институции и тела како и ревидирање на проектите во листата на проекти со цел јасно дефинирање на истите според стратешка важност и „зрелост“.

5.2.3 МИНИСТЕРСТВО ЗА ФИНАНСИИ

Државниот завод за ревизија изврши ревизија на финансиските извештаи на Министерството за финансии заедно со ревизија на усогласеност за 2021 година како и Ревизија на финансискиот извештај на Министерство за финансии – Функции на државата за 2021 година, заедно со ревизија на усогласеност.

Со ревизијата на Министерството за финансии констатиравме дека за ефикасно управување со имот со кој располага, потребно е Министерство за финансии да обезбеди целосни и точни податоци за сопственоста, корисничкото право како и вредноста на целокупниот имот. Потребно е обезбедување на имотни листови за дел од недвижности со кои располага Министерството како и утврдување на вредноста и нивно сметководствено евидентирање.

Во однос на спроведување на надлежностите на Министерството поврзани со годишниот попис на средствата и обврските констатирано е дека истиот не е комплетен и не е извршен во целост согласно актите со кои е уреден начинот на неговото извршување.

Во однос на спроведувањето на постапките за јавни набавки, а заради целосна примена на одредбите од Законот за јавните набавки, дадовме препораки со чија имплементација ќе обезбеди зголемена транспарентноста и конкуренцијата помеѓу економските оператори.

Во делот Нагласување на прашања за неизвесност и континуитет истакнати се прашања, меѓу кои се судските постапки во тек кои може да имаат влијание на идните финансиски текови на Министерството.

Исто така, **извршивме ревизија на финансискиот извештај на Министерство за финансии – Функции на државата за 2021 година, заедно со ревизија на усогласеност**, при што констатиравме дека на Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги исплатени се средства за следење на изборите во 2021 година, иако во Законот на извршување на буџетот за 2021 година не е предвидено дека наведените активности ќе се исплатат преку Министерство за финансии – Функции на државата.

Во делот Нагласување на прашања за неизвесност и континуитет ја истакнавме состојбата во врска со Извештајот на Европска канцеларија за борба против измама (ОЛАФ) од 2019 година за спроведена контрола/истрага за реализирани активности со средства од ИПА фондовите, согласно кој од разделот Функции на државата во текот на 2021 година извршен е поврат на средствата кон Европската Комисија, во износ од 108.229 илјади денари односно 1.754.000 евра. За наведената состојба Министерство за финансии има преземено

активности за известување на Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција и до Државниот правобранител на Република Северна Македонија, со цел спроведување на постапки за поврат на средствата во буџетот на државата, која постапка е во тек.

5.2.4 ЦАРИНСКА УПРАВА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Царинската управа спроведува царински надзор и царинска контрола, царинење на стока, презема истражни и разузнавачки мерки со цел спречување, откривање и истражување на царински прекршоци и кривични дела, откривање и криминалистичко истражување на кривични дела и други работи од областа на царинското работење. Една од основните надлежности на Царинската управа е да врши пресметка и наплата на извозни и увозни давачки, даноци и други јавни давачки и надоместоци од увоз, извоз или транзит на стока. Давачките кои ги администрира Царинската управа се: царина, ДДВ од увоз, акцизи и надоместоци.

Извршена е ревизија на финансиските извештаи на Царинска управа на Република Северна Македонија за 2021 година, за сметките на основен буџет и сметката на буџет од самофинансирачки активности, заедно со ревизија на усогласеност.

За спроведување на надлежностите поврзани со годишниот попис на средствата, побарувањата и обврските дадовме препораки за обезбедување на податоци за пазарната вредност на земјиштето, заради нивно усогласување и евидентирање во деловните книги како и воспоставување на целосна евиденција кај дел од залихите на материјали.

Извршивме анализа на ненаплатени побарувања од издадени решенија за дополнителна наплата на царина и царински давачки, донесени во управна постапка, при што утврдивме дека побарувањата потекнуваат од 1999 година и на 31.12.2022 година се во вкупен износ од 3.518.482 илјади денари, од кои 99% се побарувања од правни субјекти.

Република Северна Македонија
Министерство за финансии
ЦАРИНСКА УПРАВА

Царинска управа е орган на државна управа во состав на Министерството за финансии со својство на правно лице, основана и организирана согласно одредбите на Законот за царинската управа.

во 000 денари

Ненаплатени решенија за правни лица од 01.01.1999 до 31.12.2022				
Реден број	Број на обврзници	Статус	Износ на ненаплатени решенија	Број на ненаплатени решенија
1	67	активни	575.950	2.547
2	17	ликвидација	159.245	75
3	83	стечај	232.683	641
4	561	избришани	2.458.559	3.498
5	6	неактивни	24.818	65
6	12	немигрирани	12.829	35
7	2	пред стечај	48.559	265
Вкупно	748		3.512.643	7126

Имајќи предвид дека најголем дел од правните субјекти се избришани од Централниот регистар, се во стечај или ликвидација и за истите не постои можност за наплата, утврдивме дека за обезбедување на објективни и квалитетни информации за износот на средства како очекувани приходи во Буџетот на Република Северна Македонија, потребно е надлежните органи да преземат активности за обезбедување на веродостојни и објективни податоци во финансиските извештаи.

Активностите за наведените побарувања е законски регулирана, поради што ја истакнеме потребата од интензивирање на соработката и координацијата на Царинската управа и Министерство за финансии за донесување на подзаконскиот акт, согласно кој ќе се уреди начинот на постапување со застарените побарувања.

5.2.5 ВЛАДА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Владата на Република Северна Македонија, како носител на извршната власт, работите од својата надлежност ги извршува самостојно, во рамките на Уставот, законите и ратификуваните меѓународни договори, а врз основа на принципите на транспарентност, ефикасност и заштита на човековите слободи и права.

Генерален секретаријат се основа како стручна служба на Владата која обезбедува координација и стручна поддршка за потребите на Владата, претседателот на Владата, неговите заменици, како и на членовите на Владата во остварување на нивните надлежности.

Со ревизијата на финансиските извештаи на Влада на Република Северна Македонија и ревизија на усогласеност на сметката на основен буџет за 2021 година, констатиравме дека донесени се поодделни акти за внатрешната организација и систематизација на работните места на Канцела-

ријата на Претседателот на Владата и на Генералниот секретаријат на Владата, иако Генералниот секретаријат како стручна служба на Владата, претставува еден државен орган.

Во однос на уплатените средства во износ од 71.129 илјади денари по основ на придонеси за задолжително социјално осигурување за акционерско друштво, констатиравме дека не е доставена документација дека е извршено зголемување на основната главнина на друштвото ниту документ за запишувањето на државата како сопственик на акциите и истите не се дел од евиденцијата во деловните книги на Владата.

За градежниот објект во кој Владата ги извршува тековните активности, не е обезбеден документ за правото на користење.

Во однос на спроведување на надлежностите поврзани со годишниот попис на средствата и обврските констатиравме дека извештајот за извршениот попис на средствата, побарувањата и обврските за 2021 година не е усвоен од страна

на Генералниот секретар и не е извршено усогласување на сметководствената со фактичката состојба утврдена со пописот.

Евидентирани се софтвери и лиценци во вкупен износ од 576.514 илјади денари, иако дел се набавени и се користат во повеќе институции од јавната администрација, за дел ревизијата не обезбеди документација дека истите се користат од страна на Владата или се дадени на користење на други институции, додека за дел поведена е истражна постапка.

Во рамки на Буџетот / финансискиот план на Владата за 2021 година, предвидени се средства за реализација на повеќе потпрограми во рамки на владините програми.

Во однос на реализацијата на активностите кои се однесуваат на Потпрограмата **Д-8 – Унапредување на локална и регионална конкурентност во областа на туризмот** како дел од Проектот за локална и регионална конкурентност, а чија исплата кон добавувачите се врши од буџетот на Владата во износ од 58.555 илјади денари, констатиравме дека Владата нема целосни информации за користеноста на средствата за намената за која е планирана програмата како и податоци дали градежните објекти и опремата се целосно евидентирани како државен имот кај крајните корисници.

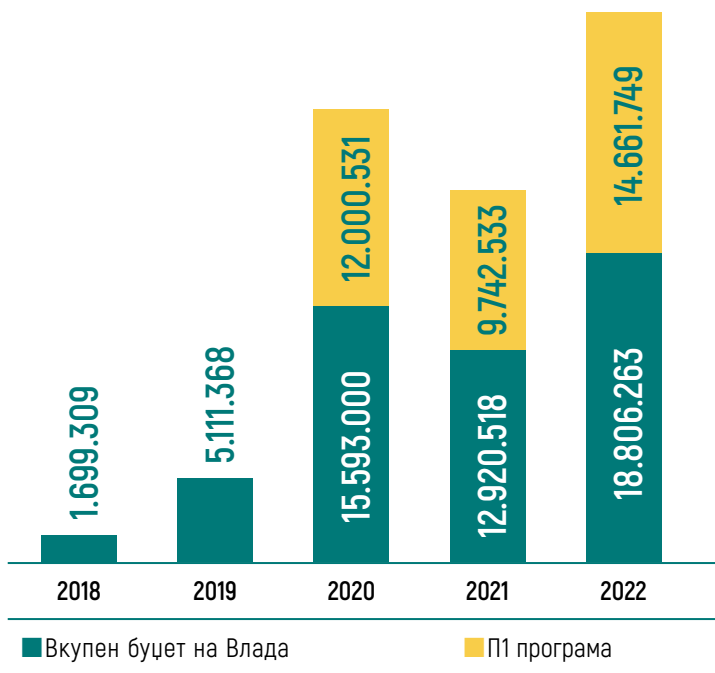
Планираните средства за реализација на **Потпрограма С4 - Програма за намалување на аерозагадувањето** во износ од 80.000 илјади денари, искористени се само 30%, поради недоволен број на поднесени апликации од страна на општините, при што распределбата ја врши комисија со претставници од повеќе институции, а критериумите и бодовите за избор на проекти Генералниот секретаријат ги утврдува во јавните повици.

Преку Владината потпрограма **П1 – Мерки за справување со Ковид-19 кризата**, исплатени се средства во износ од 6.097.000 илјади денари без утврдени критериуми во однос на избор на институции и износот на одобрените неповратни финансиски средства, при што 33% од примателите на средствата немаат доставено извештај за реализираните активности до Владата и тоа за износ од 2.000.000 илјади денари односно за 32,5 милиони евра.

Буџетот на Владата на Република Северна Македонија за период од 2018 до 2022 година и учеството на П1 програмата Мерки за справување со Ковид-19 кризата е прикажан во следниот графикон:

во 000
денари

**МЕРКИ
ЗА СПРАВУВАЊЕ
СО КОВИД -19
КРИЗАТА**

Со извршената анализа констатиравме дека буџетот во 2021 година во однос на 2018 година е зголемен за 5 пати, како резултат на воведувањето на П1 програмата Мерки за справување со Ковид-19 кризата. Учеството на оваа програма во вкупната реализација на буџетот на Владата е над 75% од вкупните реализирани средства.

Истакнуваме дека согласно Годишната програма за работа на Државниот завод за ревизија за 2021 година извршени се три ревизии на успешност од страна на овластениот државен ревизор за ефикасноста на економските мерки на Владата на Република Северна Македонија за справување со

кризата предизвикана од вирусот Ковид-19 со кои се опфатија исплатените средства за финансиска поддршка од Буџетот на Република Северна Македонија преку Владианата програма П1 – Мерки за справување на Ковид -19.

Постапувајќи по препораките дадени од овластениот државен ревизор извршени се уплати по основ на поврат на средства од П1 програмата од страна на субјектите кои не ги исполниле договорните обврски, согласно кои во Буџетот на Република Северна Македонија заклучно со 26.01.2023 година уплатени се вкупно 293.802 илјади денари односно 4,8 милиони евра.

Во однос на спроведувањето на постапките за јавни набавки, кај дел од истите утврдиме недоследности во начинот на планирање, спроведување и реализација. За дел од постапките за јавни набавки започнати се постапки пред надлежни органи.

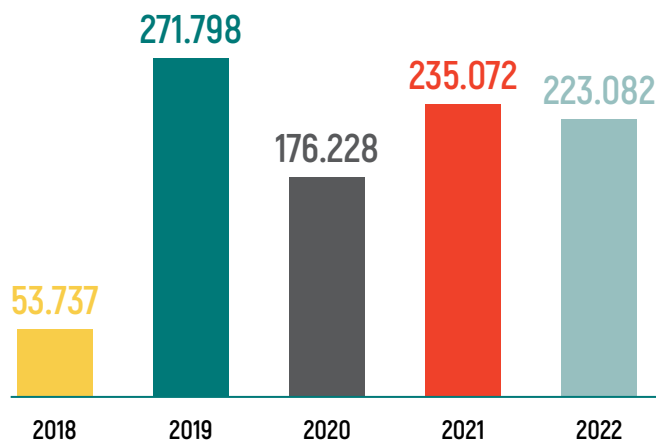
Во делот Нагласување на прашања за неизвесност и континуитет обелоденети се состојби меѓу кои и состојби кои се однесуваат на исплатените средства за ангажирање на адвокатски друштва за застапување во арбитражни постапки кои произлегуваат од склучените односно ратификуваните меѓународни договори на Република Северна Македонија. Владата во 2017 година формирала

Координативно тело за следење на арбитражните постапки кое има за задача да обезбеди координативен пристап во врска со активностите поврзани со решавање на споровите кои се водат или ќе се водат пред договорени меѓународни арбитражи.

Во период од 2018 до 2022 година во тек се пет арбитражни постапки против Република Северна Македонија, за кои исплатени се средства за адвокатски услуги во вкупен износ од 959.917 илјади денари односно 15,6 милиони евра, прикажани на следниот Графикон:

**ВКУПНО ИСПЛАТЕНИ
СРЕДСТВА ЗА
АДВОКАТСКИ УСЛУГИ ЗА
АРБИТРАЖНИ ПОСТАПКИ
ВО ПЕРИОД ОД
2018 ДО 2022 ГОДИНА**

во 000
денари

Координативното тело изработило анализа и утврдило дека доколку државата ги изгуби споровите, вкупниот износ на средства што потенцијално би требало да се платат се во износ од 82.267.500 илјади денари односно 945 милиони евра и 420 милиони долари, што ќе има импликации врз Буџетот на Република Северна Македонија во наредни години.

Поради ваквата состојба укажавме на потребата за утврдување на причините поради кои се покренати арбитражни постапки, и соодветно постапување на надлежните органи.

Во рамките на Владината програма **Д9-Финансиска поддршка на инвестициите**, во периодот од 2018 до 2022 година исплатени се средства во вкупен износ од **3.524.067 илјади денари или околу 57,3 милиони евра**, како финансиска поддршка на инвестициите на деловните субјекти кои инвестираат во Република Северна Македонија, заради зголемување на конкурентноста на македонската економија и вработувањето, прикажано по години на следниот графикон:

Истакнуваме дека за видот, начинот и обемот на вршење на активностите на следење и контрола на реализацијата на склучените договори, пред-

видено е министерот за економија да донесе акт, кој до денот на ревизијата не е донесен.

5.3 | ПОПИС

5.3.1 ПОПИС НА НАСЕЛЕНИЕТО, ДОМАЌИНСТВОТА И СТАНОВИТЕ ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ВО 2021 ГОДИНА

Пописот како активност од висок државен интерес е најобемна статистичка операција во однос на единиците што се попишуваат и најмасовна во однос на бројот на учесниците во неговото спроведување, како и големината на буџетот со кој се финансираат активностите.

Државниот завод за статистика, како национален координатор на статистичкиот систем во државата, во периодот од 05.09.2021 до 30.09.2021 година го спроведе деветтиот по ред попис на населението, домаќинствата и становите во Република Северна Македонија, 2021 година, со состојба на 04 септември 2021 година, во 24:00 часот.

Државниот завод за ревизија спроведе ревизија на усогласеност на тема:

„Попис на населението, домаќинствата и становите во Република Северна Македонија, 2021 година“, со цел да даде заклучок дали постапката на подготовка, организација, спроведување и објавување на податоците од пописот е спроведена во согласност со законската и подзаконската регулатива.

Пописот 2021 година е спроведен во период на здравствена и економска криза предизвикана од Ковид-19 пандемијата, со примена на комбиниран пописен метод, **административен** – со користење податоци од Предпописната база на податоци, како збирка на податоци од шест државни институции и **теренското попишување** – попишување во апликативен софтвер со внес на пописните податоци на преносни компјутери (лаптопи).

Со ревизијата ги констатиравме следните состојби по одделни области:

Правна рамка

Спроведувањето на секој попис се регулира со посебен закон за попис. Законот за попис е донесен во јануари 2021 година, со кој е регулирано дека пописот ќе се спроведе во месец април, а со измените на законот е одложен за септември 2021 година, при што утврдивме краток периодот за исполнување на подготвителните активности, што имаше влијание врз реализацијата на надлежностите на Државниот завод за статистика.

Заради непречено вршење на активностите на пописот, како и олеснување на процесот на над-

зор и контрола над работата на учесниците во пописот, препорачавме донесување на процедура со која јасно, прецизно, последователно ќе се дефинира целокупната постапка и потребна документација за пописот. Поголем број на интерни акти се донесени со претходно одобрување од директорот и од заменик на директорот, но дел од акти се донесени со претходно одобрување само од страна на директорот.

Подготовка и спроведување на пописот, 2021 година

- За попишувањето на лицата кои во време на пописот се наоѓаат на служба на Армијата на Република Северна Македонија, на лицата издржуваат мерка притвор или казна затвор, на лицата во воспитно-поправните домови, како и на лица кои спаѓаат во категоријата на бездомници, не се изработени поединечни извештаи а податоците се содржани во печатената и објавена Публикација, достапни по завршувањето на пописот.
  - **Претходното попишување** е извршено во периодот од 01.03.2021 до 15.03.2021 година. На ревизијата не и беа доставени докази дека по законска промена на овој период, е извршено повторно претходното попишување, заради потврдување на точноста и целосноста на податоците кај оваа категорија на лица. Податоците од попишувањето се дел од Публикација и истите биле достапни по завршувањето на пописот.
  - **Теренското попишување** се вршеше во апликативен софтвер со внес на пописните податоци на преносни компјутери (лаптопи), кое е спроведено со 505 инструктори и 4482 попишувачи, кој број е помал во однос на планираниот.
- Во последните три денови од пописот овозможено е на лицата кои од разни причини не биле попишани да се попишат во просториите на комисиите за пописни реони, кој начин на попишување не е предвиден во Законот за попис.
- Во текот на пописот се јавиле **низа проблеми**: мал одзив на кандидати за попишувачи и инструктори, проблеми со апликативното решение на терен, проблеми со интернет конекцијата, хакерски напади што предизвикаа и прекин во попишувањето во одреден период.
  - **Самопопишување** на лицата-државјани кои се на привремена работа или престој во странство е спроведено од 01 март 2021 до 30 септември 2021 година. Иако во текот на 2019 година извршена е набавка на софтверска апликација за пописот, не е извршена набавка на софтверска апликација за само попишувањето. Констатиравме дека активностите за набавка на апликацијата се отпочнати на **25.02.2021** година и договорот за набавка е склучен на **28.02.2021** година. Софтверската апликација е набавена **без надоместок**, за што Државниот завод за статистика се обврзал да го истакне името на давателот во апликацијата, со што врши негова промоција, што упатува дека станува збор за спонзорство, без да се побара од Министерството за правда решение, со кое ќе се потврди јавниот интерес на ова спонзорство. Исто така констатиравме дека правниот субјект изработувач на апликацијата е управувана од лице кое во периодот од 25.05.2019 година до 23.09.2020 година е член на Советот за статистика. Во деловните книги на Државниот завод за статистика оваа апликација не е евидентирана.

Стручни тела, работни групи и други учесници во спроведувањето на пописот

→ За реализација на активностите на пописот, формирани се стручни тела и работни групи за подготовката, организацијата и спроведувањето на пописот. **Бирото за попис**, како стручно тело е уредено во Законот за попис, додека **Штабот за попис**, како стручно тело е формирано со Решение од директорот. Утврдивме дека дел од нивните надлежности се идентични и дел од членовите во Штабот се членови и на тие работни групи. **Работни групи** се формирани за извршување на стручните работи за пописот и нивниот број е 10. Констатиравме дека има вработени кои се членови во повеќе работни групи, државни инструктори кои се воедно и членови и на работните тела.

→ За учесниците во пописот исплатени се **надоместоци** во износ од 191.405 илјади денари односно околу 3,1 милиони евра, без прецизно утврдување на бројот на членови на работните групи, како и критериумите и висина на бодовите врз основа на кои се пресметани дел од надоместоците, што има влијае на потврдување на реалноста и објективноста на исплатените надоместоци.

Финансирање на пописот

Финансискиот план за пописот е донесен во **март 2021** година во износ од **522.751 илјади односно околу 8,5 милиони евра**.

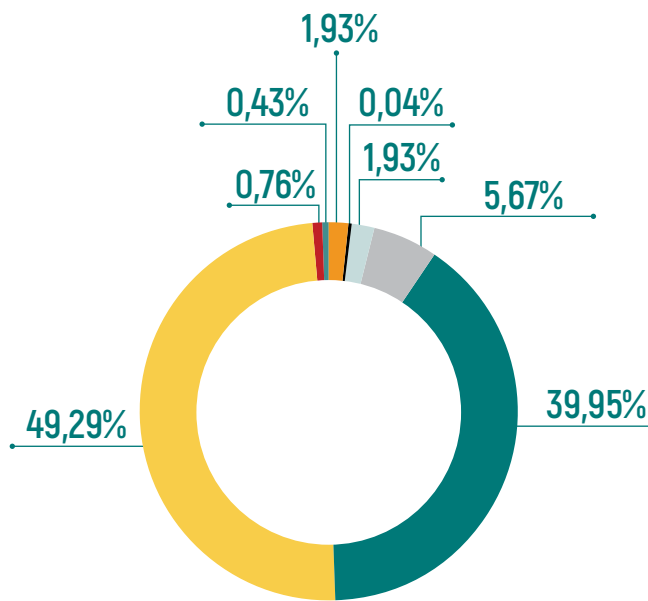
Исплатата на средствата е отпочната во 2019 година и над 40% од средствата се реализирани во текот на 2019 и 2020 година.

За реализација на Пописот потрошени се средства во износ од **479.111 илјади денари односно околу 7,9 милиони евра**, во кои најголемо учество

од над 49% се расходите за набавка на лаптопи и 40% за надоместоци за учесниците во спроведување на пописните активности.

**УЧЕСТВО
НА ПОДДЕЛНИ
ВИДОВИ
ТРОШОЦИ**

Кампања за популаризација на Пописот	Надоместоци за спроведување на пописните активности
Подготовка на пописните инструменти	Опрема
Пописна Апликација	Материјални трошоци за Пописот
Трошоци за обуки на државни инструктори и комисији за реонски попис	непредвидени трошоци

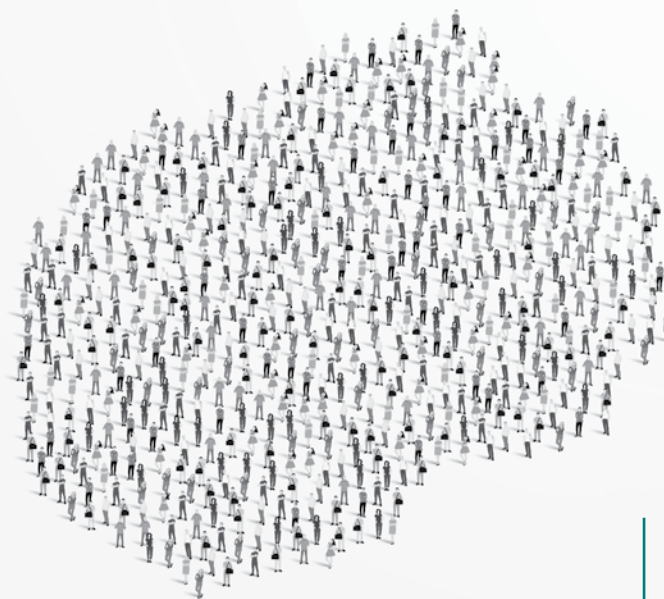
Постапки за јавни набавки спроведени за потребите на пописот, 2021 година

- За потребите на пописот, склучени и реализирани договори се во износ од **237.905 илјади денари односно 3,9 милиони евра**, што претставува 43% од вкупните финансиски средства од Финансискиот план.
- Со постапка за јавна набавка, набавени се 5.650 идентични лаптопи, во износ од 199.498 илјади денари односно околу 3,2 милиони евра, за која утврдивме одредени недоследности во однос на рокот на испорака, начинот и рокот на плаќање на лаптопите, квантитативниот и квалитативниот прием на лаптопите и склучување на анески за набавка на дополнителни услуги. По завршување на активностите на пописот 2021 година, најголем дел од лаптопите се отстапени на државни институции кои имаат потреба од информатичка опрема,

- Медиумската кампања за пописот со која се информираше населението за целите и значењето на пописот, се спроведе со 40% повеќе средства од планираните.

За констатираните состојби во врска со јавните набавки дадовме препораки и укажавме на потребата од целосна транспарентност на постапките и овозможување конкуренција помеѓу економските оператори.

Резултатите од пописот се објавени на 30.03.2022 година, шест месеци по завршувањето на теренските активности, согласно кои Република Северна Македонија има 1.836.713 резидентно население, 598.632 домаќинства и 839.174 станови.

ПОПИС
2021

5.4 ЈАВНА АДМИНИСТРАЦИЈА

5.4.1 РЕФОРМА НА ЈАВНАТА АДМИНИСТРАЦИЈА

Институциите од јавниот сектор имаат одговорност да работат кон остварувањето на подобра вредност за граѓаните и деловните субјекти, за да обезбедат социјален и економски развој и просперитет на државата во целина.

Согласно Методологијата за пристапување на Република Северна Македонија кон Европската Унија, **реформата на јавната администрација** е област која е дел од преговарачкиот процес во рамките на Кластерот - Фундаментални вредности.

Со цел да даде свој придонес, Државниот завод за ревизија изврши ревизија на успешност на тема „Реформа на јавната администрација“, за да даде одговор на прашањето **„Дали преземените активности од надлежните институции обезбедуваат ефикасно спроведување на Стратегијата за реформа на јавната администрација 2018-2022?“**, со која го опфативме периодот од февруари 2018 година заклучно со јули 2022 година.

Реформата на јавната администрација претставува континуиран процес на реорганизација на институциите во јавниот сектор и унапредување на нивниот административен капацитет.

Респектирајќи ги реализираните активности на надлежните институции за создавање функционална јавна администрација која ќе обезбедува квалитетни услуги и еднаквост во пристапот за сите граѓани и деловни субјекти, во однос на **Нормативни услови за непречена реализација на надлежностите на јавната администрација**, констатиравме:

Роковите за донесување на клучните закони за спроведување на реформи во јавната администрација перманентно се одложуваат. Постапката за донесување на Законот за вработените во јавниот сектор, Законот за административни службеници и Законот за високо раководна служба е отпочната во 2019 година и сеуште трае.

→ **Пролонгиран е процесот на реорганизација и оптимизација на бројот на органите на државната управа,** заради воспоставувањето на кохерентна институционална структура, елиминирање на преклопувачките надлежности на институциите и обезбедување ефективни линии на одговорност и отчетност.

→ Донесен е **ревидираниот акциски план** за спроведување на стратегијата, со кој се извршени промени кај 33% од планираните активности, дефинирани се нови активности, вршени се промени во роковите на спроведување и на индикаторите за мерење на успешноста како и намалување на износот на планираните финансиски средства,

Во однос на институционални капацитети за исполнување на целите од Стратегијата, констатиравме потребата од воспоставување на стабилен механизам за управување и координација на сите чинители во процесот.

СТРАТЕГИЈА ЗА РЕФОРМИ ЗА ЈАВНА АДМИНИСТРАЦИЈА 2018/2022

Совет за реформа на јавната администрација

Секретеријат за реформи за јавна администрација

Министерство за информатичко општество и администрација

Работни групи

Контакт лица

- Во однос на **кадровските капацитети** за исполнување на реформските цели, утврдиме чести промени, недоволна екипираност, нецелосна реализација на надлежностите на телата одговорни за процесот на реформа и неефикасна вертикална и хоризонтална координација и комуникација на сите учесници во процесот.
- Советот за реформа на јавната администрација, како највисоко политичко тело за координација на реформските активности има одржани само **седум состаноци за период од четири години**, а од последната седница, од јули 2021 година до крајот на 2022 година, повеќе од една и пол година, не е одржана нова седница. Во периодот од 2018 до 2022 година извршени се **шест промени** во неговиот состав, како последица од постојаните структурни промени во Владата.
- **Вкупно планирани средства** за спроведување на мерките од Стратегијата изнесуваат **1.802.140 илјади денари односно околу 30 милиони евра**, при што најголемо учество од над 56% се обезбедени од фондови и инструменти на ЕУ.
- **Констатиравме** дека не е остварена транспарентност, отчетност и следење на потрошените средства во буџетот на државата, бидејќи освен Министерството за информатичко општество и администрација, другите институции немаат отворено посебна потпрограма во рамки на Владината програма К - Реформа на јавната администрација.

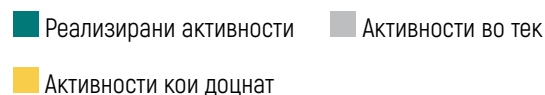
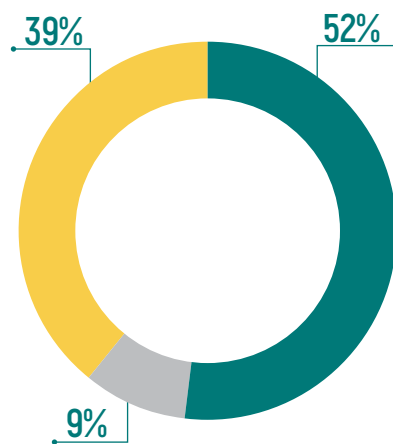
Во однос на **Системот за следење, оценување и известување** за реформските активности, констатиравме дека не е воспоставено систематското прибирање и обработка на податоците неопходни за оценка на степенот на спроведувањето и ефикасноста на мерките и активностите предвидени со Стратегијата. Имено:

- За дизајнирање, воспоставување и одржување на **ИТ систем** за следење, оценување и известување за Стратегијата, не е неизвршена анализа и истражување на пазарот за висината на потребните финансиски средства.
- Не се врши редовно ажурирање на **индикаторите за мерење на успешноста** на активностите од стратегијата, односно од вкупно предвидени 79 индикатори, во 2021 година измерени се само 28 индикатори односно само 35%.
- Од вкупно 205 планирани активности **реализирани се само 106 активности што претставува 52% реализација**.

Имплементација на активности за периодот од февруари 2018 до декември 2021 година е прикажана на следниот графикон:

СТАТУС НА АКТИВНОСТИТЕ ОД СТРАТЕГИЈАТА ЗА РЈА

- Министерството за информатичко општество и администрација **нема воспоставено систематизирана евиденција** за секоја активност од стратегијата, а полугодишните и годишните извештаи не содржат податоци за планирани и реализирани средства.
- Четвртиот годишен извештај од 2021 година не содржи целосен финансиски преглед и дадена е анализа само за потрошени средства во износ од 1.111.359 илјади денари, што претставува 61% од вкупно планираните средства за период 2018-2022 година.

Имајќи предвид дека функционална јавна администрација е предуслов за транспарентно и ефективно демократско владеење, за надминување на констатираните состојби, до Владата, Министерството за информатичко општество и администрација и телата за координација на активностите дадовме препораки кои се во функција на подобрување на зајакнување и создавање на ефикасен системот на планирање, спроведување, следење, оценување и известување за реализацијата на активностите на новата Стратегија за реформа на јавната администрација 2023-2030, со цел успешна реформа на јавната администрација како стратешка цел на државата.

5.5 РЕГИОНАЛЕН РАЗВОЈ

5.5.1 РАМНОМЕРЕН РЕГИОНАЛЕН РАЗВОЈ СО ПОСЕБЕН АКЦЕНТ НА ДЕМОГРАФИЈАТА

Извршивме ревизија на успешност на тема „**Рамномерен регионален развој со посебен акцент на демографијата**“, како паралелна ревизија со ВРИ на Република Србија, со цел да одговориме на прашањето „**Дали системот за управување со политиките за рамномерен регионален развој обезбедува ефективно намалување на диспаритетите во и помеѓу планските региони и нивна соодветна демографска, економска, социјална и просторна кохезија?**“

Опфатот и доказите кои ги обезбедивме по пат на примена на ревизорската методологија и техники, ни даваат основа да го изразиме следниов заклучок:

Воспоставената стратешка и нормативна рамка, институционалната поставеност, утврдениот законски минимум на средства кои треба да се издвојат од буџетот на државата, класификацијата на планските региони според степенот на развиеност и распределба на средствата според овој критериум, транспарентноста при планирање и избор на проекти, како и воспоставениот електронски систем за регионален развој (СиРеРа), обезбедуваат напредок во однос на спроведувањето на политиките, но истиот во недоволна мера придонесува кон ефективно намалување на диспаритетите во и помеѓу планските региони

и нивна соодветна демографска, економска, социјална и просторна кохезија.

Политиката за поттикнување на рамномерниот регионален развој се спроведува преку плански и програмски документи, но за да се обезбеди солидна основа за планирање, реализација и следење на активностите во функција на рамномерниот регионален развој, потребно е нивно навремено донесување и ажурирање согласно резултатите од спроведениот Попис на населението во 2021 година. Во постојната законска регулатива не е регулирано просторното планирање, не е донесен нов Просторен план на Република Северна Македонија врз основа на кој треба да се усогласат планските документи за регионалниот развој, а отсутствуваат и критериуми за утврдување на годишните програми на линиските министерства кои имаат регионално значење. Во Програмата за спроведување на Стратегијата за рамномерен регионален развој за период 2021 – 2024 година, нема јасно разграничување помеѓу носителите на активностите, временскиот период и финансиските средства потребни за ефективно спроведување на политиките за рамномерен регионален развој.

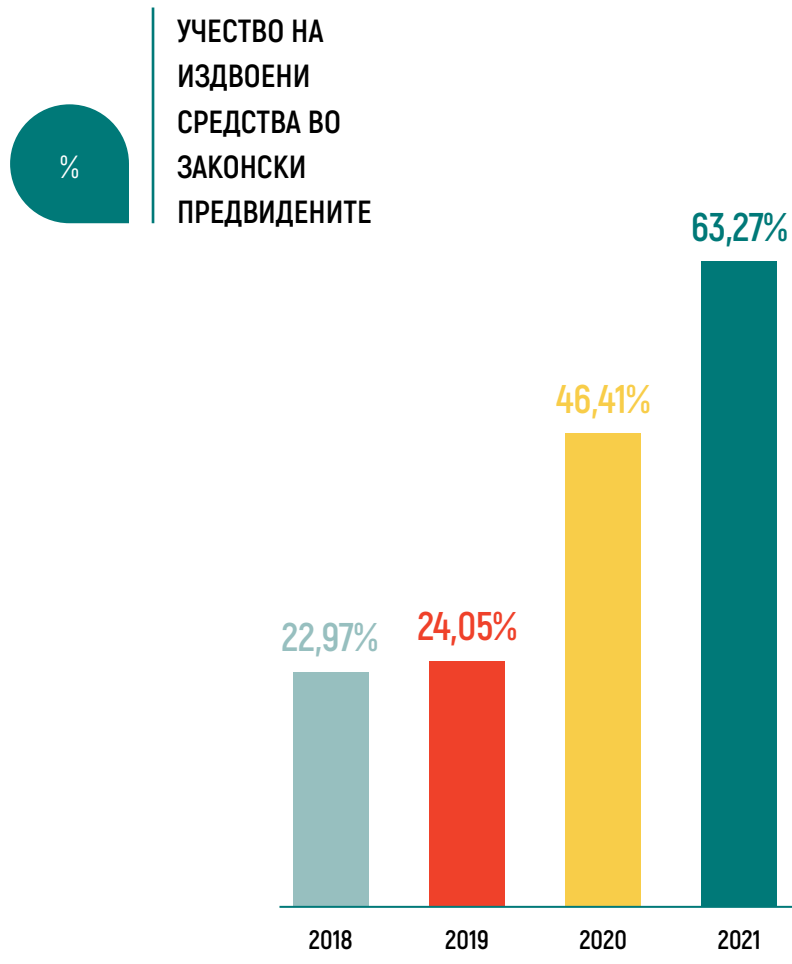
Институционалната поставеност на системот за спроведување на политиката на поттикнување на рамномерниот регионален развој обезбедува негова функционалност, но потребно е зајакнување на административните и техничките капацитети на институциите за поефективно остварување на планираните активности.

За поттикнување на рамномерниот регионален развој од Буџетот на државата, годишно треба да се издвојуваат средства во висина од најмалку 1%

од БДП, кои за финансирање проекти се распределуваат по плански региони согласно Одлука за класификација на планските региони според степенот на развиеноста. Иако во последните години

се забележува тренд на пораст на издвоените средства за оваа намена, истите не се во висина на законски утврдените, што може да се види од следниот графикон.

Во периодот 2019 - 2021 година, од Буџетот на државата во функција на рамномерен регионален развој, алоцирани се средства во вкупен износ од 9.329.889 илјади денари, што претставува **46% од законски утврдениот минимум** од 20.034.090 илјади денари. При распределба на средствата по региони **не е обезбедена доследна примена на Индексот за степен на развиеност** по плански региони.

Така, Скопскиот регион како најразвиен иако треба да учествува со 7,2%, а Североисточниот регион како најнеразвиен со 17,3% од вкупните буџетски средства за оваа намена, најмногу средства се алоцирани во Скопскиот регион (26,2%), додека пак во Североисточниот регион алоцирани се 8,4%.

Буџетските корисници кои преку своите програмски активности реализираат активности во функција на регионалниот развој, истите ги остваруваат од своите буџети, врз основ на свои утврдени стратешки и програмски приоритети и критериуми, односно *не го користат утврдениот развоен индекс*, што укажува на *отсуство на координација* и влијае врз развојот на регионите.

Утврдените слабости во функционирањето на Си-РеРа системот кои се однесуваат на:

- непотполност на базите на податоци,
- нецелосност на финансиската матрица која треба да обезбеди поврзување на развојните програми/проекти со приоритетните стратешки цели и
- не автоматизирано поврзување со другите ИТ системи,

не обезбедуваат услови за континуирано следење на планирањето и имплементацијата на проектите, состојбата во планските региони и степенот на нивна развиеност.

Обезбедена е соодветна транспарентност во процесот на креирање на планските и програмските документи и нивното донесување, но отсуството на годишните извештаи не овозможува соодветна отчетност за вкупно реализираните активности кои се во функција на рамномерен регионален развој, со што е намалена можноста за координација во дејствувањето и предлагањето на соодветни мерки од страна на надлежните органи.

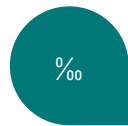
И покрај преземените активности на централно и регионално ниво во претходните години, социоекономските и демографските диспаритети помеѓу и во рамките на планските региони не се намалени.

Во државата во континуитет се бележи намалување на стапката на природен прираст и од 2,5% во 2010 година во 2021 година истата има негативен предзнак и изнесува -5,4%. Тренд на намалување на стапката на природен прираст како што е прикажано на графикон бележат сите региони.

Сите региони бележат негативно миграционо салдо на населението од село, особено Источниот, Пелагонискиот и Југозападниот регион.

Како последица на негативниот природен прираст и негативното салдо на миграционите движења Вардарскиот и Југоисточниот регион бројат под 150.000 илјади жители, чиј број претставува критериум за минимален праг за утврдување/дефинирање на регион. Приближување кон минималниот праг бележат и Источниот и Североисточниот регион.

Според резултатите од Пописот на населението во 2021 година, во државата има **205 испразнети населени места/села** и во однос на 2002 година нивниот број е зголемен за 40%. Во **Скопскиот регион се создава 43% од вкупниот БДП**, додека **Североисточниот регион се истакнува со највисока стапка на невработеност од 32,4%**. Константните разлики во социо-економскиот развој на планските региони укажуваат на не ефикасно планирање на активностите за ефективно остварување на политиката за рамномерен регионален развој.

**ТРЕНД НА СТАПКА
НА ПРИРОДЕН
ПРИРАСТ ПО
РЕГИОНИ**

Вардарски Источен Југозападен Југоисточен Пелагониски Полошки Североисточен Скопски

—●— 2019 година

—●— 2020 година

—●— 2021 година

Со цел да се зголеми ефективоста на системот за креирање на политики и реализација на мерки и активности за намалување на диспаратетите меѓу и во рамките на планските региони дадени се препораки во функција на преземање активности за донесување на подзаконски акти со кои ќе се овозможи сеопфатно интегрирано програ-

мирање на мерките за остварување на рамномерен регионален развој, зголемена координација и комуникација помеѓу носителите на активности и зајакнување на нивните капацитети, правилна и сразмерна распределба на буџетските средства како и зајакнување на мониторингот и отчетноста за преземените мерки.

5.6 ЕКОНОМИЈА И ТЕХНОЛОШКИ РАЗВОЈ

5.6.1 РАЗВОЈОТ И РАБОТЕЊЕТО НА ТЕХНОЛОШКО ИНДУСТРИСКИТЕ РАЗВОЈНИ ЗОНИ

Извршивме ревизија на усогласеност на тема „Развојот и работењето на технолошко индустриските развојни зони“ со која опфативме прашања поврзани со условите, начинот и постапката за основање, развој, работење и вршење на дејностите на ТИРЗ, анализа на погодностите за инвестирање во Република Северна Македонија како и надлежностите и начинот на работење на Дирекцијата, која во име на Владата управува со зоните.

Истата е спроведена како пилот ревизија во рамките на Твининг проектот¹⁷ МК 18 IPA FI 03 20 насловен како „Подобрување на надворешната ревизија и парламентарниот надзор“.

Ревизијата го опфати периодот од 2015 до 2021 година, но одредени области, прашања, настани и анализи се опфатени пред 2015 година и последователно до денот на известување од извршената ревизија.

Технолошките индустриски развојни зони (ТИРЗ) се формирани за да се создадат услови за инвестирања од страна на домашни или странски, физички или правни лица кои треба да придонесат за развој на современи технологии со воведување на економски профитабилно производство и ефикасна употреба на ресурсите, како и примена на највисоки еколошки стандарди. Мисија-

та на **Дирекцијата за ТИРЗ** е Република Северна Македонија да прерасне во меѓународен бизнис центар во Југоисточна Европа со висококвалитетна понуда на инфраструктура во ТИРЗ и квалитетна услуга, со цел да се постигне рамномерен регионален развој во државата.

Владата на Република Северна Македонија има основано **14 (четирнаесет) ТИРЗ**. Во периодот на вршење на ревизијата **8 (осум) ТИРЗ се во функција**, од кои за ТИРЗ во Тетово е склучен договор за Јавно приватно партнерство (ЈПП). **Неоперативни се 5 (пет) ТИРЗ, една ТИРЗ - Ранковце е отугена**, а започнати се активности **за основање на 3 (три) нови ТИРЗ**. Врз основа на Законот за индустриски – зелени зони, Владата на Република Северна Македонија има основано **3 (три) Индустриски зони (ИЗ) од кои оперативна е ИЗ Косел**.

Доделувањето на државната помош е регулирано со **комплексната законска регулатива**¹⁸, при што со ревизијата е констатирано дека одредени правни одредби не се прецизни, не се донесени подзаконски акти, **а распределените надлежности во неколку државни органи, ја отежнуваат контролата и координацијата и не овозможува целосен увид во вкупно доделената државна помош по корисник во државата**.

Со извршената ревизија и анализа на Годишните програми на Владата на Република Северна Македонија во периодот од 2017 до 2022 година, констатиравме дека активностите за привлекување

17 Twinning Project MK 18 IPA FI 03 20 „Improvement of external audit and Parliamentary oversight“

18 Закон за технолошко индустриски развојни зони, Закон за контрола на државната помош, Закон за индустриски – зелени зони, Закон за основање на Агенција за странски инвестиции и промоција на извозот на РМ и Законот за финансиска поддршка на инвестиции

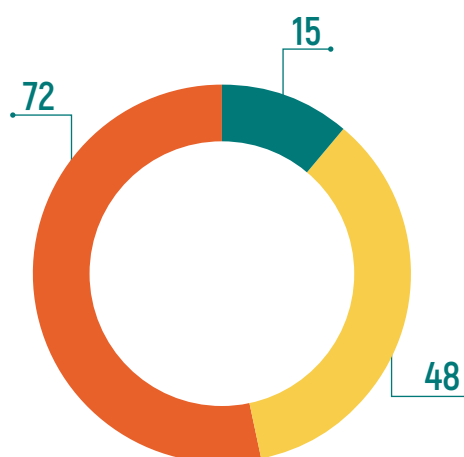
на странските инвестиции во овој период **не се вклучени во стратешките приоритети на Владата на Република Северна Македонија** и за истото не е донесена **Стратегија за привлекување на странски инвестиции.**

Со ревизијата констатирано е дека Дирекцијата ангажира лица по **договор за дело** кој број низ годините се менувал. Во периодот на вршење на ревизијата, **активни се 72 договори** за дело, односно бројот на ангажирани лица по договор за дело е речиси еднаков со бројот на **редовно вработените лица (85)**, а половина од договорите се склучени со лица кои подолго од 24 месеци биле ангажирани од Дирекцијата. Оваа состојба претставува ризик за континуираното и квалитетно извршување на работните задачи поради временниот карактер на нивното ангажирање.

Во периодот од 2017 до 2021 година, Дирекцијата има доделено државна помош во **вкупен износ од 4.641.728 илјади денари (75,5 милиони евра)**, од кои директно исплатените средства од Буџетот на Република Северна Македонија изнесуваат **2.307.196 илјади денари (37,5 милиони евра)**, а даночните и царинските ослободувања се во износ од **2.334.532 илјади денари (38 милиони евра)**. Во **2021 година**, вкупниот износ на доделената државна помош изнесува **1.504.576 илјади денари (24,5 милиони евра)**, од кои директно исплатени средства од Буџетот на Република Северна Македонија се **731.842 илјади денари (11,9 милион евра)**, а доделените даночни и царински ослободувања изнесуваат **772.734 илјади денари (12,6 милиони евра)**.

ЛИЦА КОИ БИЛЕ/ СЕ АНГАЖИРАНИ ПО ДОГОВОР ЗА ДЕЛО

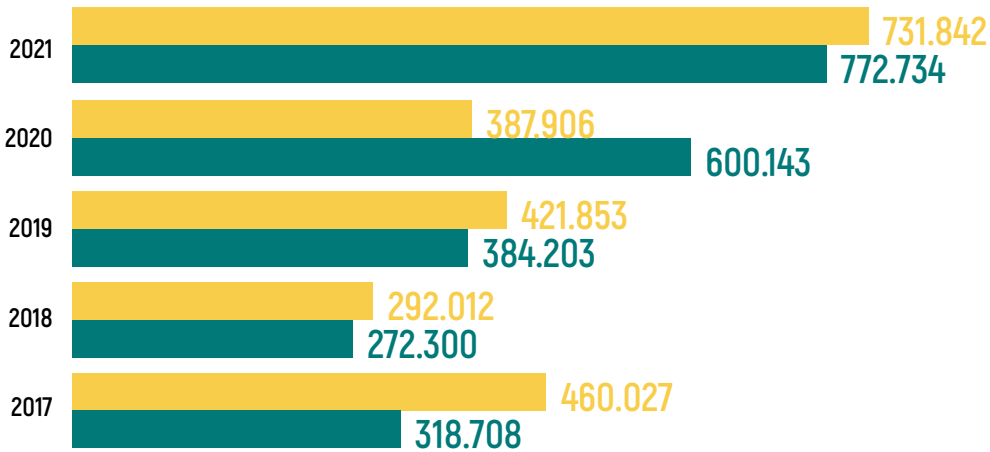
■ примени во редовен работен однос

■ лица кои не се повеќе ангажирани по договор за дело

■ лица по договор за дело

во 000
денари

**ИСПЛАТЕНА
ДРЖАВНА ПОМОШ
ВО ПЕРИОДОТ
2017 – 2021 ГОДИНА**

■ Даночни и царински слободувања

■ Исплатена државна помош

Од спроведената ревизија се констатира дека со Законот за контрола на државната помош како и донесените уредби од страна на Владата на Република Северна Македонија не се утврдени поблиски и транспарентни критериуми за определување на висината на индивидуалната помош¹⁹, при што државната помош се доделува без проценка на исплатливоста за утврдување на нејзиниот износ, без утврдена методологија за доделување, а со преговарање помеѓу овластените лица во Дирекцијата и корисникот на индивидуалната помош.

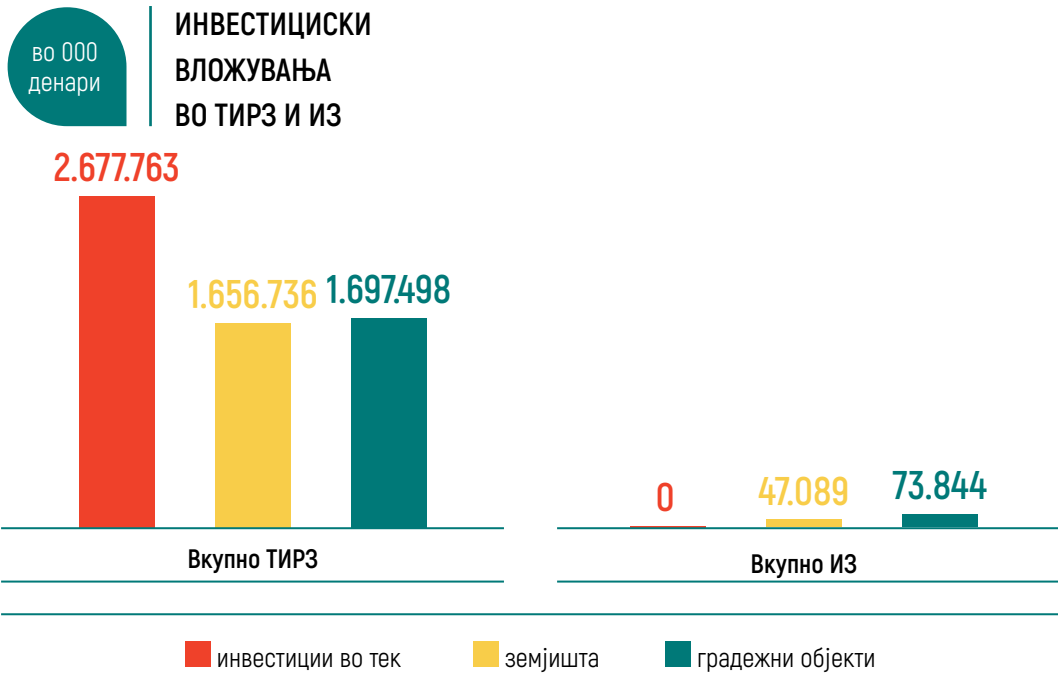
Инфраструктурните инвестиции во зоните се во надлежност на Дирекцијата, која согласно Законот за градење, има добиени одобренија за градење за целата зона како функционална целина. ТИРЗ и ИЗ се основани на земјиште во сопственост на Република Северна Македонија со вкупна површина од 847 ha, од кои 512 ha се корисна површина (парцели за издавање на корисниците), а под долгорочен закуп се издадени 153 ha или 30% од вкупната корисна површина.

Извршените инвестициски вложувања од страна на Дирекцијата во сите зони со состојба на 31.12.2021 година се проценети во вкупен износ од 6.152.930 илјади денари (околу 100 милиони евра).

Констатирано е дека Дирекцијата од надлежното министерство добива одобрение за употреба откако ќе биде изградена целата зона, поради што за изградените поединечни делови не може да се направи технички прием и да се добие одобрение за употреба. Оваа состојба предизвикала дел од реализираните инвестициски проекти во зоните, во периодот 2007 до 2021 година, во деловните книги на Дирекцијата, да имаат статус на материјални средства во подготовка иако истите се употребуваат. Нивната проценета вредност на крајот на 2021 година изнесува 2.677.763 илјади денари што претставува 43,50% од вкупните извршени вложувања на Дирекцијата во зоните.

Како резултат на не донесени стратешки и програмски документи, на површина од 153 ha или на

19 Број на странски инвестиции, број на вработени, извршени инвестициски вложувања и слични критериуми

30% од вкупната корисна површина во периодот од 2012 до 2021 година од страна на Владата на Република Северна Македонија **основани се зони кои не се ставени во функција и не се оперативни и во кои од страна на буџетот на Дирекцијата се вложени средства за основната внатрешна инфраструктура и експропријација на земјиштето во вкупен износ од 393.686 илјади денари или 6% од вкупните инвестиции.** Најголемите инвестициски вложувања во нефункционални зони се извршени **во Гевгелија, Делчево и Кратово.**

Врз основа на Одлука од Владата на Република Северна Македонија со ЈПП основана е **ТИРЗ Тетово**, при што договорот за ЈПП со приватниот партнер **е склучен на 96 години**, иако со **законската регулатива е определено максималниот период да изнесува 35 години**, сметано од денот на склучување на договорот. Со договорот за ЈПП, јавниот партнер е обврзан да обезбеди стручна единица за управување со проектот во целото времетраење на договорот која истовремено има својство на претставник на јавниот партнер и кон-

такт тело за приватниот партнер. Со ревизијата утврдивме дека распоредени се **7 лица**, при што истите немаат работни обврски и **не извршуваат активности поврзани со реализација на договорот за ЈПП, ниту се членови во наведената стручна единица.**

Во 2015 година, врз основа на донесена Одлука за започнување на постапка за отуѓување на градежно земјиште од Владата на Република Северна Македонија, склучен е договор за отуѓување на градежно земјиште на **ТИРЗ Ранковце**. Со договорот било предвидено градење на целокупната внатрешна инфраструктура во рамките на зоната²⁰, во рок **не подолг од 92 (деведесет и два) месеци** од солемизацијата на договорот и реализација **на минимум 2.000 нови вработувања**. Поради не започнатата изградба во предвидениот рок, **со Решение од март 2019 година Одобрението за градба во ТИРЗ Ранковце е прогласено за ништовно** со што одредбите од договорот не се реализирани. Со ревизијата констатиравме дека врз купувачот/инвеститорот во април 2021

година отворена е стечајна постапка и истиот не располага со имот за наплата на договорните казни предвидени со договорот. ТИРЗ Ранковце е единствен случај каде врз основа на промена на законската регулатива, **извршено е отуѓување на земјиштето**, додека кај останатите ТИРЗ во државата, земјиштето **се дава под долгорочен закуп**.

Директорот на Дирекцијата нема назначени **овластени лица** од редот на вработените кои би вршеле **надзор** над ТИРЗ и над корисниците, како што е предвидено во Законот за ТИРЗ што **може да влијае на** ненавремена контрола, откривање и спречување во случај на незаконско работење на корисниците.

За вршење на сметководствено – финансиските работи и изготвување на годишните сметки, Дирекцијата има воспоставено пракса со постапка за јавна набавка да ангажира надворешни **правни лица** што придонесува за одредени слабости при изготвувањето на финансиските извештаи.

5.6.2 ФИНАНСИСКА ПОДРШКА (КОФИНАНСИРАЊЕ ГРАНТОВИ), ЗА МИКРО, МАЛИ И СРЕДНИ ПРЕТПРИЈАТИЈА ЗА ИНОВАЦИИ И ТЕХНОЛОШКИ РАЗВОЈ

Извршивме ревизија на усогласеност на тема **„Финансиска поддршка (кофинансирани грантови) за микро, мали и средни претпријатија за иновации и технолошки развој“** кај Фонд за иновации и технолошки развој (ФИТР) согласно Годишната програма за работа за 2022 година за период од 2019 до 2021 година.

Со извршената ревизијата констатирани се одредени неусогласености и недефинирани активности во законската регулатива и стратешките документи и тоа:

→ **неизвршено ажурирање** на Статутот на ФИТР со измените на законската регулатива, со кои

се регулираат надлежностите и периодот на ангажман на Управниот одбор, обврски и одговорности на директорот, мандат на Комитетот за одобрување на инвестиции, рок на донесување на одлука од страна на Комитетот, начин на утврдување на надоместок на Комитетот и други состојби кои упатуваат на **колизија на донесените акти** со одредбите од Законот за иновацииска дејност;

→ **извршување на активности** од страна на ФИТР, кои **не се дефинирани** во Законот за иновацииска дејности и **не се усогласени** со Стратегијата за иновации 2012-2020 година а доделени со Планот на Владата на Република Северна Македонија за економски раст, за кои се склучени договори за доделување на средства во износ од **околу 596 милиони денари**;

→ **нецелосна реализација** на мерките и активностите утврдени со **Стратегија за иновации на Република Северна Македонија 2012-2020 година** и **Акциските планови за период 2013-2015, 2016-2018 и 2019-2020 година**. Имено, во надлежност на ФИТР утврдени се **16 мерки**, од кои **7 седум мерки не се реализирани**;

→ **отсуството на Стратегија за паметна специјализација**, а со тоа и **не обезбеден континуитет** на активностите во иновацииската дејност по 2020 година, стратешки документ кој има влијание на креирање и реализација на политиките во областа иновации, односно обезбедување на модерен пристап за економски развој, преку меѓусебно поврзување на академската заедница, бизнис секторот, владините институции и граѓанскиот сектор за заедничко детектирање и делување во областите во кои државата има најголем потенцијал и доволно ресурси да инвестира.

→ **Недостасува централизирана база** со податоци за доделената финансиска поддршка со цел **следење на спроведувањето** на одделни

инструменти за финансиска поддршка, **движењето** на корисникот од аплицирање, административна проверка, **пред селекција и селекција** на проектот, **склучување** на договор, **исплата** на средства, **мониторинг** над исполнувањето на обврските од договорот и **увид во степенот на искористеност** на доделената финансиска поддршка.

Со извршената анализа на **актите за систематизација и организација на работните места**, со ревизијата се утврди дека истите **не соодветствуваат со надлежностите, тежината и обемноста на задачите** на ФИТР, односно **од систематизирани 16 работни места, пополнети се само 8.**

Поради **зголемениот обем на работа** како резултат на законските измени, **зголемен буџет, проширените** стратешки и програмски определби на ФИТР, **доделените** надлежности за спроведување на Планот за економски раст (ПЕР), столб 3, во услови на недоволен административен капацитет, ФИТР **континуирано ангажира надворешни лица** кои извршуваат работни задачи поврзани со дејноста, за кои во **периодот 2019-2021 година исплатени се средства во износ од околу 46 милиони денари.**

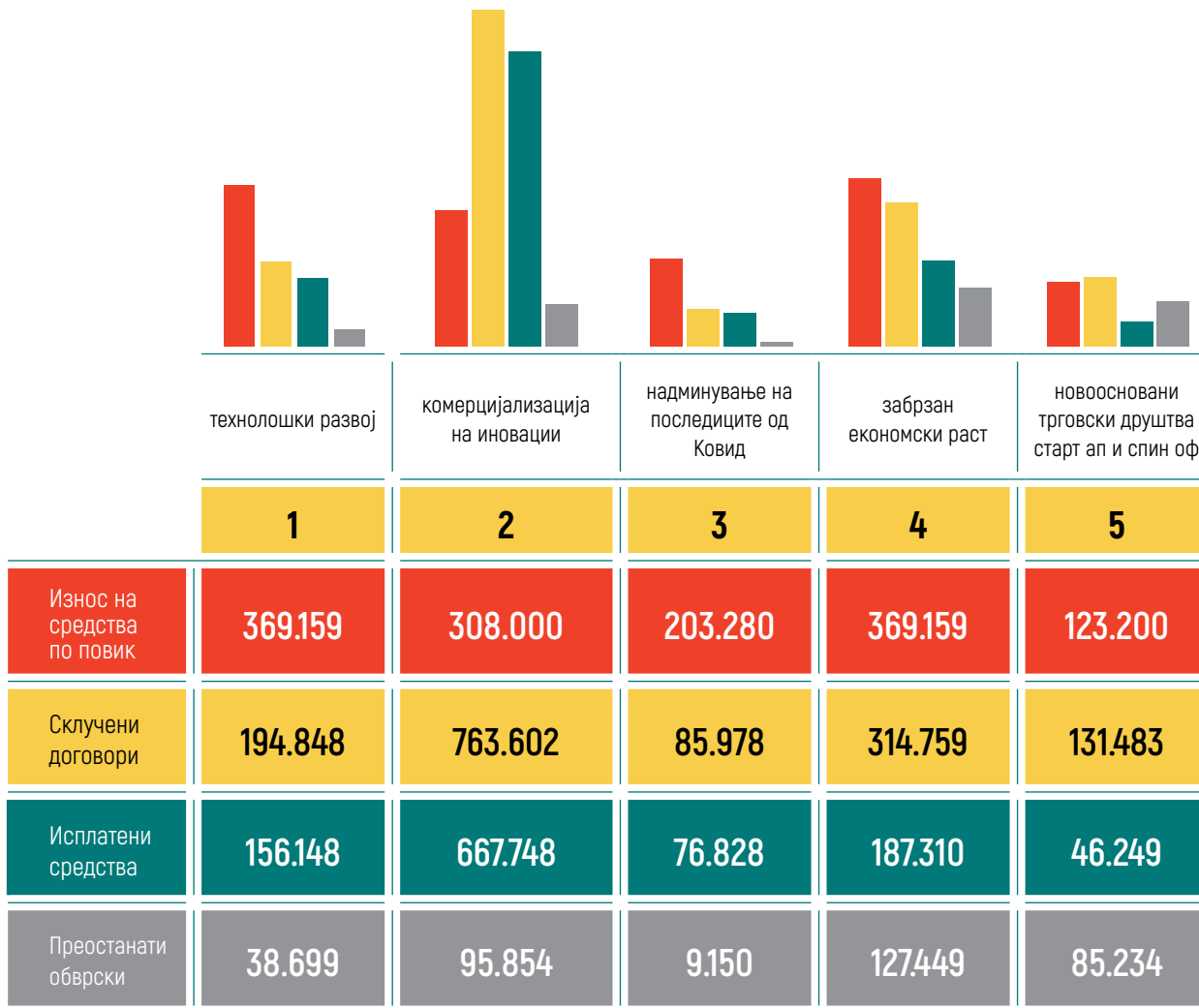
Година	2019	2020	2021
Ангажирани лица по договор за дело - континуиран ангажман	38	45	50
Исплатени средства за договор на дело - континуиран ангажман (во 000 денари)	7.544	13.384	19.377
Ангажирани лица по договор за дело - надворешни соработници	16	15	18
Исплатени средства за договор на дело - надворешни соработници (во 000 денари)	1.746	2.277	1.472

Ревизијата смета дека ангажирањето на лица со договор за дело и покрај обезбедената согласност од надлежното министерство, **придонесува за нетранспарентност и субјективно постапување** при склучување на договори и **одредување на месечниот надоместок** за работниот ангажман на лицата кои се континуирано ангажирани во ФИТР подолг временски период.

Во однос на **реализација и мониторинг на доделената финансиска поддршка** од Планот за економски раст, столб 3, ФИТР во периодот 2019-2021 година од објавените јавни повици склучил договори за **364 проекти**, од кои заклучно со **20.05.2022 година реализирани се 93, а во тек се 258 проекти.**

во 000
денари

**РЕАЛИЗАЦИЈА НА ЈАВНИТЕ ПОВИЦИ ЗА
ДОДЕЛУВАЊЕ НА ФИНАНСИСКА ПОДДРШКА ЗА
ПЕРИОД 2019-2021 ГОДИНА, ОД ПЕР СТОЛБ 3**

Исто така, со ревизијата е **констатирано** дека во периодот 2019-2021 година, ФИТР **ангажира стручни лица** за евалуација и давање на стручно мислење на проектите од објавените јавни повици за финансиска поддршка, за кои **исплатени се средства** во вкупен износ **од околу 16 милиони денари**.

Доделувањето на финансиска поддршка е сложен процес, а **за следење и контрола на реализацијата на договорите** е потребен **стручен и компетентен кадар**, со кој ФИТР во периодот на вршење на ревизија **не располага**, поради што

не може да одговори на предвидените обврски од склучените договори.

Поради наведеното, а со цел **навремено извршување** на обврските кои произлегуваат од Договорите склучени со корисниците, чии проекти се одобрени за финансирање, ФИТР **објавува** јавен повик „Услуги за управување со проекти (мониторинг)“. Во периодот 2019-2021 година ФИТР **има склучено четири рамковни спогодби** за набавка на услуги за управување со проекти (мониторинг) во вкупен износ од **околу 101 милион денари**.

5.7 | ЗДРАВСТВО

5.7.1 ФОНД ЗА ЗДРАВСТВЕНО ОСИГУРУВАЊЕ НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Извршивме ревизија на финансиските извештаи заедно со ревизија на усогласеност на Фондот за здравствено осигурување на Република Северна Македонија за 2021 година, при што констатиравме:

- слабости во функционирањето на ИТ системот на Фондот во делот на континуиран недостиг на ИТ кадар, отсуство на ИТ стратегии и не ажурирани ИТ политики и процедури за ИТ безбедност, застарена и необезбедена серверска структура и нефункционалност на дел од модулите во воспоставениот ИТ систем;
- поради непополнетост на раководни и систематизирани работни места постои ризик од несоодветно разграничување на одговорностите и нецелосно реализирање на активностите во секторите;
- во процесот на изготвување пресметки за извршени здравствени услуги кои се основа за изготвување на месечните фактури од ПЗУ односно извештаи од ЈЗУ, не се обезбедени системски вградени контроли, а поради обемот на податоците во пресметките не постои можност врз истите да се спроведе целосна мануелна контрола од причина што Фондот не располага со доволно кадровски капацитети;
- слабости во интерните и теренските контроли при потврдувањето на објективно-

ста на фактурираните медицински интервенции реализирани од ПЗУ. Во услови на ограничени кадровски капацитети и можности за целосна контрола, отежнато е потврдувањето на веродостојноста на фактурираниот вид и обем на извршени здравствени услуги во фактурите од ПЗУ на кои во 2021 година им се исплатени 3.296.901 илјади денари. Според презентираниите податоци во Годишниот извештај во текот на 2021 година од вкупно 41 предвидени контроли само 7 се извршени во ПЗУ од болничка здравствена заштита, додека останатите контроли се извршени во ЈЗУ и покрај фактот што договорениот надоместок на ПЗУ е директно зависен од извршениот вид и обем на здравствени услуги;

- во процесот за препишување и издавање лекови кои паѓаат на товар на Фондот не е обезбедена целосна системска контрола при изготвување и доставување на фактурите од аптеките, за кои во текот на 2021 година исплатени се 2.624.853 илјади денари. Врз основа на податоците од електронската база, констатирано е дека во дел од фактурите се јавуваат повеќе рецепти со ист број, при што во текот на 2021 година, двојно се фактурирани 21.047 рецепти во вкупен износ од 2.224 илјади денари;
- неправилности и непочитување на роковите при вршењето на контролите и изрекувањето на договорните казни, што влијаело да не се санкционираат здравствените установи кои не постапуваат согласно склучените договори со Фондот;

Во функција на овозможување на ЈЗУ да обезбедат здравствени услуги кои се дефицитарни или несоодветно планирани поради скапата терапија, дадена е законска можност, во рамки на годишниот договорен надоместок да се вклучи условен надоместок за набавка на нови генерации на лекови за третман на определени заболувања. Издвоените средства за условен надоместок бележат континуиран раст, а во 2021 година Фондот одобрил условен надоместок на 17 (седумнаесет) ЈЗУ, во вкупен износ од 1.265.265 илјади денари, од кои 91% се однесуваат за набавка на лекови, прикажано во графиконот. Од страна на Фондот не се воспоставени контроли за начинот на утврдување и реализација на истиот, односно се одобруваат и исплатуваат средства без да се утврди дали се остварени сите здравствени услуги по вид и обем;

- при исплата на надоместоците за породилно отсуство не се воспоставени контроли поради што се исплатувани надоместоци и кога осигурениците остварувале плата за ефективни часови на работа;
- слабости во постапката за упатување за лекување во странство на осигурените лица односно необезбедена соодветна правна заштита и невоспоставена контрола и систем на следење и анализи на успешноста на лекувањето. Фондот има евидентирано аванси за лекување во странство дадени на странски здравствени установи во износ од 234.178 илјади денари, за кои нема точни информации за статусот на лекувањата поради необезбедена документација;
- пописот на средствата е нецелосно спроведен, а дел од градежните објекти и земјиштето имаат нерегулиран статус и нецелосно се евидентирани во деловните книги;

во 000
денари

**ИЗНОС НА ОДОБРЕНИ
СРЕДСТВА ЗА УСЛОВЕН
НАДОМЕСТОК ЗА ПЕРИОД
ОД 2017 ДО 2021 ГОДИНА**

- за залихите на материјали не е воспоставена евиденција, а состојбата на обврските во финансиските извештаи е нереално прикажана;
- неправилности во спроведувањето и реализацијата на договорите за јавни набавки, како и слабости при ангажирањето на надворешни лица со договор на дело.
- Во делот на Нагласување на прашања за неизвесност и континуитет ревизијата обелоденува за:
- начинот на плаќање на извршените услуги на здравствените установи, укажувајќи дека не е обезбедено вистинско купување на услуги предвидено со Законот за здравствено осигурување. Фондот, во рамки на утврдениот буџет, наместо да ги надоместува извршените здравствени

услуги е принуден да обезбеди средства за целосно функционирање на сите ЈЗУ. Во 2021 година 106 од вкупно 116 ЈЗУ имаат добиено статус на неодржливи поради реализиран значајно помал обем на услуги во однос на договорениот надоместок;

- отсуство на целосни информации за побарувањата по основ на неплатен придонес за здравствено осигурување и крајно неизвесна наплата на побарувањата кои настанале заклучно со 31.12.2008 година.

Во делот Останати прашања известуваме за следното:

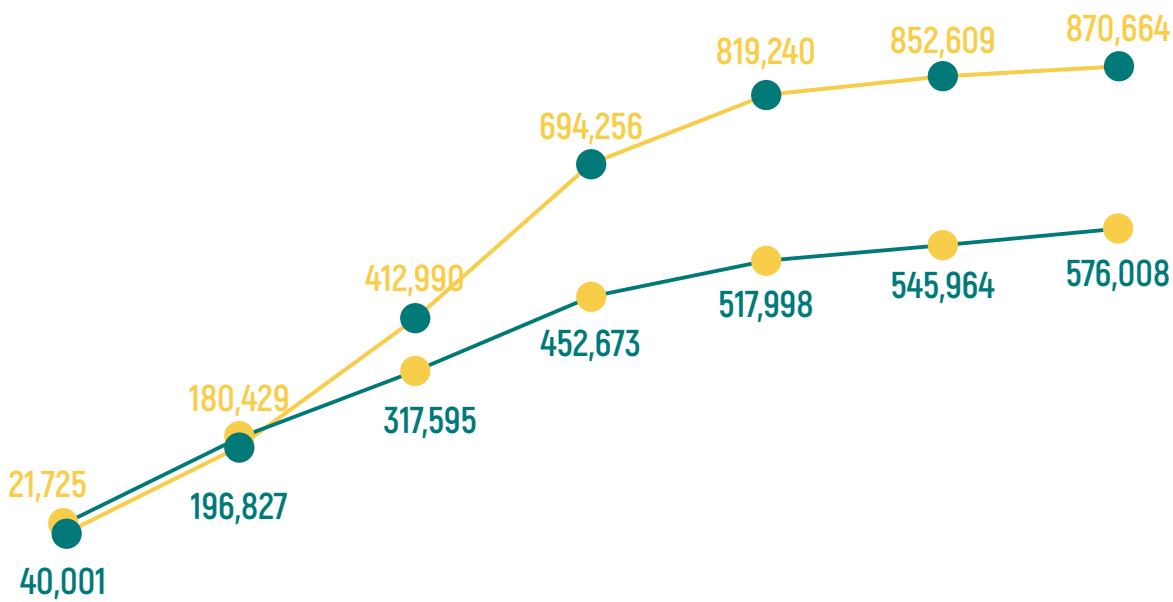
- во услови на пандемија, поради необезбедување на повеќе термини во ЈЗУ и несклучени договори со ПЗУ за дијагностицирање на Ковид-19, не се обезбедени доволно здравствени услуги за осигуре-

ниците на товар на Фондот. Според објавените податоци од Институтот за јавно здравје, од почетокот на пандемијата на ниво на Република Северна Македонија извршени се вкупно 2.170.602 тестови во вкупно 33 ПЗУ и ЈЗУ лаборатории. Струк-

турата и трендот на движење на извршените PCR тестови и бројот на лаборатории во ЈЗУ и ПЗУ од почетокот на пандемијата заклучно со септември 2022 година се прикажани на следните инфо-графици:

**БРОЈ НА
PCR
ТЕСТОВИ**

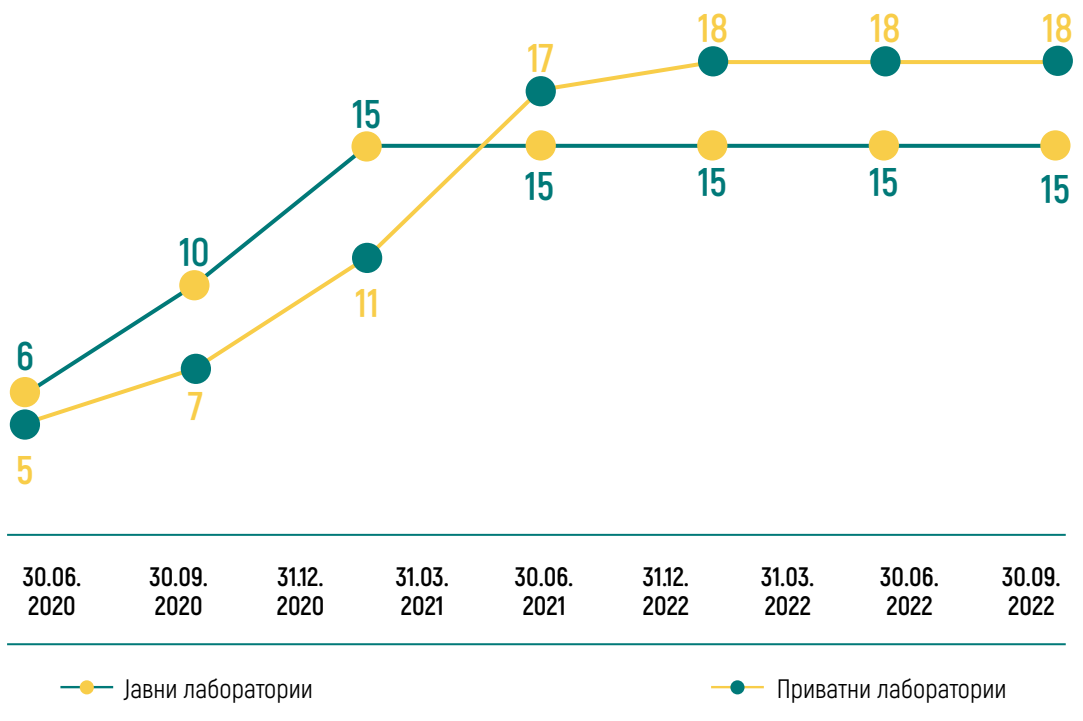
30.06.2020	30.09.2020	31.12.2020	31.03.2021	30.06.2021	30.09.2021	31.12.2021	31.03.2022	30.06.2022	30.09.2021
------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------

—●— Јавни лаборатории

—●— Приватни лаборатории

БРОЈ НА ЛАБОРАТОРИИ

Бројот на направените тестови и висината на цената на овие услуги во приватните лаборатории во различни периоди укажува на одлив на финансиски средства на граѓаните во приватното здравство. Сметано по најниската цена на ПЦР тест, за направените 870.664 тестови во ПЗУ, станува збор за износ не помал од 19.9 милиони евра, не земајќи ги предвид и брзите антигенски тестови и повисоко наплатените цени кои се движеа и до 5.500 денари по тест.

Исто така истакнавме дека листата на лекови на товар на Фондот не е ажурирана од 2015 година, а воедно Националната стратегија за е-здравство не е усвоена.

5.7.2 ЈАВНИ ЗДРАВСТВЕНИ УСТАНОВИ

Извршивме ревизија на финансиските извештаи заедно со ревизија на усогласеност на Јавната здравствена установа Универзитетска клиника за радиотерапија и онкологија Скопје, за 2021 година.

Со извршената ревизија утврдени се повеќе состојби меѓу кои:

- слабости во процесот на пресметка и исплата на плати и надоместоци на плати;
- слабости во планирањето, реализацијата и контролата на условниот надоместок кои влијаат на остварувањето на неговата цел;
- слабости во спроведениот попис на средствата, побарувањата и обврските;
- преземање на обврски на износ повисок од одобриениот буџет и ненавремено плаќање на истите;
- неусогласеност помеѓу сметководствената и материјалната евиденција и состојба утврдена со попис на залихите на лекови и медицински материјали, како и нецелосно фактурирање на потрошените лекови од дневна болница и
- несоодветна примена на Законот за јавните набавки во дел од спроведените постапки за јавна набавка.

Во делот **Нагласување на прашања за неизвесност и континуитет**, известивме за:

- постапките за сервисирање на опрема, за која економските оператори имаат моно-

полска позиција/ексклузивно право, се склучуваат договори за целосен сервис при што не постои можност да се спореди/утврди реалноста на исплатените средства во однос на обемот на извршените услуги;

- набавен линеарен акцелератор од страна на Министерството за здравство, кој денот на вршење на ревизијата не е ставен во употреба, од причина што Клиниката не располага со соодветен простор во кој истиот би можел да биде инсталиран;
- ненаплатени побарувања од Министерството за здравство за извршени здравствени услуги по програми за здравствена заштита и од останати ЈЗУ за извршени интерклинички услуги, чија наплата е неизвесна.

Во делот **Останати прашања**, известивме за:

- проблеми со кои се соочува Клиниката поради недисперзираност на здравствените услуги во областа на онкологијата и радиотерапијата, иако на територијата на државата создадени се услови за давање на овие услуги во повеќе медицински центри и
- Националниот систем за материјално-финансиско и сметководствено работење и Централниот систем за регистрација на работното време при Министерството за здравство, кои не се воспоставени во целост.

5.8 | ЕНЕРГЕТИКА

5.8.1 АД ЗА ПРЕНОС НА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА И УПРАВУВАЊЕ СО ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТСКИОТ СИСТЕМ, ВО ДРЖАВНА СОПСТВЕНОСТ СКОПЈЕ

Извршивме ревизија на финансиските извештаи заедно со ревизија на усогласеност на Операторот на електропреносниот систем на Република Северна Македонија, Акционерско друштво за пренос на електрична енергија и управување со електроенергетскиот систем, во државна сопственост Скопје, за 2021 година (АД МЕПСО Скопје).

Преносот на електрична енергија е регулирана енергетска дејност и се врши во согласност со Законот за енергетика и други закони и подзаконски акти, прописи и правила донесени или одобрени од Регулаторната комисија за енергетика, водни услуги и услуги за управување со комунален отпад (РКЕ), како и со условите за вршење на дејноста утврдени во издадените лиценци за вршење на соодветната енергетска дејност.

Утврдивме дека **дадените препораки на Овластениот државен ревизор во извештајот од спроведената ревизија на регуларност за 2016 година**, кои се однесуваат на ИТ Стратегијата и на воспоставените ИТ контроли на системите, во најголем дел не се спроведени, што и натаму влијае на присуство на високи ризици во ИТ финансиските процеси на работењето на друштвото.

Службата за внатрешна ревизија, која има клучно влијание врз начинот на кој се воспоставени внатрешните контроли, не ја извршува функцијата како што предвидува законската регулатива поради што не се остваруваат целите за кои што е формирана и влијание на ефикасноста на контролниот систем, особено во делот на навременото утврдување на ризиците во дејноста на електропреносниот систем (ЕПС) на АД МЕПСО Скопје за која дејност не е вршено внатрешна ревизија.

Утврдивме неусогласености со регулативите, грешки и пропусти во делот на начинот на спроведување на годишниот попис, пресметката на платата на вработените, начинот на третирање на залихите, начинот на евидентирање на каматите и провизиите на долгорочните заеми и начинот на исплата на спонзорства и донации што влијае на реалноста и објективноста на финансиските извештаи.

Иако надлежните служби во континуитет преземаат активности **не е извршено целосно потврдување** на состојбата на земјиштето евидентирано во трговските книги при што постојат разлики помеѓу сметководствената состојба, фактичката состојба и имотните листови.

Во сопственост на АД МЕПСО Скопје е електропреносната мрежа што се состои од линиски инфраструктурни објекти (**далекуводи**), трансформаторски станици (**трафостаници**), **постројки, објекти и средства** што се во функција на вршење на пренос на електрична енергија и управување со електропреносниот систем кој функционира на **400kV** и **110kV** напонско ниво. Утврдивме дека **постои неусогласеност во бројот на далекуводи и трафостаници евидентирани** кај надлежните од-

дели во АД МЕПСО Скопје и истите со податоците во сметководствената евиденција.

Дел од трафостаниците требале да бидат во **заедничка сопственост** на АД МЕПСО Скопје и ЕВН Македонија АД, но според издадените имотни листови се впишани во сопственост само на ЕВН Македонија АД.

Иако АД МЕПСО Скопје прави напори за нивен упис врз основа на Законот за преобразба на Електростопанство на Македонија, од страна на Агенцијата за катастар на недвижности на Република Северна Македонија не се врши нивен упис во имотните листови на друштвото. Оваа состојба влијае на **висината на тарифата за пренос на ЕЕ**, која се утврдува со одлука од страна на РКЕ врз основа на сметководствените податоци и финансиски евиденции доставени од страна на АД МЕПСО Скопје.

Со ревизијата констатиравме дека **30% од материјални средства во подготовка** или 428.352 илјади денари претставуваат инвестирани средства во периодот од 2005 до 2019 година во опрема, консултантски услуги, платени провизии за одобрување на заемите и неповлечени средства за заеми по проекти, за кои поради недостаток на информации, не се соодветно поврзани со вложувањата во конкретно средство. Овие материјални средства во подготовка не се ставени во употреба, што влијае на трошоците за амортизација, а со тоа и на остварениот финансиски резултат.

Во 2021 година, како **резултат на енормното зголемување на цената на ЕЕ на европските берзи, недоволното производство на ЕЕ од домашните производители** и недоволното преземање на ЕЕ од електропреносниот систем од страна на БОС, придонело приходите на АД МЕПСО Скопје остварени од трговците на електрична енергија (ЕЕ) – Балансно одговорни страни (БОС) и АД ЕСМ Скопје, по основ на надомест за отстапувањата/

дебаланси за преземената ЕЕ од електропреносниот систем во 2021 година да изнесуваат 4.210.704 илјади денари или 68,5 милиони евра, што **претставува пет пати поголемо остварување** во однос на 2020 година, кога приходите изнесувале 841.792 илјади денари или 13,7 милиони евра.

Имено, во услови на зголемување на цената на ЕЕ, дел од трговците – БОС континуирано ја намалувале набавката на ЕЕ од отворениот пазар и ја користеле балансната енергија на АД МЕПСО Скопје за снабдување на своите потрошувачи. Ова предизвикало драстично зголемување на трошоците на АД МЕПСО Скопје кон европскиот електропреносен систем. Исклучително **големи отстапувања/ дебаланси се направени во месец октомври 2021 година, поради што од страна на АД МЕПСО Скопје фактурирани и наплатени се 77,8 милиони kWh од производителот на ЕЕ - АД ЕСМ Скопје во вкупна вредност од 25 милиони евра без ДДВ**. Ова е резултат на тоа што АД ЕСМ Скопје не успеал да ги реализира производствените планови на ЕЕ, поради што е повлечена ЕЕ од системот на европската мрежа, со што истовремено за АД МЕПСО Скопје е создадена обврската кон европскиот електроенергетски преносен систем во износ од 25 милиони евра.

Дополнителна причина која довела до настаната состојба е воспоставениот начин на информирање за трговците – БОС, кои недоволно презеле ЕЕ од електропреносниот систем, бидејќи податоците кои се добиваат од МЕМО ДООЕЛ, преку Електродистрибуција ДООЕЛ **пристигнуваат по 45 до 60 дена задоцнување**, поради што АД МЕПСО Скопје не е во можност да изврши брза интервенција и навремено преземање на мерки кон трговците – БОС.

Имајќи го во предвид целокупното влијание кое го предизвикува недостигот на ЕЕ врз економска состојба во државата, во ноември 2021 година

Владата донела Уредба²¹ со која трговците - БОС биле ослободени од обврската за зголемување на банкарските гаранции по основ на склучените договори за балансна одговорност, а АД МЕПСО Скопје потпишало договори за репрограмирање на нивните доспеани, а ненаплатени долгови. Во декември 2022 година, **побарувањата по основ на склучени договори за репрограмирање за повлечена ЕЕ од електро преносниот систем изнесуваат 883.802 илјади денари** или над 14 милиони евра, при што со извршената ревизија укажуваме дека постои ризик и неизвесност за нивна наплата.

Во 2021 година, **за дел од побарувањата по репрограмирани договори од БОС и за казни и штети поради прекин на испорака на договорената електрична енергија во износ од 15 милиони евра, направено е вредносно усогласување.** Во текот на 2022 година, наплатен е дел од побарувањата во износ од 1,2 милиони евра.

АД ЕСМ Скопје е најголем производител на ЕЕ во државата и согласно Законот за енергетика, должен е на **Универзалниот снабдувач** - ЕВН Хоме ДОО да му понуди на продажба одреден процент ЕЕ. Постапувајќи по Извадоците на Владата, ЕЕ што ја произведува АД ЕСМ Скопје, неколку години наназад, речиси целата произведена количина ја продава на Универзалниот снабдувач по утврдена (намалена) цена, од страна на Владата, која е многу пониска од пазарната и цената на НУРХ берзата. **Балансниот механизам** во АД МЕПСО Скопје е конципиран на тој начин што за повеќе преземената ЕЕ од планираното од ЕПС, трговците на ЕЕ - БОС му плаќаат на АД МЕПСО Скопје, а за непланирано оставената ЕЕ во електропреносни-

от систем, АД МЕПСО Скопје има обврска да им плати на БОС, по цени на порамнување утврдени согласно Методологијата за пресметка на цена-та за порамнување, пропишани во Правилата за балансирање на Електроенергетскиот систем на која директно влијание има цената на НУРХ берзата.

Со ревизијата утврдивме дека во 2021 и 2022 година **постојат големи порамнувања на отстапувањата од планираните количини на ЕЕ кај АД МЕПСО Скопје.** Овие отстапувања треба да се јавуваат само во исклучителни ситуации, поради што нивната појава создава голема неизвесност во планирањето и остварувањето на приходите и расходите по овој основ и одржување на потребната ликвидност, како и одржувањето на балансниот механизам. По тој основ расходите за остварен вишок на ЕЕ од Универзален снабдувач на АД МЕПСО Скопје во 2021 година изнесуваат 158.817 илјади денари без вклучено ДДВ, додека остварените приходи од Универзалниот снабдувач изнесуваат 412.404 илјади денари без ДДВ.

АД МЕПСО Скопје во периодот од 2019 до 2021 година има склучено договор со **АД ТЕЦ Неготино** кој се однесува за обезбедување на ЕЕ во случај на загрозување на сигурноста во снабдувањето, хаварији или поголеми отстапувања на потрошувачката на ЕЕ од предвидените количини во ЕЕС. Предвидено е АД ТЕЦ Неготино да ја чува расположливата моќност на термоцентралата само за потребите на АД МЕПСО, Скопје, за кој период се исплатени вкупно 531.998 илјади денари со вклучен ДДВ, од кои 219.778 илјади денари се исплатени во 2021 година. Истакнуваме дека иако финансиски била потпомогната термоцентралата

21 Уредба за критериумите и условите за прогласување на кризна состојба во случај на временски и природни непогоди, хаварији и нарушувања на пазари на електрична енергија, начинот на снабдување со електрична енергија во кризна состојба, мерките што се преземаат во случај на кризна состојба, како и правата и обврските на носителите на лиценци за вршење на електроенергетски дејности (Службен весник на Република Северна Македонија бр.246/21, 300/21 и 74/22)

ТЕЦ Неготино, при појавата на енергетската криза во октомври 2021 година, не е извршено нејзино активирање за производство на ЕЕ.

За балансирање на електроенергетскиот систем (ЕЕС) , нужен услов е вкупниот влез на ЕЕ во системот да биде еднаков на вкупниот излез. Просечната годишна потрошувачка на ЕЕ во Република Северна Македонија, во последните пет години изнесува околу 7,430GWh при што најголемо учество во вкупната потрошувачка со над 65% има потрошувачката на домаќинствата и уличното осветлување. Според прогнозите на АД МЕРСО Скопје во периодот од 2025 до 2030 година адекватноста на системот во поглед на енергија ќе се задоволи со **значителен увоз од околу 55% од вкупните потреби** на ЕЕ од причини што производството на ЕЕ **се очекува да биде на ниско ниво од околу 3,600 GWh** поради намалување на работењето на ТЕЦ Битола. Со активирање на централи од обновливи извори на енергија, како и гасни електрични централи, увозот на ЕЕ би се намалил.

Со ревизијата истакнавме дека поради порастот на потрошувачката на ЕЕ во Република Северна Македонија, потребни се проекти за големо производство на ЕЕ.

5.8.2 ПОДГОТВЕНОСТА НА ЕНЕРГЕТСКИОТ СИСТЕМ ДА СЕ СПРАВИ СО ЕНЕРГЕТСКАТА КРИЗА

Со извршената ревизија на успешност „Подготвеност на енергетскиот систем да се справи со енергетската криза“ го опфативме периодот од 2019 до 2022 година за да одговориме на прашањето: **„Дали преземените мерки и активности од надлежните институции во секторот енергетика овозможуваат сигурност и одржливост во обезбедувањето на електрична енергија на долг рок?“**. Од 17-те Цели за обновлив развој кои треба да се постигнат до 2030 година од страна на сите земји во светот, целта 7 – **„Обезбедување пристап до достапна, сигурна, одржлива и модерна енергија за сите“** е тесно поврзана со оваа ревизија на успешност.

Развојот на електроенергетскиот систем во државата започнува во 1909 година се до 2006 година кога се приватизира вршењето на дистрибуцијата на ЕЕ, а производството и преносот на ЕЕ остануваат во сопственост на две друштва во државна сопственост.

1909

Првата електрична
централа на парен погон

по 1944

Формирано „Федерално
електро енергетско
претпријатие“

2006

Дистрибуцијата на електрична
енергија се приватизира, додека
производството и преносот на
електрична енергија го вршат две
АД во државна сопственост

2005

Единственото претпријатие АД
„Електростопанство на Македонија“
се дели на три државни претпријатија
(се одвојуваат производството,
преносот и дистрибуцијата на ЕЕ)

Република Северна Македонија **располага со ограничени количини** на јаглен и не располага со нафта и природен гас, што предизвикува зависност од набавка на реагенси кои се основа за производство на ЕЕ и се наоѓа во најнеповолна положба во однос на земјите во регионот, при што сопствените потреби на ЕЕ ги обезбедува со 33% увоз. Производството на ЕЕ е **39% од јаглен, 28% од вода и 2% од ветер.**

Енергетските дејности со Законот за енергетика се реализираат преку: АД ЕСМ Скопје како најголем производител на ЕЕ, АД МЕПСО Скопје кое е задолжено за пренос на ЕЕ и управување со електропреносниот систем, ЕВН Хоме кое е надлежно за дистрибуција и пренос на ЕЕ, РКЕ го регулира и контролира начинот на вршење на енергетските дејности и операторот на организираниот пазар на ЕЕ - МЕМО ДООЕЛ Скопје. Креирањето на енер-

гетската политика се врши од страна на Владата во координација со Министерството за економија и Агенцијата за енергетика. Улогата на општините во енергетскиот систем се однесува во најголем дел на реализација на Програмите за енергетска ефикасност.

Клучен документ за реализација на енергетската политика во државата е **Стратегија за развој на енергетиката во Република Северна Македонија до 2040 година**, донесена во 2020 година. За нејзина реализација изработена е Нацрт Програма за реализација на Стратегијата за период 2021 – 2025 година, која се уште не е усвоена. За усогласување на нашата држава со меѓународните обврски пропишани од Енергетската заедница, политиките и целите за развој на ОИЕ постојано подлежат на измени во законската регулатива. Со измените на Законот за енергетика во 2022 го-

дина укината е одредбата со која се предвидува донесување на стратешки и акциони планови за ОИЕ, а националните цели за ОИЕ предвидено е да се определуваат во **План за енергија и клима**, кој во мај 2022 е усвоен. Овие измени на законот предвидуваат донесување на „**Индикативен план за изградба на капацитети за производство на електрична енергија од ОИЕ**“ со податоци за технологиите за производство на ЕЕ и вкупната инсталирана моќност по региони на кои што може да се приклучи електропреносниот/електродистрибутивниот систем. Имајќи во предвид дека не е пропишана формата и начинот на изработка на Индикативниот план, истиот не е донесен. **Стратегија за реконструкција на згради за домување, јавни и комерцијални згради**, која треба да придонесе за поголема енергетска ефикасност, исто така не е донесена.

Најголем производствен капацитет на ЕЕ од јаглен во АД ЕСМ Скопје е **РЕК Битола, со своите три блока**, од по 233 MW и годишно производство од околу 1.200 GWh по блок и РЕК Осломеј во Кичево, со инсталирана моќност на блокот од 125 MW. За потребите на РЕК Битола се врши експлоатација на јаглен - лигнит кој е со **ниска калорична вредност** поради што е потребна дополнителна набавка на калоричен јаглен за негово хомогенизирање. Во РЕК Осломеј поради исцрпеност на рудниците исклучиво се врши набавка на јаглен. Преостанатите експлоатациони количини на јаглен во рудниците изнесуваат **69.780 илјади тони**. Во периодот од 2019 до 2022 година учеството на ТЕЦ на АД ЕСМ Скопје во вкупно произведената ЕЕ во државата бележи тренд на намалување со најголемо производство во 2019 година од 57% а најмалото производство е забележано во 2021 годината во која започнува енергетската криза од 39%. Во РЕК Битола во периодот од 2019 до 2022 година постои неусогласеност на количините за откопан, увезен и потрошен јаглен со залихата

на јаглен на депонијата што влијае на точното утврдување и планирање на потребните количини на јаглен. Во периодот од 2019 до 2022 година за потребите на РЕК Битола и РЕК Осломеј, склучени се договори во вкупен износ од 8.277.906 илјади денари и реализација од 5.087.078 илјади денари без ДДВ и набавени се вкупно 1.206 илјади тони јаглен.

Набавката на јаглен, мазут и гас која ја врши АД ЕСМ Скопје е ослободена од ЗЈН и истата се регулира со интерно упатство, со кое не се прецизно утврдени: потребната документација која треба да ја достават ЕО, начинот на евалуација на понудите и роковите на спроведување на постапките што влијае на конкуренцијата, квалитетот и потеклото на енергенсот.

При планирање на постапките за јавни набавки на новата **помошна механизација** во РЕК Битола, спроведени во 2020 и 2022 година, а реализирани во вкупен износ од 1475.123 илјади денари, не се направени анализи за утврдување на потребата и нивната економската исплатливост особено што количините на јаглен за експлоатација се намалуваат. а сè уште се користат услуги за ангажирање на помошна механизација, за што се склучени договори во износ од 1.530.182 илјади денари.

Континуираната работа на ТЕЦ Битола и ТЕЦ Осломеј е од исклучително значење за задоволување на потребите со ЕЕ во државата. Во 2022 година Блокот 3 на РЕК Битола бил 365 дена во дефект, а Блокот 1 и 2 имале вкупно 29 дена дефекти. Застојот на Блок 3 довел до помало производство на ЕЕ од околу 1.621 илјади MWh ЕЕ, кои се од големо значење за намалување на недостатокот со ЕЕ и справување со енергетската криза.

Во периодот од 2019 до 2022 година, АД ЕСМ Скопје недостатокот на ЕЕ го надополнува со **набавка на ЕЕ од отворен пазар** која вредност бележи тренд на зголемување и изнесува 87,8 милиони евра и

кои расходи се повисоки од приходите остварени од продажбата на ноќните вишоци на ЕЕ кои изнесуваат 41,8 милиони, што укажува на недостаток на ЕЕ и влијае на ликвидноста на друштвото.

АД ЕСМ Скопје иако има исплатено значителен износ на средства, се уште ги нема реализирани сите активностите од оперативниот план со цел обезбедување на Дозвола за усогласување со оперативен план. Месечните извештаи од извршените контроли на емисии од загадувачки супстанции, во РЕК Битола во периодот од 2019 до 2022 година, покажуваат дека постои **надминување на емисиите на сите загадувачки супстанции** во воздухот над максимално дозволените гранични вредности. Ова особено се однесува на SO₂ – сулфур диоксидот, при што највисоко измерената вредност во 2022 година ја надминува дозволената гранична вредност речиси дваесет пати.

ТЕЦ Неготино е термоцентрала која е изградена пред 45 години и во претходниот период не е извршена нејзина модернизација. Со појавата на енергетската криза во декември 2021 година повторно е ставена во функција и до крајот на 2022 година во соработка со АД ЕСМ Скопје има произведено 412.615 MWh ЕЕ за што се потрошени 114.292t мазут. ТЕЦ Неготино не е во можност да врши производство на ЕЕ без поддршка на поголемите енергетски системи во државата, при што имајќи ја во предвид нејзината исклучително добра положба за приклучување на значајни патни правци со соседните држави и близината на ре-

ката Вардар, се наметнува потребата од нејзина модернизација и осовременување во согласност со стратегиите за развој на енергетиката и зелените сценарија со што ќе се придонесе за намалување на недостатокот на ЕЕ во државата.

Во периодот од 2019 до 2022 година најголем дел од „големите проекти“ не се започнати или се со низок степен на реализација освен ревитализација и модернизација во ТЕЦ Битола II Фаза и изградбата на ФЕЦ со инсталирана моќност од 10 MW (во кругот на РЕК Осломеј – ФЕ Осломеј 1) што влијае на долгорочната стабилност во обезбедување на големо количество на ЕЕ и покривање на недостатокот на ЕЕ во државата на долг рок.

Производството на ЕЕ од ОИЕ учествува со околу 30% во вкупното производство на ЕЕ и претставува значаен фактор за намалување на емисиите на стакленички гасови. Заинтересираноста за изградбата на капацитети за производство на ЕЕ од ОИЕ бележи тренд на пораст, особено во време на енергетската криза, при што најголем интерес предизвикуваат ФЕЦ, за разлика од минатиот период кога интересот повеќе бил насочен кон изградба на ХЕЦ.

Недостасуваат информации за постапката за изградба на електроцентрали за производство на ЕЕ од ОИЕ, начинот на приклучок во дистрибутивната и преносната мрежа и податоци за можната финансиска и временска рамка на инвестициите, што ја прави постапката сложена, бавна и не ефикасна.

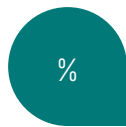
Постојат слабости во начинот на уредување на мерките за поддршка на производство на ЕЕ од ОИЕ кои се однесуваат на определување на техничките спецификации за опремата и системите и продажбата на произведената ЕЕ од повластените производители кои користат премија, што предизвикува нарушување на начелото на конкурентноста при доделување на премии и на пазарот на ЕЕ. Искористената можност за раскинување на договорите од производителите кои користат повластени тарифи, на кои во минатиот период им е дадена државна поддршка во износ од 2.751.025 илјади денари, неповолно се одразила за време на енергетска криза.

Предвидените мерки за подобрување на енергетската ефикасност **од страна на општините** се однесуваат на активности планирани во **Програми за енергетска ефикасност и годишни планови**

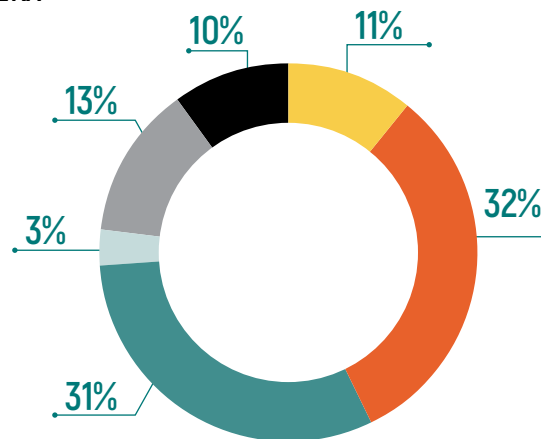
за нивна реализација, законска обврска која мал број на општини ја испочитувале. Не е воспоставена платформа за следење и верификација, со што не е овозможено следење на податоците за видот на спроведените мерки за енергетска ефикасност како и остварените заштеди на енергија, а не е искористена ниту можноста дадена во законот за формирање на Фонд за енергетска ефикасност. Општините освен во овој дел се соочуваат и со проблеми кои се поврзани со обезбедувањето на финансиски средства, административни и човечки ресурси и при изградба на електроенергетски капацитети.

За надминување на состојбата со енергетската криза од страна на Владата донесени се задолженија и препораки за заштеда на ЕЕ од 15%, при што на вкупно ниво постигнати се заштеди, но кај поединечни субјекти истите не биле почитувани.

**ПОТРОШЕНИ
СРЕДСТВА ОД
ДОДЕЛЕНА
ДРЖАВНА
ПОДДРШКА**

■ Јаглен
■ Мазут

■ Електрична енергија
■ Гас

■ МЕПСО
■ Останато

Финансиски средства во износ од 17.197.808 илјади денари кои Владата во 2021 и 2022 година ги доделила како државна поддршка на најголемиот производител на ЕЕ во земјата, се потрошени за обезбедување финансиска поддршка за набавка на ресурси за производство на ЕЕ, набавка на ЕЕ на отворен пазар и други трошоци за одржување на тековната ликвидност на друштвото за справување со енергетската криза.

Со појавата на енергетската криза на крајот во 2021 година, поради високата цена на ЕЕ, а со цел да ја искористат поволноста дадена на малите потрошувачи во Законот за енергетика и да направат заштеди на финансиски средства, голем број на правни лица и општини кои согласно законот припаѓаат на категоријата субјекти кои треба да вршат набавка на ЕЕ на отворен пазар, основале нови правни субјекти/користеле постојни и се приклучиле на дистрибутивната мрежа и кори-

стеле повластена субвенционирана цена на ЕЕ која се наплаќа на домаќинствата и малите потрошувачи, што негативно влијае на енергетскиот сектор и на ликвидноста на субјектите кои вршат енергетска дејност и врз покачување на цената на ЕЕ.

Потребни се неодојни промени во начинот на управување со состојбите во енергетската политика на државата, преземање на мерки и активности од страна на надлежните институции за следење на реализацијата на стратешката рамка на државно и локално ниво, подобрување на производствените енергетски капацитети преку реализација на големите инвестициони проекти, поголема вклученост на ОИЕ во вкупното производство на ЕЕ и подобрување на енергетската ефикасност, се со цел да се зголеми подготвеноста на државата за справување со енергетска криза.

5.9

ИТ СИСТЕМИ, БЕЗБЕДНОСТ И ЗАШТИТА НА ПОДАТОЦИ

5.9.1 ЗЕМЈОДЕЛСКИ РЕГИСТРИ ВО МЗШВ И АХВ, И НИВНАТА УПОТРЕБА ВО ФУНКЦИЈА НА ЕФЕКТИВНО ОСТВАРУВАЊЕ НА ПРАВАТА И ИСПОЛНУВАЊЕ НА ОБВРСКИТЕ НА ЗЕМЈОДЕЛСКИТЕ СТОПАНСТВА

Извршивме ревизија на успешност - ревизија на информациски системи на тема „Земјоделските регистри во МЗШВ и АХВ во функција на ефективно остварување на правата и исполнување на обврските на земјоделските стопанства“ за да одговориме на прашањето „Дали управувањето и контролите во системите и регистрите овозможуваат ефективно управување и следење на субвенционирањето на земјоделските стопанства?“

Ревизија на успешност - ревизија на информациски системи е извршена согласно Годишната програма за работа на Државниот завод за ревизија за 2022 година.

Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство, Агенцијата за храна и ветеринарство и Агенцијата за финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој имаат воспоставено информациски системи за управување со регистрите во нивна надлежност и обезбедување на соодветна финансиска поддршка, но воспоставените регистри и воспоставените контроли кај регистрите не обезбедуваат ефективно управување со процесот остварување на правата и исполнување на обврските на земјоделските стопанства.

Со извршената ревизија утврдивме одредени состојби во областите предмет на ревизија и тоа:

- регистарот на државно земјоделско земјиште се води рачно во табели на ло-

- кално ниво, иако е воспоставен информациски систем кој не е ажуриран со сите податоци за закупено државно земјоделско земјиште;
- лозовиот регистар се води на локално ниво и не се генерира сумарен извештај на државно ниво;
  - во системот на ЕРЗС не се вградени доволно соодветни вкрстени проверки со соодветните електронски бази на податоци во надлежност на други институции, поради што на земјоделски стопанства им се овозможени привилегии во поглед на остварување на поголема финансиска поддршка преку другите програми кои ги реализира МЗШВ;
  - министерството нема воспоставени контроли за избегнување на двојно финансирање на државна помош за иста намена на земјоделските стопанства поради отсуство на евиденција на доделена државна помош;
  - во МЗШВ, АХВ и АФПЗРР пополнети се само 30% од предвидениот број на ИТ вработени, а отсуствуваат и соодветни ИТ политики и процедури;
  - во МЗШВ и АХВ се користи застарена компјутерска опрема и оперативен систем кој веќе не е поддржан од производителот;
  - размената на податоци помеѓу регистрите е надвор од платформата за интероперабилност;
  - информацискиот систем во МЗШВ не е целосно опоравен од сајбер нападот и не е во состојба да ги преземе податоците од регистарот на АХВ и

- во МЗШВ и АХВ отсуствува план за континуитет во работењето што овозможува ранливост на клучните системи и услуги.

За надминување на наведените состојби дадовме препораки со цел преземање на мерки и активности од надлежните лица и институции, а во функција на воспоставување ефективни политики за подобрување на утврдените состојби со администрирање на информациските системи и регистрите во МЗШВ, АХВ и АФПЗРР заради подобрување на евиденција на доделената државна помош во земјоделството и руралниот развој, државно земјоделско земјиште и одржливо управување со субвенционирањето на земјоделските стопанства.

5.9.2 ЕФЕКТИВНОСТ НА ИНФОРМАЦИСКИОТ СИСТЕМ ВО УПРАВАТА ЗА ЈАВНИ ПРИХОДИ ЗА АДМИНИСТРИРАЊЕ НА ЈАВНИТЕ ДАВАЧКИ

Извршивме ревизија на успешност - ревизија на информациски системи на тема „Ефективност на информацискиот систем во Управата за јавни приходи за администрирање на јавните давачки“, за да одговориме на прашањето „Дали дизајнот на информацискиот систем на УЈП овозможува ефикасно, комплетно и одржливо управување со јавните давачки?“

Управата за јавни приходи има воспоставено информациски систем за управување со јавните давачки, но воспоставениот дизајн на системот во целост не обезбедува ефикасно и одржливо управување со процесот за администрирање со јавните давачки. Поради ова потребно е да се преземат дополнителни мерки и активности за модернизација на системот, овозможување на сигурна и побезбедна околина за информациите и податоците, како и овозможување на нови дигитализирани услуги за институциите, даночните обврзници и граѓаните.

Со извршената ревизија утврдивме одредени состојби во областите предмет на ревизија и тоа:

- податоците за даночните обврзници се дистрибутивно поделени во повеќе бази на податоци, односно отсуствува интегрирање на базите на податоци што доведува до ненавремена обработка на податоци и генерирање на соодветни информации за носење на соодветни одлуки;
- основната база на податоци е изработена на платформа од постара генерација за која нема одржување ниту можност за надградби и поврзување со останатите бази во реално време;
- податоците за даночните обврзници не може да се генерираат преку единствен систем - интегриран систем преку агрегирана апликативна околина и генерирањето на ажурирани даночни информации за сите засегнати страни не е можно без дополнителни активности на вработените / ИТ вработените во УЈП;
- постојниот број на ИТ вработени не е доволен за нормално функционирање на информацискиот систем, донесените упатства за ИТ безбедност се застарени, а отсуствува и следење на нивната примена и имплементација.

Размената на податоците помеѓу информациските потсистеми на УЈП, како и размената на податоците со надворешните информациски системи (регистри) е организирана на начин кој обезбедува целосност, точност и комплетност на ефикасен начин. Размената на податоци се одвива согласно склучени договори пред подолг временски период, но постои недоволна размена на податоци преку платформата за интероперабилност поради недостаток на обучени ИТ вработени за креирање на постапки за примена на веб сервиси.

Постои можност за рачно внесување/ менување на податоци за даночните обврзници без двојна контрола при иницијално внесување/ менување на податоци за даночните обврзници.

Од страна на УЈП за јавни приходи не е обезбедена резервна локација со минимални просторни и технички предуслови за продолжување со работа во услови по катастрофа ниту има предвидено активности во вакви случаи. На дел од компјутерската опрема што се користи од страна на УЈП, инсталирани се оперативни системи од постара генерација, а недостасуваат одреден број на лиценци за заштита од компјутерски вируси.

За надминување на наведените состојби дадовме препораки со цел преземање на мерки и активности од надлежните лица и институции, а во функција на воспоставување ефективни политики за подобрување на утврдените состојби со администрирање на информацискиот систем на УЈП заради подобрување на евиденција на даночните обврзници, евиденција на даночните обврски и одржливо управување со јавните давачки.

5.10

ПРАВОСУДСТВО И
ВЛАДЕЕЊЕ НА ПРАВОТО

5.10.1 ЕФЕКТИВНОСТ НА СПРОВЕДУВАЊЕТО НА СТРАТЕГИЈАТА ЗА РЕФОРМИ ВО ПРАВОСУДНИОТ СЕКТОР 2017 - 2022 И СПРОВЕДУВАЊЕ НА АКЦИСКИОТ ПЛАН НА СТРАТЕГИЈАТА

Извршивме ревизија на успешност на тема „Ефективност на спроведувањето на Стратегијата за реформи во правосудниот сектор 2017 - 2022 и спроведување на Акцискиот план на Стратегијата“, согласно Годишната програма на ДЗР за 2022 година.

Целта на извршената ревизија беше да се даде одговор: **Дали мерките и активностите дефинирани во Акцискиот план придонесуваат за остварување на целите од Стратегијата за реформи во правосудниот сектор 2017 - 2022 година?**

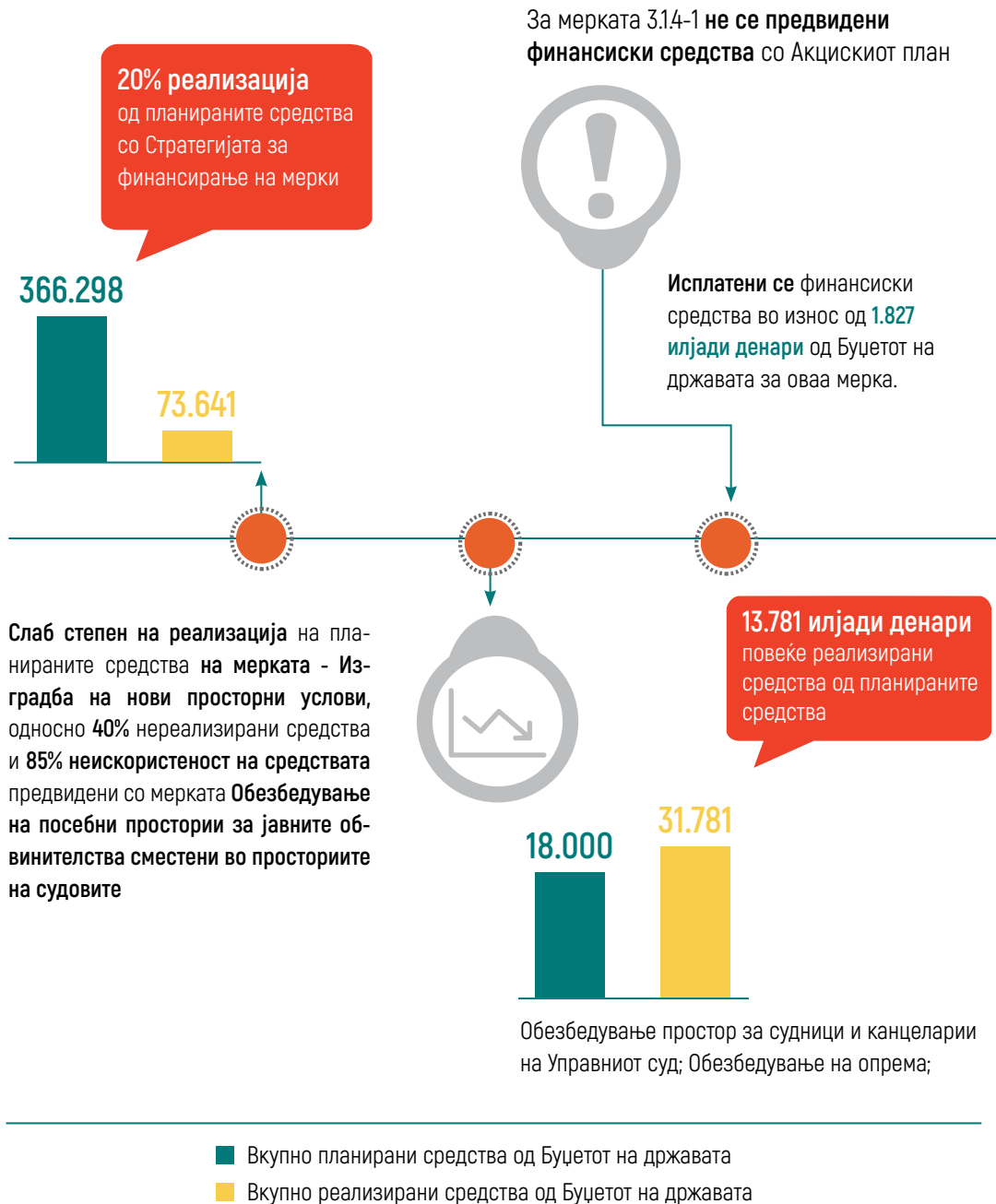
Стратегијата за реформи во правосудниот сектор 2017-2022 година е основ за продолжување на реформите во секторот Правда на Република Северна Македонија во насока на исполнување на дадените препораки во Извештаите за напредокот на Република Северна Македонија од страна на ЕК, поглавје 23 - Правосудство и фундаментално право на патот на евроинтегративниот процес.

Со ревизијата е констатирано дека од **130-те мерки** содржани во Стратегијата и Акцискиот план, само **52% се целосно реализирани**, **34% се делумно** и **14% се нереализирани**.

Ваквата состојба се должи на несоодветно дефинирање на мерките за остварување на целите, отсуство на јасни и мерливи индикатори, нереални рокови, проценети извори на финансиски средства, недоволна координација на институции/надлежни тела носители на мерки и активности.

Со изготвување и усвојување на Стратегијата со Акцискиот план за периодот 2017-2022 година, предвидени се фискални импликации од Буџетот на Република Северна Македонија за периодот 2018-2021 година, како и планирани средства од ИПА и друга странска помош.

Од извршената ревизија и анализа на податоци од Министерство за правда, Министерство за финансии-ЦФЦД и Судски буџетски совет, во рамки на **Буџетот на Република Северна Македонија** од планираните средства во вкупен износ од **366 милиони денари** за финансирање на **15 мерки**, заклучно со 31.12.2021 година, вкупно се реализирани околу **74 милиони денари**, односно само **20%**.

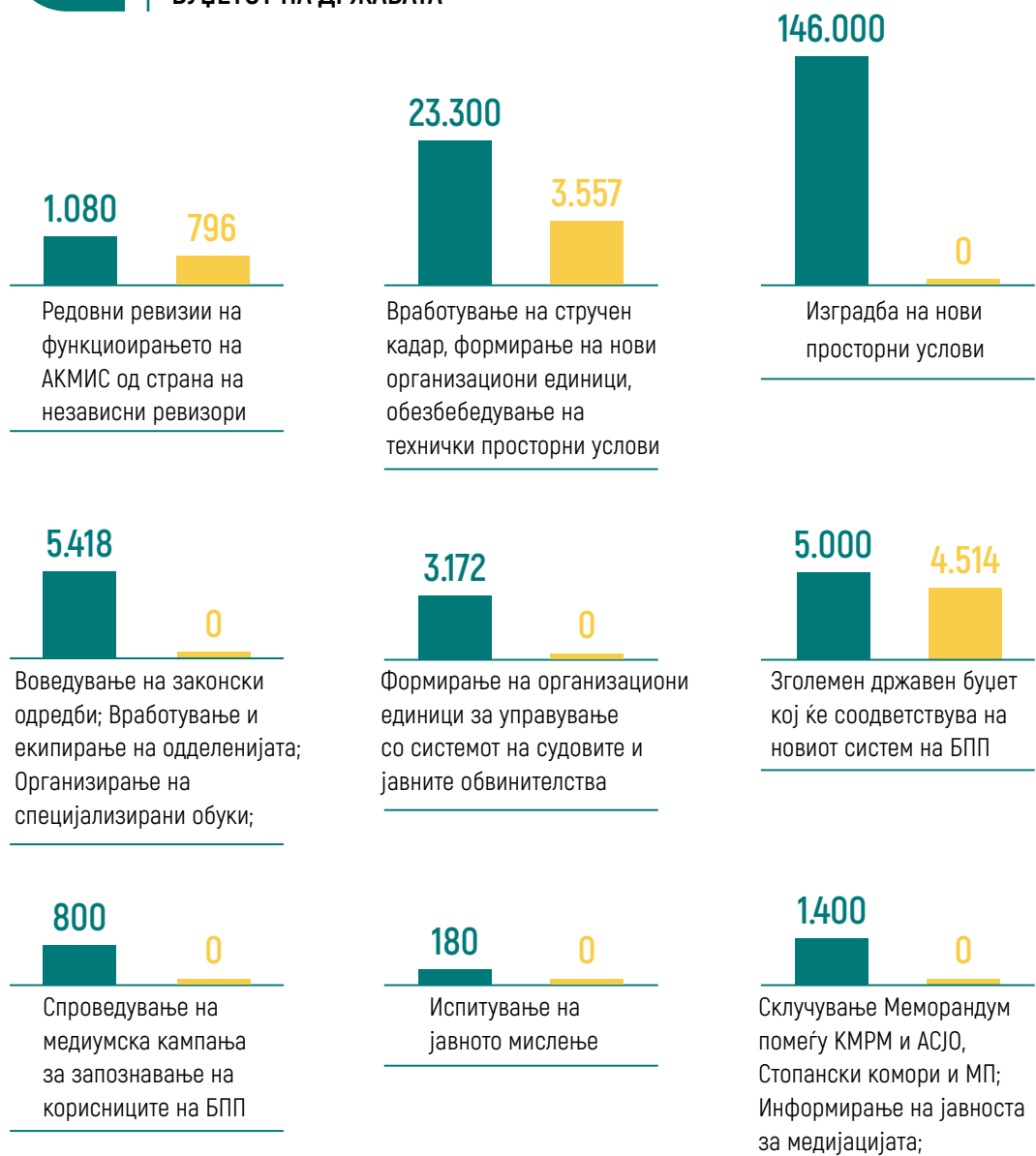

Нискиот степен на реализација на планираните средства се должи на **нереализирање** на предвидените средства за мерката 2.2.8-2 - **Изградба на нови просторни услови**, што претставува 40% од предвидените средства, како и **неискористеност**

во целост на средствата предвидени со мерката 4.1.3.5-1 - **Јавно обвинителство на Република Македонија, за просторно уредување и одвоеност на ЈО од судовите**, каде се планирани повеќе средства од потребните за 15%.

во 000
денари

**МЕРКИ ОД
АКЦИСКИОТ ПЛАН ЗА
2017-2022 ГОДИНА
ФИНАНСИРАНИ ОД
БУЏЕТОТ НА ДРЖАВАТА**

■ Вкупно планирани средства од Буџетот на државата
■ Вкупно реализирани средства од Буџетот на државата

во 000
денари

**МЕРКИ ОД АКЦИСКИОТ
ПЛАН ЗА 2017-2022 ГОДИНА
ФИНАНСИРАНИ ОД БУЏЕТОТ
НА ДРЖАВАТА**

Во однос на **следење и известување за спроведување на активностите за исполнување на целите од Стратегијата**, ревизорите констатираа пропусти во функционирањето на надлежното тело **Совет за следење на имплементација на Стратегијата**, како и во неговото работење без утврдена Методологија за следење и евалуација на резултатите од спроведените мерки и активности,

со цел оценување мерење на степенот на остварените и постигнатите цели.

Со спроведената ревизија се стекна разумно уверување дека мерките и активностите дефинирани во Акцискиот план **делумно** придонесуваат за остварување на целите од Стратегијата за реформи во правосудниот сектор за периодот 2017 – 2022 година.

5.11 | МЛАДИ И СПОРТ

5.11.1 АГЕНЦИЈА ЗА МЛАДИ И СПОРТ

Извршивме ревизија на финансиските извештаи заедно со ревизија на усогласеност на Агенцијата за млади и спорт за 2021 година и утврдивме состојби кои упатуваат на недоследности во работењето и состојби кои влијаат врз објективноста и веродостојноста на финансиските извештаи, и тоа:

- не се воспоставени соодветни внатрешни контроли во однос на користење на средствата кои се трансферираат на Националните спортски федерации (НСФ) и на доставените финансиски извештаи за реализација на нивните активности, а непополнетоста на внатрешната ревизија со соодветен кадар и неактивност на инспекциската служба овозможува појава на неправилности и слабости во работењето и неможност истите навремено да се детектираат и коригираат;
- одговорните лица во Агенцијата како и Советот на спорт не утврдиле соодветна методологија за изработка на ранг листи на НСФ, односно не се поставени **критериуми за распределба на средствата** и за начинот на одлучување и контрола на вистинитоста на податоците кои се искажани во барањата кои ги доставуваат НСФ;
- не е донесена петгодишна Програма за развој на спортот согласно член 23 од Законот за спорт од страна на Владата на Република Северна Македонија за утврдување на целите и приоритетите за развој на спортот, потреба од специјализиран кадар, обем на меѓународна соработка како и обем на потребни средства критериуми кои треба да се земат во предвид во делот на

распределбата на средствата. Поради ова утврдувањето на износите со кој се финансира работењето на НСФ од страна на Агенцијата се врши врз основа на просудување од страна на лицата кои се инволвирани во овој процес од работењето;

- не воспоставила соодветни критериуми за распределба на средствата од програмите согласно член 24 од Законот за спорт и систем на објективна, пропорционална и праведна финансиска поддршка на НСФ согласно краткорочни и долгорочни приоритетни активности, а склучените договори не содржат одредби со кои ќе се допрецизира намената на одобрените средства. Притоа е извршено неправилно алоцирање на буџетските средства по поедини НСФ;
- нема пропишано соодветна форма и содржина на Финансиски извештај кој треба да го изработуваат НСФ, преку кој ќе се изврши поврзување на наменското трошење на средствата со финансиските извештаи и финансиска документација како потврда на направените трошоци и ефикасна финансиска контрола, со што создаваат можност корисниците на средствата да ги употребуваат доделените средства за цели различни од одобрените со склучените договори;
- констатирани се слабости во врска со распределбата на ваучерите како и контролата на потрошокот на средствата по овој основ. Имено во согласност со член 30а од Законот за данок на добивка на даночните обврзници им се овозможени даночни олеснувања односно намалување на пресметаниот данок на добивка во висина од додираниите средства на спортски субјекти и

тоа најмногу до 50% од пресметаниот данок врз основа на издаден ваучер од страна на Агенцијата. Во постапка и за намени кои се предвидени од член 14-г до 14-е од Законот за спорт врз основа на издаден ваучер од страна на Агенцијата во 2021 година по овој основ државата се откажала од наплата на 616.920 илјади денари данок на добивка кои се распределени со издадени ваучери на 46 НСФ, 664 спортски клубови и 174 индивидуални спортисти за кои не може да се потврди наменското трошење на овие средства поради не воспоставување на ефикасна контрола на исплатените средства и контроли на потребната документација. Со оглед на тоа што имателите на ваучер, имаат обврска самите да пронајдат даночен обврзник заинтересиран да донира финансиски средства и да го оствари правото за даночно ослободување, се јавува ризик дел од донираните средства да бидат вратени кај даночниот обврзник и постои можност од меѓусебно договарање;

- дел од финансиските извештаи за потрошените средства кои се трансферирани на НСФ не содржат целосна документација за сите средства кои се примени од Агенцијата, дел од документацијата по основ на подигнати девизи од банка и реализирани патувања на спортисти во странство е неуредна или целосно недостасува поради што не може да се поврзе со направените трошоци. Дел од НСФ исплатиле прекумерен износот на средства за исплата на раководните лица во федерациите, а вршене и трансфер на средствата од наменските сметки на НСФ кон спортски клубови без да се обезбеди соодветна документација за реализираниот трошок;
- утврдени се слабости и недостатоци во врска со спроведениот попис на средствата и обврските како и евидентирано салдо во

значителен износ на позицијата за инвестиции за кое не добивме соодветни објаснувања во врска со објективноста на истото;

- дел од расходите за извршените набавки во висина од 4.348 илјади денари поради неспроведување на постапки за јавна набавка во согласност со Законот за јавните набавки, што создава можност НСФ во финансиските извештаи да признаваат расходи по цени повисоки од пазарните со што не се остварува економичност во трошењето на буџетските средства;
- во делот на реализацијата на капиталните инвестиции на кои работи Агенцијата кај 6 објекти констатирано е значително доцнење во поглед на реализацијата на градежните работи при што се јавува и неизвесност во врска со идно завршување на овие објекти.

Во делот на клучни прашања на Неизвесност и континуитет извршивме обелоденување кои се однесуваат на:

- поведени 8 судски постапки пред надлежните судови во кои Агенцијата за млади и спорт е тужена странка по основ на барања за оштета, долг од фактури како и за утврдување на право на сопственост во вкупна вредност од 275.149 илјади денари за кои постои неизвесност во однос на финансиските импликации кои тие ќе ги предизвикаат врз работењето на Агенцијата;
- несоодветно решение во Законот за спорт со вклучувањето на Универзитетските игри со кое се дава можност на спортисти кои немаат остварено високи резултати да остварат право на паричен надоместок од светската категорија иако натпреварувањата на овие игри не се на нивото на светски и европски првенства.

5.12 ЖИВОТНА СРЕДИНА

5.12.1 ДАНОЦИТЕ ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА ВО ФУНКЦИЈА НА ЕФЕКТИВНО СПРОВЕДУВАЊЕ НА ПОЛИТИКИТЕ ЗА ЗАШТИТА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Извршивме ревизија на успешност на тема **„Даноците за животна средина во функција на ефективно спроведување на политиките за заштита на животната средина“**, со цел да дадеме одговор на прашањето: **„Дали даноците за животна средина придонесуваат за унапредување на квалитетот на животната средина и рационално користење на природните богатства?“**

Согласно официјалната статистика, даноците за животна средина се класифицирани во четири категории и тоа: даноци за загадување, даноци за искористување на ресурси, енергетски даноци и транспортни даноци.

Од вкупните даноци за животна средина, ревизијата ги опфати: даноците за загадување и даноците за искористување на ресурси како и дел од транспортните даноци за животна средина, кои за периодот опфатен со ревизијата од 2019 до 2021 година, изнесуваат 838.142 илјади денари.

Опфатот и доказите кои се обезбедени по пат на спроведување на ревизорските техники и ревизорската методологија, даваат основа да го изразиме следниов заклучок:

Стратешката и нормативна рамка, усогласеноста на националното со ЕУ законодавството за животна средина, воведување на начелото „загадувачот плаќа“, воведување на надоместоците за животна средина и инвестиционите вложувања по одделни области обезбедуваат одреден напредок во однос на спроведувањето на политиките, но истиот е недоволен за унапредување на квалитетот на животната средина и рационално користење на природните богатства.

Отсуствува интегриран пристап во решавањето на проблемите со животната средина на национално и локално ниво, а администрирањето на надоместоците за животна средина од повеќе институции не овозможува увид од страна на МЖ-СПП, надлежно за спроведување на политиката на животната средина.

Не се почитува принципот „загадувачот плаќа“ при утврдување на висината на надоместоците. Надлежните субјекти не го пресметуваат варијабилниот дел на надоместокот за испуштање на води, утврдени се фиксни износи на надоместоците за управување со отпад, надоместоците за поседување на интегрирана еколошка дозвола не се движат во законски определените рамки по емисиони точки, а општините немаат еднаков пристап при утврдување на основата за пресметка на надоместокот за услугите за собирање, транспортирање и депонирање на комунален отпад.

Недостасува единствен информациона систем кој ќе ги содржи информациите и податоците од сите институции вклучени во процесот на пресметка и наплата на надоместоците, редовна институционална комуникација и координација за

размена на податоците, а ДИЖС нема законска надлежност за санкционирање на обврзниците кои не го платиле надоместокот, што не овозможува ефективно администрирање на приходите од надоместоците за животна средина.

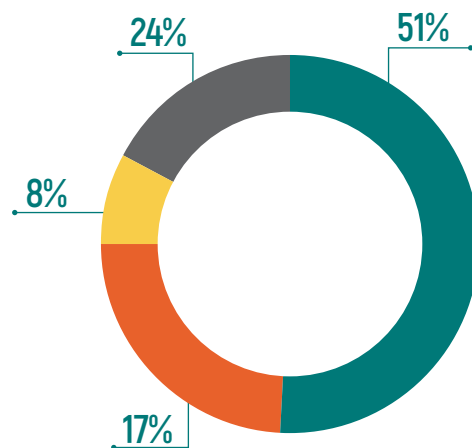
За периодот од 2020 година до денот на вршење на ревизијата, во Буџетот на Република Северна Македонија не се остварени приходи по основ на надоместоци за користење и испуштање на води во износ од 101.616 илјади денари, за што се склучени спогодби, а процентот на неприходувана

вода на ниво на држава од 60,46% е значајно повисок од земјите на ЕУ (30%).

Поради не издадени/ ненавремено издадени решенија за плаќање на надоместокот за поседување на А-интегрирана дозвола, ненавремено и нецелосно утужување, заклучно со 31.12.2021 година, остварени се помалку приходи и во буџетот на МЖСПП, односно, ненаплатени се побарувања од 9453 илјади денари, а отпишани се 30.273 илјади денари.

СТАРОСНА СТРУКТУРА НА ПОБАРУВАЊА

■ Постари од 2019

■ 2019 година

■ 2020 година

■ 2021 година

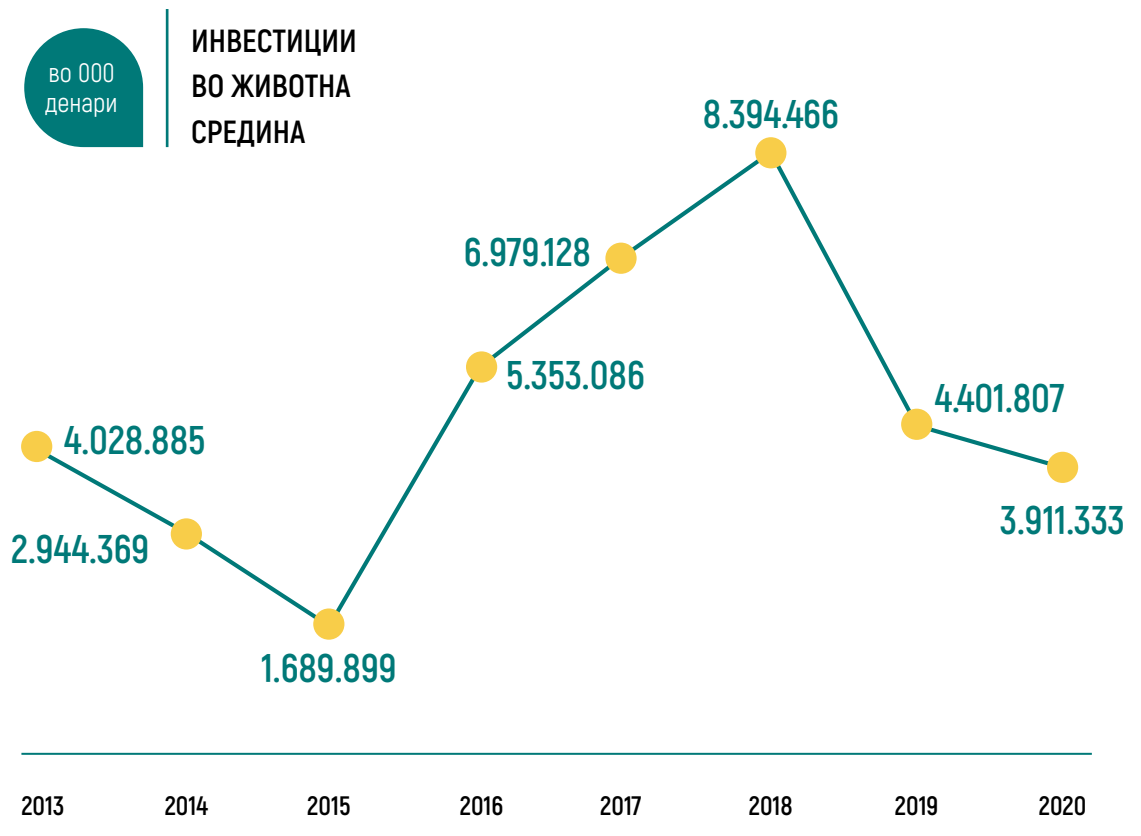
Само 37% од општините остваруваат приходи по основ на надоместоци за управување со комунален отпад, средства кои треба да бидат искористени за реализирање на регионалните планови и цели за управување со оваа област.

Централната лабораторија за животна средина не е целосно акредитирана, а поради не воспоставената соработка со МЖСПП, ДИЖС користи услуги од приватни акредитирани лаборатории, кои во исто време вршат мерења и изготвуваат елаборати на загадувачите.

Не може да се обезбеди показател за степенот на искористеност на средствата од надоместоци за животна средина во однос на финансирање на активностите од областа на животната средина.

Во периодот 2019-2021 година, програмите за инвестирање во животната средина имаат реализација од 62,7%, а поради не преземените мерки од договорните страни раскинати се договори за реализација на проекти од Програмата за управување со водите во износ од 6.520 илјади денари.

Средствата од буџетот на МЖСПП не се доволни за финансирање на активностите во областа воздух и заштита на природата, а на локално ниво, планираните средства за заштита на животната средина не обезбедуваат реализација на планските документи и спроведување на активности во приоритетните зони и агломерации.

Извор: Државен завод за статистика

5.13 | ЗЕМЈОДЕЛСТВО, ШУМАРСТВО И ВОДОСТОПАНСТВО

5.13.1 МИНИСТЕРСТВО ЗА ЗЕМЈОДЕЛСТВО, ШУМАРСТВО И ВОДОСТОПАНСТВО

Извршена е ревизија на финансиските извештаи на Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство за 2021 година, заедно со ревизија на усогласеност, при што се констатирани повеќе состојби меѓу кои:

- во Секторот за финансиски прашања постои несоодветно разграничување на одговорностите и нецелосно реализирање на активностите и евидентирање на финансиска документација во повеќе евиденции кои не се усогласуваат;
- потребата за вработувања наведена во Годишниот план за вработување е неусогласена со бројот на ангажираните лица по пат на вработување на определено време, преку приватна агенција за вработувања и договор на дело;
- во функционирањето на ИТ системот на Министерството постојат слабости поради недостиг на ИТ кадар, отсуство на ИТ стратегија и политики, отсуство на целосна евиденција за софтверот и хардверот со кој располага Министерството, нефункционалност на дел од опремата и не склучени договори за одржување на ИТ системот и дел од апликациите;
- дел од воспоставените регистри за кои е надлежно Министерството не се меѓусебно компатибилни и поврзани и не е воспоставен интегриран информативен систем;
- земјишната политика, управувањето со земјоделското земјиште и неговото издавање под закуп не се водат на ефикасен начин од причина што не се донесени интерни процедури, не е воспоставен функционален земјишен регистар и отсуствуваат комплетни податоци во евиденциите на подрачните единици за издадено земјиште под закуп и за евидентираниите плаќања за закупнина;
- секторот за шумарство и ловство се соочува со отсуство на стручен кадар од областа на правото и шумарството, не се носат планови за имплементација на стратешките документи, не се донесени основните плански документи и не е воспоставен катастар на шуми;
- реализацијата на капиталните проекти за изградба на водостопанска инфраструктура, финансирани со буџетски средства, не се одвива согласно договорената динамика и вредност, поради што се склучуваат анекси;
- поради ненавремено реализирање на проект за изградба на систем за наводнување со средства од заем, зголемено е буџетското учество и трошоците за консултантски услуги, а исто така исплатени се и провизии за неповлечени средства од заеми за повеќе проекти во вкупен износ од 323 илјади евра;
- пописот на средствата, побарувањата и обврските е нецелосно спроведен и не е извршено усогласување со фактичката

- состојба, а евиденцијата на материјалните и нематеријалните средства и материјалните средства во подготовка е нецелосна. За поголемиот дел од побарувањата не е воспоставена аналитичка евиденција по комитенти, нема податоци за основот и старосната структура на истите и дали се преземени активности за наплата на побарувањата;
- обврските кон добавувачите не се евидентираат во сметководствената евиденција на начин кој ќе овозможи нивно навремено и точно прикажување во финансиските извештаи, а долгорочните обврски за заеми кои ги отплаќа Министерството не се евидентирани во деловните книги;
  - утврдени се недоследности во начинот на примена на одредбите на Законот за јавни набавки во делот на несоодветно поставени критериуми за оценување на елементот квалитет од економски најповолната понуда што влијае на конкуренцијата во постапките;
  - исплатени се 72.415 илјади денари по основ на извршни решенија, од кои 51% се однесуваат на исплатени камати и трошоци во постапките и исплатени се додатоци за плата на шумските полицајци за повеќе работни часови од одобрените.
  - реализирани се само 12,6% од Програмата за фитосанитарна политика за 2021 година и тоа во најголем дел за исплата на надоместок на стручни комисии за регистрација на фитофармацевтски производи;
  - набавката и издавањето на испратници за исечено дрво и контролни марки за ставање во промет на брашното се врши без воспоставена сметководствена евиденција и контрола;
  - на сметката на Министерството извршени се уплати за надоместок за проширена репродукција на шумите во вкупен износ од 4.508 илјади денари кои не се пренесени во корист на Буџетот.
- Во делот **Нагласување на прашања за неизвесност и континуитет**, известуваме за следното:
- во текот на 2022 година извршен е кибернапад на ИТ системот на Министерството по кој се изгубени (заклучени) сите документи и евиденции, како и електронската пошта на вработените;
  - во текот на 2021 година исплатени се 9.573 илјади денари за 177 извршни решенија по тужбени барања од страна на вработените кои се однесуваат на неисплатени надоместоци предвидени со закон и колективен договор;
  - преку буџетот на Министерството се реализираат капитални проекти за адаптација и изградба на филтер станици за вода за пиење и пристапен пат до станицата, што треба да се одвива преку општините;
  - Министерството се јавува како тужена страна во 124 судски постапки во кои се бара наплата на 434.245 илјади денари, од кои 77% отпаѓаат на постапки покренати од правни и физички лица за надомест на материјална штета по основ на раскинување на договори за закуп;
  - во 2021 година и 2022 година до надлежните институции доставени се повеќе кривични пријави поради сомнежи за незаконско постапување на дел од вработените при вршење на работните активности.

5.13.2 СИСТЕМ ЗА УПРАВУВАЊЕ СО КРИЗИ И ЗАШТИТА ОД ПОЖАРИ

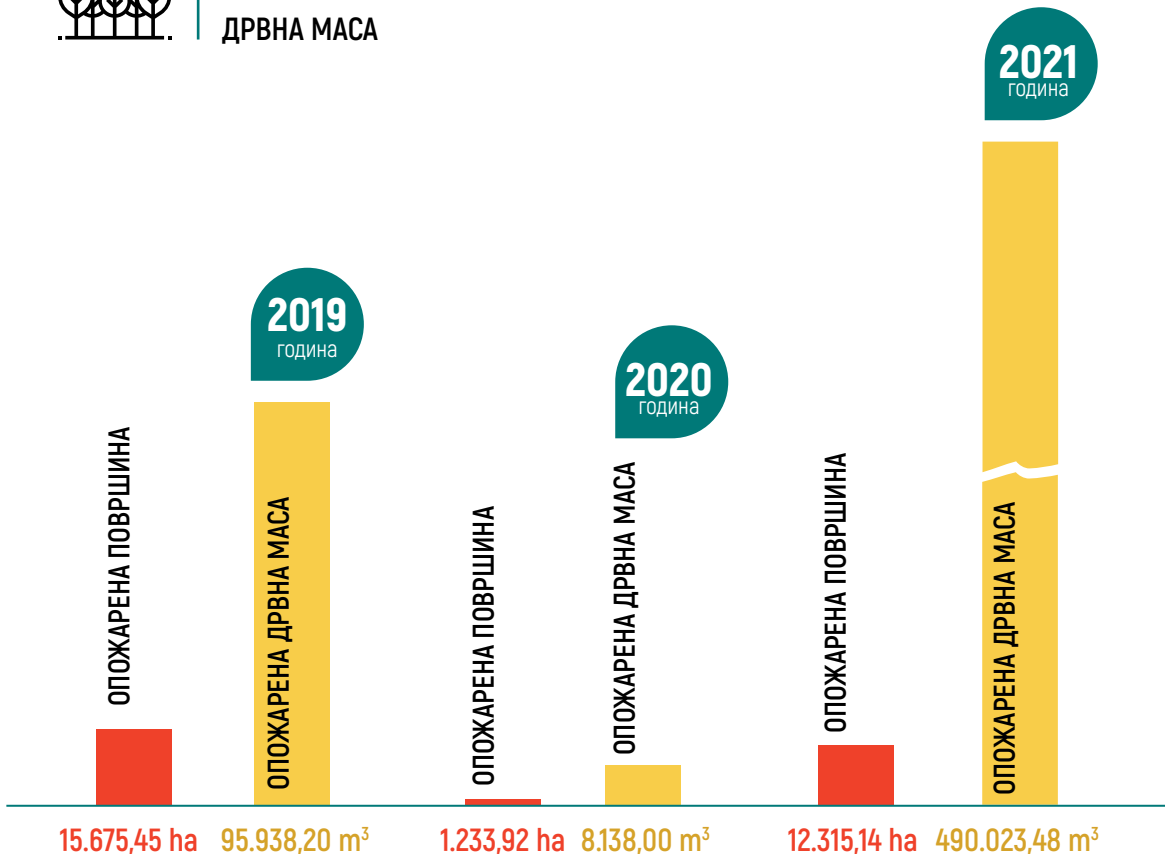
Извршивме ревизија на успешност на тема „*Систем за управување со кризи и заштита од пожари*“ со цел да се даде одговор на прашањето:

„Дали воспоставениот систем за превенција и заштита од пожари овозможува ефективно зачувување на животната средина, здравјето и животот на луѓето?“

Во периодот од 2019 до 2021 година пожарите кои се случија на територија на Република Северна Македонија предизвикаа **огромни штети** врз животната средина. Во тој период опожарена е површина од **29.224,51 ha** или **3%** од вкупната **шумска површина** во државата и уништена **дрвна маса** од **594.009,68 m³**.

ОПОЖАРЕНА
ШУМСКА
ПОВРШИНА И
ОПОЖАРЕНА
ДРВНА МАСА

Според Годишните извештаи на ЈП „Национални шуми“ претрпената материјална штета предизвикана од пожари е голема и изнесува:

Податоците укажуваат дека за обнова на опожарената површина потребни се 50 години.

Од извршената ревизија на законската рамка со кој се регулира **системот и националните политики за превенција и заштита од пожари** е констатирано **забавено темпо** на донесување на стратешки и програмски мерки за заштита и спасување од пожари, **не се предвидени** развојни проекти во областа и **отсуствуваат** дејства, активности и постапки од превентивен и оперативен карактер кои треба да ги спроведуваат учесниците во Системот за заштита и спасување, како и **некоординиран пристап** на локално, национално, регионално и меѓународно ниво во справувањето со опасностите од природни непогоди и други несреќи.

Со извршената ревизија констатиравме дека од 2018 година не е донесена **Национална стратегија за заштита и спасување** за период од пет години и **годишни програми за заштита и спасување**. Во 2019 година Владата има усвоено **Национална платформа за намалување на ризици од катастрофи**, но за истиот, за периодот опфатен со

ревизијата (2019 – 2021 година) не е донесен **Акциски план**.

Со **Законот за шумите** предвидена е обврска за Владата по претходно добиен предлог од министерот на МЗШВ да донесе **Национален план за управување со пожарите на отворен простор**, кој и **по 9 години** од востановување на обврската за негово носење, сè уште **не е донесен**. За спроведување на **Националниот план**, Владата во 2013 година **требала да формира Национален комитет**, истиот **не е формиран**, а во нацрт верзијата на новиот Закон за шумите, кој е во подготовка, ова тело **не е предвидено**.

Согласно Законот за заштита и спасување предвидена е обврска за донесување на **Процена за загроеност од природни непогоди и други несреќи на централно и локално ниво** изработена од **Дирекцијата за спасување и заштита**. Ревизорите истакнуваат дека важечката **Методологија за содржината и начинот на проценување на опасностите и планирање на заштитата и спасувањето** е донесена **во 2006 година**, не **посветува** внимание на делот за **разработување за начинот и постапката на процесот** на мапирање, анализирање и проценување на ризиците, како и **не содржи** временска рамка во која е потребно да се изврши ажурирање на процената. Слична законска обврска за изработка на **Процена на загроеноста на безбедноста на Република Северна Македонија од сите ризици и опасности** е пропишана и во Законот за управување со кризи и ревизијата смета дека е **потребно** надлежните институции да преземат активности **за преиспитување** на потребата од постоење на две засебни методологии за исти видови на ризици и две процени кои имаат речиси идентична содржина.

Со извршената ревизија констатиравме дека не се обезбедени **целосни** услови за превенција и рано предупредување во случај на пожар на отворен простор, навремено **оперативно дејствување**

при нивно гасење, како и мерки за намалување и санирање на последиците од пожарите и обновување на животната средина.

Владата во 2018 година донела Уредба за знаците за тревожење, начинот и процедурите за тревожење и постапките на населението, но истата не е применлива, од причина што системот за известување и тревожење, кој што датира од 1980 година, не е функционален.

Со Одлука за видот, бројот, персоналниот и материјалниот состав на тимовите за брз одговор донесена од Владата и Решението за распоред на тимовите за брз одговор по региони донесено од страна на директорот на ДЗС во 2006 година, предвидено е формирање на 8 тимови за заштита и спасување од пожари. ДЗС ги формирал тимовите за заштита од пожари, но регионите во кои се формирани не соодветствуваат со регионите определени во решението за нивно формирање. Наместо предвидените тимови за заштита од пожари во Тетово, Велес, Штип и Струмица, формирани се тимови во Берово, Валандово, Гостивар и Веница.

Со ревизијата констатирани се разлики во висината на надоместокот предвиден со Уредбата за висината и начинот на остварувањето на надоместокот на граѓаните во извршувањето на правата и должностите во заштитата и спасувањето, во кој се утврдени проценти за пресметка на надоместокот на лицата ангажирани во тимовите за брз одговор согласно нивните звања, но не е определена основица на која ќе се врши пресметката на вака утврдените проценти.

Начинот на финансирање на дејноста која ја вршат територијалните противпожарни единици

(ТППЕ) влијае на нивното ефикасно функционирање, а постоечките кадровски и технички капацитети се недоволни.

Со ревизијата се утврди дека во актот за систематизација на ЈП „Национални шуми“ предвидени се 250 работни места за шумочувари, но поради отсуство на критериуми за распределба, дел од подружниците се соочуваат со недоволен број на шумочувари, додека во една подружница според старосна структура и остварување на правото за пензионирање, следната година ќе остане без шумочувари.

Исто така во однос на вкупниот број на предвидени пожарници во сите ТППЕ изнесува 1.423, а пополнетиот број на овие работни места е 994 пожарници²². Со ревизијата е утврдено дека во законската регулатива не е утврден бројот на професионални пожарници според големината на подрачјето кое го покрива ТППЕ, степенот на загрозеноста од пожари, видот на објектите што се заштитуваат, бројот и големината на противпожарните единици во правните лица и бројот и големината на доброволните противпожарни единици.

Несоодветната обученост на силите за заштита и спасување, ја намалува ефикасноста на институциите во справување со пожарите на отворен простор.

Лицата кои раководат со акциите за гасење на пожар се должни во рок од три месеци сметано од денот на стекнување со тоа својство да положат стручен испит за раководител на акција за гасење на пожар и спасување на луѓе и имот согласно Програма за оспособување на раководител на акција за гасење на пожари и спа-

²² Извор на информација: Информација за потребите и План на активности заради зголемување на ефикасноста на системот за заштита и спасување во справување со пожарите во претстојната сезона

сување на луѓе и имот. Испитот се полага пред Комисија формирана од директорот на ДЗС. Во периодот предмет на ревизија **не е формирана и не била активна.**

Со стапување на сила на Законот за пожарникарството во 2017 година, ТППЕ се децентрализираат и од МВР преминуваат во надлежност на општините, со што дел од финансиски средства за плати и надоместоци продолжуваат да се обезбедуваат од буџетот на МВР, а од 2019 година овие средства се трансферираат преку сметка на МО. Износот на дотациите е определен врз основа на бројот на пожарникари во моментот на преземање на оваа надлежност од страна на општините во 2005 година. Законската регулатива пропишува дека општината за секое ангажирање на дополнителен број на пожарникари над постојниот (по денот на влегување во сила на Законот за пожарникарство) е должна да обезбеди средства за плати на пожарникарите од сопствениот буџет, што за општините кои остваруваат помали приходи претставува **ограничувачки фактор** и може неповолно да влијае во случај на потреба од брз одговор и навремено спречување на ширење на пожарите.

Поради утврдени **недоследности** во почитување на законска одредба која се однесува на **зголемување на платата** на професионалните пожарникари поради видот и природата на работата што ја извршуваат, дел од пожарникарите започ-

нале **судски постапки** пред надлежните судови, кои завршиле со пресуди во нивна корист. По тој основ, **во периодот 2017 до 2022 година**, од страна на општините кои беа опфатени со ревизијата **на име главен долг, судски и адвокатски трошоци исплатени се речиси 148 милиони денари.**

Слична состојба ревизијата утврди и во ЦУК, каде што поради нецелосно почитување на законските одредби кои се однесуваат на вработените кои своите работни задачи ги извршувале **во смени и дежурство** за што **не добивале надоместок**, започнати се **судски постапки** пред надлежните органи коишто завршиле во корист на вработените. По тој основ, **во периодот 2020 – 2021 година** ЦУК има реализирано **расходи во износ од 9 милиони денари, кои се однесуваат на главен долг, камата и извршители.**

Утврдени се и системски слабости кои се однесуваат на **непрецизно уредување** на надлежностите за потврдување на **остварениот приход од осигурителните компании**, како и **недостаток на одредба за надзор над уплатата на средствата за проширена репродукција** од страна на субјектите кои стопанисуваат со шумите во државна и приватна сопственост и правните субјекти кои вршат промет на дрва. По тој основ, со ревизијата заклучивме дека **во Буџетот на Република Северна Македонија не се уплатени 379 милиони денари.**

5.13.3 КОРИСТЕЊЕ НА ВОДИТЕ ЗА НАВОДНУВАЊЕ

Извршивме ревизија на успешност на тема „Користење на водите за наводнување“ со цел да се даде одговор на прашањето **„Дали е обезбедено добро управување со системите за наводнување?“**, при што е опфатен периодот од 2019 година до 2021 година.

Утврдивме дека донесените политики и преземените мерки и активности од надлежните органи и вршителите на водостопанска дејност не обезбедуваат рационално и ефикасно користење на водите за наводнување и добро управување со системите за наводнување.

Постојниот модел за управување со системите, недореченоста и нецелосната имплементација на законските одредби, раситнетите надлежности и

недоволните капацитети на институциите, недонесените основни плански документи и неутврдениите стратешки цели и приоритети за управување со водите, резултирале со неостварување на целите за економично стопанисување, користење, функционирање и одржување на системите за наводнување.

Приближно целокупните расположливи средства 92,2 милиони евра од Буџетот на Република Северна Македонија и 193 милиони евра, од кредити се наменети за изградба на повеќенаменски хидросистеми и реконструкција на системи за наводнување, чија реализација не се одвива согласно планираната динамика и за кои поради ненавремено започнати активности се платени провизии за неискористени средства.

Во отсуство на објективни критериуми за избор на проектите кои ќе бидат финансирани од буџетски средства, даден е приоритет за реализација на проектите за изградба од три региони, додека за останатите не се обезбедени средства, а за рехабилитација на брани и системи за наводнување наменети се само 1% од обезбедените средства, прикажано на следниот графикон:

во 000
денари

**ПРОЕКТИ ФИНАНСИРАНИ ОД БУЏЕТСКИ
СРЕДСТВА ЗА КАПИТАЛНИ ИНВЕСТИЦИИ
ВО ВОДОСТОПАНСКА ИНФРАСТРУКТУРА
ПЛАН 2015-2025**

Утврдена е забавена реализација и нецелосно исполнување на целите за изградба и реконструкција на водостопанска инфраструктура

во државата со средства од заеми кај странски банки или меѓународни финансиски институции, прикажани во следниот графикон:

во 000
денари

СКЛУЧЕНИ ДОГОВОРИ ЗА ЗАЕМ

Констатирана е нерамномерна распределба на средствата и низок степен на реализација на проектите од Планот за инвестирање во водостопанската инфраструктура за период од 2015-2025 година. Од вкупно договорените инвестиции во

износ од 5.667.556 илјади денари, до јуни 2022 година исплатени се 3.250.507 илјади денари, што е 16% од предвидените средства, презентирани на следниот графикон:

на

ПЛАН ЗА ИНВЕСТИРАЊЕ ВО ВОДОСТОПАНСКА ИНФРАСТРУКТУРА 2015-2025

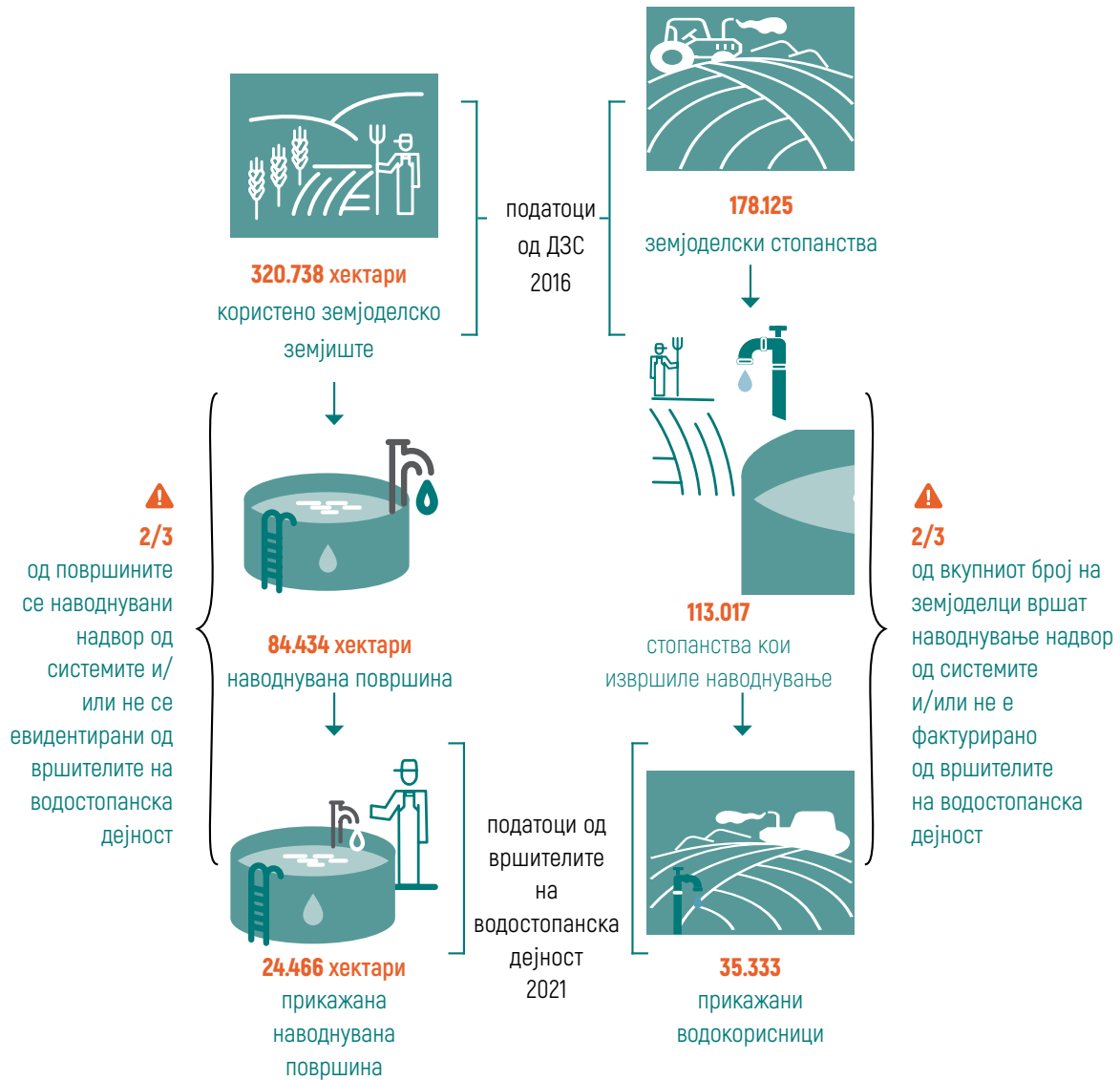

Истовремено, истакнуваме дека во најголем дел е запоставено тековното одржување на постојните застарени и делумно нефункционални системи, поради што континуирано се намалуваат навод-

нуваните површини преку системите, а 2/3 од земјоделските површини се наводнуваат надвор од системите или не се фактурираат, прикажано во следниот графикон

ha

НАВОДНУВАНИ ПОВРШНИ И ВОДОКОРИСНИЦИ

⚠️ **17% од вкупната површина** (144.894 хектари) која е опремена со системи за наводнување **се наводнува преку вршителите на водостопанска дејност**

⚠️ Околу **80.000 земјоделци** годишно наводнуваат околу **60.000 хектари** земјоделска површина **надвор од системите** за наводнување со сопствено опремени системи или **не се прикажани** од страна на вршителите на водостопанска дејност

⚠️ Лошата состојба во која се наоѓаат системите ги принудила **63.691** земјоделци да инвестираат во сопствени системи – бунари или **1/2 од оние кои реално инаводнувале** [според последниот попис на земјоделството од 2007 година]

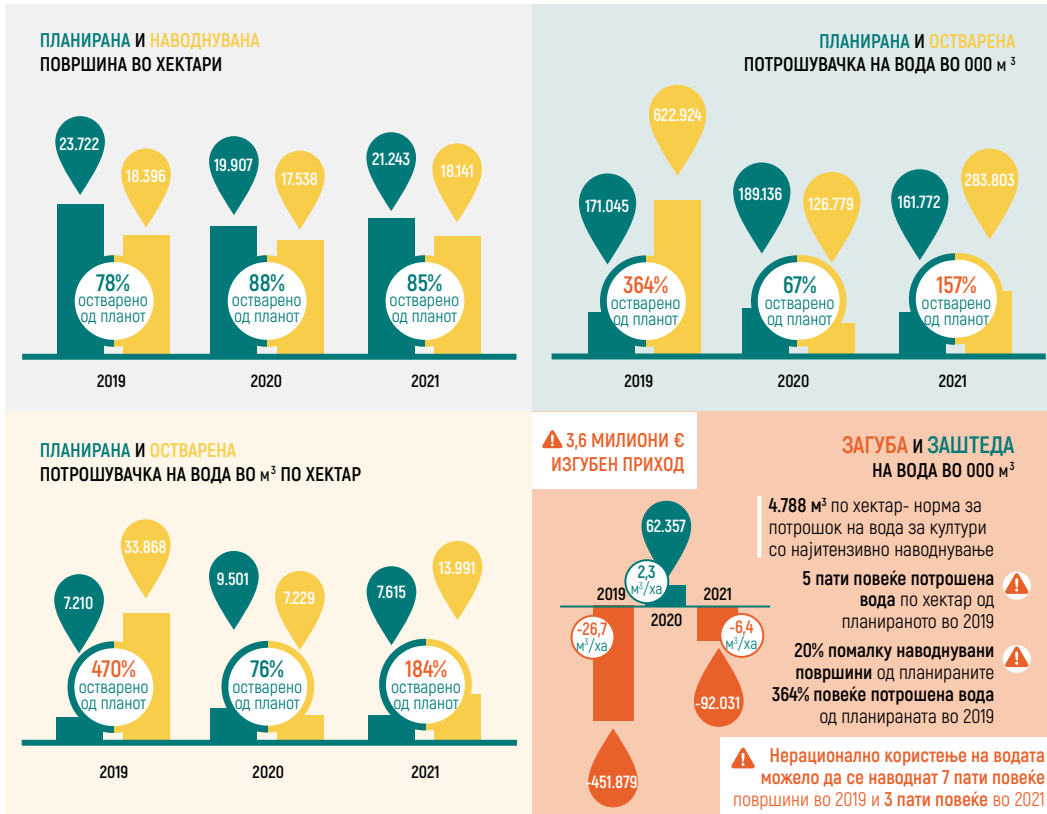

И покрај активностите кои ги преземаат вработените во подружниците на АД Водостопанство, во услови на недостиг на финансиски средства, персонал, механизација и опрема и резервни делови не се во можност да ги реализираат планираните активности за одржување и да обезбедат целосна функционалност на системите. Во исто време иако со буџетските програми се издвојуваат средства за останати инвестиции во водостопанската инфраструктура, степенот на реализирање на планираните активности е низок поради неефикасност на спроведувањето на постапките за јавни набавки од страна на АД Водостопанство.

Дополнително, цените по кои се фактурира услугата за наводнување не обезбедуваат одржливост односно покривање на трошоците за тековно одржување на системите и пропорционално оптоварување на корисниците, а воспоставениот начин на фактурирање не обезбедува целосно утврдување и наплата на надоместоците.

АД Водостопанство во континуитет планира над 7.000 м³ вода по хектар површина, иако нормата за наводнување на културите кои бараат најинтензивно наводнување изнесува 4.788 м³ по хектар, а повеќето култури бараат многу помалку вода. Од друга страна, континуирано се наводнуваат околу 20% помалку површини од планираните, а се прикажани неколку пати поголеми количини потрошена вода од планираните за истите површини. Ова, во најголем дел е резултат на невоставени контроли на трошењето на водата, лошата состојба во која се наоѓаат системите и несоодветно планирање. Имено, не само што се планирани несразмерно високи количини на вода по единица површина, реално се потрошени поголеми количини на вода кои се значајно над реално потребните за наводнување на истите површини, прикажано на следниот графикон:

Имајќи предвид дека надместокот за наводнување се наплатува во фиксен износ според пријавената површина и култури, односно не се зема предвид реално потрошената количина на вода, ваквата состојба значи дека повеќе потрошената вода претставува загуба, односно за истата не се наплатуваат приходи. Оваа состојба е особено изразена во 2019 и 2021 година кога се потрошени над 451 милион односно 92 милиони м³ вода над планираното. Со таа вода, сметано според горенаведената норма во двете години би можело да се обезбеди интензивно наводнување на дополнителни 113 илјади хектари, што сметано според најниската цена од 2 илјади денари по хектар, изнесува најмалку 226.000 илјади денари или околу 3.6 милиони евра изгубен приход за АД Водостопанство.

Дополнително, надлежните институции се соочуваат со континуиран недостиг на квалитетен и стручен кадар. АД Водостопанство има високи износи на ненаплатени побарувања од корисниците на нивните услуги и неплатени обврски кон добавувачите, државата и вработените, а дел од јавните водостопански претпријатија, чии хидросистеми се недоизградени и не функционираат во полн капацитет се соочуваат со континуиран недостиг на финансиски средства за редовно работење и за сервисирање на кредитните обврски, поради што користат средства од Буџетот на Република Северна Македонија. Во исто време истите остваруваат континуирани загуби од работењето кои за последните три години изнесуваат над 1,3 милијарди денари или над 20 милиони евра.

АД Водостопанство заклучно со 2021 година не извршил уплати во корист на Буџетот на Република Северна Македонија по основ на ДДВ во износ од 56.571 илјади денари и надоместок за користење на вода по повеќе основи во вкупен износ 30.150 илјади денари.

Несоодветната состојба на системите и несоодветното управување со истите, доведува и до дополнително финансиско оптоварување на давателите на услугите за наводнување поради плаќање за штети и тужби од корисниците по основ на исушување или поплавување на насадите и посевите. Во 2022 година ЈП Стрежево има исплатено приближно 61 милиони денари по основ на штета или приближно еден милион евра, а АД Водостопанство води судски постапки по основ на штети во износ од 142.070 илјади денари или приближно околу 2,3 милиони евра.

Вкупната сегашна вредност на водостопанските објекти, постројки и опрема на вршителите на водостопанска дејност изнесува над 210 милиони евра, но поради нецелосно преземени системи за наводнување и нецелосна евиденција, истата не ја одразува вкупната количина и вредност на системите за наводнување на ниво на Република Северна Македонија. Во евиденцијата на АД Водостопанство не е внесена вредноста на реконструираниите системи за наводнување од проектот Јужна вардарска долина во вкупен износ од 1109.701 илјади денари како и на реконструираниите брани за кои нема податоци за вредноста. Во исто време нерегулираните имотно правни односи и необезбедени имотни листови го оневозможуваат остварувањето на правото на сопственост и владение на истите.

Истакнуваме дека, според Комисијата за брани, потребна е итна санација на дел од браните со кои управува АД Водостопанство, кои подолг период не се одржувани и санирани и не се следи

нивната стабилност и сигурност, а дел од нив се запустени до ниво што ги прави ранливи со неприфатлив ризик за околината.

Постојните регистри и бази на податоци за можната и наводнувана земјоделска површина и корисници на вода за наводнување не се компатибилни и ажурирани, поради што нема синхронизирани информации за степенот на искористеност и за реалните потреби од системи за наводнување.

Нема комплетна и ажурна евиденција на издадените дозволи за водно право, голем дел од водата за наводнување се користи без обезбедени дозволи, а воедно нема систем за следење на потрошувачката и состојбата со водниот биланс во државата, што особено е изразено со резервите на подземни води. АД Водостопанство има обезбедено 13 дозволи за водно право кои се однесуваат само за дел од поголемите акумулации и системи за наводнување, а во исто време има обезбедено 64 дозволи за вадење на песок, чакал и камен од реките, што упатува на несоодветно утврдени приоритети.

Невоспоставениот контролен систем во управувањето со водите, отсуството на мерење на потрошената количина и квалитет на водата за наводнување, несоодветното планирање и лошата состојба на системите кои се изградени пред 50 години, доведуваат до нерационално и несоодветно користење, како и до нарушување на квалитетот на водата.

5.14 ВОДОСНАБДУВАЊЕ И КОМУНАЛНИ УСЛУГИ

5.14.1 ЈКП КОМУНАЛЕЦ СВЕТИ НИКОЛЕ

Извршена е ревизија на финансиските извештаи заедно со ревизија на усогласеност за 2021 година на Јавното комунално претпријатие „Комуналец“ Свети Николе за 2021 година.

Со извршената ревизија констатирани се одредени состојби меѓу кои позначајни се:

- отсуствуваат донесени пишани процедури со јасно дефинирани и разграничени надлежности и одговорности за важните активности поврзани со економските операции: текот на движење на документацијата за секое ниво на одговорност, поделба на должностите и одговорностите на лицата вклучени во процесите и систем за следење и контрола при прием и издавање на сметководствената документација, нејзино одобрување и плаќање.
- обврската за склучување на договори со корисниците на услугите за вода за пиење

и со давателот на услугата за испорачаната вода, не е во целост испочитувана.

- отсуствува воспоставен систем на селектирање на создадениот отпад како еден од предусловите за намалување на количината на истиот, а во функција на заштита на животната средина, не се врши мерење на изнесенiot отпад и не е воспоставена соодветна евиденција;
- активностите утврдени согласно годишната програма на ЈКП не се реализирани а при теренски увид на депонијата воочивме активен пожар што влијание на животната средина и здравјето на луѓето.
- загубата на вода во системот за водоснабдување од 38% се должи на дефекти на водоводна мрежа каде се испуштат големи количини на вода од системот, перење на филтрите и таложниците на филтерната станица, полевањето на јавните зелени површини, испуштање на вода на

Депонија „Мавровица“

- градските фонтани за чистење и нивно повторно полнење, градски чешми, диви и нелегални приклучоци, кражба на вода и слично.
- ненавремено подмирување на обврските за надоместок за користење на вода и за испуштање во вода од страна на ЈКП Комуналец Свети Николе во износ од 2.066 илјади денари остварени се помалку приходи во Буџетот на Република Северна Македонија .
  - помалку приходи се остварени и во Буџетот на Општина Свети Николе, како резултат на ненавременото подмирување на обврските за надоместок за одржување на јавна чистота во износ од 24.834 илјади денари и 104 илјади денари по основ надомест за отпад.
  - утврдени се состојби во делот на пописот на средствата и обврските, кои состојби се актуелни со години и не овозможува усогласување помеѓу сметководствената евиденција и фактичката состојба (неизвршен попис за земјиште, материјалните средства во подготовка, не извршена проверка на реалноста на искажаните износи на побарувањата и обврските врз основа на екстерна и интерна документација).
  - во трговскиот регистар не е извршен упис на основната главнина и не е утврдена пазарна вредност на имотот а во трговските книги евидентирани се објекти и земјиште за кои не се обезбедени документи за сопственост а проценувањето на билансните позиции не е во согласност со МСС.
  - ЈКП нема преземено мерки за наплата на побарувањата во минати години, ниту е извршена проценка на степенот на неплатливост на истите заради понатамошно постапување.
  - утврдено е дека две товарни возила и трактор со намена за собирање на отпад во 2021 година немаат важечка сообраќајна дозвола а се користени во текот на 2021 година и за истите се евидентирани трошоци за гориво во износ од 514 илјади денари и за поправки во износ од 322 илјади денари.
  - утврдени се недоследности во процесот на доделувањето и реализација на договорите за јавни набавки а направени се трошоци за воспоставување на паркинг менаџмент систем без претходно обезбедени одобренија и проектна документација.
- Во делот Нагласување на прашања за неизвесност и континуитет ревизијата истакнува дека заради неможност за редовно плаќање на обврските кон ЈП ХС Злетовица од страна на ЈКП „Комуналец“ Свети Николе кои со 31.12.2022 година се утврдени на 10.242 илјади денари и казнена камата во износ од 4.128 илјади денари постои можност ЈП ХС Злетовица да преземе дополнителни мерки за наплата на побарувањата, што би се одразило неповолно врз финансиската состојба на ЈКП во нареден период.** Исто така, истакнуваме дека во 2020 година направена е реконструкција на дел од прочистителната станица, во рамки на проект Interreg IPA CBC програмата за соработка помеѓу Република Грција и Република Северна Македонија преку компонентата БИОРЕАЛ во износ од 9.239 илјади денари која до 2010 била нефункционална. И покрај извршената реконструкција, прочистителната станица во 2020 година делумно работи, додека од 2021 година повторно не е во функција.

Постои неизвесност во однос на исходот од вкупно 12 (дванаесет) судски постапки кои се во тек, со вкупен износ од 3.347 илјади денари.

5.14.2 ЈП ВОДОВОД И КАНАЛИЗАЦИЈА – СКОПЈЕ

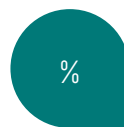
Јавното претпријатие Водовод и канализација - Скопје е основано за вршење комунална дејност како дејност од јавен интерес на подрачјето на Град Скопје. Основач на претпријатието е Градот Скопје кој ги има сите права и обврски кои произлегуваат од Законот за јавни претпријатија и други законски прописи. Претпријатието е основано во 1946 година како Градско стопанско претпријатие „Водовод“, со Решение на тогашното Градско народно собрание, а како јавно претпријатие е основано со Одлука за поделба на јавното претпријатие „Комуналец“ - Скопје во 1992 година.

ЈП Водовод и канализација Скопје снабдува со вода за пиење население од над 600.000 жители на Град Скопје за што користи вода од две

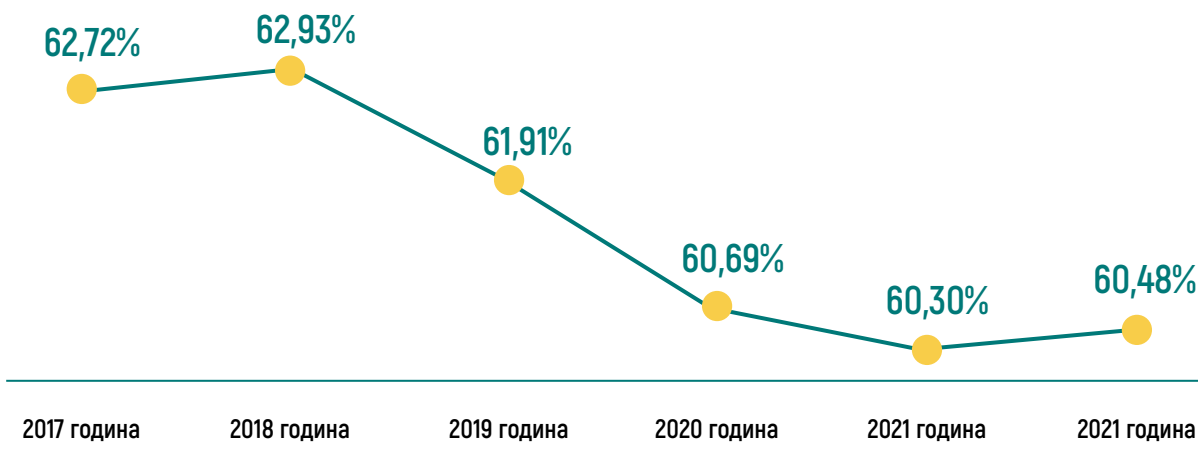
изворишни подрачја Рашче 1 и Рашче 2 и од 7 бунари во бунарски подрачја Лепенец и Нерези. Зафаќањето се врши врз основа на Дозвола²³ и Решение²⁴ издадени од МЖСПП.

Извршена е ревизија на финансиските извештаи заедно со ревизија на усогласеност на ЈП Водовод и канализација Скопје за 2021 година, при што констатиравме:

- во период од 2017 до 2022 година количината на произведената вода значително отстапува од количината на приходуваната вода односно процентот на неприходуваната вода се движи околу 60% што е двојно повисоко од нејзиното оптимално ниво предвидено со Стратегијата за намалување на загубите на вода во водоснабдителниот систем на Град Скопје.

ПРОЦЕНТ НА НЕПРИХОДУВАНА ВОДА ВО ПЕРИОД 2017 - 2022 ГОДИНА

23 Дозвола за користење на вода бр. бр. 11-4914/7 од 02.01.2014

24 Решение за продолжување на времетраење на дозволата УП1-11/5-929/2019

→ со извршениот увид во склучените договори, утврдивме дека од вкупно 295.750 корисници, до денот на известување за ревизијата, ЈП Водовод и канализација Скопје нема склучено договори за уредување на меѓусебните права и обврски со 30% од корисниците на услугите (89.634 корисници), што може да предизвика отежната наплата на извршените услуги и да претставува тешкотија за непречено остварување на правата и обврските на давателите и на корисниците на услугите.

Најголемиот дел од корисниците со кои не е склучен договор 97% се од категорија домаќинство, додека 3% се од категорија стопанство.

→ Искажаните, но не платени обврски спрема Буџетот на Република Северна Македонија, по основ на неуплатен надоместок за користење на вода и надоместок за испуштање во води од повеќе години назад (пред 2017 – 2022 година) изнесуваат 185.543 илјади денари.

во 000
денари

НАПЛАТЕНИ НАДОМЕСТОЦИ ЗА КОРИСТЕЊЕ И ИСПУШТАЊЕ НА ВОДИ ОД ЈП ВОДОВОД И КАНАЛИЗАЦИЈА СКОПЈЕ И ПЛАТЕНИ ТЕКОВНИ ОБВРСКИ ВО БУЏЕТОТ НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА 2017 – 2022 ГОДИНА

- извршениот попис на средствата и обврските на крајот на годината не е спроведен во целост и на начин уреден согласно Правилникот за вршење на попис, што влијае врз реално и објективно искажување на податоците во финансискиот извештај - Биланс на состојба на ден 31 декември, како и на квалитетот на информациите кои ги дава истиот.
- земјиштата и градежните објекти претставуваат 83% од вкупната вредност на материјални средства на друштвото, при што е утврдено:
  - нерегулирани права на сопственост во АКН за земјиштето и дел од градежните објекти кои во деловните книги се евидентирани со вредност од 100.729 илјади денари,
  - за 14 објекти²⁵, кои ЈП ги користи, поради недостаток на поткрепувачка документација за утврдување на вредноста на средствата и нивно примопредавање, не се евидентирани во сметководствената и материјалната евиденција и за истите не се пресметува амортизација;
  - неусогласена материјална евиденција за линиските објекти со податоците од имотните и евидентните листови, како и земјиште и објекти, кои се евидентирани во сметководствената евиденција, но за истите не се обезбедени уредни и веродостојни документи со што не може да се потврди нивната точност.

Наведените состојби влијаат на параметрите при формирањето на цената на тарифите за водните услуги, која се формира согласно Методологијата за определување на тарифите за водна услуга и е одобрена од страна на РКЕ врз основа на официјални податоци од сметководствена евиденција и финансиски извештаи доставени од ЈП Водовод и канализација Скопје.

- Несоодветно и ненавремено е воспоставена сметководствена евиденција на нематеријалните и материјалните средства во износ од 269.447 илјади денари;
- Констатирани се и слабости во примената на Законот за јавни набавки меѓу другото во делот на обезбедување на конкуренција, еднаков третман на сите економски оператори учесници во спроведените постапки, како и на рационално и ефикасно искористување на средствата во постапките за доделување на договори за јавни набавки.

Исто така утврдивме и состојби кои се однесуваат на:

- не се доставени шест месечни извештаи за работата на претпријатието, со што намалена е транспарентноста при информирањето за видот и обемот на вршење на дејноста, како и за финансиско работење на претпријатието;
- при вработување на нови вработени не се обезбедуваат известувања за обезбедени финансиски средства од надлежните органи;

25 ПСОВ Волково, Пумпна станица Шуто Оризари (нов објект), Бунари Драчево, Пункт водовод Автокоманда и Автокоманда канцеларија, Барака ул. Петар Чајковски и Резервоари: Радишани ниска зона НОВ, Сопиште стар, Аквадукт, викенд населба Моране, Студеничани, Порупи, Кучевишка бара и Усје

- основачкиот влог на претпријатието не е запишан во надлежниот регистар;
- расходуваните средства по попис, се отстранети од сметководствената евиденција, иако не се преземени натамошни мерки за нивно отуѓување или уништување;
- не е извршено вредносно усогласување на залихите на суровини, материјали и резервни делови, кои се набавени пред 2017 година;
- недоследности во начинот на пресметка на платата за административните службеници.

Во делот Нагласување на прашања за неизвесност и континуитет ги истакнуваме следните прашањата кое се однесува на:

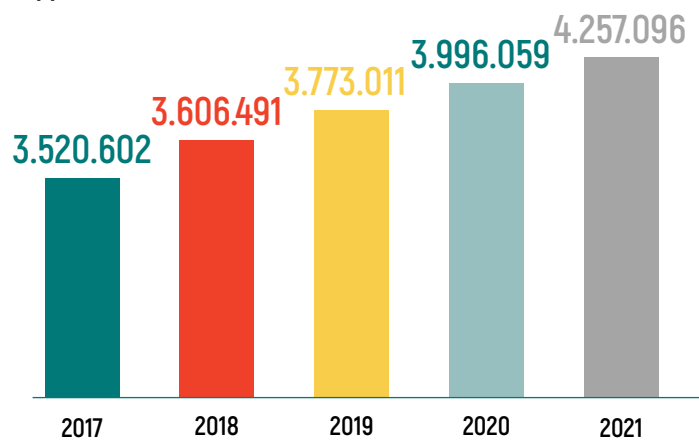
- Потребата за преиспитување на донесената одлука за висината на тарифата која ја плаќа АД во приватна сопственост за извршената услуга за снабдување со вода и реално определување на нејзината

вредност. Имено, во периодот од 2016 година до периодот на извршување на ревизијата, цената за услугата за снабдување со вода за пиење за едно АД во приватна сопственост е значително пониска од цената на услугата за категоријата стопанство, што допринело ЈП Водовод и канализација Скопје, за 1.020.059 илјади денари да оствари помалку приходи по основ на услугата за користење на вода, а со тоа за 100.883 илјади денари да искаже помалку ДДВ и за 22.705 илјади денари помалку да пресмета надоместок за користење на води, кој претставува приход на Буџетот на Република Северна Македонија.

- Потребата од детална анализа на побарувањата од купувачи и обврските спрема добавувачи, кои бележат постојан тренд на зголемување во период од 2018 година до денот на вршење на ревизијата што може неповолно да влијае на ликвидност на ЈП во идниот период.

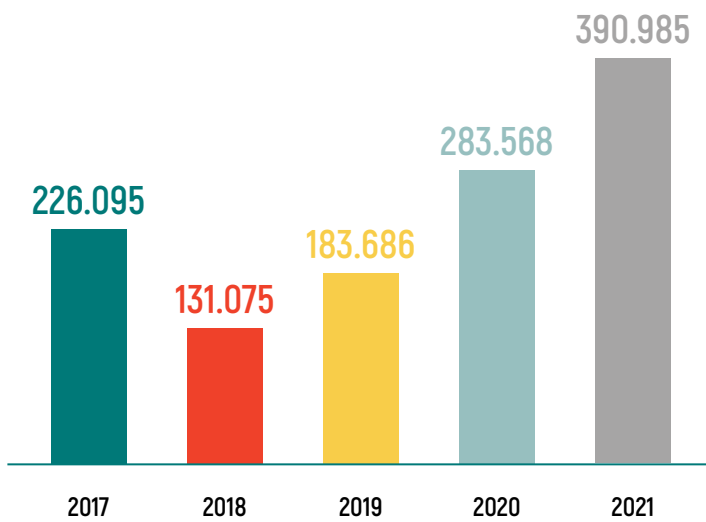
во 000
денари

ПОБАРУВАЊА ОД КУПУВАЧИ ВО ПЕРИОД ОД 2017 ДО 2021 ГОДИНА

во 000
денари

ОБВРСКИ КОН ДОБАВУВАЧИТЕ ОД 2017 ДО 2021 ГОДИНА

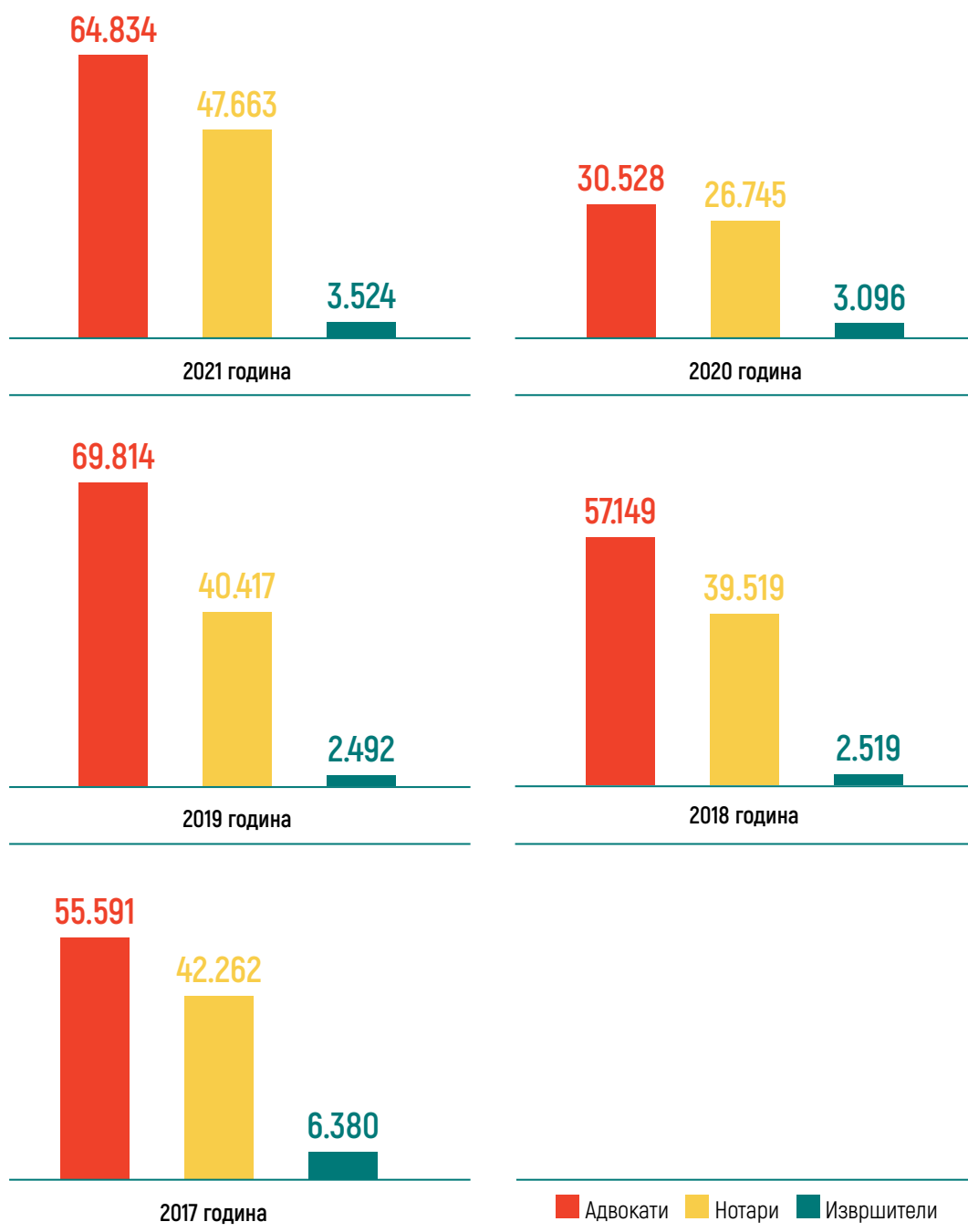

→ Врз основа на спроведена анализа на трошоци за адвокати, нотари, извршители (правни услуги) и судски трошоци утврдивме дека во периодот од 2017 до 2021 година, трошоци за ангажирани адвокати, нотари и извршители за изготвување на нотарски платни налози за заостанати долгови кон ЈП Водовод и канализација Скопје од домаќинства и стопанство, изнесуваат вкупно 492.533 илјади денари, или приближно 8 милиони евра и судски трошоци во износ од 23.496 илјади денари.

Во 2021 година овие трошоци изнесуваат вкупно 116.021 илјади денари или 1,9 милион евра за 72.331 постапки. Причина за особено високите износи на трошоци за ангажирање на нотари и адвокати произлегува од член 68 од Законот за нотаријатот со кој меѓу другото е пропишано дека за парично побарување за вода и смет во вкупен износ над 6 илјади денари, предлогот за издавање на решение за нотарски платен налог задолжително го составува адвокат и мора да содржи адвокатски печат и потпис.

во 000
денари

ТРОШОЦИ ЗА АДВОКАТИ, НОТАРИ
И ИЗВРШИТЕЛИ ВО ПЕРИОД
ОД 2017 ДО 2021 ГОДИНА

5.15 ТРУД И СОЦИЈАЛА

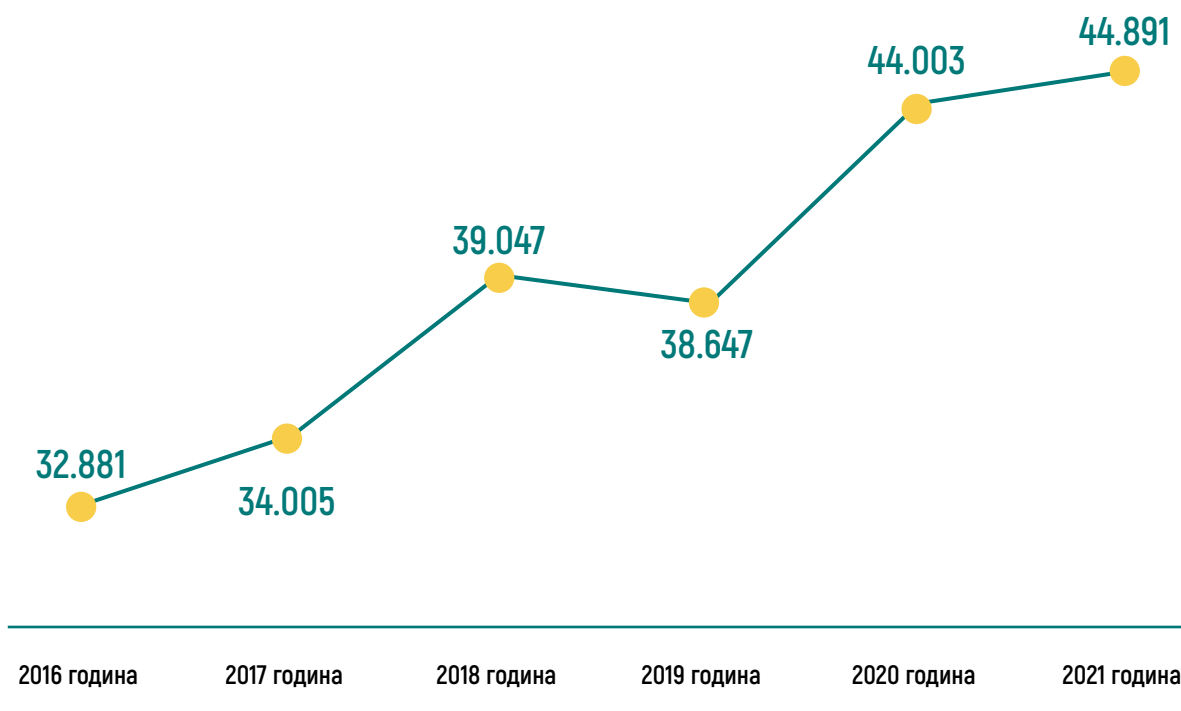
5.15.1 МИНИСТЕРСТВО ЗА ТРУД И СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА

Извршивме ревизија на финансиските извештаи и ревизија на усогласеност на Министерството за труд и социјална политика за 2021 година, при што меѓу другото ги утврдивме состојбите кои се однесуваат на:

- недоречености во подзаконскиот акт во делот на начинот на изборот, критериуми за избор, потребните квалификации, правото и висината на надоместокот на Комисијата за изготвување на наод, оценка и мислење за утврдување на инвалидност;
- не се утврдени критериуми за избор на членовите и несоодветен состав на поединечните Комисии за ревизија на наод, оценка и мислење за утврдување на инвалидност;
- недоследности во ангажирањето на вработени лица на определено време;
- не е јасно уреден начинот и постапката за спроведување и распределба на висината на средствата предвидени со Законот за игрите на среќа при што се констатирани неправилности во начинот на објавата на јавниот повик, селекција и евалуација на поднесените апликации, склучените договори и распределбата на средствата;
- распределбата на блок дотациите по општини не се врши со целосна и доследна примена на критериумите и формулите предвидени со Уредби за методологијата за утврдување на критериумите за распределба на блок дотации;
- несоодветното користење на апликацијата од Проектот за унапредување на социјалните услуги кој е создаден за подобрување на ефикасноста и ефикасноста на пензискиот систем и системот на социјална заштита (СПИЛ проектот) и неусогласеноста помеѓу висината на исплатените права искажани во сметководствената евиденција и во СПИЛ проектот, не овозможува целосен увид во основот за стекнување на правата, како и потврдување на вкупните расходи евидентирани на сметката Социјални надоместоци;
- ненавремено и хронолошко евидентирање на примените фактури;
- утврдени неправилности во начинот на остварување на правото на паричен надоместок за помош и нега од друго лице во делот на комплетноста на пополнување на образецот за давање на наод, оценка и мислење од страна на стручните комисии и контрола од страна на Центрите за социјална работа. Исплатите на надоместоките за помош и нега од друго лице во последните шест години по број на корисници се претставени на графиконот:

во 000
денари

ИСПЛАТЕНИ
НАДОМЕСТОЦИ ЗА
ПОМОШ И НЕГА ОД ДРУГО
ЛИЦЕ ВО ПОСЛЕДНИТЕ
ШЕСТ ГОДИНИ ПО БРОЈ
НА КОРИСНИЦИ

- нецелосно спроведен попис на средствата, побарувањата и обврските и неевидентирани опрема;
- во деловните книги искажани се податоци за постојаните средства, но за истите не е потврдена почетната состојба и не е воспоставена целосна и точна евиденција;
- слабости во системот на внатрешни контроли во делот на пишани процедури за потврдување на вистинитоста и објективноста на финансиската документација и воспоставените контроли за проток на документацијата меѓу секторите и евидентирање на трансакции во сметководствената евиденција.

Во делот на клучни прашања на неизвесност и континуитет известуваме за:

- од страна на МТСП за период од 10 години исплатени се средства во износ од 43.620 илјади денари по основ на договор за закуп на канцелариски простор за сопствени потреби поради што е потребно во идниот период во координација со надлежните државни институции да изнајде трајно решение за обезбедување на соодветен простор за непречено функционирање на МТСП.
- утврдени се одредени недоследности при изведувањето на градежните активности и тоа за:
- објектот на јужно крило на Здравствен дом Нада Михајлова во Дом за стари лица во Општина Пробиштип за кој се исплатени вкупен износ од 54.983 илјади денари

со рок на изведба од 16 месеци од денот на воведување во работа и истекува на 07.12.2021 година, а градежните работи не се завршени. Поради наведеното би имало финансиски импликации врз буџетот на МТСП во идниот период.

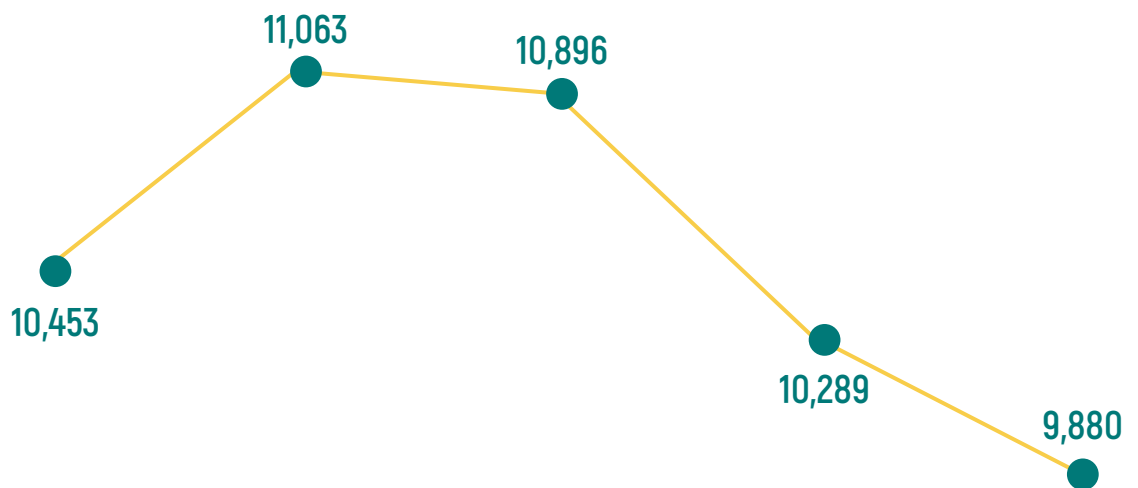
- изградба на детска градинка во Општина Чаир²⁶ во вкупен износ од 120.084 илјади денари и рок на извршување на градежните работи од 25 месеци од воведување на работа но поради започнати судски постапки и доделената временна забрана за исплата на средства од сметката на изведувачот на градежните работи во месец јули 2022 година склучен е договор за изменување и дополнување на договорот²⁷ со кој се менуваат улогите на учесниците во групата. Поради наведеното постои неизвесност во делот на преземањето на обврската за завршување на градежни работи на објектот.
- Во делот на Додатокот за попреченост законските измени и ограничување на возраста за остварување на правото за попреченост до 65 години ги ограничува граѓаните да го остварат ова право кога најмногу ќе им биде потребно односно кога ќе западнат во подлабока старост и ќе се соочат со влошување на здравствената состојба. Утврдената состојба доведува до намалување на бројот на корисници на додатокот за попреченост, детално прикажано во следниот графикон

26 Договор бр. 02-2911/8 од 14.07.2020 година

27 Договор за изменување и дополнување на договорот бр.02-2256/3 од 25.07.2022 година

**ИСПЛАТИ НА ДОДАТОКОТ
ЗА ПОПРЕЧЕНОСТ ВО
ПОСЛЕДНИТЕ ПЕТ
ГОДИНИ ИЗРАЗЕНИ ПО
БРОЈ НА КОРИСНИЦИ**

2017 година

2018 година

2019 година

2020 година

2021 година

→ судските постапки во кои МТСП се јавува како тужена страна и тоа во 13 судски постапки се бара наплата на износ во висина од 23.285 илјади денари по основ на главен долг од доверители што може до-

полнително да предизвика оптоварување на проценетиот износ со камати и судски трошоци и да влијае на работењето во иднина на МТСП.

5.15.2 ФОНД ЗА ПЕНЗИСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРУВАЊЕ НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Извршена е ревизија на финансиските извештаи заедно со ревизија на усогласеност на Фонд за пензиско и инвалидско осигурување на Република Северна Македонија за 2021 година, при што констатирани се следните состојби:

- постојат процедури кои се уште не се прилагодени со измените на Законот за ПИО, а воспоставените внатрешни контроли не секогаш обезбедуваат потврдување на внесените податоци и точност и навременост во постапката;
  - не се надминати констатираните состојби од претходни години а се однесуваат на недостиг на стручен и обучен кадар за актуарство и перманентниот одлив на вработени од ИТ секторот и внатрешната ревизија што влијае на развој на актуарски и пензиски предвидувачки капацитети, функционирање на информацискиот систем и ажурноста на сите воспоставени системи и ефективноста на системот за внатрешни контроли;
  - слабости во чување и архивирање на податоците во матичната евиденција го оневозможуваат потврдувањето на регистрираните податоци, потребни за остварување на правата од ПИО;
  - поради недобиени соодветни податоци за вработување и регистрација на обврзниците, како и грешки при внесот од страна на други институции, на уплатната сметка наменета за прибирање средства од наплатен придонес за ПИО има нераспоредени средства во износ од 156.102 илјади денари (од кои дел во износ од 90.971 илјади денари се салдо на наведената сметка од претходни години) кои Фондот не може да ги користи, а осигурениците не можат да ги остварат правата од ПИО;
- ненавремено доставени информации од надлежните институции за промена на статусот на осигурениците што има за последица неоснована исплата (по основ на штети за исплатени пензии на починати корисници, времени пензии, семејни пензии или друг вид на неосновани исплати на пензии) на пензии во вкупен износ од 223.753 илјади денари, за кои се евидентираат побарувања од граѓани и претплата на пензии во износ од 6.907 илјади денари, кои произлегуваат од 2012 година за дозначени пензии до банките, за кои не е извршен поврат на средствата од трансакциските сметки на починати корисници и нискиот процент на поврат на повеќе исплатените средства;
  - утврдени недоследности кај ограничен број на спроведени постапки за доделување на договори за јавни набавки.

Во делот на прашањата за неизвесност и континуитет известивме за;

- неосновано повлечени средства од сметката на Фондот од страна на извршителите по основ на налози за извршување, во кои како должници се јавуваат корисници на пензија, како и континуирано вршење активности од страна на Фондот поврзани со реализација на налози за извршување;
- воспоставениот систем за утврдување, контрола и наплата на придонес кој не се базира на целосно ажурно и точно

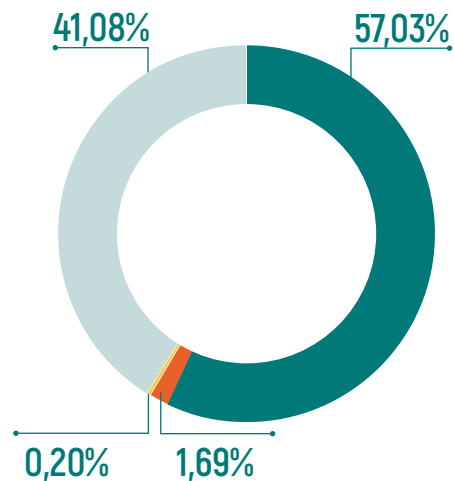
интегрирање и навремена размена на податоци од институциите, што влијае на комплетноста на приходите, како и на ликвидноста на Фондот и одржливоста на пензискиот систем;

→ структурата и нивото на остварени приходи во известувачкиот период, дефицитот во исплатата на пензиските примања, како и неизвесностите по работењето на Фондот поврзани со инфлаторните движења и неповолните демографски движења е следна:

→ во 2021 година остварени се приходи во износ од 81.508.271²⁸ илјади денари со структурата на приходи кои се прикажани во следниот графикон:

СТРУКТУРА НА ПРИХОДИ НА ФОНДОТ

■ Придонеси за ПИО
■ Акцизи

■ Други приходи
■ Трансфери од други нивоа на власт

28 Вкупните приходи искажани во финансиските извештаи на Фондот за 2021 година изнесуваат 86.432.482 илјади денари и во истите е содржан пренесениот вишок на приходи од претходната година во износ од 4.924.211 илјади денари

→ изворните приходи од наплатен придонес за ПИО во 2021 година се зголемени за 6,38% во однос на претходната 2020 година и изнесуваат 49.289.354 илјади денари, што претставува учество од 60,47% од вкупно остварените приходи. Оствареното зголемување на приходите во 2021 година и понатаму не е доволно за покривање на расходите за социјални бенефиции кои исто така бележат раст од година во година. Имено, расходите за социјални бенефиции (исплата на пензиските примања заедно со придонесот за здравствено осигурување на пензионерите, трансферите до вториот пензиски столб и инвалиднината) во 2021 година изнесуваат 79.677.493 илјади денари за вкупно 328.570

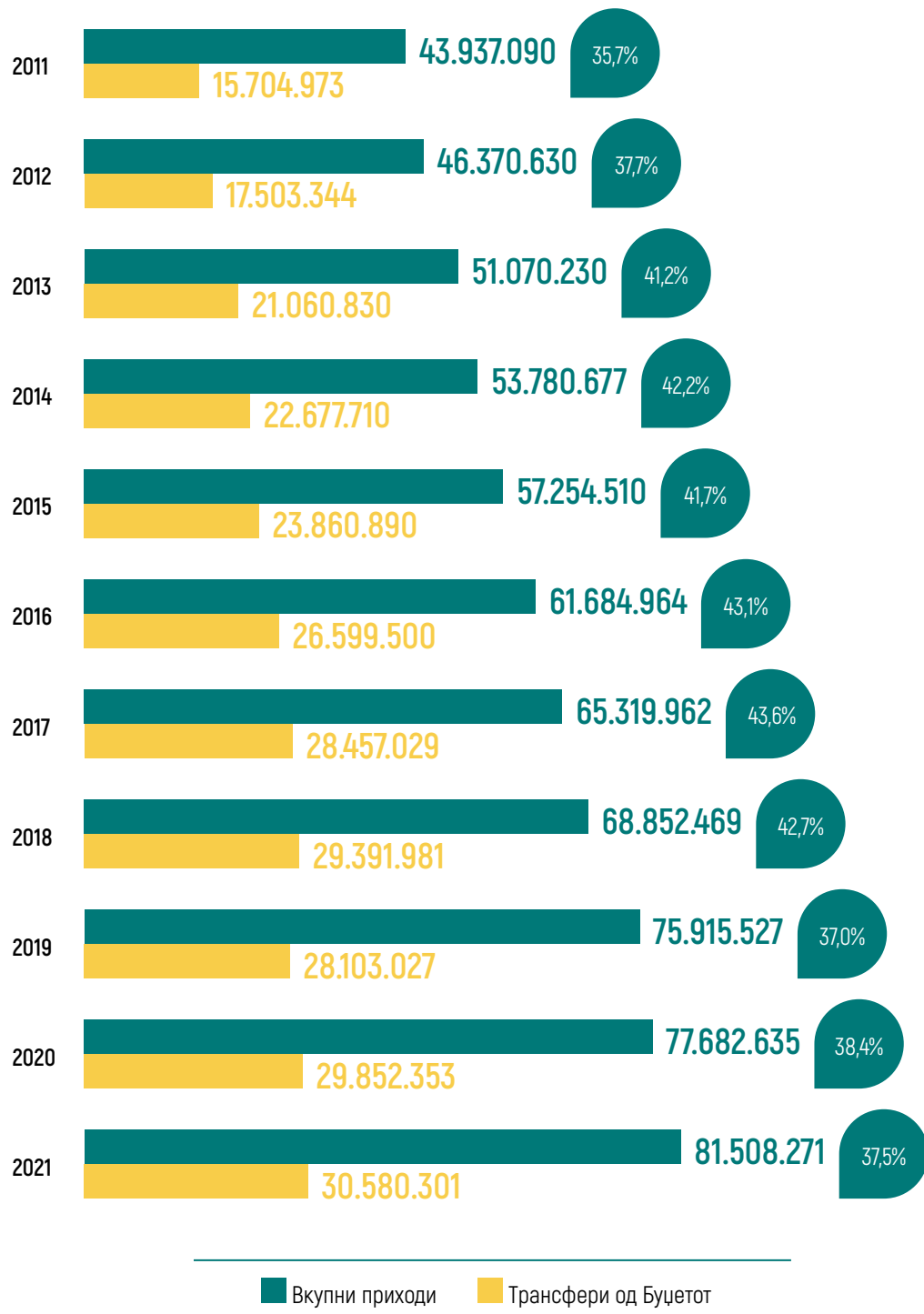
корисници на пензиски примања односно заклучно со декември 2021 година исплатените средства се за 3,8% повисоки во однос на 2020 година.

→ Фондот и покрај зголемување на приходите по основ на придонеси од ПИО има недостаток (дефицит) на средства за исплата на расходите за социјални бенефиции, поради што во 2021 година од Буџетот на Република Северна Македонија се трансферирани средства во висина од 30.581 милиони денари. Учеството на овие средства во вкупните приходи на Фондот бележи намалување во однос на 2020 година и изнесува 37,5%, од кој 29% се за покривање на тековниот дефицит за исплата на пензии, што е прикажано на графиконот:

во 000
денари

**УЧЕСТВО НА ТРАНСФЕРИРАНИ
СРЕДСТВА ОД БУЏЕТОТ
НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА
МАКЕДОНИЈА ВО ВКУПНИТЕ
ПРИХОДИ НА ФОНДОТ**

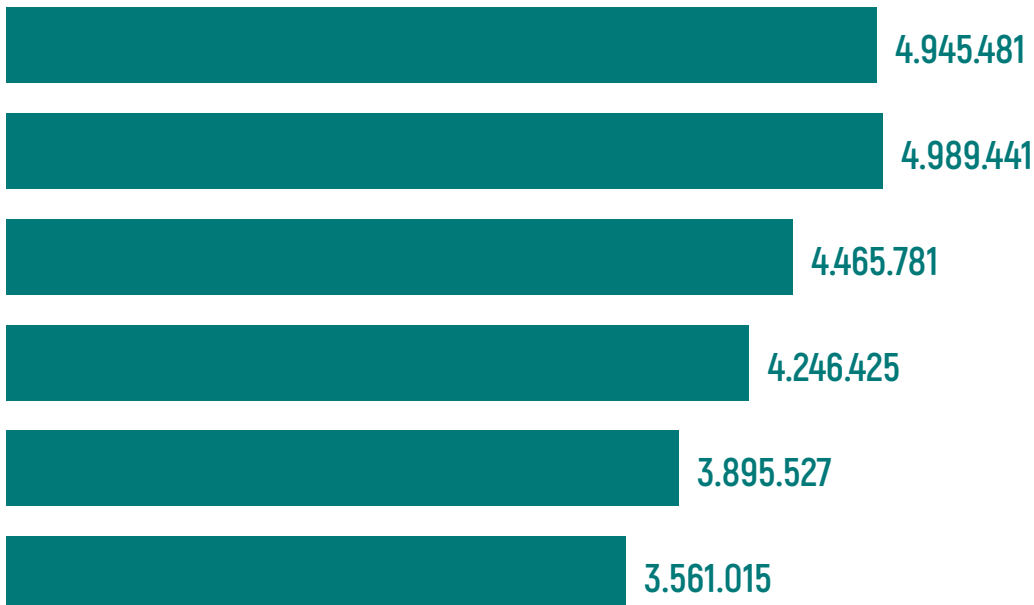

→ влијанието на неповолната демографска структура на населението во Република Северна Македонија, на тековните инфлаторни движење врз работењето на Фондот, како и законската обврска за усогласување на висината на пензиските примања со индексот на трошоци на животот и порастот на платите се очекува и подолгорочно финансиското работење на Фондот да продолжи да биде оптоварено со тековниот проблем на висок дефицит кој се покрива со трансфери од Буџетот на Република Северна Македонија.

→ констатирано е континуираното зголемување на ненаплатените побарувања за придонеси за пензиско осигурување, кои на 31.12.2021 година се искажани во износ од 4.945.481 илјади денари. Побарувањата кои не се наплатени од 2016 година до 2021 година имаат тренд на зголемување и во 2021 година се зголемени за 38,9% односно за 1.384.466 илјади денари во апсолутен износ. Потребно е интензивирање на активностите во врска со нивната наплата од страна на УЈП која ја има надлежноста за вршење на наплатата за овој период. Движењето на побарувањата по основ на ненаплатени придонеси за период од 2009 до 2021 година е прикажано на графиконот:

ДВИЖЕЊЕТО НА ПОБАРУВАЊАТА ПО ОСНОВ НА НЕНАПЛАТЕНИ ПРИДОНЕСИ ЗА ПЕРИОД ОД 2009 ДО 2021 ГОДИНА

во 000
денари

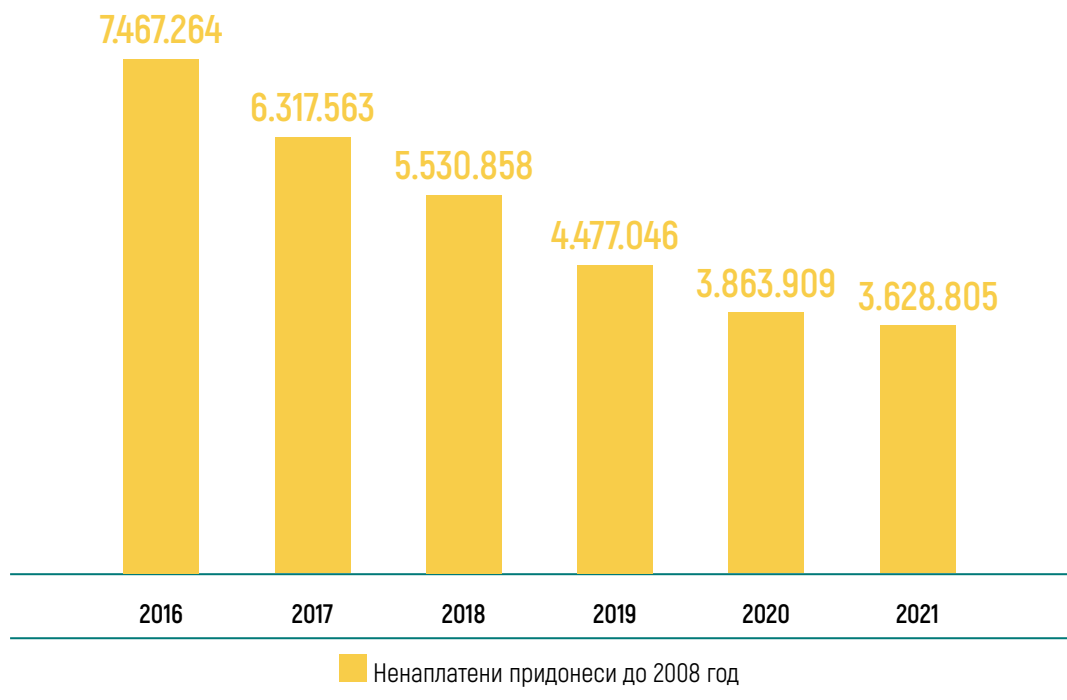
■ Ненаплатени придонеси за период 2009-2021

→ побарувањата по основ на неплатен придонес кои настанале до крајот на 2008 година веќе имаат апсолутна застареност. Фондот има покренато иницијатива за измена и дополнување на наведениот закон во насока на промена на третманот на придонесите и истите да имаат карактер на средства за лична потрошувачка, а нивната наплата да не застарува, но по

истото не е постапено. Анализата на движењето на Побарувањата по основ на неплатен придонес кои настанале до крајот на 2008 година, за периодот од 2016 – 2021 година покажува дека во континуитет се врши отпис на истите поради неможност за нивна наплата, која е прикажано на графиконот:

**ДВИЖЕЊЕТО НА ПОБАРУВАЊАТА
ПО ОСНОВ НА НЕПЛАТЕН
ПРИДОНЕС КОИ НАСТАНАЛЕ ДО
КРАЈОТ НА 2008 ГОДИНА, ЗА
ПЕРИОДОТ ОД 2016 – 2021 ГОДИНА**

во 000
денари

5.15.3 АГЕНЦИЈА ЗА ВРАБОТУВАЊЕ НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Извршена е ревизија на усогласеност на тема „Остварување на права од паричен надоместок“ кај Агенција за вработување на Република Северна Македонија“ и извршените исплати во 2021 година.

Остварувањето на правото на паричен надоместок е уредено со Законот за вработувањето и осигурување во случај на невработеност и Законите за материјално обезбедување на невработените лица поради приватизацијата на претпријатијата со доминантна сопственост на државата. Правата од осигурување во случај на невработеност се остваруваат во Агенцијата за вработување на Република Северна Македонија, односно во соодветниот Центар за вработување каде што лицето е евидентирано како невработено лице. Агенцијата е јавна установа која врши стручни, организациски, административни и други работи што се однесуваат на вработувањето и осигурувањето во случај на невработеност и обезбедува поддршка, помош и услуги за учесниците на пазарот на трудот, преку 30 Центри за вработување (ЦВ) на подрачјето на Република Северна Македонија.

Со извршената ревизија утврдени се повеќе состојби и тоа како што следува:

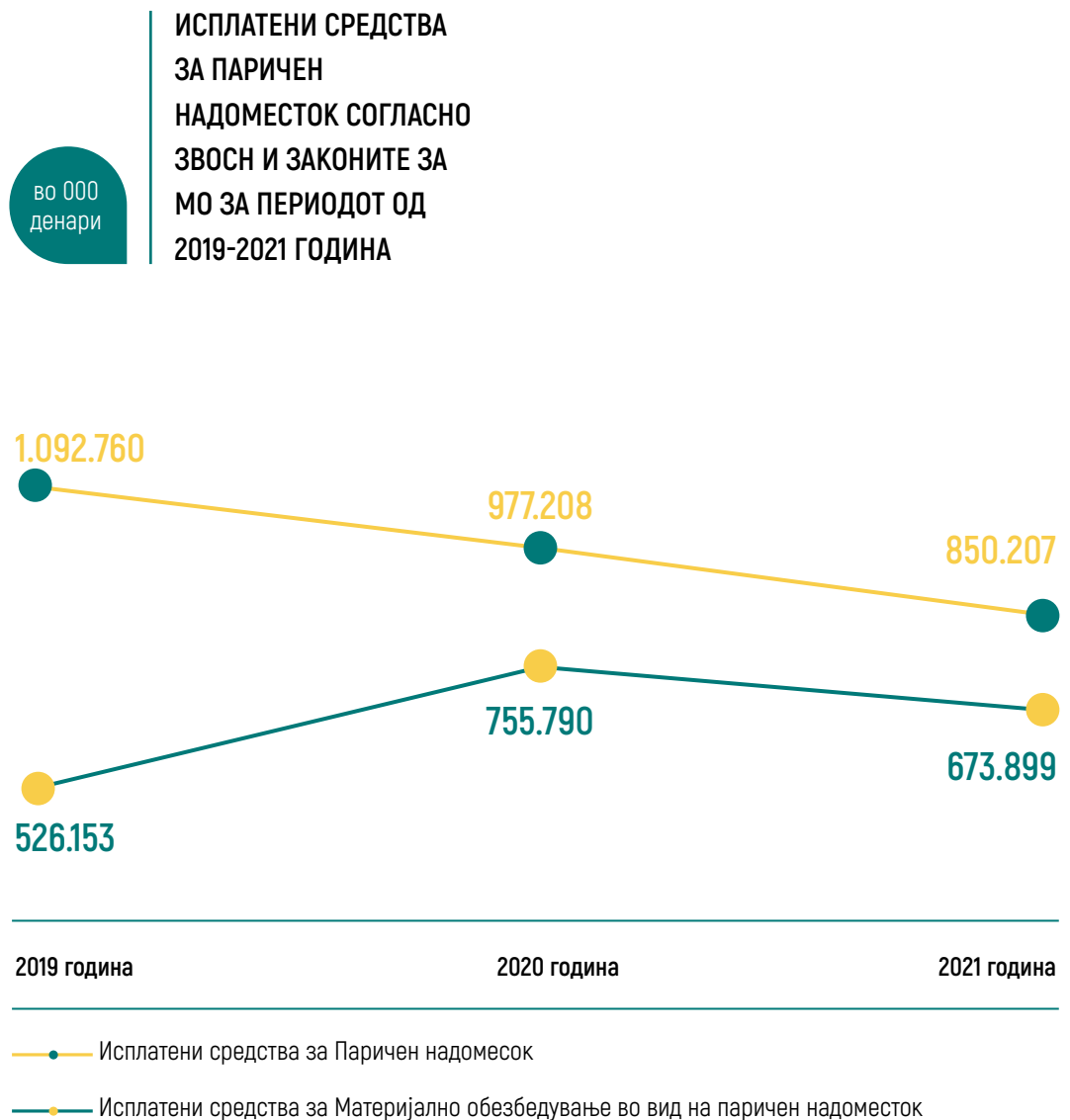
Правна рамка:

Законот за вработувањето и осигурување во случај на невработеност ги уредува постапката и условите за остварување на паричен надоместок (ПН) и условите за престанок на правото, но утврдени се одредени недоречености и отсуство на прецизни одредби во делот на: начинот на пресметка на висината на ПН при работа со неполно работно време пресметано во полно работно време, условите под кои невработените лица не можат да остварат ПН, како и условите под кои му престанува правото на ПН на невработеното лице;

- Законите за материјално обезбедување немаат континуитет во нивното носење, истите се со ограничен период на поднесување на барање, различни критериуми во поглед на датумот на престанок на работниот однос и работен стаж, со што се влијае на бројот на корисници, а со тоа и на правото кое лицата го остваруваат во различен временски период согласно условите;
- несоодветната кадровска екипираност на секторот за внатрешна ревизија придонесува да не е извршена ревизија на целокупниот процес на остварување на права од ПН.

Остварување на права од ПН:

Вкупниот износ на исплатени средства за ПН и МО во вид на паричен надоместок во 2021 година изнесува 1.524.106 илјади денари или 45,34% од вкупните расходи на Агенцијата, за вкупно 26.158 корисници во текот на годината, согласно ЗВОСН и законите за МО за периодот од 2019-2021 година се презентирани на графикон:

Со извршената ревизија на постапката за **осваравање на правата од ПН и МО** и нивна исплата го утврдивме следното:

- со интерните акти и упатства за остварување на правата од ПН и МО и нивна исплата не се утврдени контроли и поделба на надлежностите при приемот и обработката на барањата за ПН, комплетирање на документација, пресметка на висината и донесување на решенија во постапката. Отсуството на целосна поделба на надлежностите на вработените вклучени во процесот на остварување на правата од ПН, поради недостиг на кадар особено во поголемите Центри за вработување создава ризик воспоставениот систем на остварување на правата од ПН да не обезбедува точност и навременост на постапката во целост;
- констатиравме состојби во делот на обезбедување на комплетност на документацијата при решавање во постапките за остварување на правото на ПН и невоедначен пристап на постапување од страна на Центри за вработување што има влијание врз утврдување на правото и висината на ПН што му се определува на невработеното лице;
- невоспоставената електронска размена на податоци и поврзаност на евиденциите помеѓу Агенцијата и Фондот за ПИО влијае врз навремено обезбедување на податоци и изготвување на решенијата во постапката за остварување на правото;
- недостигот на редовна соработка и утврдена динамика за размена на податоци помеѓу Агенцијата и инспекцискиот орган

за работни односи придонесува за отсуство на редовни информации и податоци за невработени лица корисници на ПН кои се работно ангажирани или вршат дејност спротивно на закон;

- во делот на **осваравање на право на ПН** утврдивме дека вкупниот износот на исплатените средства по различни основи низ годините се менувал а особено е зголемен во делот на исплати на ПН на невработени лица во 2020 година како поддршка на лицата кои останале без работа како последица на отпуштање од страна на работодавачите во време на Ко-вид-19;
- во делот на **осваравање на право на МО во вид на ПН**, утврдивме дека 62% од корисниците користат ПН до 6 месеци поради загуба на работното место од определено работно време и сезонска работа, додека пак 77% од корисниците користат МО во период од 25-60 месеци, а податоците укажуваат дека и покрај заложбата на Агенцијата и нејзиното учество при посредувањето мал е бројот на лицата кои се вработиле во периодот од 2017-2021 година, особено корисниците на МО кои тешко успеваат да се прилагодат на промените на пазарот на трудот и да најдат вработување, поради што најчесто користат МО во вид на ПН до нивно пензионирање.

Податоците за **ефектите од посредување при вработување на корисници на ПН** кои учествувале во посредувањето и остварено вработување се презентирани на графикон:

ЕФЕКТИ ОД ПОСРЕДУВАЊЕ ПРИ ВРАБОТУВАЊЕ НА КОРИСНИЦИ НА ПН КОИ УЧЕСТВУВАЛЕ ВО ПОСРЕДУВАЊЕТО И ОСТВАРЕНО ВРАБОТУВАЊЕ

**Враќање на средства од корисници на ПН
и МО за неосновано искористен износ ги
утврдивме следните состојби:**

- Агенцијата нема донесено упатство/постапка за начинот на поврат на искористените средства од страна на корисник на ПН во случај на настапување на условите за престанок на правото на ПН, поради што постои не воедначен пристап на постапување од страна на ЦВ во постапката за поврат на средства, изготвување на решенија за престанок и евидентирање на побарувања по основ на враќање на средствата;
- Агенцијата нема воспоставено системска поврзаност со евиденциите на други надлежни институции за преземање на потребните информации и документација (решенија за остварување на права од пензија, информации за починати корисници, податоци за социјални примања и др.), како механизам за откривање на корисник на ПН/МО кој остварува парични примања по други основи, што придонесува да се изврши исплата на корисници кај кои настанал некој од предвидените услови за престанок на правото.

**Жалби по неосстварено право
и нивно одлучување**

- со ревизијата ги опфативме поднесените жалби против решенија за неосстварено право во опфатените ЦВ и одлучување по истите, при што од 215 поднесени жалби до МТСП како второстепен орган, 58 од жалбите се уважени и се вратени на повторно одлучување, а 157 се одбиени. Констатиравме дека во одредени случаи второсте-

пениот орган за решавање по жалби не ги цени сите релевантни факти и докази доставени од Агенцијата и странките и жалбите се одбиваат како неосновани, а при повторување на постапката се носи позитивно решение, што создава можност за материјално оштетување на невработените лица за неосстварено право на ПН и МО.

За надминување на констатираните состојби дадени се препораки со цел преземање на мерки и активности од надлежните лица и органи на управување и раководење на Агенцијата во функција на подобрување на утврдените состојби.

**5.15.4 ЈАВНА ОПШТИНСКА УСТАНОВА ДОМ
ЗА СТАРИ ЛИЦА КИРО КРСТЕСКИ
ПЛАТНИК ПРИЛЕП**

Извршена е ревизија на финансиските извештаи на Јавната општинска установа Дом за стари лица Киро Крстески Платник Прилеп за 2021 година, заедно со ревизија на усогласеност.

Со извршената ревизија, утврдени се следниве состојби:

- не се донесени пишани процедури за уредување на работните процеси со кои би се уредил систем на внатрешни контроли и поделба на должностите и одговорностите во делот на материјалното и финансиското работење;
- отсутнуваат нормативи и калкулации на трошоци на потребните прехранбени производи, дел од листите на јадења не се одобрени и не е обезбедено целосно исполнување на пропишаните нормативи за хранливата вредност на исхраната за старите лица и

→ Домот функционира со недоволен број на стручни кадри за непречено, квалитетно и навремено извршување на потребните услуги и нега на старите лица, особено геронто – домаќинки, хигиеничари и помошен персонал во кујна.

Во делот **Нагласување на прашања за неизвесност и континуитет**, обрнуваме внимание дека:

→ во 2022 година, по 17 години, Домот прв пат извршил зголемување на цените на сместување и нивно прилагодување на порастот на трошоците за работење, кои во меѓувреме се значајно зголемени;

→ услугата за подготовка на храна за проектот „Народна кујна“ Домот ја врши со истата цена утврдена на почетокот на проектот т.е. во 2007 година иако трошоците за прехранбени производи се значајно зголемени, а исто така ја врши и со истиот персонал во кујната кој не е доволен ниту за континуирано подготвување на храна за редовните корисници на Домот;

→ во првите три квартали во 2021 година е набавена неколкукратно поголема количина на лекови и пелени во однос на истиот период во тековната 2022 година;

→ корисниците се сместени во простории кои се наоѓаат во лоша состојба, за чие одржување не се планирани средства со годишните програми за финансирање на изградба, опремување и одржување на објекти за социјална заштита и домови за стари лица;

→ износот на блок дотации во 2021 година е намален во однос на 2020 година и покрај тоа што е зголемен бројот на корисници, вклучително и на оние со социјален ризик кои се сместуваат во Домот со решение од Меѓу општински центар за социјална работа Прилеп и

→ во минатиот период се реализирани вработувања со согласност само од Општина Прилеп и дел од платите за вработените се исплатувани од сметката на буџет од самофинансирачки активности, при што не се добиени средства од Општина Прилеп како основач на Домот и покрај преземената надлежност и обврска за финансирање.

5.16 ОБРАЗОВАНИЕ

5.16.1 ООУ „ЉУБЕН ЛАПЕ“ – ОПШТИНА АЕРОДРОМ

Општинското основно училиште „Љубен Лапе“ Општина Аеродром - Скопје, има својство на правно лице. Училиштето е запишано во централен регистарот на општинските основни училишта во Министерството за образование и наука и регистарот на општинските основни училишта што го води општината за своето подрачје. Во училиштето има 42 паралелки, односно 44 паралелки во наставната 2021/2022 година со запишани 1.236 деца.

Со извршената ревизија на финансиските извештаи заедно со ревизија на усогласеност кај ООУ „Љубен Лапе“ Општина Аеродром - Скопје, на сметките на расходи на буџет на дотации, основен буџет и буџет од самофинансирачки активности за 2021 година, констатирани се следниве состојби:

- не воспоставен систем на внатрешни контроли, односно не обезбедена ex-ante и ex-post контрола и не донесени пишани процедури за материјално и финансиско работење;

- непочитување на процедурите за канцелариско и архивско работење во однос на евидентирање на влезните и излезните фактури во основната евиденција - Деловодникот;

- нереално и необјективно проценување на основните средства, обврските и побарувањата и нецелосно и неправилно извршен попис согласно законските прописи.

Во делот - Нагласување на прашања за неизвесност и континуитет, ревизијата ги истакна состојбите во финансирањето на основното образование каде платите учествуваат со 96%, а останатите расходи со 4% во вкупните расходи на училиштето со над илјада и двесте ученици. Поради ваквата состојба, ревизијата укажува дека е потребно да се направи анализа на целокупниот систем на планирање и финансирање на дејноста основното образование со цел обезбедување на доволно средства за функционирање на основните училишта и остарување на квалитетен образовен процес.

5.17 КУЛТУРА И КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО

5.17.1 АГЕНЦИЈА ЗА ФИЛМ НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Извршивме ревизија на финансиските извештаи на Агенцијата за филм на Република Северна Македонија, заедно со ревизија на усогласеност за 2021 година.

Со извршената ревизија констатиравме одредени состојби меѓу кои позначајни се:

- не е воспоставен систем на внатрешни контроли преку донесување на пишани процедури за процесот на плаќање и процесот на финансирање на проекти, со утврдени должности и одговорности на лицата вклучени во процесот и начинот на доделување и следење на реализацијата на проектите;
  - Агенцијата нема доставено предлог до Владата за носење на Стратегија за развој на филмската дејност со акциски план, што влијание врз поставувањето на целите и приоритетите во изборот на филмските проекти по годишните конкурси, утврдувањето на потребните финансиски средства за нивна реализација и преземањето на организациските и административните мерки за поддршка, поттикнување и развој на филмската дејност;
  - ненавременото усвојување, доставување до Владата и нецелосното објавување на Годишниот извештај за работа на Агенцијата со што не е обезбедено транспарентното работење и навремено информирање на основачот на Агенцијата за фактичката состојба на неподмирните обврски по основ на доделени средства по проекти.
- невоспоставена единица за внатрешна ревизија согласно законската регулатива што придонесува раководното лице да не добие независно разумно објективно уверување и совет со цел подобрување на работењето и зголемување на ефикасноста на системот за внатрешна контрола во делот на користење на трансферираните средства на продуцентските куќи и овозможува појава на неправилности во делот на користење на средствата при реализација на проектите;
  - не се донесени деловници за работа со кој ќе се уреди работата на филмските советници, рецензенти и на финансискиот советник, како и утврдени слабости во делот на носењето на предлог одлуки за избор од страна на Филмскиот совет може да има влијание на субјективно постапување при изборот на филмски проекти;
  - при објавувањето на конкурси за филмски проекти Агенцијата не се придржува на задолжителните услови и критериуми од Законот за филмската дејност, ниту пак има донесено интерен акт-процедура со утврдени активности и чекори кои се преземаат при спроведување на постапката по конкурсот, со што е овозможено субјективно одлучување при изборот на проекти кои ќе бидат прифатени, односно одбиени,

- невоспоставени контроли во исполнувањето на условите од страна на продуцентските куќи пред склучување на договорите како и во сите фази од реализацијата на договорите за кои е извршена исплата на средства од буџетот на Агенцијата. Притоа констатирано е дека не е обезбедена комплетна документација и следење на важноста на банкарските гаранции согласно објавениот оглас и непридржување кон утврдената динамика за реализација на филмот во делот на средства за финансирање на проект, склучување анекси на договори, доказ за обезбедени средства при промена на копродукциски куќи и утврдени разлики помеѓу финансискиот план и приложената документација;
- неажурна евиденција на доделените проектите во сите фази на реализација и не преземени мерки за раскинување на доделените договори кај проекти кај кои е утврдено непочитување на одредбите од договорите;
- нецелосен и несоодветно извршен попис на средствата и обврските согласно законските прописи и слабости во благајничкото работење;
- воспоставен начин на евидентирање на обврските по потпишување на преддоговор за финансирање на филмски проекти влијание на погрешно проценување на билансните позиции и прикажување на краткорочни финансиски обврските во поголем износ од 405.780 илјади денари;
- невоспоставени контролни механизми и усогласувања за потврдување на целосноста на издадените решенија и следење на нивната наплата и непреземени актив-

ности за обезбедување на информации од продуцентите за вкупно остварени приходи од дистрибуција, експлоатација и продажба на филмот во Република Северна Македонија и во странство;

- недоследности во доделените средства на правен субјект врз основа на меморандумот за соработка, договорот за финансирање и доставните извештаи и финансиска документација кои не се предвидени со ЗФД;
- непотврдено наменско користење на средствата кои се исплатени согласно договорите за финансирање на проекти во филмската дејност во вкупен износ од 24.015 илјади денари поради недостатоци во приложената документација од страна на продуцентските куќи и распоредување на трошоците на несоодветни ставки предвидени во финансискиот план.

Во делот на клучни прашања на неизвесност и континуитет известуваме за:

- поведени судски постапки пред надлежен суд каде Агенцијата се јавува како странка во судски спорови чие решавање зависи од идни настани чиј исход не може да се предвиди и чие решавање може да има ефект врз финансиските извештаи;
- не преземени активности за постапување со дадената кино опрема на времено користење на националните и локалните установи;
- недоследности во ангажирањето на работени лица со договор на дело во услови кога Агенцијата од вкупниот број на систематизирани работни места има пополнитост од 31,43%.

5.17.2 ЕФИКАСНОСТ НА ПОЛИТИКИТЕ И МЕРКИТЕ ЗА ЗАШТИТА, УПРАВУВАЊЕ И РЕВИТАЛИЗАЦИЈА НА НЕДВИЖНОТО КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО

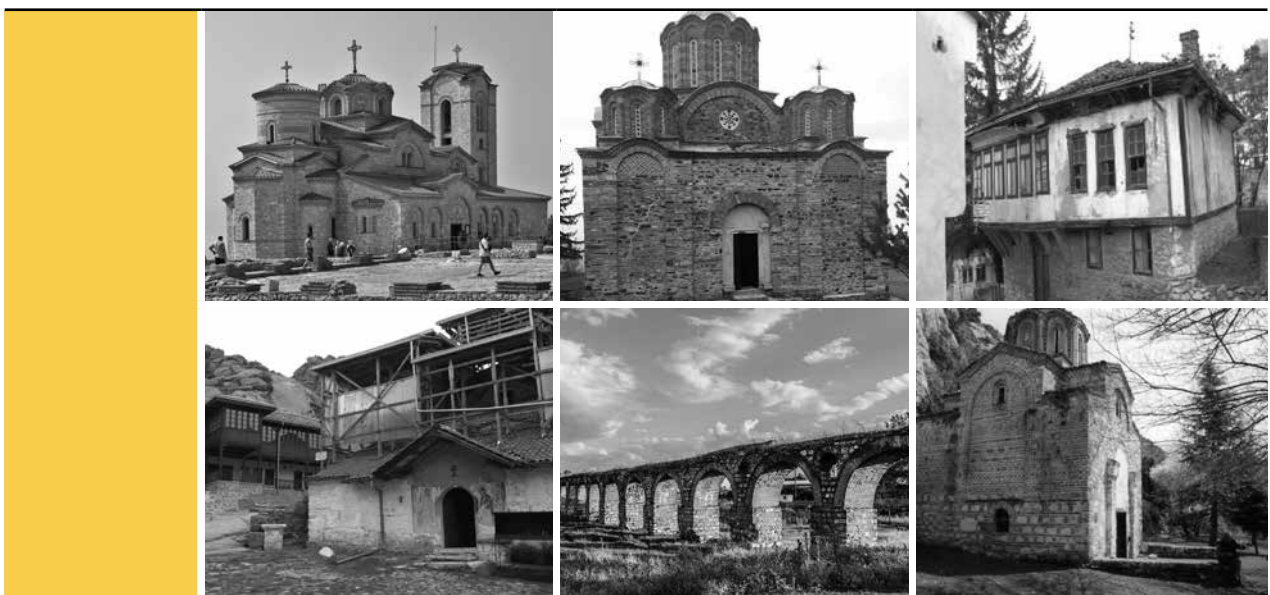
Извршена е ревизија на успешност на тема „Ефикасност на политики и мерки за заштита, управување и ревитализација на недвижното културно наследство“ за да одговори на прашањето „Дали со постојната правна рамка, воспоставениот начин на водење на евиденција, финансирање на активностите и преземените мерки на надлежните институции за идентификација, заштита и надзор се обезбедува остварување на ефикасна заштита на недвижното културно наследство?“.

Културното наследство е темел на националниот и културниот идентитет на еден народ, израз на

културните и историските вредности кои ги споделуваме и придонесува кон благосостојбата на нашето општество и економијата. Нашата држава има богато културно наследство од минатите генерации кое е од непроценлива значајност, што треба да се заштитува, зачувува и одржува, како траен влог за идните генерации. Културното наследство е темелна вредност на Република Северна Македонија што се заштитува во секакви околности.

Културното наследство може да биде во сопственост на државата, на единиците на локалната самоуправа и на други правни и физички лица.

Културното наследство според неговите својства може да се подели на: **недвижно, движно и нематеријално односно духовно културно наследство**. Согласно Закон за заштита на културното наследство (ЗЗКН), во недвижно културно наследство спаѓаат: споменици, споменични целини и културни предели.

Според добиените податоци од Управа за заштита на културното наследство (УЗКН) на територијата на Република Северна Македонија со акт за заштита се регистрирани 1.292 недвижни добра (споменици и споменични целини), прикажани на графиконот:

1292 РЕГИСТРИРАНИ НЕДВИЖНИ ДОБРА

	Друго (разни категории на културни добра)	209
	Спомен обележја	35
	Споменична целина	11
	Куќи	467
	Цркви и манастири	205
	Дуќани	184
	Археолошки локалитети	122
	Џамии	39
	Амам	20

Покрај добра регистрирани со „акт за заштита“ законот препознава „добра за кои основано се претпоставува дека претставуваат културно наследство“. Вкупниот број на добра за кои се претпоставува дека претставуваат културно наследство и се евидентирани во евиденциите на надлежните институции изнесува 6.747.

Институционалната рамка за креирање, реализација, надзор и контрола на активностите и проектите за заштита на недвижното културно наследство ја сочинуваат следните институции: Министерството за култура, Управа за заштита на културното наследство и 9 Национални установи (НУ)²⁹.

Со извршената ревизија констатиравме одредени состојби во областите предмет на ревизија и тоа:

Правна рамка и институционална поставеност на институциите за заштита на недвижно културно наследство:

- постојат одредени недоречености и отсуство на одредби со кои прецизно се регулира користењето и управувањето од страна на сопствениците, односно корисниците на недвижното културно наследство, отсуство на одредби за санкционирање поради непредвидени глоби и прецизни законски одредби за контрола на работењето на УЗКН;
- постои неусогласеност на одредбите на ЗЗКН и Законот за градење во различното дефинирање на поимот „реконструкција“, како и начинот на категоризација на недвижно културно наследство што придонесува за усложнување на процедурите

29 3 Конзерваторски центри (Национален конзерваторски центар Скопје, Конзерваторски центар Скопје и Конзерваторски центар Гостивар), 5 Заводи за заштита на спомениците на културата и Музеи (во Охрид, Прилеп, Струмица, Штип и Битола) и 1 Установа за управување со археолошкиот локалитет Стоби.

- и пролонгирање на постапките за преземање конзерваторски мерки за заштита на недвижното културно наследство;
- недостиг од усвоени стратешки документи од областа на културното наследство, што создава нејаснотии во однос на приоритетните цели и основните начела, мерки и активности за заштитата на културното наследство;
  - не се преземени потребните активности за донесување на плански и програмски документи за управување и ревитализација на Старата скопска чаршија која претставува споменична целина што влијаело врз утврдување на активностите на заштитата, уредување, трајно зачувување на културните вредности и автентичноста, можноста за ревитализација и рационално користење на споменичната целина и нејзините контактни зони;
  - отсуствува целосна имплементација на предвидените активности на Планот за интегрирана заштита на старото градско јадро на Охрид, како и редовен мониторинг и вреднување на резултатите за заштита;
  - со закон утврдените надлежности на институциите³⁰ не обезбедуваат меѓусебна поврзаност како и контрола од страна на МК на работата на УЗКН, што влијае врз меѓусебната координација при креирање на политиките за културното наследство. Кај дел од НУЗ1 не е извршена предвидената законска обврска за реорганизација од Завод за заштита на спомениците на културата и Музеј во Конзерваторски цен-
- тар во насока на зголемена ефикасност и можност за зајакнување на капацитетите и подобри резултати во заштитата на недвижното културно наследство и
- изразен недостиг на стручни кадри (конзерватор, виш конзерватор, советник конзерватор и сл.) во НУ, што влијае врз извршување на основната функција и активностите за кои истите се формирани.
- Инструменти на заштита преку идентификација, начин на водење на евиденциите и информативен систем за културното наследство:**
- нецелосно спроведена класификација на регистрираните недвижни добра, што подразбира идентификација на културното наследство со шифри и официјални називи, која е спроведена само на спомениците на култура за кои е издадено решение за ревалоризација;
  - стручна и научна проценка на вредноста и својствата на културното наследство „ревалоризација“, во периодот од 2005 заклучно со јули 2022 година е извршена на 233 недвижни добра што претставува 18% од вкупниот број 1.292 регистрирани недвижни добра внесени во националниот регистар на културно наследство, иако постапката требало да заврши заклучно со 31.12.2007 година;
  - заштитната евиденција која треба да се води за културното наследство и добрата за кои основано се претпоставува дека претставуваат културно наследство, не е целосно и навремено воспоставена од

30 МК и УЗКН

31 Завод за заштита на спомениците на културата и Музеј во Охрид, Прилеп, Струмица, Штип и Битола;

НУ и УЗКН и не е воспоставен унифициран начин на водење на основна евиденција кај НУ;

- Националниот регистар на недвижно културно наследство кој се води во УЗКН не содржи целосни и ажурни податоци и истиот според својата содржина и начин на водење не е изготвен според барањата на законската регулатива и подзаконските акти;
- не е изграден Национален информативен систем за културното наследство што влијае врз отсуство на јавно достапни, сеопфатни и точни информации за културното наследство и неговата заштита, споредливост и употребливост на податоците. Кон крајот на 2021 година отпочнати се активности за негово воспоставување.

Финансирање, преземени мерки за заштита на недвижно културно наследство, надзор и контрола:

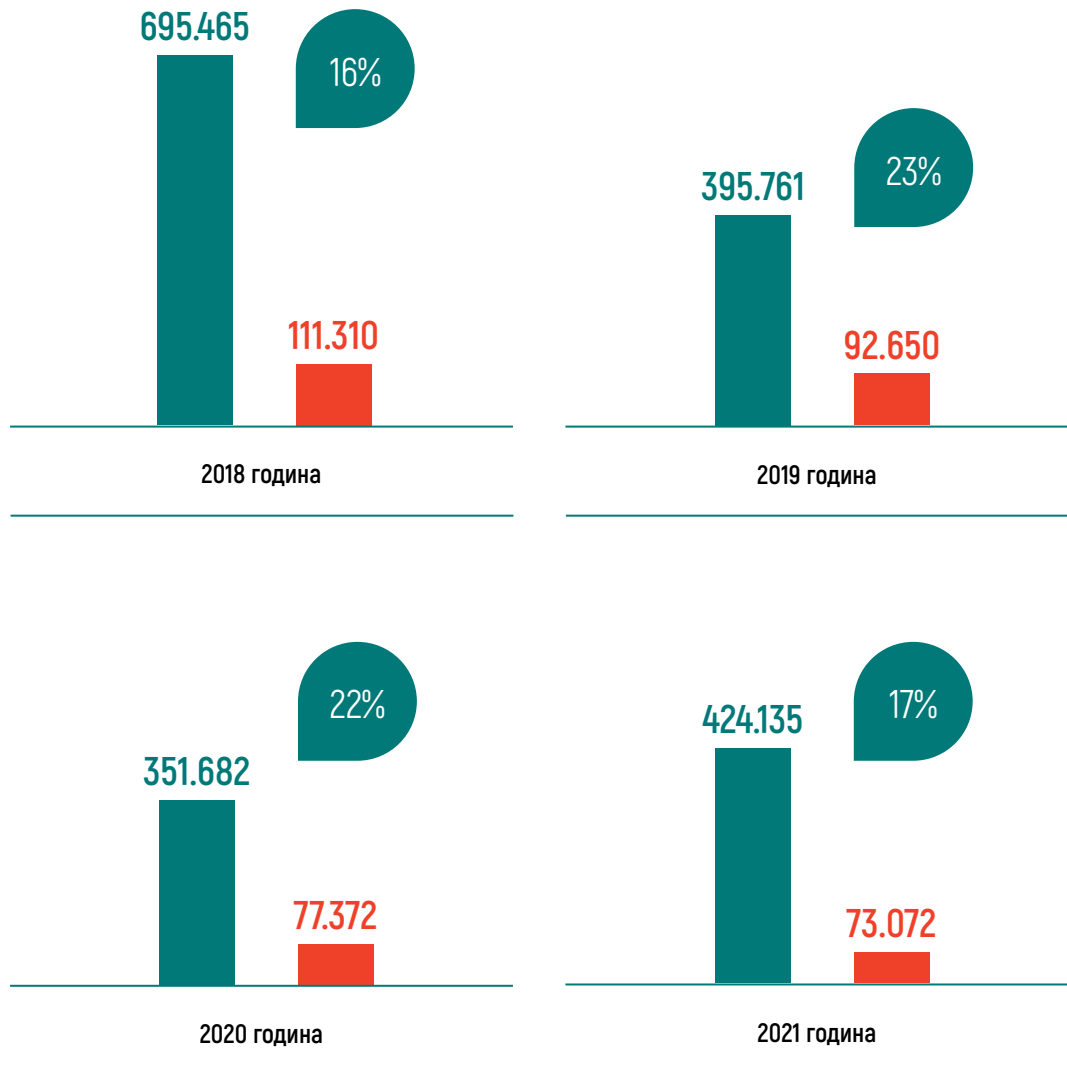
- воспоставениот начин на финансирање на недвижното културно наследство не обе-

збедува јасни и објективни критериуми за распределба на висината на средствата и е еден од најзначајните слабости во спроведувањето на функциите на надлежните институции за заштита на недвижното културно наследство;

- финансиските средства за заштита на културно наследство од буџетски и странски извори за периодот од 2018 – 2021 година се реализирани во вкупен износ од 293.528 илјади денари, при што одобрените буџетски средства од Министерството за култура по Нацрт-програмите за сите национални установи секоја година бележат намалување, кое се движи во просек од 16% до 23% по година. Висината на обезбедените финансиски средства и стручните лица не се доволни за ефикасно спроведување на активностите за непосредна заштита, а неправилното алоцирање на средствата за заштита ја ограничуваат можноста за навремена и соодветна заштита на недвижните добра, презентирани во графиконот;

во 000
денари

**ВКУПНО ПОБАРАНИ
СРЕДСТВА ОД НУ И
ОДОБРЕНИ СРЕДСТВА
ОД МК ПО ГОДИШНАТА
ПРОГРАМА**

■ вкупно побарани средства од МК по Нацрт програма од НУ за проекти

■ одобрени средства од МК по годишна програма

⌘ на одобрени во однос на побарани средства на НУ

- отсуство на редовна грижа, одржување, обезбедување и мерки за непосредна заштита од страна на имателот и надлежната институција за заштита кои придонесуваат кон оштетување, загуба, уништување и зголемени трошоци за одржување и активно функционирање на културното наследство;
- присутно е континуираното вложување во проекти за темелна обнова на манастирски конаци, изградба на новоградби како придружни објекти, кои излегуваат надвор од рамките на конзерваторски интервенции за што се одвојуваат значајни финансиски средства, наместо првенствено преземање на мерки за заштита на заштитените културни добра, што придонесува кон трајно оштетување, загуба и уништување на културното наследство;
- нерешените имотно-правни односи, односно долгиот период на траење на постапките за експропријација на недвижност во приватна сопственост на кој се простира културно добро влијаат врз можноста за преземање на мерки за заштита, финализирање на археолошките истражувања, конзервација и ревитализација на споменици на културата и археолошки локалитети кои се од јавен интерес за државата;
- недостиг на интерни акти од страна на надлежните институции за преземање на превентивни мерки за заштита и спречување од незаконски дејствија и итна акција, вооружен судир и природни непогоди што придонесува за отсуство на навремена и веродостојна информација за нивната состојба и настанатите оштетувања и уништувања на недвижното културно наследство;
- вршењето на инспекцискиот надзор од УЗКН е во услови на значаен недостиг на инспектори, односно екипираност со тројца инспектори во 2021 година со надлежност за вршење надзор на сите видови културно наследство на целата територија на државата. Во вакви услови, инспекциската служба нема извршено надзор над секое преземање мерки на непосредна заштита и делумно извршени контролни надзори по издадените решенија.
- За надминување на погоре наведените состојби, до надлежните институции дадовме препораки кои се темелат на резултатите од извршената ревизија.

5.18 ЛОКАЛНА САМОУПРАВА

5.18.1 ЕДИНИЦИ НА ЛОКАЛНА САМОУПРАВА

Во текот на 2022 година извршена е ревизија на финансиски извештаи заедно со ревизија на усогласеност за 2021 година, кај девет единици на локална самоуправа: Арачиново, Бутел, Град Скопје, Ѓорче Петров, Карпош, Кисела Вода, Свети Николе, Тетово и Штип при што се констатирани следните состојби:

Кај ревидираните општини утврдени се слабости во системот за финансиско управување и контрола, во однос на пишани процедури, поделба на должности и утврдени контролни механизми во деловните процеси, несоодветна организациона поставеност на внатрешната ревизија и нејзина нефункционалност.

Утврдени се слабости во процесот на буџетирање, а кај општините: Арачиново, Бутел, Ѓорче Петров, Карпош и Тетово присутна е појава на значително отстапување помеѓу планираните и реализираните приходи и расходи поради неизвршени или несоодветно извршените ребаланси на буџетот. Општините Карпош и Тетово повеќе години работат со блокирани сметки, а градоначалниците немаат донесено одлука за прогласување на финансиска нестабилност и План на мерки за нејзино надминување што доведува до повеќе годишна презадолженост и неликвидност на општините.

Кај ревидираните општини утврдени се слабости во администрирањето на комуналните такси и надоместоци (комунални такси за: фирма односно назив на деловна просторија, користење на музика во јавните локали, користење на простор пред деловни простории за вршење на дејност, користење на простор за паркирање на моторни

возила, такса за привремен престој, надоместок за поседување на Б-интегрирана еколошка дозвола), а во Општините Арачиново, Свети Николе, Тетово, Штип и Град Скопје, утврдени се слабости во администрирањето на даноците на имот, што имаат влијание врз остварувањето на приходи во буџетот на општината односно градот Скопје.

Град Скопје и општините Свети Николе и Тетово не остваруваат приходи од надоместокот за одржување на јавната чистота, ниту приходи по основ на надомест за одржување на јавно градско зеленило.

Општините Арачиново, Ѓорче Петров и Штип не ги почитуваат законски пропишаните рокови при спроведување на постапките за утврдување на правен статус на бесправно изградени објекти што доведува до ненавремено информирање на барателите за дополнување на документацијата, пролонгирање на постапките и неможност на сопствениците навремено да го впишат имотот во Агенцијата за катастар на недвижности.

Општините Тетово, Бутел и Карпош не доставуваат годишни извештаи до Министерството за транспорт и врски за користење на средствата остварени од надоместокот по овој основ кои треба да бидат искористени наменски за донесување на урбанистичка планска документација со која се врши вклопување на бесправните објекти и за инфраструктурно уредување на просторот во кој се наоѓаат истите.

Општините Арачиново, Бутел, Ѓорче Петров, Карпош, Кисела Вода и Тетово не ги почитуваат законските одредби при ангажирање на лица преку приватни агенции за вработување, авторски договори и договори на дело, а во одредена општина бројот на ангажирани лица по договор на дело во текот на годината го надминува бројот на редовно вработени во општината.

Во општините Бутел, Ѓорче Петров, Свети Николе, Тетово и Штип утврдени се недоследности при доделување на средства за активности од област на спорт, култура и за поддршка на невладин сектор во вкупен износ од 20.935 илјади денари. Присутна е појавата без критериуми за изборот на проекти и висината на средствата да се даваат средства на друштва и здруженија и спортски клубови.

Констатирани се неправилности и во начинот на евидентирање на побарувањата, утврдување на нивната старосна структура, а за даночните побарувања кои не се наплатени во пропишаниот рок не се пресметува и наплатува камата и не се преземаат мерки за нивна наплата.

Општините Кисела Вода, Тетово и Штип не водат сметководствена евиденција за побарувањата по основ на надоместок за утврдување правен статус на бесправно изградени објекти, надоместок за уредување на градежно земјиште и по основ на издадени решенија за продажба на неизградено градежно земјиште во сопственост на Република Северна Македонија, а во Општина Ѓорче Петров и Град Скопје истите се евидентираат на денот кога се наплатени, а не во периодот на нивното настанување.

Во Град Скопје евидентирани се побарувања за даноци постари од десет/ и пет години во вкупен износ од 771.863 илјади денари, а во општина Тетово извршен е отпис на побарувања за данок на имот во износ од 34.494 илјади денари и комунална такса за фирма во износ од 13.958 илјади денари без поткрепувачка документација/ односно да се утврди законска можност за нивна наплата.

Без Одлука од Советот на општина Свети Николе и во отсуство на утврдени критериуми, услови за доделување и цена издаден е под закуп општински имот.

При изведување на активностите за изградба/реконструкција на улици и патишта, водоводна и канализациона мрежа ревидираните општини не ги почитуваат одредбите од Законот за градење, во однос на обезбедено одобрение за градење на објекти кои спаѓаат во втора категорија на градби, градежните активности се изведуваат без изготвен проект и проектна документација само врз основа на техничка спецификација/премер пресметка и не се врши примопредавање на изведените градби.

Во ревидираните општини присутни се проблеми во делот на пописот на имотот и обврските, состојба која е актуелна со години и не овозможува усогласување на состојбата на средствата и обврските помеѓу сметководствената евиденција и фактичката состојба утврдена со пописот. Имотот кој е во сопственост на општините не е во целост евидентиран во деловните книги.

Во општините Арачиново и Тетово преземени се обврски/исплатени се средства во вкупен износ од 33.269 илјади денари без поткрепувачка документација (надоместоци на советници, потрошено гориво, репрезентација, поправка и сервисирање на моторни возила, зимско одржување на улици и патишта и др.).

Кај ревидираните општини утврдени се слабости кај постапките за јавни набавки и тоа во делот на: техничката спецификација и премер пресметката, не утврдени количини за одделните позиции (Општина Бутел, Ѓорче Петров, Кисела Вода и Тетово), недоследности при евалуација на понудите (Град Скопје, Општина Карпош и Кисела Вода), недоследности во реализацијата на договорите (Општина Арачиново и Штип) и непочитување на законски пропишаните рокови (Ѓорче Петров, Карпош и Тетово). Без спроведена јавна набавка набавени се стоки и услуги и извршени работи за што исплатени се средства во вкупен износ од

10.563 илјади денари (Општина Арачиново, Град Скопје, Кисела Вода, Свети Николе, Тетово).

Во делот на Нагласување на прашања на неизвесност и континуитет нагласени се состојби кои се однесуваат на судските постапки. Општините Ѓорче Петров, Карпош, Кисела Вода, Свети Николе, Тетово и Град Скопје се тужена странка во вкупно 640 постапки по основ на долг во вкупен износ од 2.176.850 илјади денари, а се во својство на тужители во 27 постапки за вкупни побарувања од 194.533 илјади денари.

Активностите за изградба на забавен парк, партерно уредување со надворешна инфраструктура, иако се започнати во 2017 година, не се завршени поради бесправно изградени/поставени објекти на градежното земјиште, доделено на трајно користење на Град Скопје, со намена да се изгради забавниот парк, а набавените 7 реkvизити за забавен парк, се во лоша состојба и постои ризик од нивна техничка неисправност. Во 2019 година, од страна на Градот набавена е мрежна инфраструктура и ИП телефонија наменета за деловниот објект Градска куќа, во вредност од 25.367 илјади денари со вклучен ДДВ. Поради продажбата на деловниот објект, набавената опрема е нефункционална за друга намена и стои на залиха во магацин, за што постои ризик истата технолошки да застари.

Во општините Ѓорче Петров и Општина Карпош истакнуваме состојби кои се однесуваат на изградба на административен деловен објект во Општина Ѓорче Петров за кој постапката е започната во 2013 година и сеуште е во тек, како и изградбата на административниот објект на Општина Карпош, која е започната во 2011 година, во 2016 година стопирана и активности кои продолжуваат во 2021 година.

Во 2016 година, по Договор за заем помеѓу Меѓународната банка за обнова и развој и Република

Северна Македонија, Министерството за финансии и Општина Тетово имаат склучено договори за под-заем за: изградба на булевар, набавка на автобуси, полу-подземни контејнери и специјални возила за третман на отпад, за што е достасана е прва рата за проектот изградба на булевар во износ од 3.030 илјади денари, но истата до крајот на 2022 година не е платена.

Во текот на 2021 година, од страна на Општина Штип исплатени се средства во износ од 2.500 илјади денари на име отплата на доспеана рата согласно Спогодбата за регулирање на начин на исплата на долг склучена помеѓу Министерството за финансии, ЈП ИСАР Штип и Општината Штип, од причина што ЈП ИСАР Штип како главен должник не е во можност да врши навремена исплата на предвидените рати. Вкупниот долг кон Министерството за финансии е во износ 220.889 илјади денари (главен долг во износ од 68.998 илјади денари и законска казнена камата во износ од 151.901 илјада денари).

5.18.2 СОПСТВЕНИТЕ ПРИХОДИ НА ОПШТИНИТЕ ЗА ОБЕЗБЕДУВАЊЕ КВАЛИТЕТНИ УСЛУГИ НА ГРАЃАНИТЕ ЗА ВРЕМЕ НА ПАНДЕМИЈАТА

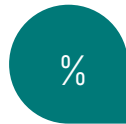
Извршивме ревизија на успешност на тема „Сопствените приходи на општините за обезбедување квалитетни услуги на граѓаните за време на пандемијата“ во рамките на активностите на ТФМА - ЕУРОСАИ Работна група за ревизија на општините, како кооперативна ревизија во која учествуваат седум Врховни ревизорски институции на: Албанија, Црна Гора, Романија, Словачка, Полска, Турција и Државниот завод за ревизија на Република Северна Македонија како координатор. Целта на ревизијата беше да одговориме на прашањето „Дали сопствените приходи на општините се доволни за да обезбедат квалитетни услуги за граѓаните во услови на пандемија?“

Опфатот и доказите кои ги обезбедивме по пат на примена на ревизорската методологија и техники, ни даваат основа да го изразиме следниов заклучок:

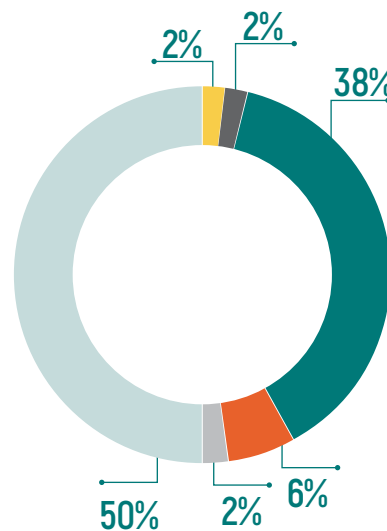
Остварените сопствени приходи на општините во 2020 година бележат намалување од 15,2% во однос на претходната година и нивниот износ од 8 илјади денари по глава на жител, не е доволен за креирање на ефикасни политики на локално ниво и нивно ефективно спроведување со цел обезбедување на квалитетни услуги за граѓаните, дотолку повеќе што $\frac{1}{3}$ од нив се користи за потребите на органите на општината.

Во Република Северна Македонија има монотипен / едностепен модел на локална самоуправа, односно сите општини имаат исти надлежности, во услови на различни географски, демографски и социоекономски капацитети. Преземените мерки во насока на зголемување на сопствените приходи на општините претставуваат солидна основа за нивна подобра финансиска состојба, но сепак не се доволни за успешно да ги извршуваат законските надлежности. Од тие причини дел од надлежностите се финансираат преку дотации од централната власт и донации обезбедени од меѓународни извори.

СТРУКТУРА НА ВКУПНО ОСТВАРЕНИ ПРИХОДИ НА ОПШТИНИТЕ ПО ИЗВОРИ ВО 2019 И 2020 ГОДИНА

■ Основен буџет	■ Самофинансирачки активности	■ Донации
■ Дотации од ДДВ	■ Дотации од централна власт	■ Кредити

Во вкупните остварени приходи на општините, со најголемо учество од 50% се средствата добиени од централната власт по основ на блок дотации за финансирање на тековни трошоци и плати на вработените во областа на образованието, детската заштита, културата и противпожарната заштита, со 38% се сопствени приходи, со 6% се приходите од пренесен данок односно дотација од данок на додадена вредност, а со по 2% учествуваат приходите од самофинансирачки активности, приходите од донации и од задолжување.

Отсуството на стратешко планирање за намалување на ризици од катастрофи со јасно дефини-

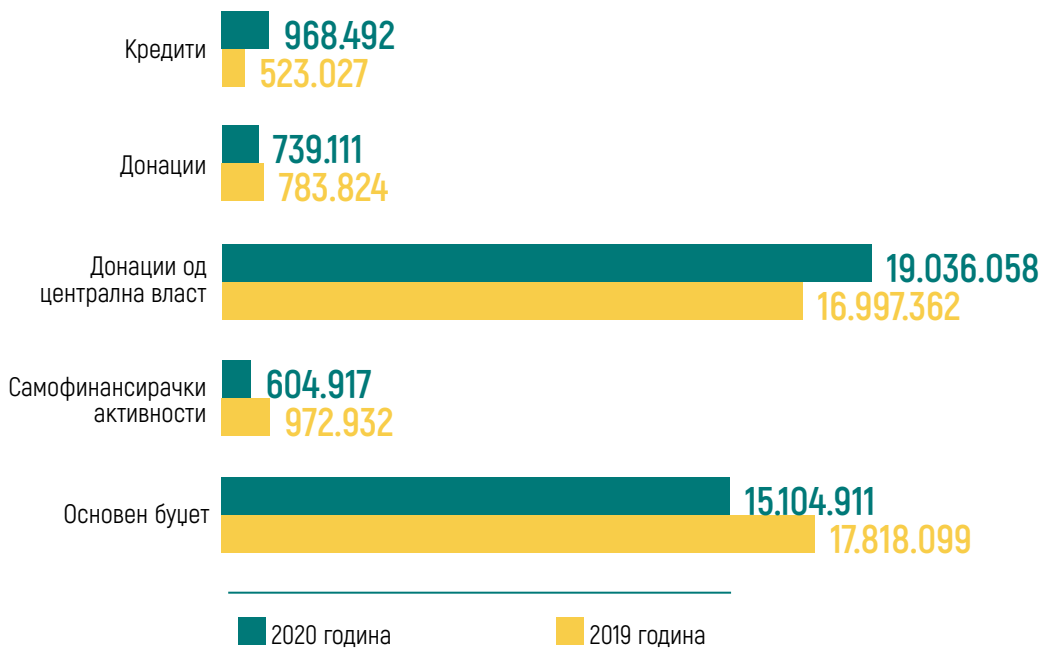
рани приоритети и стратешки цели на национално ниво, од кои произлегуваат мерки на краток, среден и долг рок, одговорни институции и утврдени индикатори за мерење на ефектите од имплементацијата како и не спроведениот процес на децентрализација во областа на здравствената заштита и подредената улога на општините во воспоставениот систем за справување со пандемијата предизвикана од Ковид - 19, се причини општините да не се во можност да преземаат брзи и самостојни мерки за помош и заштита на населението во услови на пандемија.

Влијанието на пандемијата во структурата на општинскиот буџет по извори на финансирање споредбено за 2019 и 2020 година покажува дека приходите на основен буџет кои учествуваат со околу 40% во вкупните приходи на општините,

бележат пад од 15,2%, а дотациите од централната власт кои зафаќаат ½ од вкупните приходи имаат зголемување од 12%. Рапидно се зголемени приходите од задолжување (85%) во однос на 2019 година.

во 000 денари

БУЏЕТ НА ОПШТИНИ ПО ИЗВОРИ НА ФИНАНСИРАЊЕ 2019 И 2020 ГОДИНА

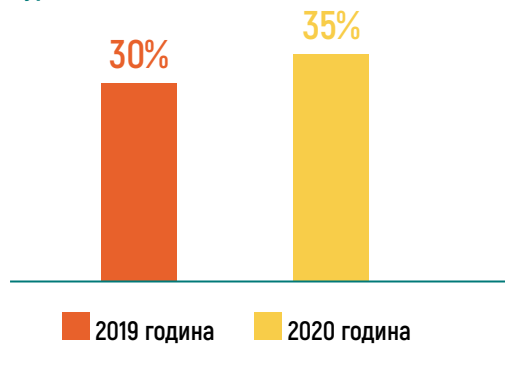
Во буџетскиот процес не е обезбедено почитување на принципите на партиципативност и транспарентност, што не претставува солидна основа за донесување на граѓански буџет во кој ќе бидат вклучени интересите и потребите на засегнатите страни. Само 5% од граѓаните биле консултирани од нивната општина при изготвување на општински буџети и програми, додека 39% сметаат дека во буџетот на општината не се вклучени потребите на жителите на општината. Неизвршените / ненавремено извршените измени и допол-

нувања на буџетите, односно прилагодување на расходите согласно остварените приходи кои во 2020 година се во висина од 70% од планираните, резултираат со зголемено учество на обврските во сопствените приходи за 7% во однос на претходната година. Зголемените обврски и рапидно зголемување на приходите од задолжување во однос на претходната година, во услови на продолжена здравствена и економска криза, не обезбедуваат уверување за финансиска стабилност и одржливост на општините.

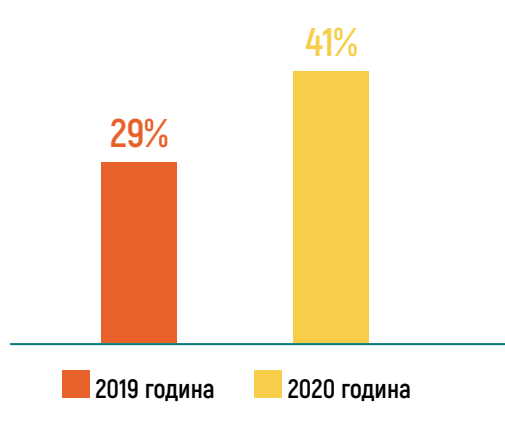

УЧЕСТВО НА ОБВРСКИТЕ ВО ОСТВАРЕНИТЕ СОПСТВЕНИ ПРИХОДИ ПО ТИПОВИ НА ОПШТИНИ

Рурални општини

Градски општини

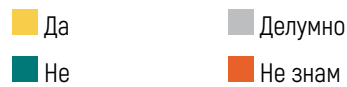
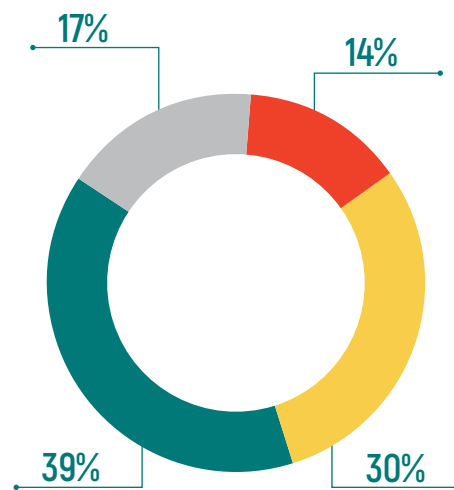
Општини на територија на град Скопје

Програмските и економските прилагодувања на буџетите, не се во насока на преземање на дополнителни активности за задоволување на потребите на граѓаните кои во периодот на пандемија најмногу се од областа на здравството, образованието и социјална заштита. Средствата што општините ги потрошиле во областа на образованието од 2%, социјалната заштита од 1% и здравствената заштита под 1% се незначителни во однос на вкупните расходи, што покажуваат и резултатите од извршената Анкета. Така, најголем проблем за граѓаните како во руралните, така и во градските општини во време на пандемијата претставувале здравствените услуги, затворањето на работните места и начинот на спроведување на наставата преку т.н. „учење од далечина“, што резултира перцепцијата на граѓаните од квалитетот на општинските услуги во време на пандемија да биде со просечна оценка 2.7, (на скала од 1 до 5).

%

**ОДГОВОРИ НА ИСПИТАНИЦИТЕ НА ПРАШАЊЕТО:
ДАЛИ ИСПОРАКАТА НА УСЛУГИТЕ ОД ОПШТИНАТА
ЗА ВРЕМЕ НА ПАНДЕМИЈАТА БЕА НАВРЕМЕНИ?**

Општините немаат преземено активности за изработка на планови за пост кризно опоравување, во насока на надминување на здравствените и социоекономските последици од пандемијата, што упатува на недостаток на визија за опоравување и мерки за прилагодување, финансиска стабилност и градење на отпорност на општините, кои треба да обезбедат одржливо опкружување за економски инвестиции и развој.

Со цел да се зголеми ефективноста во остварувањето на сопствените приходи на општините и обезбедување на квалитетни услуги на граѓа-

ните дадовме препораки во функција на преземање активности за донесување на нормативни и стратешки акти за интегрирано управување со кризи и заштита и спасување, преиспитување на територијалната организација на државата на локално ниво и моделот на децентрализација и надлежностите на општините, зголемување на транспарентноста во буџетскиот процес како и донесување на планови за пост кризно опоравување.

5.19 ПОЛИТИЧКИ ПАРТИИ И ИЗБОРНА КАМПАЊА

5.19.1 ДРЖАВНА ИЗБОРА КОМИСИЈА – ИСПЛАТЕНИ СРЕДСТВА ЗА ЛОКАЛНИ ИЗБОРИ 2021

Државната изборна комисија е орган за спроведување на изборите. Надлежност на Државната изборна комисија е да се грижи за законитоста во подготовката и спроведување на изборите во согласност со Изборниот законик и да врши надзор над работата на изборните органи.

Извршена е ревизија на усогласеност, со цел да се даде одговор дали исплатените средства од Државната изборна комисија за извршување на изборните дејствија за спроведување на локалните избори 2021 година, се во согласност со законската регулатива и интерните акти.

Со извршената ревизија утврдивме дека исплатата на средства од Буџетот на Република Северна Македонија преку Државната изборна комисија за извршување на изборните дејствија за спроведување на локалните избори 2021 година е извршена согласно склучените договори помеѓу учесниците во изборната кампања, договорите за асигнација, медиа плановите од учесниците во изборната кампања и извештаите за реализирани услуги изготвени од радиодифузерите, потврдени од ААВМУ и фактурите од страна на радиодифузерите за трошоците кои се однесуваат за платено политичко рекламирање.

Отсуството на Генерален секретар на ДИК, кој треба да е одговорен за работата на стручната служба на ДИК, не извршениот квалитативен примен на системот за биометриска идентификација на гласачите, не обезбедување на соодветни просторни услови за чување на уредите за биометриска идентификација на гласачите, анализа на податоците од интегрираниот систем за биометриска идентификација на гласачите со која ќе се утврди ефикасноста на системот за биометриска идентификација на гласачите, спроведување на ЈН за изработка и печатење на доверлив изборен материјал во која не се дефинирани поединечни вредности на набавката, има влијание врз процесот на спроведување на изборите. Дополнително влијание имало и недоволно уредената законска регулатива, честите измени и дополнувања на Изборниот законик, како и измени и дополнувања на законот непосредно пред спроведување на изборите.

Распределбата на исплатените средства за платено политичко рекламирање во вкупен износ од 322.977 илјади денари е прикажана на следниот графикон:

**ПЛАТЕНО
ПОЛИТИЧКО
РЕКЛАМИРАЊЕ
ПО УЧЕСНИК**

3%

политичките партии кои не се застапени во Собранието или кандидати или

**6,629
илјади денари**

7%

политичките партии во Собранието кои на последните избори за пратеници на освоиле доволно пратеници да формираат пратеничка група или

**17,755
илјади денари**

**322.977
илјади денари**

45% опозиција

двете најголеми политички партии кои на последните избори за пратеници во Собранието освоиле најмногу гласови или

**154,588
илјади денари**

45% позиција

двете најголеми политички партии кои на последните избори за пратеници во Собранието освоиле најмногу гласови или

**144,005
илјади денари**

РАСПРЕДЕЛБА НА ДОПОЛНИТЕЛНИТЕ СРЕДСТВА ИСПЛАТЕНИ ЗА ВТОР КРУГ НА ГЛАСАЊЕ

37.593 илјади денари

Исплатени средства за двете најголеми политички партии кои на последните избори за пратеници во Собранието освоиле најмногу гласови

26.115 илјади денари

Исплатени средства за двете најголеми политички партии кои на последните избори за пратеници во Собранието освоиле најмногу гласови

878 илјади денари

Исплатени средства за политичките партии во Собранието кои на последните избори за пратеници не освоиле доволно пратеници да формираат пратеничка група

850 илјади денари

Исплатени средства за политичките партии кои не се застапени во Собранието или кандидати

За вториот круг на гласање се применува различен начин на распределба и исплата на средствата. Односно кај дел од политичките партии исплатени се средства согласно бројот на запишани избирачи на територијата на општините во кои се одржува втор круг на гласање, додека кај дел распределбата и исплатата е извршена согласно бројот на запишани избирачи на територијата на општините каде се одржува втор круг на гласање и каде учесникот во изборниот процес настапуваат со свој кандидат.

Во делот на Нагласување на прашања за неизвесност и континуитет ја истакнавме состојбата која се однесува на тоа дека и покрај тоа што двајца учесници во изборната кампања кај носител на платен промет немаат отворено трансакциска сметка со назнака „за изборна кампања“, надлежната изборна комисија има донесено решенија со кои се потврдуваат листите на кандидат за избор на градоначалник, односно избор на членови на советот и се овозможува истите да учествуваат во изборниот процес.

5.19.2 ИЗБОРНА КАМПАЊА - ЛОКАЛНИ ИЗБОРИ 2021

Државниот завод за ревизија е надлежен за следење на финансирањето на изборната кампања преку системот на финансиско известување воспоставен со Изборниот законик и подзаконските акти, а согласно методологија пропишана согласно Законот за државната ревизија и меѓународните стандарди за ревизија.

ДЗР врши ревизија на регуларност (финансиска ревизија заедно со ревизија на усогласеност) на Вкупен финансиски извештај со спецификација за трошоците за приходите и расходите во изборната кампања (финансиски извештај за изборната кампања).

Во секој изборен процес активности на учесниците во изборниот процес меѓу другото е: да извршат регистрација кај надлежните органи, регистрирање на трансакциски сметки, почитување на роковите за отворање и затварање на трансакциската сметка и законскиот основ за прикажаните приходи и расходи во изборниот процес.

Во Конечните извештаи, овластениот државен ревизор известува за: констатирани состојби, недоследности и незаконитости во функционирањето, финансирањето и реализацијата на расходи, состојби кои имаат влијание врз работењето

во нареден период и системски слабости на законската регулатива.

Согласно Годишната програма за работа за на Државниот завод за ревизија за 2022 година, извршени се ревизии на финансиските извештаи на приходите и расходите на сите 141 учесници во изборната кампања Локални избори 2021 година и тоа на:

27	политички партии;
22	коалиции и
92	независен кандидат поддржан од „група избирачи“.

Со извршените ревизии кај учесниците во изборната кампања, утврдени се состојби кои не се во согласност со одредбите од Изборниот законик, кои се однесуваат на:

- дел од учесниците немаат изготвено и доставено финансиски извештај за изборната кампања;
- дел од учесниците ги немаат доставено и изготвено сите законски пропишани извештаи и тоа: Извештај со спецификација за трошоците за приходите и расходите на трансакциската сметка за изборната кампања од денот на нејзиното отворање до завршувањето на изборниот круг, финансиски извештај за изборната кампања, како и 2 (два) извештаи со образец за примени донации на трансакциска сметка за финансирање на изборната кампања;

- недоследна примена на роковите за доставување на извештаите за остварените приходи и извршени расходи во изборниот процес кај дел од учесниците;
- недоследна примена на законски пропишаните рокови за затворање на трансакциската сметка со назнака „за изборна кампања“ и бришење на единствениот даночен број пред надлежен орган кај дел од учесниците;
- кај дел од учесниците во вкупниот финансиски извештај не се искажани приходите и расходите за платено политичко рекламирање по основ на договори за асигнација, платени од страна на Државната изборна комисија, како и дека вршењето на платниот промет со асигнација не се реализира преку трансакциската сметка на учесникот во изборната кампања и
- за двајца учесници во изборната кампања и покрај тоа што кај носител на платен промет немаат отворено трансакциска

сметка со назнака „за изборна кампања“, надлежната изборна комисија има донесено решенија со кои се потврдуваат листите на кандидат за избор на градоначалник, односно избор на членови на советот и се овозможува истите да учествуваат во изборниот процес.

Изборната кампања може да се финансира од средства од редовната сметка на ПП, членарина на ПП, донации на ПП, донации на физички лица во висина од 3.000 евра во денарска противвредност, правни лица во висина од 30.000 евра во денарска противвредност и кредити на ПП наменети за изборна кампања.

За исполнување на законските обврски на радиодифузерите, печатените медиуми и електронски медиуми (портали) во делот на објавувањето на платено политичко рекламирање, во изборниот процес, финансиските средства се обезбедуваат од средствата на Буџетот на Република Северна Македонија, а се исплаќаат од страна на Државната изборна комисија.

ИЗВОРИ НА ФИНАНСИРАЊЕ НА ИЗБОРНАТА КАМПАЊА ЛОКАЛНИ ИЗБОРИ 2021

Вкупно приходи **449.157 илјади денари** остварени на сметките на учесниците во изборната кампања

	Паричните средства за објавување на платено политичко рекламирање	322,977 илјади денари
	Приходи од пренос на средства од донации од сметката за редовно работење на политичката партија	18,740 илјади денари
	Приходи од донации од правни и физички лица во пари, ствари и услуги	33,052 илјади денари
	Приходи од пренос на средства од сметката за редовно работење	74,388 илјади денари

Од извршената анализа на вкупните извори на финансирање на изборната кампања, констатирано е дека истата е финансирана со средства во вкупен износ од 449.157 илјади денари, а структурата на изворите на финансирање одделно по учесници е прикажана во прегледот погоре.

Од анализата на приходите по видови на извори на финансирање утврдено е дека изборната кампања е финансирана со 72% од средствата обезбедени од Буџетот на Република Северна Македонија исплатени од Државната изборна комисија, додека 28% се средства обезбедени од други извори на финансирање.

5.19.3. ПОЛИТИЧКИ ПАРТИИ – РЕДОВНО РАБОТЕЊЕ

Политичките партии се непрофитни, доброволни организација на граѓани, формирани за остварување и заштита на политички, економски, социјални, културни и други права и уверувања и заради учество во процесот на донесување на политички одлуки при учество во власта.

Политичките партии своите цели ги остваруваат преку демократско формирање и изразување на политичката волја со учество на избори, како и на друг демократски начин.

Средствата за своето дејствување ги обезбедуваат од јавни и приватни извори на финансирање. Како јавни извори на финансирање, вкупните средства за годишно финансирање на политичките партии се планираат во буџетот на Министерството за правда за секоја фискална година, додека од законски предвидените приватни извори на финансирање, политичките партии во најголем дел средствата ги обезбедуваат од членарини и донации.

Исто така, во насока на остварување на целите и вршење на активностите утврдени со статутот на партијата и со закон, политичките партии имаат

право на сопственост на деловен простор, опрема, канцелариски материјал, превозни средства и друг движен имот.

Државниот завод за ревизија како надлежен орган за вршење надзор над финансиско материјалното работење на политичките партии, континуирано врши ревизија на сметките за редовно работење на најголемите партии во државата.

Со годишната програма за работа на Државниот завод за ревизија за 2022 година беа планирани и извршени ревизии на финансиските извештаи на четири политички партии: ВМРО-ДПМНЕ, СДСМ, ДУИ и Алтернатива, со кои опфативме 58% од вкупните јавни извори на финансирање на политичките партии во 2021 година.

Со извршените ревизии констатирани се состојби кои упатуваат на потреба од зајакнување на активностите на одговорните лица на политичките партии за нивно надминување, особено во делот на спроведување на целосен и комплетен попис на средствата и обврските, воспоставување начин на прибирање, уплата и евиденција на приходите по основ на членарина кој ќе овозможи нивно целосно потврдување, целосна евиденција на имотот со кој располагаат партиите, како и проценувањето на одделни билансните позиции содржани во главната книга да се спроведуваат согласно сметководственото начело на модифицирано настанување на деловните промени/трансакции.

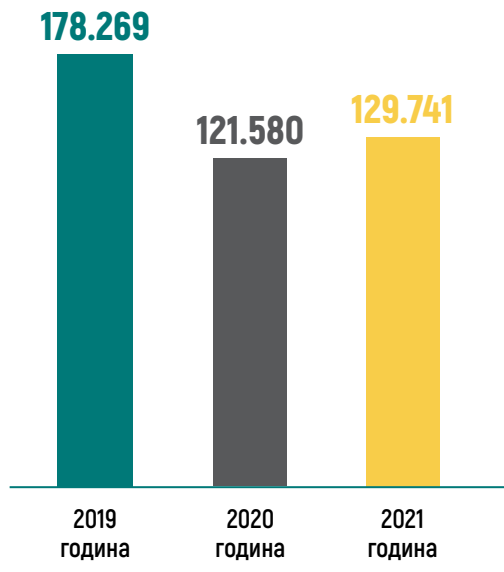
Во делот на Нагласување на прашања за неизвесност и континуитет обелоденети се состојби кои се однесуваат на не измирени обврски спрема добавувачите кои потекнуваат од минати години и за структурата на изворите на финансирање од аспект на учеството на приватните и јавните извори на финансирање.

Учеството на одделните видови приходи по години и по ПП е претставено со графиконот:

во 000
денари

ОСТВАРЕНИ ПРИХОДИ НА ПОЛИТИЧКИТЕ ПАРТИИ ОД БУЏЕТОТ НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА, ДОНАЦИИ И ЧЛЕНАРИНИ

Приходи од Буџет на
Република Северна Македонија

Приходи од донации

Со анализата на вкупните приходи по видови на извори на финансирање, констатирано е дека учеството на јавното финансирање од Буџетот на Република Северна Македонија на редовното работење на ПП бележи тренд на зголемување во 2021 година што е за 6% повеќе во однос на 2020 година, кое се должи на зголемување на вкупните изворни приходи на Буџетот на Република Северна Македонија.

Исто така со извршените ревизии во континуитет укажуваме на одредени системски слабости на Законот за финансирање на политичките партии, детално прикажани во делот на „Системски слабости“ од овој извештај и за кои потребно е да се преземат активности за нивно надминување.

Приходи од членарини

A large, bold, yellow number '6' is centered on the page. The number has a thick stroke and rounded corners. The text 'СИСТЕМСКИ СЛАБОСТИ' is positioned inside the upper loop of the '6'.

СИСТЕМСКИ СЛАБОСТИ

Државниот завод за ревизија врши и оценка на степенот на усогласеност на законските и подзаконските акти и дава препораки за нивно менување, дополнување и усогласување.

Во овој дел ги истакнуваме дел од клучните утврдени системски слабости за кои има потреба од преземање на активности од страна на надлежните органи од извршната/законодавната власт за надминување на истите.

Закон за организација и работа на органите на државната управа

Закон за Владата на Република Северна Македонија

Закон за стоковите резерви

Закон за спречување перење пари и финансирање на тероризам

Во дел II. Организација и надлежност на органите на државната управа од Законот за организација и работа на органите на државната управа не е уредено формирање на Генерален секретаријат како орган на државната управа. Неговото основање е предвидено во член 39 од Законот за Владата на Република Северна Македонија, поради што потребно е усогласување на наведените закони.

Потребно е усогласување на член 19 од Законот за организација и работа на органите на државната управа на органите, во однос на органите кои се во состав на Министерството за финансии и нивните називи, со посебни закони и тоа: Закон за стоковните резерви и Закон за спречување перење пари и финансирање на тероризам.

Закон за организација и работа на органите на државната управа и

Закон за водите

Потребно е усогласување на Законот за водите и Законот за организација и работа на органите на државната управа во делот на уредување на над-

лежностите на Министерството за животна средина и просторно планирање и Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство во делот на следењето на состојбите, одржувањето и заштитата на водите.

Закон за судскиот буџет

Закон за буџети

Усогласување на член 14 од Законот за судски буџет со член 29 од Законот за буџети, во однос на временската рамка односно роковите за изготвување и доставување на буџетскиот циркулар и буџетските барања од судовите.

Закон за финансирање на политичките партии

Потребно е доуредување на член 14 од Законот за финансирање на политичките партии, во однос на донесување на поконкретни насоки за регулирање на начинот на плаќање, уплата и евидентирање на членарината како извор на финансирање на политичките партии со цел еднообразност во начинот на нивното сметководствено евидентирање и потврдување на законски утврдениот лимит за секој член одделно, земајќи го во предвид финансирањето на изборната кампања за одреден процес;

Потребно е допрецизирање на член 15 од Законот за финансирање на политичките партии, во однос на утврдување на услови и ограничувања кога политичката партија добива донации на недвижниот имот како вид на материјално средство.

Изборен законик

Да се преиспитаат и допрецизираат одредбите од член 83 став 2 од Изборниот законик во делот на финансирањето на изборната кампања со средства од редовната сметка на политичката партија и од донации од политичка партија, во делот на поединечните и вкупните лимити на средства финансирани/донирани од физички и правни лица.

Да се доуреди член 76-д од Изборниот законик со пропишување на мерливи критериуми во делот на обезбедување и распределба на средствата од Буџетот на Република Северна Македонија наменети за платено политичко рекламирање.

Да се уреди начинот на кој донаторите ќе докажат/потврдат дека не се „поврзани лица“ со радиодифузерите, печатените медиуми и електронските медиуми (интернет порталите) при финансирање или давање донации на политичките партии.

Потреба од законско регулирање на одредбите од член 85 од Изборниот законик, во делот на начинот на постапување за случаите кога во Вкупниот финансиски извештај се прикажани вишок на обезбедени средства на сметката за изборна кампања, како и неплатени обврски.

Постои потреба од пропишување на одредби со кои ќе се уреди дали може коалиција или политичка партија да поддржи независен кандидат - група избирачи и да ги користи доделените средства за платено политичко рекламирање за независниот кандидат - група избирачи, доколку може во кои услови и на кој начин и дали при таквата поддршка истиот има право да ги користи и средствата што му следуваат како независен кандидат.

Пропишување на обврска за доставување на извештај за искористените рекламни паноа и

билборди од страна на општините во Република Северна Македонија и градот Скопје.

Да се преземат активности за доуредување на Изборниот законик во делот на определување надлежен орган за следење и известување за изборното медиумско претставување на електронските медиуми (интернет портали).

Да се преиспита потребата од дополнување на член 76-д став 11 од Изборниот законик во насока да се предвиди воспоставување на интероперабилен систем за размена и контрола на податоци за активност на банерите во кои ќе бидат вклучени сите засегнати страни.

Изборен законик

Постои потреба од уредување на начинот на организирање, плаќање, следење и известување до надлежните органи за интернет претставувањето кое го вршат учесниците во изборната кампања преку социјалните мрежи.

Потреба од доуредување на условите и критериумите кои е потребно да ги исполнат електронските медиуми за да имаат можност да аплицираат за политичко рекламирање во ДИК.

Пропишување на јасни и прецизни критериуми за распределба на буџетските средства наменети за платено политичко рекламирање на електронските медиуми (интернет портали).

Преиспитување на утврдениот краен рок за уплата на донации, односно потребно е да се утврди донациите да се уплатуваат најдоцна до денот на завршување на изборната кампања.

Доуредување на член 84-б, став 8 од Изборниот законик со кој ќе се даде можност Министерство за финансии со подзаконски акт да го уреди на-

чинот на водење на деловните книги и подготвување на финансиските/ финансискиот извештај за изборната кампања имајќи ги во предвид сите видови/ извори на финансирање на изборната кампања особено кога не секогаш истите предизвикуваат паричен прилив на трансакциската сметка.

Доуредување на Изборниот законик со што делот на Казни и прекршочни одредби ќе бидат предвидени глоби и за електронските медиуми (електронските портали) во случај за недоставување на Извештајот за рекламниот простор искористен од секој учесник во изборната кампања и средствата кои се платени и се побаруваат по таа основа.

Потреба од одредување на орган за спроведување на обуки поврзани со обврските за финансиско известување, со што ќе се придонесе за подобрување на транспарентноста за навремено информирање на јавноста за финансирањето на изборната кампања.

Закон за Царинска управа

Согласно член 67 точка 5 од Законот за Царинска управа потребно е Владата на Република Северна Македонија да донесе акт со кој ќе ги определи специфичните работни места на царинските службеници.

Царински закон

Согласно член 246-а од Царинскиот закон, министерот за финансии треба да донесе подзаконски акт со кој ќе се пропише содржината, начинот на водење и отписот од царинската евиденција на увозните и извозни давачки и други давачки и даноци кои Царинската управа ги наплатува.

Закон за Развојната банка на Северна Македонија

Потреба од доуредување на Законот за Развојната банка на Северна Македонија односно допрецизирање на член 13 во насока на регулирање на правото на субвенционирање на камата од средства од Буџетот на Република Северна Македонија, при задолжување на Развојната банка кај надворешни кредитори.

Закон за комуналните такси

Комуналната такса за користење на улиците и патиштата со моторни возила, пропишано е да ја наплаќаат правни лица овластени за вршење на регистрација на возилата и да ја уплатуваат на соодветната уплатна сметка во рамки на трезорската сметка на општината. Во постојното законско решение не е пропишано во кои рокови правните лица треба да ја уплатат наплатената такса на сметка на општината, да имаат обврска да ја известуваат општината за бројот на регистрирани возила во зависност од кубикажата и за месечниот износ на прибраните средства поединечно и кумулативно.

Комуналната такса за користење и одржување јавно осветлување, за која не е пропишана обврска на трговското друштво надлежно за дистрибуција на електрична енергија кое врши наплата на таксата од имателите на броила, да ги известува општините, општините во Град Скопје и градот Скопје за бројот на обврзници по категории (број на броила) согласно тарифниот број, како и за наплатените приходи и ненаплатените побарувања по овој основ.

Закон за даноците на имот

Ревизијата ја истакнува неизвесноста во делот на примената на членот 39 од Законот за даноците на имот од неговото донесување од 2004 година, во делот на обврската за усогласување на регистарот на недвижен имот кој го водат општините, општините во Градот Скопје и Градот Скопје со регистарот кој го води Агенцијата за катастар на недвижности, а најдоцна до 31 декември во годината, податоците од состојбата на регистрите треба да ги доставуваат до Централниот регистар и до Управата за јавни приходи. За имплементација на ова законско решение потребни се одредени допрецизирања во Законот како и софтверско поврзување на надлежните органи.

Во Законот за даноците на имот, утврдени се надлежности на УЈП за вршење надзор над работата на органите на општината, органите на општините во градот Скопје и на органите на градот Скопје, но без јасно дефиниран начинот на кој УЈП ќе ги спроведе активностите поврзани со преземените надлежности од општините. Исто така, не е предвидено доуредување на Законот преку донесување на подзаконски акт за истото.

Законот за пожарникарство

Согласно член 49 за финансирање на активностите на Територијалните против пожарни единици, Град Скопје и општините имаат можности за остварување на дополнителни приходи од наплатени парични казни за сторени прекршоци од областа на заштитата од пожари и експлозии, доброволни прилози и други средства од осигурителни друштва, фондации, правни и физички лица наменети за унапредување на заштитата и приходи од сопствени извори за извршени услуги. Градот Скопје и општините не остваруваат приходи по овие основи освен приходот од осигурителните

друштва во износ од 2% од наплатените премии за осигурување на моторните возила и осигурување од одговорност од употреба на моторните возила за кои немаат сознание за висината на средствата кои треба да се уплатат ниту пак има законска обврска да можат да се уверат во целосноста и точноста на уплатените средства.

Согласно Законот за вработените во јавниот сектор, професионалните пожарникари вработени во територијалните противпожарни единици, припаѓаат на група II – работни места на службени лица со посебни овластувања, подгрупа 10 – други овластени службени лица во областа на безбедноста, одбраната и разузнавањето.

Со Законот за пожарникарство се утврдени три категории на работни места и тоа: А - Високо раководни пожарникари спасители, Б – Раководни пожарникари спасители и В – Професионални пожарникари спасители, а платата на професионалните пожарникари согласно членот 5 на Законот е поголема за 20% од платата на другите вработени со соодветна стручна подготовка на работни места во општинската администрација. Оваа законска одредба е недоволно прецизна, имајќи во предвид дека структурата на вработените кај општините е многу различна и зависи од повеќе фактори. За надминување на утврдените состојби по требно е јасно и прецизно законско решение за утврдување на платата на професионалните пожарникари.

Законот за градот Скопје и

Законот за спортот

Финансирањето на активностите од областа на спорт и рекреација е предвидено во листата на надлежности на општините, согласно член 22 став 1 точка 6 од Законот за локалната самоуправа, меѓутоа не и во надлежности на општините во градот Скопје, дефинирани во член 15 од Законот

за градот Скопје, според кој во работи од јавен интерес не е вклучен спортот, како надлежност на општините во градот Скопје, односно согласно член 10 став 1 од истиот закон, оваа надлежност е дадена на градот Скопје. Од друга страна, во член 22 - а од Законот за спортот, се утврдени надлежностите на општините, општините во град Скопје и град Скопје, во областа на спортот, а за нивно остварување, советите на општините и Советот на градот Скопје или комисијата на општината, општината во градот Скопје и градот Скопје надлежна за спортот, донесуваат програми на предлог на општинските спортски сојузи и Сојузот на спортови на градот Скопје.

Законот за користење и располагање со стварите во државна сопственост и со стварите во општинска сопственост

Според одредбите од член 21 став 1 од Законот за користење и располагање со стварите во државна сопственост и со стварите во општинска сопственост, недвижните ствари во сопственост на општините, општините во Градот Скопје и Градот Скопје, може времено или трајно да се дадат на користење, со или без надоместок, на државни органи и на правни лица основани од државата, но не и на институции или правни лица основани од општината.

Во функција на надминување на наведената состојба, ревизијата смета дека е потребно да се изврши измена и дополнување на законското решение за начинот на давање на користење на недвижни ствари во општинска сопственост, што ќе ги опфати и правните лица основани од општината.

Закон за здравствената заштита

Министерството за здравство да преземе активности за преиспитување на законските решенија и можностите за имплементација и функционалност на Националниот систем за материјално-финансиско и сметководствено работење во ЈЗУ и Централниот систем за евиденција на работното време.

Закон за јавните набавки

Потребни се измени во Законот за јавните набавки во однос на ограничување на продажната маржа и обезбедување услуги за сервисирање и резервни делови по цени кои соодветствуваат со пазарните, во постапките за сервисирање на опрема за која економските оператори имаат монополска позиција/ексклузивно право.

Законот за водите

Во законот е предвидено е пресметување на варијабилна вредност на надоместокот за испуштање во води, која треба да се утврди во дозволата за испуштање во води врз основа на "единица на штетност", а ја пресметува лицето кое испушта непречистени отпадни води во реципиентот. Имено, Владата на предлог на министерот за животна средина и просторно планирање треба да го утврди начинот на пресметување на "единица на штетност" согласно со количината на испуштената вода, која се испушта во површинските и подземните води и начинот на плаќање на варијабилна вредност на надоместокот за испуштање во води. Со ревизијата констатиравме дека не е донесен наведениот подзаконскиот акт, поради што не е утврден начинот на пресметување на "единица на штетност", во дозволите за испуштање во води не е определена варијабилната вредност на надоместокот и истата не се пресметува и наплатува.

Закон за водите

Закон за водостопанство

Согласно Законот за водостопанство инспекцискиот надзор се врши од страна на водостопански инспектор од аспект на користењето на водите и состојбата на водостопанските објекти и инфраструктурата во согласност со надлежностите кои произлегуваат од Законот за водите, но не е утврдена надлежност за инспекциски надзор на процесот на самото наводнување на земјоделските површини како агротехничка мерка. Потребно е доуредување на законската регулатива во делот на надлежностите на инспекцискиот надзор на наводнувањето како агротехничка мерка.

Закон за водостопанство, Закон за утврдување на цени на водните услуги

Утврдувањето на надоместокот за наводнување не е опфатено како водна услуга со Законот за утврдување на цени на водните услуги кој го регулира начинот на утврдување на цената на водните услуги иако наводнувањето е најголем потрошувач на вода. Од друга страна не е донесена законски предвидената методологија за утврдување на надоместок за наводнување, поради што се користат цени утврдени пред донесување на Законот за водостопанство кои значајно се разликуваат при наводнување на исти култури кај вршителите на водостопанска дејност. Потребно е преиспитување и доуредување на наведените законски решенија во делот на утврдувањето на начинот на кој ќе се пресметува надоместокот за наводнување кој вршителите на водостопанска дејност го наплатуваат од корисниците.

Закон за земјоделско земјиште

Примената на дел од одредбите во Законот за земјоделското земјиште создава ризик за неисполнување на целите на законот, поради што постои потреба од преиспитување и подобрување во делот на уредување на постапката за издавање на државно земјоделско земјиште под закуп со и без објавување на оглас, можноста за користење на земјоделско земјиште три години бесплатно од физички лица и трговски друштва чии управители се помлади од 40 години, како и за воведување на второстепена правна заштита за понудувачите во сите фази од постапката.

Закон за семенски и саден материјал за земјоделски растенија

Постои потреба од доуредување на Законот за семенски и саден материјал за земјоделски растенија во делот на времетраењето на важност на договорите за јавни овластувања.

Закон за социјалната заштита,

Закон за финансирање на единиците на локалната самоуправа,

Уредба за методологијата за утврдување на критериуми за распределба на блок дотации за јавните установи за социјална заштита – домови за стари лица

Јавните општински установи за социјална заштита - домови за стари лица се финансираат преку блок дотации чија распределба се врши согласно Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа и Уредба за методологијата за утврдување на критериуми за распределба на блок дотации, но

при тоа не се земаат предвид трошоците за тековно одржување, изградба и опремување на објектите за социјална заштита, иако истите се предвидени со Законот за социјалната заштита. Потребно е Министерството за труд и социјална политика во соработка со општините да преземат активности за преиспитување и усогласување на критериумите на основа на кои се одвојуваат буџетските средства за финансирање на домовите за стари лица.

Законот за вработувањето и осигурување во случај на невработеност (ЗВОСН)

Утврдиме недоречености во законот и во други закони и тоа:

- ▶ со член 67 од ЗВОСН се уредени условите под кои невработените лица не можат да остварат паричен надоместок (ПН) по основ на престанок на работниот однос кои не се целосно усогласени со Законот за работни односи во делот на откажување на договорот за вработување;
- ▶ со член 68 од ЗВОСН не е прецизно уреден начинот на пресметка на висината на ПН при работа со неполно работно време пресметано во полно работно време кое како право е предвидено и со член 66 алинеја 2 од истиот закон, што придонесува за различен начин на постапување;
- ▶ со членот 77 од ЗВОСН е уредена примената на престанок на правото на паричен надоместок на невработеното лице ако е упатен од Агенцијата за засновање работен однос, но не допрецизиран условот доколку лицето:

„одбие да се јави кај работодавачот“ кое е упатено на работно место со соодветна стручна подготовка или изјавил дека прифаќа вработување и на понизок степен на стручна подготовка;

„одбие да заснова работен однос кај работодавачот“ за кое работодавачот е согласен и ги исполнува условите за вработување, но и доколку условите за вработување се погодни за невработеното лице;

е работно ангажирано да извршува работи со договор на дело и утврди нивниот статус;

- ▶ со материјалниот закон не е прецизно уредено дали индивидуалните земјоделци и други категории на лица имаат право на ПН кои не се обврзници за плаќање на придонес за задолжително осигурување во случај на невработеност, а согласно Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување се обврзници на придонесите за ПИО и ЗО.
- ▶ законот не содржи одредби со кои ќе се доуредат правата на Агенцијата за барање на враќање на парични средства (пр. при враќање на работа на невработеното лице по судска одлука ретроактивно), како и утврдување на рокот за враќање на средствата во Буџетот на Република Северна Македонија/потсметка на Агенцијата.

Закон за градење и

Закон за заштита на културното наследство (ЗЗКН)

Постои неусогласеност во дефинирање на поимот „реконструкција“ во Законот за градење и ЗЗКН. Имено, согласно Законот за

градење терминот реконструкција претставува „изведување на работи во рамките на постојниот габарит на објект со кои се влијае врз исполнувањето на основните барања за градбата и со кои се менува усогласеноста на градбата со проектот според кој е изградена, со менување на фасада, промена на технолошкиот процес и на инсталацијата, санација и замена на конструктивни елементи и слично, односно изведување работи, со кои се менува усогласеноста на градбата со проектот според кој е изградена“. Додека пак, според ЗЗКН поимот „реконструкција“ е постапка и метод на обновување на заштитено добро што во поголем дел е уништено или чии конструктивни и други делови се дотраени. Од тие причини, поточно заради неусогласеност на терминот реконструкција според двата закони, НУ за заштита, како и другите правни/физички лица носители на конзерваторски проекти се соочуваат со потешкотии при потребата за обезбедување на одобрение од Министерството за транспорт и врски согласно Законот за градење.

Законот за придонеси за задолжително социјално осигурување

Системот за утврдување, контрола и наплата на придонес не се базира на ажурно и целосно интегрирање и размена на податоци помеѓу Управата за јавни приходи и институциите во системот за задолжително социјално осигурување, Фондот на пензиското и инвалидското осигурување, Фондот за здравствено осигурување и Агенцијата за вработување како што е предвиден со член 21 и 23 од законот. Управата за јавни приходи има обврска да ги достави законски предвидените информации до институциите склучениот меѓусебен договор, но УЈП доставува информации само за наплатените придонеси и за висината на неуплатениот придонес од обврзниците кои доставиле пресметка и имаат обврска да го уплатат, но не и за пресметана обврска за уплата на сите обврзници како што е пропишано согласно овој закон.

**ФИНАНСИСКИ
ИЗВЕШТАИ
НА ДЗР И
ИЗВЕШТАЈ НА
НЕЗАВИСНИОТ
РЕВИЗОР**

PCM МАКЕДОНИЈА ДООЕЛ Скопје

Даме Груев 8, 1000 Скопје, Р. Северна Македонија

T+389 (0)2 3233 301

E contact@rsm.mk

www.rsm.mk

ИЗВЕШТАЈ НА НЕЗАВИСНИОТ РЕВИЗОР

До Собранието на Република Северна Македонија

Извештај за финансиските извештаи

Ние извршивме ревизија на приложените финансиски извештаи на Државниот завод за ревизија - Сметка на основен буџет на Република Северна Македонија 020021504063710, а коишто го вклучуваат билансот на приходите и расходите за годината којашто завршува на 31 декември 2022, како и билансот на состојба заклучно со таа дата, и прегледот на значајните сметководствени политики и други објаснувачки белешки.

Одговорност на раководството за финансиските извештаи

Раководството е одговорно за подготвувањето и објективното презентирање на овие финансиски извештаи во согласност со Законот за сметководството на буџетите и буџетските корисници, Правилникот за сметководството на буџетите и буџетските корисници и Правилникот за примена на Меѓународните сметководствени стандарди за јавниот сектор на готовинска основа, и интерната контрола којашто е релевантна за подготвувањето и објективното презентирање на финансиски извештаи кои што се ослободени од материјално погрешно прикажување, без разлика дали е резултат на измама или грешка.

Одговорност на ревизорот

Наша одговорност е да изразиме мислење за овие финансиски извештаи врз основа на нашата ревизија. Ние ја спроведовме нашата ревизија во согласност со стандардите за ревизија кои што се во примена во Република Северна Македонија. Тие стандарди бараат да ги почитуваме етичките барања и да ја планираме и извршиме ревизијата за да добиеме разумно уверување за тоа дали финансиските извештаи се ослободени од материјално погрешно прикажување.

THE POWER OF BEING UNDERSTOOD

AUDIT | TAX | CONSULTING

PCM МАКЕДОНИЈА ДООЕЛ Скопје

Даме Груев 8, 1000 Скопје, Р. Северна Македонија

T+389 (0)2 3233 301

E contact@rsm.mk

www.rsm.mk

Ревизијата вклучува извршување на постапки за прибавување на ревизорски докази за износите и обелоденувањата во финансиските извештаи. Избраните постапки зависат од расудувањето на ревизорот, вклучувајќи ја и проценката на ризиците од материјално погрешно прикажување на финансиските извештаи, без разлика дали е резултат на измама или грешка. Кога ги прави тие проценки на ризикот, ревизорот ја разгледува интерната контрола релевантна за подготвувањето и објективното презентирање на финансиските извештаи на ентитетот за да обликува ревизорски постапки коишто се соодветни во околностите, но не за целта на изразување на мислење за ефективноста на интерната контрола на ентитетот. Ревизијата исто така вклучува и оценка на соодветноста на користените сметководствени политики и на разумноста на сметководствените проценки направени од страна на раководството, како и оценка на севкупното презентирање на финансиските извештаи.

Ние веруваме дека ревизорските докази коишто ги имаме прибавено се достатни и соодветни за да обезбедат основа за нашето ревизорско мислење.

Мислење

Според нашето мислење, финансиските извештаи ја презентираат објективно, од сите материјални аспекти, финансиската состојба на Државниот завод за ревизија - Сметка на основен буџет на Република Северна Македонија 020021504063710 заклучно со 31 декември 2022 година, како и неговите приходи и расходи за годината којашто завршува тогаш во согласност со Законот за сметководството на буџетите и буџетските корисници, Правилникот за сметководството на буџетите и буџетските корисници и Правилникот за примена на Меѓународните сметководствени стандарди за јавниот сектор на готовинска основа.

THE POWER OF BEING UNDERSTOOD

AUDIT | TAX | CONSULTING

PCM МАКЕДОНИЈА ДООЕЛ Скопје

Даме Груев 8, 1000 Скопје, Р. Северна Македонија

T+389 (0)2 3233 301

E contact@rsm.mk

www.rsm.mk

Извештај за други правни и регулативни барања

Во согласност со Законот за државна ревизија, Државниот завод за ревизија има обврска да изготвува годишен извештај за извршените ревизии и за работата на Државниот завод за ревизија.

Наша одговорност во согласност со Законот за ревизија е да изразиме мислење во врска со конзистентноста на годишниот извештај за работа со годишната сметка и финансиските извештаи за истата година.

Мислење

Според наше мислење, податоците во годишниот извештај се конзистентни со оние во годишната сметка и финансиските извештаи на Државниот завод за ревизија за 2022 година.

Скопје, 31.05.2023

Овластен ревизор

Љубица Евтимовска Костовска

Друштво за ревизија

PCM МАКЕДОНИЈА ДООЕЛ Скопје

Јаглика Јорданова Андријеска

RSM
Друштво за ревизија PCM
МАКЕДОНИЈА ДООЕЛ Скопје

THE POWER OF BEING UNDERSTOOD

AUDIT | TAX | CONSULTING

Државен завод за ревизија
Финансиски извештај за Сметката на основен буџет на РСМ 637-10 за годината завршена на 31 декември 2022

БИЛАНС НА ПРИХОДИ И РАСХОДИ

во денари

Опис на позицијата	Образлож ение	во денари		
		Буџет 2022	Реализирано 2022	Реализирано 2021
Приходи				
Трансфери и донации	3.1.	139.875.000	133.663.705	111.147.301
Вкупно приходи		139.875.000	133.663.705	111.147.301
Расходи				
Тековни расходи				
Плати, наемнини и надоместоци	3.2.1.	102.680.000	100.721.812	93.793.726
Стоки и услуги	3.2.2.	27.075.000	23.526.749	13.368.469
Разни трансфери	3.2.3.	1.580.000	1.303.105	291.580
Вкупно тековни расходи		131.335.000	125.551.666	107.453.775
Капитални расходи				
Капитални расходи	3.3.	8.540.000	8.112.039	3.693.526
Вкупно капитални расходи		8.540.000	8.112.039	3.693.526
Вкупно расходи		139.875.000	133.663.705	111.147.301
Нето вишок на приходи - добивка по оданочување		-	-	-

Скопје, 21.02.2023

Данче Ангеловска

Раководител на одделение за
буџетска контрола и плаќања
Данче Ангеловска

Максим Ацевски

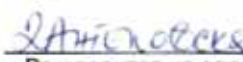
Главен државен ревизор
Максим Ацевски

Државен завод за ревизија
Финансиски извештај за Сметката на основен буџет на РСМ 637-10 за годината завршена на 31 декември 2022

БИЛАНС НА СОСТОЈБА

Опис на позицијата	Образло- жение	во денари	
		2022	2021
Актива			
Тековни средства	4.1.		
Побарувања од купувачи	4.1.1.	218.497	218.497
Побарувања од вработените	4.1.2.	223.301	74.137
Активни временски разграничувања	4.1.3.	14.219.873	9.472.618
Залихи	4.1.4.	1.694.777	1.625.110
Вкупно тековни средства		16.356.448	11.390.362
Постојани средства	4.2.		
Нематеријални средства	4.2.1.	9.054.927	8.549.427
Материјални средства	4.2.2.	440.110.900	367.019.426
Вкупно постојани средства		449.165.827	375.568.853
Вкупна актива		465.522.275	386.959.215
Вонбилансна актива		-	-
Пасива			
Тековни обврски	4.3.		
Краткорочни обврски спрема добавувачи	4.3.1.	1.301.645	1.163.527
Краткорочни обврски за плати и други обврски спрема вработените	4.3.2.	9.054.967	8.309.091
Пасивни временски разграничувања	4.3.3.	441.798	292.634
Вкупно тековни обврски		10.798.410	9.765.252
Долгорочни обврски	4.4.	3.863.261	-
Извори на средства	4.5.		
Извори на капитални средства		376.107.605	374.223.689
Ревалоризациона резерва		74.752.999	2.970.274
Вкупно извори на деловни средства		450.860.604	377.193.963
Вкупна пасива		465.522.275	386.959.215
Вонбилансна пасива		-	-

Скопје, 21.02.2023

Раководител на одделение за
буџетска контрола и плаќања
Данче Ангеловска

Главен државен ревизор
Максим Ацевски

Државен завод за ревизија
Финансиски извештаи за Сметката на основен буџет на РСМ 637-10 за годината завршена на 31 декември 2022

ПРЕГЛЕД НА ПРОМЕНИ НА ИЗВОРИ НА СРЕДСТВА

О П И С	Државен јавен капитал	Останат капитал (залихи на материјали, резервни делови и ситен инвентар и хартии од вредност)	во денари
			Вкупно
Состојба 01.01.2022 година	375.568.853	1.625.110	377.193.963
Зголемување по основ на:	87.659.610	1.047.216	88.706.826
Зголемување на вредноста (капитализација)	15.827.185	1.047.216	16.874.401
По попис 2022			-
Ревалоризација	71.832.425		71.832.425
Намалување по основ на:	14.062.636	977.549	15.040.185
Амортизација	13.706.444		13.706.444
Издатници		966.747	966.747
По попис 2022	306.492	10.802	317.294
Ревалоризација	49.700		49.700
Состојба 31.12.2022 година	449.165.827	1.694.777	450.860.604

PCM МАКЕДОНИЈА ДООЕЛ Скопје

Даме Груев 8, 1000 Скопје, Р. Северна Македонија

T+389 (0)2 3233 301

E contact@rsm.mk

www.rsm.mk

ИЗВЕШТАЈ НА НЕЗАВИСНИОТ РЕВИЗОР

До Собранието на Република Северна Македонија

Извештај за финансиските извештаи

Ние извршивме ревизија на приложените финансиски извештаи на Државниот завод за ревизија - Сметка на основен буџет на Република Северна Македонија 020021504063119, а коишто го вклучуваат билансот на приходите и расходите за годината којашто завршува на 31 декември 2022, како и билансот на состојба заклучно со таа дата, и прегледот на значајните сметководствени политики и други објаснувачки белешки.

Одговорност на раководството за финансиските извештаи

Раководството е одговорно за подготвувањето и објективното презентирање на овие финансиски извештаи во согласност со Законот за сметководството на буџетите и буџетските корисници, Правилникот за сметководството на буџетите и буџетските корисници и Правилникот за примена на Меѓународните сметководствени стандарди за јавниот сектор на готовинска основа, и интерната контрола којашто е релевантна за подготвувањето и објективното презентирање на финансиски извештаи кои што се ослободени од материјално погрешно прикажување, без разлика дали е резултат на измама или грешка.

Одговорност на ревизорот

Наша одговорност е да изразиме мислење за овие финансиски извештаи врз основа на нашата ревизија. Ние ја спроведовме нашата ревизија во согласност со стандардите за ревизија кои што се во примена во Република Северна Македонија. Тие стандарди бараат да ги почитуваме етичките барања и да ја планираме и извршиме ревизијата за да добиеме разумно уверување за тоа дали финансиските извештаи се ослободени од материјално погрешно прикажување.

THE POWER OF BEING UNDERSTOOD

AUDIT | TAX | CONSULTING

PCM МАКЕДОНИЈА ДООЕЛ Скопје

Даме Груев 8, 1000 Скопје, Р. Северна Македонија
Т+389 (0)2 3233 301
Е contact@rsm.mk
www.rsm.mk

Ревизијата вклучува извршување на постапки за прибавување на ревизорски докази за износите и обелоденувањата во финансиските извештаи. Избраните постапки зависат од расудувањето на ревизорот, вклучувајќи ја и проценката на ризиците од материјално погрешно прикажување на финансиските извештаи, без разлика дали е резултат на измама или грешка. Кога ги прави тие проценки на ризикот, ревизорот ја разгледува интерната контрола релевантна за подготвувањето и објективното презентирање на финансиските извештаи на ентитетот за да обликува ревизорски постапки коишто се соодветни во околностите, но не за целта на изразување на мислење за ефективноста на интерната контрола на ентитетот. Ревизијата исто така вклучува и оценка на соодветноста на користените сметководствени политики и на разумноста на сметководствените проценки направени од страна на раководството, како и оценка на севкупното презентирање на финансиските извештаи.

Ние веруваме дека ревизорските докази коишто ги имаме прибавено се достатни и соодветни за да обезбедат основа за нашето ревизорско мислење.

Мислење

Според нашето мислење, финансиските извештаи ја презентираат објективно, од сите материјални аспекти, финансиската состојба на Државниот завод за ревизија – Сметка на основен буџет на Република Северна Македонија 020021504063119 заклучно со 31 декември 2022 година, како и неговите приходи и расходи за годината којашто завршува тогаш во согласност со Законот за сметководството на буџетите и буџетските корисници, Правилникот за сметководството на буџетите и буџетските корисници и Правилникот за примена на Меѓународните сметководствени стандарди за јавниот сектор на готовинска основа.

THE POWER OF BEING UNDERSTOOD

AUDIT | TAX | CONSULTING

PCM МАКЕДОНИЈА ДООЕЛ Скопје

Даме Груев 8, 1000 Скопје, Р. Северна Македонија

T+389 (0)2 3233 301

E contact@rsm.mk

www.rsm.mk

Извештај за други правни и регулативни барања

Во согласност со Законот за државна ревизија, Државниот завод за ревизија има обврска да изготвува годишен извештај за извршените ревизии и за работата на Државниот завод за ревизија.

Наша одговорност во согласност со Законот за ревизија е да изразиме мислење во врска со конзистентноста на годишниот извештај за работа со годишната сметка и финансиските извештаи за истата година.

Мислење

Според наше мислење, податоците во годишниот извештај се конзистентни со оние во годишната сметка и финансиските извештаи на Државниот завод за ревизија за 2022 година.

Скопје, 31.05.2023

Овластен ревизор

Љубица Евтимовска Костовска

Друштво за ревизија

PCM МАКЕДОНИЈА ДООЕЛ Скопје

Јаглика Јорданова Андријеска

THE POWER OF BEING UNDERSTOOD

AUDIT | TAX | CONSULTING

PCM МАКЕДОНИЈА ДООЕЛ Скопје е член на PCM мрежата и тргува како PCM. PCM е трговското име кое се користи од страна на членките на PCM мрежата. Секој член на мрежата PCM е независно друштво кое работи согласно своите доделени права и обврски. Мрежата PCM самата не е посебно правно лице во ни една јурисдикција.

Државен завод за ревизија
Финансиски извештај за Сметка на основен буџет на РСМ 631-19 за годината завршена на 31 декември 2022

БИЛАНС НА ПРИХОДИ И РАСХОДИ

во денари

Опис на позицијата	Образложение	Буџет 2022	Реализирано 2022	Реализирано 2021
Приходи	3.1.			
Трансфери и донации	3.1.1.	2.970.000	2.494.120	2.516.120
Вкупно приходи		2.970.000	2.494.120	2.516.120
Расходи	3.2.			
Тековни расходи				
Стоки и услуги	3.2.1.	896.000	84.316	22.000
Вкупно тековни расходи		896.000	84.316	22.000
Капитални расходи				
Капитални расходи	3.2.2.	2.074.000	2.039.966	-
Вкупно капитални расходи		2.074.000	2.039.966	-
Вкупно расходи		2.970.000	2.124.282	22.000
Остварен вишок на приходи		-	369.838	2.494.120
Даноци, придонеси и други давачки од вишокот на приходи				
Нето вишок на приходи		-	369.838	2.494.120
Распоредување на вишокот на приходи				
Дел од нето вишокот на приходи за пренос во наредна година		-	369.838	2.494.120
Обврски за данок на добивка			-	-
Вкупно распоред на вишок на приходи		-	369.838	2.494.120

Скопје, 21.02.2023

Данче Ангеловска

Раководител на одделение за
буџетска контрола и плаќања
Данче Ангеловска

Максим Ацевски

Главен државен ревизор
Максим Ацевски

Државен завод за ревизија
Финансиски извештај за Сметка на основен буџет на РСМ 631-19 за годината завршена на 31 декември 2022

БИЛАНС НА СОСТОЈБА

Опис на позицијата	Образло жение	во денари	
		2022	2021
Актива			
Тековни средства	4.1.		
Парични средства	4.1.1.	369.838	2.494.120
Побарувања од купувачите во земјата	4.1.2.	9.341.850	9.341.850
Побарувања од вработените	4.1.3.	-	-
Активни временски разграничувања	4.1.4.	-	-
Вкупно тековни средства		9.711.688	11.835.970
Постојани средства	4.2.		
Нематеријални средства	4.2.1.	-	-
Материјални средства	4.2.2.	-	-
Вкупно постојани средства		-	-
Вкупна актива		9.711.688	11.835.970
Вонбилансна евиденција - актива		-	-
Пасива			
Тековни обврски	4.3.		
Краткорочни обврски спрема добавувачи	4.3.1.	-	-
Пасивни временски разграничувања	4.3.2.	9.711.688	11.835.970
Вкупно тековни обврски		9.711.688	11.835.970
Извори на средства	4.4.		
Извори на капитални средства		-	-
Ревалоризациона резерва		-	-
Вкупно извори на деловни средства		-	-
Вкупна пасива		9.711.688	11.835.970
Вонбилансна евиденција - пасива		-	-

Скопје, 21.02.2023

Данче Ангеловска

Раководител на одделение за
буџетска контрола и плаќања
Данче Ангеловска

Максим Ацевски

Главен државен ревизор

Максим Ацевски

PCM МАКЕДОНИЈА ДООЕЛ Скопје

Даме Груев 8, 1000 Скопје, Р. Северна Македонија
Т+389 (0)2 3233 301
E contact@rsm.mk
www.rsm.mk

ИЗВЕШТАЈ НА НЕЗАВИСНИОТ РЕВИЗОР

До Собранието на Република Северна Македонија

Извештај за финансиските извештаи

Ние извршивме ревизија на приложените финансиски извештаи на Државниот завод за ревизија - Сметка на буџет на донации Проект од General Court of Audit – Saudi FISP, а коишто го вклучуваат билансот на приходите и расходите за годината којашто завршува на 31 декември 2022, како и билансот на состојба заклучно со таа дата, и прегледот на значајните сметководствени политики и други објаснувачки белешки.

Одговорност на раководството за финансиските извештаи

Раководството е одговорно за подготвувањето и објективното презентирање на овие финансиски извештаи во согласност со Законот за сметководството на буџетите и буџетските корисници, Правилникот за сметководството на буџетите и буџетските корисници и Правилникот за примена на Меѓународните сметководствени стандарди за јавниот сектор на готовинска основа, и интерната контрола којашто е релевантна за подготвувањето и објективното презентирање на финансиски извештаи кои што се ослободени од материјално погрешно прикажување, без разлика дали е резултат на измама или грешка.

Одговорност на ревизорот

Наша одговорност е да изразиме мислење за овие финансиски извештаи врз основа на нашата ревизија. Ние ја спроведовме нашата ревизија во согласност со стандардите за ревизија кои што се во примена во Република Северна Македонија. Тие стандарди бараат да ги почитуваме етичките барања и да ја планираме и извршиме ревизијата за да добиеме разумно уверување за тоа дали финансиските извештаи се ослободени од материјално погрешно прикажување.

Ревизијата вклучува извршување на постапки за прибавување на ревизорски докази за износите и обелоденувањата во финансиските извештаи. Избраните постапки зависат од расудувањето на ревизорот, вклучувајќи ја и проценката на ризиците од материјално погрешно прикажување на финансиските извештаи, без разлика дали е резултат на измама

THE POWER OF BEING UNDERSTOOD

AUDIT | TAX | CONSULTING

PCM МАКЕДОНИЈА ДООЕЛ Скопје

Даме Груев 8, 1000 Скопје, Р. Северна Македонија

T+389 (0)2 3233 301

E contact@rsm.mk

www.rsm.mk

или грешка. Кога ги прави тие проценки на ризикот, ревизорот ја разгледува интерната контрола релевантна за подготвувањето и објективното презентирање на финансиските извештаи на ентитетот за да обликува ревизорски постапки коишто се соодветни во околностите, но не за целта на изразување на мислење за ефикасноста на интерната контрола на ентитетот. Ревизијата исто така вклучува и оценка на соодветноста на користените сметководствени политики и на разумноста на сметководствените проценки направени од страна на раководството, како и оценка на севкупното презентирање на финансиските извештаи.

Ние веруваме дека ревизорските докази коишто ги имаме прибавено се достатни и соодветни за да обезбедат основа за нашето ревизорско мислење.

Мислење

Според нашето мислење, финансиските извештаи ја презентираат објективно, од сите материјални аспекти, финансиската состојба на Државниот завод за ревизија - Сметка на буџет на донации Проект од General Court of Audit – Saudi FISP заклучно со 31 декември 2022 година, како и неговите приходи и расходи за годината којашто завршува тогаш во согласност со Законот за сметководството на буџетите и буџетските корисници, Правилникот за сметководството на буџетите и буџетските корисници и Правилникот за примена на Меѓународните сметководствени стандарди за јавниот сектор на готовинска основа.

THE POWER OF BEING UNDERSTOOD

AUDIT | TAX | CONSULTING

PCM МАКЕДОНИЈА ДООЕЛ Скопје

Даме Груев 8, 1000 Скопје, Р. Северна Македонија
Т+389 (0)2 3233 301
E contact@rsm.mk
www.rsm.mk

Извештај за други правни и регулативни барања

Во согласност со Законот за државна ревизија, Државниот завод за ревизија има обврска да изготвува годишен извештај за извршените ревизии и за работата на Државниот завод за ревизија.

Наша одговорност во согласност со Законот за ревизија е да изразиме мислење во врска со конзистентноста на годишниот извештај за работа со годишната сметка и финансиските извештаи за истата година.

Мислење

Според наше мислење, податоците во годишниот извештај се конзистентни со оние во годишната сметка и финансиските извештаи на Државниот завод за ревизија за 2022 година.

Скопје, 31.05.2023

Овластен ревизор
Љубица Евтимовска Костовска

Друштво за ревизија
PCM МАКЕДОНИЈА ДООЕЛ Скопје
Јаглика Јорданова Андријеска

THE POWER OF BEING UNDERSTOOD

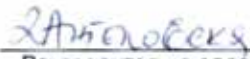
AUDIT | TAX | CONSULTING

Државен завод за ревизија
Финансиски извештај за Проект од General Court of Audit – Saudi FISP за годината завршена на 31 декември 2022

БИЛАНС НА ПРИХОДИ И РАСХОДИ

Опис на позицијата	Образложе ние	Буџет 2022	Реализирано 2022	Реализирано 2021
Приходи				
Вкупно приходи		-	-	-
Расходи				
Вкупно расходи		-	-	-
Нереализирани средства од буџетот		-	-	-
Даноци, придонеси и други давачки од вишокот на приходи - добивка пред оданочување				
Нето вишок на приходи - добивка по оданочување		-	-	-

Скопје, 21.02.2023

Раководител на одделение за
буџетска контрола и плаќање
Данче Ангеловска

Главен државен ревизор
Максим Ацевски

Државен завод за ревизија
Финансиски извештаи за Проект од General Court of Audit – Saudi FISP за годината завршена на 31 декември 2022

БИЛАНС НА СОСТОЈБА

Опис на позицијата	Образло- жение	во денари	
		2022	2021
Актива			
Вкупна актива		-	-
Пасива			
Вкупна пасива		-	-

Скопје, 21.02.2023

Данче Ангеловска

Раководител на одделение за
буџетска контрола и плаќање
Данче Ангеловска

Максим Ацевски

Главен државен ревизор

Максим Ацевски

Кратенки

ДЗР	Државен завод за ревизија
ВРИ	Врховна ревизорска институција
ГДР	Главен државен ревизор
ЗГДР	Заменик главен државен ревизор
ЕУ	Европска Унија
ИНТОСАИ	Меѓународна организација на врховни ревизорски институции
ИССАИ	Меѓународни стандарди на врховните ревизорски институции
ЕУРОСАИ	Европска организација на врховни ревизорски институции
АМС	Audit management system
WBIF	Инструментот Инвестициска рамка за земјите од Западен Балкан
ИТ	Информатичка технологија
ЕЛС	Единици на локална самоуправа
ЈЗУ	Јавни здравствени установи
УП	Управа за јавни приходи на Република Северна Македонија
ДДВ	Данок на додадена вредност
БДП	Бруто домашен производ
ЈП	Јавно претпријатие
ЈКП	Јавно комунално претпријатие
АД	Акционерско друштво
ТИРЗ	Технолошки индустриски развојни зони
ИЗ	Индустриски зони
ФИТР	Фонд за иновации и технолошки развој

МТСП	Министерство за труд и социјална политика
ЈПП	Јавно приватно партнерство
СЕП	Секретаријат за европски прашања
ИПА	Инструментот за претпристапна помош
СИГМА	Support for Improvement in Governance and Management
ОЕЦД	The Organisation for Economic Co-operation and Development
ИДИ	INTOSAI Development Initiative
ТФМА	Оперативната група на ЕУРОСАИ за ревизија на општините
ВФД	Вестминстер фондацијата за демократија
КПУ	Континуирано професионално усовршување
МФ	Министерство за финансии
НПАА	Националната програма за усвојување на правото на Европската унија
АД МЕПСО	Операторот на електропреносниот систем на Република Северна Македонија, Акционерско друштво за пренос на електрична енергија и управување со електроенергетскиот систем
ЕЕ	Електрична енергија
МВР	Министерство за внатрешни работи
МЖСПП	Министерство за животна средина и просторно планирање
ДИЖС	Државен инспекторат за животна средина

МЗШВ	Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство
АФПЗРР	Агенција за финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој
АХВ	Агенција за храна и ветеринарство
ЕК	Европска Комисија
ТППЕ	Територијалните против пожарни единици
ДКСК	Државна комисија за спречување на корупција
ПИО	Пензиско и инвалидско осигурување
ЈН	Јавни набавки
ЗЈН	Закон за јавни набавки
МСС	Меѓународните сметководствени стандарди
СААТ's	Компјутерски потпомогнати ревизорски техники
НУ	Национална установа
ПП	Политички партии
ЈЗУ	Јавни здравствени установи
ПЗУ	Приватни здравствени установи
АД ЕСМ	АД за производство на електрична енергија ЕСМ
ЕПС	Електропреносниот систем
ПН	Паричен надоместок
ЦУК	Центар за управување со кризи
ЦВ	Центри за вработување

МО	Материјално обезбедување
МТСП	Министерство за труд и социјална политика
ЗФД	Законот за филмската дејност
УЗКН	Управа за заштита на културното наследство
ЗЗКН	Закон за заштита на културното наследство
АААВМУ	Агенција за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги на Република Северна Македонија
ДИК	Државна изборна комисија
ВМРО-ДПМНЕ	Внатрешна македонска револуционерна организација – Демократска партија за македонско национално единство
СДСМ	Социјалдемократски Сојуз на Македонија
ДУИ	Демократска унија за интеграција
АД Водостопанство	Акционерско друштво во државна сопственост Водостопанство на Република Северна Македонија, Скопје;
ЈП Стрежево	Јавно претпријатие Стрежево, Битола;
ФЕЦ	Фотонапонски електрични центри
ЕЕ	Електрична енергија
ОИЕ	Обновливи извори на енергија
ТЕЦ	Термоелектрична централа
РЕК	Рударски енергетски комбинат

